

עֲזְרֵי מַעַם הַשָּׁם עוֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ

סֵפֶר הַזֹּהַר

שְׁחַבֵּר הַתְּנָא הָאֱלֹקִי רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאי זִיע"א

וּבּו: "סֵפֶר הַזֹּהַר", "זֹהַר תְּדָשׁ", "תְּקוּנֵי הַזֹּהַר"

מְנַקֵּד

- כֹּרֵךְ לֹט -

אָמֹר - בְּמִדְבָּר

דף צ"ט ע"א – דף קי"ח ע"א

מְבַאֵר בְּלִשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עִם פֶּרוֹשׁ קַל וְנֶחְמָד לְמַעַן יִרוּץ הַלּוֹמֵד בּוֹ

מַחֲלֵק לְשָׁנָה אַחַת וּלְשָׁלֹשׁ שָׁנִים

מוֹפֵץ לְלֹא מִטְרוֹת רוּוח כִּלְל וְעֵיקָר
לְקִירוּב הַגְּאוּלָּה בְּרַחֲמִים

בְּדַקּוֹת סְפּוּרוֹת בְּלִבְדֵּי תִזְכָּה לְהִיּוֹת בֶּן עוֹלָם הַבָּא

נִסְדֵּר, נְעֻרָה וְהוֹנָה מִחֶן שׁ, בְּנִקּוּד וּפְסוּק מְלֵא, עִם מְרָאָה מְקוֹמוֹת,
בְּחִלּוּק קְטָעִים לְפִי הָעֵינֵינִים, בְּאוֹתֵיזוֹת גְּדוּלוֹת וּמְאִירוֹת עֵינֵים

יוֹצֵא לְאוֹר עַל יְדֵי "מִפְעַל הַזֹּהַר הָעוֹלָמִי"
בְּעִידָה"ק בֵּית שְׁמַשׁ תּוֹבֵב"א
כְּסִלּוֹ תִשְׁע"א לִפ"ק

הוצאת:

שע"י "חברה מזכי הרבים העולמי" מפעל עולמי להצלת הדת

מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א
רחוב נחל לכיש 24/8 רמת בית שמש ארץ ישראל
טל: 054-843-6784 / פקס: 02-995-1300

MIFAL HAZOHAR HOILUMI
C/O CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gross
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin
Cong. Of Holmin, Nachal Lachish 24/8
Ramat Beth Shemesh 99093, Israel
Tel: 054-843-6784 / fax: 02-995-1300
hazohar.com@gmail.com

מצוה גדולה לזכות את הרבים

ולפרסם ספרי הזוהר היומי

בבתי כנסיות, בבתי מדרשות, בשמחות, לכל החברים וידידים,
ולכל אחד ואחד מישראל, לקרב הגאולה שלימה בב"א
וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים
ולכל ההבטחות הרשב"י זיע"א

כל הזכויות שמורות

ואין למכור או לסחור או לקבל רווח עבור הטקסט או חלקו
מותר ומצוה ללמוד ולזכות את הרבים **בחינם בלבד**

ניתן ל"מפעל הזוהר העולמי"

על ידי הרב הצדיק המקובל **הרב בניהו שמואלי** שליט"א
ראש ישיבת "נהר שלום" (רח' שילה 6 ירושלים)
לעילוי נשמת מורינו ורבינו הצדיק הקדוש
רבי **מרדכי** בן מרים **שרעב"י** זיע"א

תפלה קודם למוד הזהר (קבלה מהאריז"ל)

רבון העולמים ואדוני האדונים, אב הרחמים והסליחות. מודים אנחנו לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, בקדה ובהשתחויה, שקרבתנו לתורתך ולעבודתך עבודת הקדש, ונתת לנו חלק בסודות תורתך הקדושה. מה אנו, מה חיינו, אשר עשית עמנו חסד גדול פנה. על פן אנחנו מפילים תחנונינו לפניך, שתמחול, ותסלח, לכל חטאתינו ועוונותינו, ואל יהיו עוונותינו מבדילים בינינו לביניך.

ובכן יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, שתכונן לבבינו ליראתך ואהבתך, ותקשיב אזניך לדברינו אלה, ותפתח לבבינו הערל בסודות תורתך, ויהיה למודנו זה נחת רוח לפני כסא כבודך כריח ניחוח. ותאציל עלינו אור מקור נשמתנו בכל בחינתינו, ושיתנוצצו ניצוצות עבדיך הקדושים אשר על ידם גלית דבריך אלה בעולם. וזכותם, וזכות אבותם, וזכות תורתם, ותמימותם, וקדשם, יעמוד לנו לבל נפשל בדברים אלו. ובזכותם תאיר עינינו במה שאנו לומדים. כמאמר נעים ומירות ישראל "גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך". יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך יי צורי וגואלי. כי יי יתן חכמה מפיו דעת ותבונה:

תפלה לאחר למוד הזהר (יאמר בפנות הלב)

אלהינו ואלהי אבותינו מלך רחמן רחם עלינו טוב ומטיב הדרש לנו. שובה אלינו בהמון רחמיך בגלל אבות שעשו רצונך. בנה ביתך כבתחלה וכוונן מקדשך על מכונו. והראנו בבנינו ושמחנו בתקונו. והשב פהנים לעבודתם ולויים לדוכנם לשירם ולזמרם. והשב ישראל לנויהם. ומלאה הארץ דעה את ה' ליראה ולאהבה את שמך הגדול הגבור והנורא אמן פן יהי רצון.

משום ששני מאורות מאירים כאחד. המאור העליון מאיר למאור התחתון, וביום הזה מאיר מהאור העליון, ולא מאור השמש, ומשום כך כתוב בכסה ליום חגנו.

רבי אבא שלח לרבי שמעון. אמר, מתי הזווג של כנסת ישראל עם המלך הקדוש? שלח לו, (בראשית כ) וגם אמנה אחתי בת אבי היא אף לא בת אמי ותהי לי לאשה. התרגש רבי אבא, הרים קולו, בכה ואמר, רבי רבי מגורה הקדושה, אוי ואבוי לעולם כשתצא ממנו! אוי לדור שיהיו בעולם כשתסלק מהם וישארו יתומים ממך! אמר לו רבי חייא לרבי אבא, זה ששלח לעמתך, מה אמר?

אמר, ודאי שאין זווג המלך עם הגבירה אלא בזמן שמאיר מהאב העליון, וכשנאור ממנו, קוראים לו קדש, שהרי מבית אבא זה נוטל, ואז מזדווגים כאחד, משום שהמלך נקרא קדש, שכתוב (ירמיה כ) קדש ישראל לה, שנוטל ממקום שנקרא קדש. אזי אחתי בת אבי הוא אף לא בת אמי, שהרי מבית אבא השם הזה, ולא מבית אבא. ועל כן ותהי לי לאשה, להזדווג כאחד, בזמן הזה ולא בזמן אחר, בזמן שנוטלים מבית אבא, ולא בזמן שנוטלים מבית אבא. ויום הפפורים מוכיח, ששתמיש המטה אסור, משום שאין נמצא זווג, שהרי מבית אבא נוטל, ולא מבית אבא. אמר רבי חייא, ודאי אשרי הדור שרבי שמעון שרוי בתוכו. אשרי אותם שעומדים לפניו כל יום.

ונהרת לה. והאי יומא נהירו דאימא נטלא, ואשתכח חידו בכלא. ועל דא פתיב, יום הפפורים הוא. יום פפור מיבעי ליה, מאן יום הפפורים. אלא בגין דתרי נהורין נהרין בחד. בוצינא עלאה, נהיר לבוצינא תתאה. ובהאי יומא מנהורא עלאה נהיר. ולא מנהורא דשמשא ובגין כך בפסה ליום חגנו כתיב.

רבי אבא שלח ליה לרבי שמעון, אמר, אימתי זווגא דכנסת ישראל במלכא קדישא. שלח ליה, (בראשית כ) וגם אמנה אחתי בת אבי היא אף לא בת אמי ותהי לי לאשה. אתרגיש רבי אבא, ארים קליה, בכה ואמר, רבי רבי בוצינא קדישא, ווי, ווי לעלמא כד תפוק מניה, ווי לדרא דיהון בעלמא כד תסתלק מנהון וישתארוני יתמין מנה. אמר ליה רבי חייא לרבי אבא, האי דשלח לך בלך. מאי קאמר.

אמר ודאי לאו זווגא דמלכא במטרוניתא, אלא בזמנא דנהרא מאבא עלאה, וכד אתנהרא מניה, קרינן לה קדש דהא מבי אבא נטלא האי. וכדין מזדווגי כחדא, בגין דמלכא קדש אקרי, דכתיב, (ירמיה כ) קדש ישראל ליי, דנטיל מאתר דאקרי קדש. כדין אחתי בת אבי היא אף לא בת אמי, דהא מבי אבא שמא דא, ולא מבי אימא, ועל דא ותהי לי לאשה, לאזדווגא כחדא, בזמנא דא, ולא בזמנא אחרא, בזמנא דנטלא מבי אבא, ולא בזמנא דנטלא מבי אימא. ויום הפפורים אוכח, דתשמיש המטה אסור, בגין דזווגא לא אשתכח, דהא מבי אימא נטלא, ולא מבי אבא. אמר רבי חייא, ודאי זפאה דרא דרבי שמעון שארי בגויה, זפאין אינון דקיימין קמיה כל יומא.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה נִבְרָא אָדָם, וְקָאִים בְּדִינָא קַמֵּי מְאָרִיָּה, וְתָב (דף ק"א) בְּתִיבְתָא, וְקָבִיל לִיָּה קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא. אָמַר לִיָּה, אָדָם, אַנְתָּ תְּהֵא סִימְנָא לְבִנְיָךְ לְדָרִי דְרִין, בְּהַאי יוֹמָא קַיִּמִין בְּדִינָא, וְאִי יְתוּבוּן אַנְא אֶקְבֵּל לוֹן, וְאִיקוּם מְפּוֹרְסִיָּא דְדִינָא, וְאַתְקִיִּים עַל פּוֹרְסִיָּא דְרַחֲמֵי, וְאַרְחֵם עַלֵּיהּ. וְדוּד אָמַר, (תהלים קטז) אָהֲבִתִּי כִי יִשְׁמַע יְיָ אֶת קוֹלִי תַחֲנוּנָי. וְעַל דָּא כְּתִיב, (תהלים קל) כִּי עֲמָךְ הַסְּלִיחָה לְמַעַן תִּוֹרָא. וְכְתִיב, (תהלים לו) כִּי עֲמָךְ מְקוֹר חַיִּים בְּאוֹרְךָ נִרְאָה אוֹר.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה נִבְרָא אָדָם, וְעַמְד בְּדִין לְפָנֵי אֲדוֹנָו וְשָׁב בְּתְשׁוּבָה, וְקָבֵל אוֹתוֹ הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. אָמַר לוֹ, אָדָם, אַתָּה תִּהְיֶה סִימֵן לְבִנְיָךְ לְדוּרֵי דוֹרוֹת, בְּיוֹם הַזֶּה יַעֲמְדוּ בְּדִין. אִם יִשׁוּבוּ, אֲנִי אֶקְבֵּל אוֹתָם, וְאֶעֱמַד מִפְּסָא דִין, וְאַתִּישָׁב עַל פְּסָא רַחֲמִים וְאַרְחֵם עַלֵּיהֶם. וְדוּד אָמַר, (תהלים קד) אָהֲבִתִּי כִי יִשְׁמַע ה' אֶת קוֹלִי תַחֲנוּנָי. וְעַל זֶה כְּתוּב, (שם קל) כִּי עֲמָךְ הַסְּלִיחָה לְמַעַן תִּוֹרָא. וְכְתוּב, (שם לו) כִּי עֲמָךְ מְקוֹר חַיִּים בְּאוֹרְךָ נִרְאָה אוֹר.

אֲךָ בְּעֶשְׂוֹר לַחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה יוֹם הַכְּפוּרִים הוּא מְקַרָּא קִדְשׁ יְהִיָּה לָכֶם. (ויקרא כ"ג) רַבִּי חִיָּיא פְּתַח, (תהלים לב) לְדוּד מִשְׁפִּיל אֲשֶׁרִי נִשׁוּי פִּשְׁעֵי פְּסוּי חֲטָאָה. לְדוּד מִשְׁפִּיל, הָא תַנִּינָן בִּי זִינֵי זְמַרָא אַתְקִרִי (כ"א אַתְתַּמְנוּ) סִפְר תְּהִלִּים, בְּנִצּוּחַ, בְּנִגּוּן, בְּמִשְׁפִּיל, בְּמִכְתָּם, בְּמִזְמוֹר, בְּשִׁיר, בְּאֲשֶׁרִי, בְּתַפְלָה, בְּהוֹדָאָה, בְּהִלְלוּיָהּ, וְעַלְאָה מְכֻלָּהּ הִלְלוּיָהּ, וְהָא אוּקְמוּהָ.

אֲךָ בְּעֶשְׂוֹר לַחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה יוֹם הַכְּפוּרִים הוּא מְקַרָּא קִדְשׁ יְהִיָּה לָכֶם. רַבִּי חִיָּיא פְּתַח, (שם לב) לְדוּד מִשְׁפִּיל אֲשֶׁרִי נִשׁוּי פִּשְׁעֵי פְּסוּי חֲטָאָה. לְדוּד מִשְׁפִּיל, הָרִי שְׁנִינּוּ, בְּעֶשְׂוֹרָה מִינֵי זְמַר נְקִרָא (נַחֲסוּ) סִפְר תְּהִלִּים: בְּנִצּוּחַ, בְּנִגּוּן, בְּמִשְׁפִּיל, בְּמִכְתָּם, בְּמִזְמוֹר, בְּשִׁיר, בְּאֲשֶׁרִי, בְּתַפְלָה, בְּהוֹדָאָה, בְּהִלְלוּיָהּ. וְהַעֲלוּן מִכָּלֶם - הִלְלוּיָהּ, וְהָרִי פִּרְשׁוּהָ.

רעיא מהימנא

פְּקוּדָא דָּא, לְאַתְעַנְאָה בְּיוֹמָא דְכְּפוּרִי, לְאַכְנַעָא גּוּפָא וְנַפְשָׁא, בְּרַזָּא דְחַמְשָׁה עֲנוּיִין, דְּחַמְשָׁה דְרָגִין דְּיוֹמָא דְכְּפוּרִי. דְּהָא מְקַטְרְגָא קָא אֶתִי לְאַדְכְּרָא חוּבִיָּהוּן, כְּמָה דְאַתְמַר. וְכֻלְהוּ בְּתִיבְתָא שְׁלִימְתָא קַמֵּי אַבוּהוּן. כְּלָא, כְּמָה דְאַתְמַר בְּכְמָה דּוּכְתִי. (ע"כ רעיא מהימנא).

רַעִיא מְחִימְנָא
מְצוּהָ זו, לְהַתְעַנּוֹת בְּיוֹם הַכְּפוּרִים, לְהַכְנִיעַ אֶת הַגּוּף וְאֶת הַנֶּפֶשׁ, בְּסוּד שֶׁל חַמְשָׁה עֲנוּיִים שֶׁל חַמֵּשׁ דְרָגוֹת שֶׁל יוֹם הַכְּפוּרִים. שְׁהָרִי הַמְקַטְרֵג בָּא לְהַזְכִּיר אֶת חֲטָאֵיהֶם, כְּמוֹ שְׁנַתְפָּאר, וְכֻלָּם בְּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֵי אֲבִיהֶם. הַפֶּל כְּמוֹ שְׁנִיאָמַר בְּכְמָה מְקוּמוֹת. (ע"כ רעיא מהימנא).

הֲבָא מִשְׁפִּיל, אַתְרִיָּה יְדִיעַ, מַהוּ מִשְׁפִּיל, מִיָּא דְאַחְפִּימוּ לְאַיְנוּן דְשִׁתּוּ לְהוּ, הַהוּא אַתְרַי דְאַחְפִּיל, (ס"א דְמִשְׁתַּדְּלוּן בְּהוּא אַתְרַי) דְאַקְרִי מִשְׁפִּיל, כְּמָה דְאַתְרַי אָמַר, (משלי טז) מִשְׁפִּיל עַל דְבַר יִמְצָא טוֹב. וּבְגִין דְאַקְרִי הָכִי, תְּלִיָּא בִיָּה סְלִיחָה, חִירוּ דְחִירִין. הַדָּא הוּא דְכְּתִיב אֲשֶׁרִי נִשׁוּי פִּשְׁעֵי פְּסוּי חֲטָאָה.

בְּאֵן מִשְׁפִּיל, מְקוּמוֹ יְדוּעַ. מַהוּ מִשְׁפִּיל? מִים שְׁמַחְפִּימִים אֶת אוֹתָם שְׁשׁוֹתִים אוֹתָם, אוֹתוֹ הַמְקוּם (שְׁמַשְׁתַּדְּלִים בְּאוֹתוֹ מְקוּם) שְׁנִקְרָא מִשְׁפִּיל, כְּמוֹ שְׁנִיאָמַר (משלי י) מִשְׁפִּיל עַל דְבַר יִמְצָא טוֹב. וּמִשׁוּם שְׁנִקְרָא כְּךָ, תְּלִיָּה בּוֹ סְלִיחָה, חִירוֹת הַחֲרִיּוֹת. זֶהוּ שְׁפָתוֹב אֲשֶׁרִי נִשׁוּי פִּשְׁעֵי פְּסוּי חֲטָאָה.

מה זה כסוי חטאה? הרי פשוטה,
שהוא כסוי מבני אדם אותו חטא
שחטא לקדוש ברוך הוא והודה
לפני הקדוש ברוך הוא. אבל (כסוי
חטאה) בא ראה, כשאדם חוטא,
ומתחייב פעם אחת ופעמים
ושלש ולא חוזר בו, הרי חטאיו
הם בגלוי, ומפרסמים אותם
למעלה, ומפרסמים אותם
למטה. והפרושים הולכים לפניו
ומכריזים: הסתלקו מסביב
לפלוגי, גזוף הוא מאדונו, גזוף
הוא למעלה, גזוף הוא למטה,
אוי לו שפגם את דיוקן רבונו!
אוי לו שאינו חושש על כבוד
רבונו! הקדוש ברוך הוא מגלה
חטאו למעלה. זהו שכתוב, (איוב
כ) יגלו שמים עונו וארץ
מתקוממה לו. וכשאדם הולך
בדרך רבונו ומשתדל בעבודתו,
והודמן לו חטא אחד - הכל
מכסים עליו, עליונים ותחתונים,
זה נקרא כסוי חטאה.

אמר לו רבי אבא, עד עכשו לא
הגעתי לעקר הדבר, ויפה אמרת.
וזהו שאמרו החברים - יפה אבל
אם כך, מכסה חטאה הנה צריך
להיות! מהו כסוי חטאה?

אלא שני דברי חכמה יש בו,
ושניהם כף. אחד, כמו ששינונו,
שמעשים טובים שאדם עושה
בעולם הזה, עושים לו באותו
העולם לבוש נכבד עליון
להתלבש בהם. וכשאדם מתקן
מעשים טובים, וגוברים עליו
מעשים רעים, והקדוש ברוך הוא
משגיח בו, ומעשיו הרעים רבים,
והוא רשע, שנמצא חוטא לפני
אדונו, ותוהה על אותן טובות
שעשה בראשונה, הרי נאכזר הוא
מן הכל, מהעולם הזה ומהעולם
הבא. מה עושה הקדוש ברוך
הוא מאותן טובות שעשה
החוטא הנה בראשונה?

מאי כסוי חטאה. הא אוקמוה, דהוא כסוי
מבני נשא, ההוא חטאה דחב לקודשא
ברוך הוא, ואודי קמי קדשא בריך הוא. אבל
(כ"א כסוי חטאה) תא חזי, כד בר נש חטי, וחב זמנא
חדא, ותריין ותלתא, ולא אהדר ביה, הא חובוי
באתגליא אינון ומפרסמי לון לעילא,
ומפרסמי לון לתתא. וכרוזי אזלין קמיה
ומכרוזי, אסתלקו מסחרגיה דפלגנא, נזיף הוא
ממאריה, נזיף הוא לעילא, נזיף הוא לתתא,
ווי ליה דפגים דיוקנא דמאריה, ווי ליה דלא
חייש ליקרא דמאריה, קדשא בריך הוא גלי
חוביה לעילא, הדא הוא דכתיב, (איוב כ) יגלו
שמים עונו וארץ מתקוממה לו. וכד בר נש
אזיל באורחא דמאריה, ואשתדל בפולחניה,
ואזדמן ליה חטאה חד, כלא מכסין עלויה,
עלאין ותתאין, דא אקרי כסוי חטאה.

אמר ליה רבי אבא, עד כען לא מטית לעקרא
דמלה. ושפיר קאמרת. והאי דקאמרו
חברייא שפיר. אבל אי הכי, מכוסה חטאה
מיבעי ליה, מהו כסוי חטאה.

אלא תרי מלי דחכמתא אית ביה, ותרווייהו
הכי. חד כמה דתנינן, דעובדין טבין
דבר נש עביד בהאי עלמא, עבדין ליה בההוא
עלמא לבושא יקירא עלאה, לאתלבשא בהו.
וכד בר נש אתקין עובדין טבין, וגברין עליה
עובדין בישין, ואשגח ביה קדשא בריך הוא,
ועובדוי בישין סגיאין, ואיהו רשע, דאשתכח
חטאה קמי מאריה, ותוהא על אינון טבאן
דעבד בקדמיתא, הא אתאביד הוא מפלא,
מהאי עלמא, ומעלמא דאתי. מה עביד קדשא
ברוך הוא מאינון טבאן דעביד האי חטאה
בקדמיתא.

אָרְאָ קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא, אַף עַל גַּב דְּהֵהוּא
רְשַׁע חֲטָאָה אֲתַאבִּיד. אֵינּוּן טְבָאן וְזַכֵּיין
לָא אֲתַאבִּידוּ. אֵית צְדִיק דְּאָזִיל בְּאַרְחוּי
דְּמַלְפָּא עֲלָאָה, וְאַתְקִין לְבוּשׁוּי מַעֲבֻדוּי, וְעַד
לָא אֲשָׁלִים לְבוּשׁוּי, אֲסַתְלַק. קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא
אֲשָׁלִים לֵיה, מְאִינּוּן עוֹבְדִין דְּעֵבֵד (ס"א דאבִּיד)
הַאי רְשַׁע חֲטָאָה, וְאַשְׁלִים לְבוּשׁוּי, לְאַתְתַּקְנָא
בְּהוּ בְּהֵהוּא עֲלֵמָא, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (איוב כז)
יִכִּין וְצַדִּיק יִלְבַּשׁ. הֵהוּא חֲטָאָה אֲתַקִּין, וְצַדִּיק
אֲתַחְפִּי מִמָּה דְאִיהוּ תַקִּין, הָדָא הוּא דְכְּתִיב
כְּסוּי חֲטָאָה, (כסוי הוא מִדָּא דחֲטָאָה אֲתַחְפִּי מְחַטָּאָה) וְעַל
דָּא לָא כְּתִיב מְכוּסָה, אָלָא כְּסוּי.

וְחַד, דְּאַתְחַפִּי הֵהוּא חֲטָאָה דְהַאי זַפְאָה,
בְּאֵינּוּן דְּאַקְרוּן מְצוּלוֹת יָם, דְּהָא מָאן
דְּנַפִּיל בְּמְצוּלוֹת יָם, לָא אֲשַׁתְּכַח לְעֵלְמִין בְּגִין
דְּמִיין חֲפִין עֲלֵייהוּ. (מָאן מְצוּלוֹת יָם) כְּמָה דְאַתְּ
אָמַר, (מיכה ז) וְתִשְׁלִיךְ (דף ק"א ע"ב) בְּמְצוּלוֹת יָם
כָּל חֲטָאָתֶם. מָאן מְצוּלוֹת יָם. אָלָא רְזָא יִקְרָא
הוּא, וְהָא (אוקמיה רבי שמעון אמר) אוקמיה רבי
שְׁמַעוֹן, וְאָמַר, כָּל אֵינּוּן דְּאַתּוּ מְסֻטְרָא תְקִיפָא,
וְאַתְאַחְדוּ בְּזִינִין בִּישִׁין, בְּכַתְרִין תַּתְּאִין, כְּגוֹן
עֲזָאזֵל בְּיוֹמָא דְכַפּוּרִי, דָּא אֲקָרִי מְצוּלוֹת יָם.
כְּזַפְטָא דְכַסְפָּא, כַּד בַּחֲנִין לֵיה בְּנוֹרָא, הָדָא
הוּא דְכְּתִיב, (משלי כה) הָגוּ סִיגִים מִכֶּסֶף.

כֶּךָ הַאי, מְאִינּוּן מְצוּלוֹת יָם הוּא, וּמְצוּלוֹת
יָם אֲקָרִי, מְצוּלוֹת מֵהֵהוּא יָם קְדִישָׁא,
מְצוּלוֹת, זוּהֵמָא דְכַסְפָּא. וְעַל דָּא, כָּל אֵינּוּן
חֲטָאִין דִּישְׂרָאֵל שְׂרִיין לְגוּיָה (ס"א לְגוּיָה), וְהוּא
קָבִיל לוֹן, וְיִשְׁתַּאֲבוּן בְּגוּיָה. מְאִי טַעְמָא. בְּגִין
דְּאִיהוּ חֲטָאָה אֲקָרִי. מְאִי חֲטָאָה. גְּרַעוּנָא. וְעַל
דָּא הוּא גְּרַעוּנָא דְכֻלָּא, וְנִטְל גְּרַעוּנָא דְגּוּפָא
וְדַנְפָּשָׁא. בְּהַאי יוֹמָא נְחִית הַאי מְצוּלוֹת יָם,

אָרְאָ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, אַף עַל
גַּב שְׂאוּתוֹ רְשַׁע חוּטָא נְאָבֵד,
אוּתָן טוֹבוֹת וְזַכּוּיֹת לֹא נְאָבְדוֹת.
יֵשׁ צְדִיק שְׁהוּלָךְ בְּדַרְכֵי הַמֶּלֶךְ
הַעֲלִיּוֹן וּמִתְקִין לְבוּשׁוֹ מִמַּעֲשָׂיו,
וְטָרַם שְׁהַשְׁלִים אֶת לְבוּשׁוֹ
הַסְתַּלַּק - הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
מִשְׁלִים לוֹ מְאוֹתָם הַמַּעֲשִׂים
שְׁעֵשֶׂה (שֶׁאֵבֵד) הַרְשַׁע הַחוּטָא הַזֶּה,
וּמִשְׁלִים אֶת לְבוּשׁוֹ שִׁיתַתְקֵן
בְּהֵם בְּאוֹתוֹ עוֹלָם. זֶהוּ שְׁכַתּוּב
(שם כז) יִכִּין וְצַדִּיק יִלְבַּשׁ. אוֹתוֹ
חוּטָא הַתְקִין, וְהַצְדִּיק מִתְכַּסֶּה
מִמָּה שֶׁהוּא הַתְקִין. זֶהוּ שְׁכַתּוּב
כְּסוּי חֲטָאָה, (הַכְּסוּי הוּא מִזֶּה הַחֲטָאָה,
מִתְכַּסֶּה מִהַחֲטָאָה) וְעַל כֵּן לֹא כְּתוּב
מְכַסֶּה, אָלָא כְּסוּי.

וְאַחַד, שְׁהַתְכַּסֶּה אוֹתוֹ הַחֲטָא שֶׁל
הַצְדִּיק הַזֶּה בְּאוֹתָם שְׁנִקְרָאִים
מְצוּלוֹת יָם, שְׁהָרִי מִי שְׁנוּפֵל
בְּמְצוּלוֹת יָם, לֹא נִמְצָא לְעוֹלָמִים,
מִשׁוּם שֶׁהַיָּם מְכַסִּים עֲלֵיהֶם,
(מִזֶּה הַמְצוּלוֹת יָם?) כְּמוֹ שְׁנִאָמַר (מיכה ז)
וְתִשְׁלִיךְ בְּמְצוּלוֹת יָם כָּל חֲטָאָתֶם.
מִי הֵם מְצוּלוֹת יָם? אָלָא סוּד נִכְבֵּד
הוּא, וְהָרִי (בְּאַרְבַּע רַבֵּי שְׁמַעוֹן אָמַר) בְּאֵר
אוֹתוֹ רַבֵּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, כָּל אוֹתָם
שְׁבָאוּ מִצַּד הַקְּשָׁה, וְנִאֲחָזוּ
בְּמִינִים רַעִים, בְּכַתְרִים
הַתְּחַתּוּנִים, כְּמוֹ עֲזָאזֵל בְּיוֹם
הַכַּפּוּרִים, זֶה נִקְרָא מְצוּלוֹת יָם,
כְּמוֹ פְּסֻלַת הַכֶּסֶף כְּשֶׁבוֹחֲנִים
אוֹתוֹ בְּאֵשׁ. זֶהוּ שְׁכַתּוּב הָגוּ
סִיגִים מִכֶּסֶף.

כֶּךָ זֶה, הוּא מְאוֹתָם מְצוּלוֹת יָם,
וְנִקְרָא מְצוּלוֹת יָם, מְצוּלוֹת
מְאוֹתוֹ יָם קְדוּשׁ, מְצוּלוֹת - זִהְמַת
הַכֶּסֶף. וְעַל כֵּן כָּל אוֹתָם הַחֲטָאִים
שֶׁל יִשְׂרָאֵל שׁוֹרִים לְתוֹכוֹ (אֲצִלָּא),
וְהוּא מְקַבֵּל אוֹתָם, וְנִשְׁאָבִים
לְתוֹכוֹ. מַה הַטַּעַם? מִשׁוּם שֶׁהוּא
נִקְרָא חוּטָא. מַה זֶה חוּטָא?
חֲסָרוֹן. וְעַל כֵּן הוּא חֲסָרוֹן שֶׁל

הַיָּם הַזֶּה, זִהְמַת (הַכֶּסֶף) הַנֶּפֶשׁ, וְנוֹטֵל

זְהֵמַת הַגּוֹרֵף. מִי הוּא זְהֵמַת הַגּוֹרֵף?
זֶה אֱלוֹ הַחֲטָאִים שֶׁנֶּעֱשׂוּ עַל יְדֵי
יֵצֵר הָרַע שֶׁנִּקְרָא מְזֵהֵם מְנוּל.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, שְׁנִינּוּ, וְנָתַן אֶהְרֵן
עַל שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים גְּרִלוֹת, אִם כֶּף,
כְּבוֹד הוּא שֶׁל הַעֲזָאוּל, רְאִיתֶם
עֶבֶד שֶׁזֹּרֵק גְּרִלוֹת עִם רַבּוֹנוֹ!
דֶּרֶךְ הָעוֹלָם שֶׁעֶבֶד אֵינוֹ נוֹטֵל
אֶלָּא מֵה שְׁנוֹתָן לוֹ רַבּוֹנוֹ. אֲבָל
מִשׁוֹם שֶׁסָּמְא"ל מְזַמֵּן בַּיּוֹם הַזֶּה
עַל מַלְשִׁינוֹת, וְכַדִּי שְׁלֵא יִהְיֶה לוֹ
פְּתֻחוֹן פֶּה, (בַּגּוֹרֵל הַזֶּה הוּא עוֹלָה בּו)
נוֹתְנִים לוֹ חֶלֶק בְּזֵה.

וְהַגּוֹרֵל הַזֶּה מַעֲצָמוֹ הוּא שְׁעוֹלָה
בו. שְׁאָמַר רַבִּי יְהוּדָה אָמַר רַבִּי
יִצְחָק, דְּבַר עֲלִיוֹן מְצָאנוּ בַּגּוֹרֵל.
בַּגּוֹרֵל שֶׁל יְהוֹשֻׁעַ פְּתוּב בו, (בַּמְדַּבֵּר
כו) עַל פִּי הַגּוֹרֵל, עַל פִּי הַגּוֹרֵל
וְדָאִי, שֶׁהוּא אָמַר: זֶה חֶלְקוֹ שֶׁל
יְהוּדָה, זֶה שֶׁל בְּנֵימִן וְכוּ', וְכֵן
כָּלֶם. אַף כָּאן, פִּינֵן שֶׁהִכְהֵן שֵׁם
יְדִיו, אוֹתָם הַגּוֹרִלוֹת מְדַלְּגִים
וְעוֹלִים בְּיַד הַכֹּהֵן (וְעוֹלִים הַגּוֹרִלוֹת בְּיַד
הַכֹּהֵן, הֵם מְדַלְּגִים מִדִּיּוֹ) וְשׁוֹרִים
בְּמִקּוּמָם. זֶהוּ שְׁפָתוֹב, וְהַשְּׁעִיר
אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגּוֹרֵל, עָלָה עָלָיו
וְדָאִי.

וְדָאִי זֶה בְּלַבְדוֹ, אֶלָּא בְּכֹל פַּעַם
שֶׁמְזַמֵּן הַמַּלְשִׁין וְנִתְּנָת לוֹ רְשׁוּת,
צְרִיכִים לְשִׁים כְּנִגְדוֹ בְּמָה
שִׁיתְעַסֵּק וַיַּעֲזֹב אֶת יִשְׂרָאֵל. בַּיּוֹם
הַזֶּה מְזַמֵּן הַמַּלְשִׁין לְרַגֵּל אֶת
הָאָרֶץ. זֶהוּ שְׁכַתוֹב (אֵיּוֹב א) וַיֹּאמֶר
ה' אֵל הַשָּׁטָן מֵאִן תָּבֵא. וְהָרִי
שְׁנִינּוּ, מִשׁוֹט בְּאָרֶץ, מָה זֶה?
אֶלָּא זֶהוּ הַמַּלְשִׁין הַגְּדוֹל
מְקַטְרְגֵם שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

וְהָרִי הַתְּעוֹרְרוֹ הַחֲבָרִים, (שׁוּדָא)
בְּאוֹתָהּ שְׁעָה שֶׁהָיָה יִשְׂרָאֵל
מְזַמֵּנִים לַעֲבֹר בֵּינָם וּלְהַפְרֵעַ מִן
הַמְּצָרִים, אָמַר: אֲנִי עֹבְרָתִי בְּאָרֶץ
הַקְּדוּשָׁה, וְרְאִיתִי שְׂאֵלָה לֹא

זוֹהֵמָא (דְּכֶסֶפָא) דְּנִפְשָׁא, וְנָטִיל זוֹהֵמָא דְּגוּפָא.
מֵאֵן הוּא זוֹהֵמָא דְּגוּפָא. דָּא אֵינוֹן חוֹבִין
דְּאִתְעַבְדוּ עַל יְדֵי דִיִּצְרַר הָרַע, דְּאִקְרִי מְזוּהָם
מְנוּל.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, תָּנִן (וַיִּקְרָא טו) וְנָתַן אֶהְרֵן עַל שְׁנֵי
הַשְּׁעִירִים גְּרִלוֹת, אִי הֵכִי יִקְרָא הוּא
דְּעֲזָאוּל, חֲמִיתוֹן עֶבְדָּא דְּשִׂדֵי עַדְבִּין בְּמֵאֲרִיָּה,
אֲרַחֲמִיה דְּעֲלָמָא דְּעֶבְדָּא לָא נָטֵל אֶלָּא מֵה
דִּיהֵיב לִיה מֵאֲרִיָּה. אֲבָל, בְּגִין דְּסָמְא"ל זְמִין
הָאִי יוֹמָא בְּדִלְטוּרָא, וּבְגִין דְּלָא יְהָא לִיה
פְּטוּרָא (ס"א כְּהָא עֲדָבָא הוּא סְלֵקָא בִּיה) יְהֵבִין לִיה חוֹלְקָא
בְּהָאִי.

וְהָאִי עֲדָבָא מְגַרְמִיָּה הוּא דְּסָלִיק בִּיָּה, דְּאָמַר
רַבִּי יְהוּדָה אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מְלָה עֲלָאָה
אֲשַׁפְחָנָא בְּעֲדָבָא. עֲדָבָא דִּיהוֹשֻׁעַ, פְּתִיב בִּיָּה,
(בַּמְדַּבֵּר כו) עַל פִּי הַגּוֹרֵל, עַל פִּי הַגּוֹרֵל וְדָאִי,
דְּאִיהוּ אָמַר דָּא חוֹלְקָא דִּיהוּדָה, דָּא דְּבִנְיָמִין
וְכוּ', וְכֵן כְּלָהוּ. אוּף הָכָא, פִּינֵן דְּכֶהֱנָא שְׁוִי
יְדִוי, אֵינוֹן עַדְבִּין מְדַלְּגִי וְסְלֵקִין בִּידָא דְּכֶהֱנָא,
(ס"א וְסְלֵקוּן עַדְבִּין בִּידָא דְּכֶהֱנָא, אֵינוֹן מְדַלְּגִי מִן דִּיּוֹ) וְשִׁאֲרֵן
בְּאִתְרֵיהוּ. הָדָא הוּא דְּכַתִּיב, וְהַשְּׁעִיר אֲשֶׁר
עָלָה עָלָיו הַגּוֹרֵל, עָלָה עָלָיו וְדָאִי.

וְדָא דָּא בְּלַחֲדוּדִי, אֶלָּא בְּכֹל זְמַנָּא דְּדִלְטוּרָא
זְמִין, וְאִתְיֵהִיב לִיה רְשׁוּתָא, בְּעִינֵן
לְשׁוּוּאָה לְקַבְלִיָּה בְּמָה דִּיתְעַסֵּק, וְשְׂבִיק לוֹן
לְיִשְׂרָאֵל. בְּהָאִי יוֹמָא דְּלְטוּרָא זְמִין לְאֶלְלָא
אַרְעָא. הָדָא הוּא דְּכַתִּיב, (אֵיּוֹב א) וַיֹּאמֶר יי' אֵל
הַשָּׁטָן מֵאִן תָּבֵא. וְהָא תְּגִינֵן, מִשׁוֹט בְּאָרֶץ,
מֵאִי הוּא. אֶלָּא הָאִי הוּא דְּלְטוּרָא רַבָּא
מְקַטְרְגָא דִּישְׂרָאֵל.

וְהָא אִתְעַרְרוּ חֲבָרִיָּא, (דְּוֵדָא) בְּהֵיָא שְׁעָתָא דְּהוּוּ
זְמִינֵן יִשְׂרָאֵל לְמַעַבְר יִמָּא, וְלֹאִתְפָּרְעָא
מִמְצָרָאִי, אָמַר, אָנָּא אַעֲבֹרְנָא בְּאַרְעָא קְדִישָׁא, וְחֲמִינָא דְּלָא אִתְחַזְזוֹן אֵלַיִן

רְאוּיִים לְהַכְנִס לְתוֹכָהּ. אִם אַתָּה
דָּן דִּין - הַדִּינִים שֶׁלָּהֶם כָּאֵן כְּמוֹ
הַמְצָרִים. מֵה שׁוֹנִים אֵלּוֹ מֵאֵלּוֹ?
אוֹ שִׁמּוֹתוֹ כֻּלָּם כְּאַחַד, אוֹ
שִׁיחֲזְרוּ כֻּלָּם לְמִצְרַיִם. וְלֹא אַתָּה
הוּא שְׂאֲמַרְתָּ, (בְּרֵאשִׁית טו) וְעַבְדּוֹם
וְעַנּוּ אַתֶּם אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה?
וְהָרִי לֹא עָלוּ מִחֻשְׁבוֹנוֹ אֶלְּא
מֵאֲתִים וְעֶשֶׂר, וְלֹא יוֹתֵר.

אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: מֵה
אֲעֲשֶׂה? כָּאֵן צְרִיכָה הַשְׁתַּדְּלוּת,
לְהַבִּיא קָרֵב כְּנֶגְדּוֹ. אַתָּן לוֹ כְּמֵה
שִׁיחֲעֶסֶק, וְיַעֲזֹב אֶת בְּנֵי, וְהָרִי
נִמְצָא כְּמֵה שִׁיחֲעֶסֶק. מִיָּד אָמַר
לוֹ: הַשְׁמַת לְבָךְ אֶל עַבְדֵי אִיּוֹב
כִּי אֵין כְּמֵהוּ בְּאַרְץ. מִיָּד חָלַק לוֹ
הַמַּלְשִׁין בְּדַכְרִים, וַיַּעַן הַשֵּׁטֶן אֶת
ה' וַיֹּאמֶר הַחֲנָם יֵרָא אִיּוֹב אֱלֹהִים.
לְרוּעָה שְׂרָצָה לְהַעֲבִיר צֶאֱנוּ
בְּנֵהר אַחַד. עֶבֶר זָאֵב לְהַתְגַּרּוֹת
בְּצֶאֱנוּ. הַרוּעָה הִיָּה חֲכָם, אָמַר:
מֵה אֲעֲשֶׂה, שְׁבַעֲוֹד שְׂאֵנִי מֵעַבִּיר
אֶת הַטְּלָאִים, הוּא יִתְגַּרָּה בְּצֶאֱן?
הַרִים עֵינָיו וְרָאָה בֵּין הַצֶּאֱן תִּישׁ
אַחַד מֵאוֹתָם תִּישִׁי הַבֵּר, שְׁהִיָּה
גְּדוֹל וְחֹזֵק. אָמַר: אֲזַרְק זֶה כְּנֶגְדּוֹ,
וּבַעֲוֹד שְׁמַתְגָּרִים זֶה בְּזֵה, אֲעַבִּיר
אֶת כָּל הַצֶּאֱן וְיִנְצְלוּ מִמֶּנּוּ.

כֵּךְ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. אָמַר: וַדַּאי
הַתִּישׁ הַזֶּה גְּדוֹל אַחַד וְחֹזֵק
וְאֵלִים, אֲזַרְק כְּנֶגְדּוֹ, וּבַעֲוֹד שֶׁהוּא
מִתְעַסֵּק עִמוֹ, יַעֲבְרוּ בְנֵי, וְלֹא
יִמְצָא קִטְיֹגוֹר עֲלֵיהֶם. מִיָּד -
וַיֹּאמֶר ה' אֶל הַשֵּׁטֶן הַשְׁמַת לְבָךְ.
עַד שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא זָוַג אוֹתָם
כְּאַחַד, שֶׁכְּתוּב הֵנוּ בְּיָדְךָ. בַּעֲוֹד
שֶׁהוּא מִתְעַסֵּק בּוֹ, עֲזַב אֶת
יִשְׂרָאֵל, וְלֹא נִמְצָא מְקַטְרֵג
אֲלֵיהֶם.

אִךְ כָּאֵן בַּיּוֹם הַזֶּה הַמַּלְשִׁין מְזַמְּן
לְרַגֵּל אֶת הָאָרֶץ, וְצָרִיכִים לְשַׁלַּח
כְּנֶגְדּוֹ כְּמֵה שִׁיחֲעֶסֶק (בְּדִבְרֵי שְׁלוֹ),

שְׁבִיֵק לֹזֵן לְיִשְׂרָאֵל. וּמִתְלָא

לְמִיעַל בְּגִוּוּהָ, אִי אַנְתָּ דְאֵין דִּינָא, דִּינֵייהוּ
הֵכָא כְּמִצְרַאִי, מֵה שְׁנֵיִן אֵלֵין מֵאֵלֵין, אוֹ
יְמוֹתוֹן כְּלֵהוּ כְּחֻדָּא, אוֹ יְהַדְרוֹן כְּלֵהוּ לְמִצְרַיִם.
וְלֹא אַנְתָּ הוּא דְאֲמַרְתָּ, (בְּרֵאשִׁית טו) וְעַבְדּוֹם וְעַנּוּ
אוֹתָם ד' מֵאוֹת שָׁנָה, וְהָא לֹא סְלִיקוּ
מִחוּשְׁבֵּנָא אֶלְּא רַד"ו, וְלֹא יִתִּיר.

אָמַר קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא, מָאִי אֲעַבִּיד,
אֲשַׁתְּדִלוּתָא בְּעֵיָא הֵכָא, לְאִיִּתְתָּאָה
קָרָבָא לְקַבְלִיָּה, יְהִיבָנָא לִיָּה בְּמֵה דִּיתְעַסְק,
וְיִשְׁבּוּק בְּהוּ לְבִנֵי, וְהָא אֲשַׁתְּכַח בְּמֵאֵן
דִּיתְעַסְק, מִיָּד אָמַר לִיָּה, הַשְׁמַת לְבָךְ אֶל עַבְדֵי
אִיּוֹב כִּי אֵין כְּמֵהוּ בְּאַרְץ. מִיָּד פִּלַּג לִיָּה
דְּלִטּוֹרָא בְּמַלְיִן, וַיַּעַן הַשֵּׁטֶן אֶת יי' וַיֹּאמֶר
הַחֲנָם יֵרָא אִיּוֹב אֱלֹהִים.

לְרַעֵיָא דְבַעֵי לְאֲעַבְרָא עֲאֵנִיָּה בְּחַד נִהְרָא,
אֲעַבֵּר זֵאבָא לְקַטְרֵגָא לִיָּה בְּעֵאֵנִיָּה,
רַעֵיָא הָוָה חַפִּים, אָמַר מָאִי אֲעַבִּיד, דְּבַעֲוֹד
דְּאֵנָא אֲעַבֵּר לְטִלְיָא, יְקַטְרֵג הוּא בְּעֵאֵנִי. זְקַף
עֵינָיו, וְחָמָא בֵּין עֲאֵנָא, חַד תִּישָׂא מֵאֵלֵין
תִּישִׁי בְרָא, דְּהוּה רַב וְתַקִּיף. אָמַר, אֲשַׁדִּי דָא
לְקַבְלִיָּה, וּבַעֲוֹד דְּמְקַטְרֵגִי דָא כְּדָא, אֲעַבֵּר לְכָל
עֲאֵנָא, וְיִשְׁתְּזַבּוֹן מִנִּיָּה.

כֵּךְ קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא אָמַר, וַדַּאי הָא תִישָׂא
חַד רַב וְתַקִּיף וְאֵלִים, אֲשַׁדִּי לְקַבְלִיָּה,
וּבַעֲוֹד דְּהוּא יִשְׁתַּדַּל בֵּיָּה, יַעֲבְרוֹן בְּנֵי, וְלֹא
יִשְׁתַּפַּח קִטְיֹגוֹרָא לְגַבִּיָּיהוּ. מִיָּד, וַיֹּאמֶר יי' אֶל
הַשֵּׁטֶן הַשְׁמַת לְבָךְ. עַד דְּקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא
זָוַג לְהוּ כְּחֻדָּא, דְּכְתִיב הֵנוּ בְּיָדְךָ. בַּעֲוֹד דְּהוּא
אֲשַׁתְּדַל בֵּיָּה, שְׁבִיֵק לֹזֵן לְיִשְׂרָאֵל, וְלֹא אֲשַׁתְּכַח
קִטְיֹגוֹרָא לְגַבִּיָּיהוּ.

אִךְ הֵכִי בְּהֵאֵי יוֹמָא, דְּלִטּוֹרָא זְמִין לְאֵלְלָא
אַרְעָא, וּבַעֲנָא לְשַׁדְרָא לְקַבְלִיָּה כְּמֵה

דִּיתְעַסְק (בְּנִינָא דִּלִּיָּה), וּבַעֲוֹד דְּאִיְהוּ אֲשַׁתְּדַל בֵּיָּה,

ובעוד שהוא מתעסק בו, עוזב את ישראל. ומשל אומרים למזלזל של בית המלך: תן לו מעט יין, וישבחה לפני המלך. ואם לא, יאמר למלך דבור רע. לפעמים נוטלים את אותו דבור עליוני בית המלך, והמלך עושה בגללו דין.

רבי יצחק אמר, לשוטה שעומד לפני המלך, תן לו יין, ואחר כך אמר לו והראה לו כל אותן טעויות שעשית וכל אותן רעות, והוא יבא וישבח אותך, ויאמר שלא נמצא בעולם כמותך. אף כאן, הרי עומד המלשין תמיד לפני המלך, ישראל נותנים לו את הדורון הזה, ובדורון הזה פתק לכל הרעות ולכל הטעויות ולכל החטאים שעשו ישראל, והוא בא ומשבח את ישראל, ונעשה עליהם סגור, והקדוש ברוך הוא מחזיר את הכל לראש הרעים של עמו, משום שכתוב (משלי כה) כי גחלים אתה חתה על ראשו.

אמר רבי יוסי, אי לו לעם של עשו בשעה ששולחים את השעיר הזה לאותו המלשין שממנה עליהם, שבגללו בא לשבח את ישראל, והקדוש ברוך הוא מחזיר את כל החטאים על ראש עמו, משום שכתוב (תהלים קא) דבר שקרים לא יפון לנגד עיני. אמר רבי יהודה, אלמלא היו יודעים אמות העולם מהשעיר הזה, לא משאירים את ישראל יום אחד בעולם.

בא ראה, כל אותו יום הוא מתעסק עם אותו שעיר, ומשום כך הקדוש ברוך הוא מכפר לישראל ומטהר אותם מהכל, ולא נמצאת קטגוריה לפניו. אחר כך הוא בא ומשבח את ישראל, משיב בתשבחתם של ישראל,

אמרי לזלזולא דבי מלכא, הב ליה זעיר חמרא, וישבחה קמי מלכא. ואי לאו יימא למלכא מלה בישא. לזמנין נטלין לה לההיא מלה, עלאי דבי מלכא, ומלכא עביד דינא בגיניה.

רבי (דף ק"ב ע"א) יצחק אמר, לשטיא דקאים קמי מלכא, הב ליה חמרא, ולבתר אימא ליה, ואחזי ליה, פל אינון טעוון דעבדת, וכל אינון בישין, והוא ייתי וישבחה, ויימא דלא ישתכח בעלמא כוותך. אוף הכא, הא קאים דלטורא תדיר קמי מלכא, ישראל יהבין ליה האי דורון, ובהאי דורון פתקא, לכל בישין, ולכל טעוון, ולכל חובין דעבדו ישראל, והוא אתי ומשבח להו לישראל, ואתעביד סניגורא עליהו, וקודשא בריה הוא אהדר פלא לרישא דבישי דעמיה, בגין דכתיב, (משלי כה) פי גחלים אתה חותה על ראשו.

אמר רבי יוסי, ווי לון לעמא דעשו, בשעתא דהאי שעיר משדרי לההוא דלטורא ממנא דעליהו, דבגיניה אתי לשבחה לון לישראל, וקודשא בריה הוא אהדר פל אינון חובין לרישא דעמיה, בגין דכתיב, (תהלים קא) דובר שקרים לא יפון לנגד עיני. אמר רבי יהודה, אלמלא הוו ידעי אומות העולם מהאי שעיר, לא שבקין לון לישראל, יומא חד בעלמא.

הא חזי, פל ההוא יומא משתדל איהו בההוא שעיר, ובגין כך קדשא בריה הוא מכפר להו לישראל, ודכי לון מפלא, ולא אשתכח קטגוריא קמיה. לבתר, הוא אתי ומשבח להו לישראל. וכדין שאיל ליה, כמה דאת אמר, ויאמר יי אל השטן מאין תבא, אתיב ואז שואל אותו, כמו שנאמר, ויאמר ה' אל השטן מאין תבא.

בתושבתייהו דישראל, וקטיגורא אתעביד
סניגורא ואזיל ליה.

בדין קדשא בריה הוא אמר לשבעין שריין
דסחרין פורסטיא, חמיתון האי דלטורא,
היאך קאים על בני תדיר, (אסתכמו) הא שעירא
חדא דאשתכח (ס"א אשתדר) גביה, בפתקא דכל
חובייהו וכל טענותייהו, וכל מה דחטו וחבו
קמאי, והוא קביל לון. פדין אסתכמו כלהו,
דיהדרון אינון חובין על עמיה.

רבי אבא אמר, כל אינון חובין וחטאין
מתדבקין ביה, כמה דכתיב, (מיכה ז)
ותשליך במצולות ים כל חטאתם. ולבתר,
פלהו מתהדרן ברישיהון דעמיה, הקדא הוא
דכתיב, (ויקרא טז) ונשא השעיר עליו את כל
עונותם אל ארץ גזרה. בהאי יומא מתעטר
פהנא בעטריין עלאין, והוא קאים בין עלאי
ותתאי, ומכפר עליה ועל ביתיה, ועל פהגני,
ועל מקדשא, ועל ישראל כלהו.

האנא, בשעתא דעאל בדמא דפר, מכוין
ברישא דמהימנותא, ואדי באצבעיה,
כמה דכתיב, והזה אותו על הפפרת ולפני
הפפרת והיה עביד. בסים בקפטא (ס"א בקמפא)
דאצבעא, ואדי כמצליף, בטיפין דאצבעא,
לסטרי קפתורא (ס"א קטפורא) (ס"א כפורתא), אדי
ואתפוון, ושארי לממני אחת, אחת ואחת.
אחת בלחודהא, אחת דכליל פלא, אחת
שבחא דכלא, אחת דכלא אהדרן לקבלה,
אחת רישא דכלא. לבתר אחת ואחת, דאינון
שריין פחדא, ברעותא באחוותא, ולא
מתפרשן לעלמין.

בתר דמטא להאי ואחת, דהיא אימא דכלא.
מפאן שארי לממני בזווגא, ומני ואמר,

והקטגור נעשה סנגור והולף לו.
אז הקדוש ברוך הוא אומר
לשבעים השרים שסביב הכפא:
ראיתם את המלשין הזה, איך
עומד על בני תמיד? (מסבימים) הרי
שעיר אחד שנמצא (שנשלה) אצלו
בפתק עם כל חטאיהם וכל
טעיותיהם, וכל מה שחטאו וחבו
לפני, והוא קבל אותם. אזי כלם
מסבימים שיחזרו אותם החטאים
על עמו.

רבי אבא אמר, כל אותם עוונות
וחטאים נדבקים בו, כמו שכתוב
(מיכה ז) ותשליך במצולות ים כל
חטאתם. ואחר כך כלם חוזרים
על ראשי עמו, וזהו שכתוב (ויקרא
טז) ונשא השעיר עליו את כל
עונותם אל ארץ גזרה. ביום הזה
מתעטר הפהן בעטרות עליונות,
והוא עומד בין עליונים
ותחתונים, ומכפר עליו ועל
ביתו, ועל הפהנים, ועל המקדש,
ועל כל ישראל.

למדנו, בשעה שנכנס עם דם
הפר, מכון בראש האמונה, ומזה
באצבעו, כפתוב והזה אתו על
הפפרת ולפני הפפרת. ואיך
עושה? טובל בראשי (בדבוק)
האצבעות, ומזה כמצליף בטפות
האצבע לצדי הטבור (השפוע)
(הכפרות), מזה ומתפון, ומתחיל
למנות: אחת, אחת ואחת. אחת
לבדה, ואחת שכוללת הכל. אחת
השבח של הכל, האחת שהפל
חוזרים כנגדה, אחת הראש של
הכל. אחר כך אחת ואחת, שהם
שורים כאחד, ברוצן ובאחנה,
ולא נפרדים לעולמים.

אחר שמגיע לואחת הזו, שהיא
אם הכל, מפאן מתחיל למנות
בזווג, ומונה ואמר: אחת
ושתיים, אחת ושלוש, אחת

ואחת ושש. אחת ושש. אחת ושש. אחת ושש.

וארבע, אחת וחמש, אחת ושש, אחת ושבע. כדי למשך ולהשפיע לאחת הזו, שהיא האם (הים) העליונה, בדרגות ידועות, לפתח (לנהר לאמא) של אמא התחתונה, ולהמשיך נהרות עמקים ממקומם לכנסת ישראל. ועל פן ביום השני שני אורות מאירים כפאחד, האם העליונה מאירה לאם התחתונה, ועל פן פתוח יום הכפורים, כמו שנתבאר.

אמר רבי יצחק, שרשרת אחת קשורה לרגלי הכהן בשעה שהיה נכנס, שאם ימות שם, יוציאוהו מבחוץ. ובמה יודעים? באותה זהורית נודע והפר, כשלא נהפך צבעו. באותה שעה נודע שהכהן נמצא בפנים בחטא. ואם יצא בשלום, בזהורית יודע ויפר, שיהפך צבעו ללבן, אזי שמחה היא בעליונים ובתחתונים. ואם לא, כלם נמצאו בצער, והיו כלם יודעים שלא התקבלו תפלותיהם.

אמר רבי יהודה, כיון שהיה נכנס, וטמטם את עיניו שלא להסתפל במה שלא צריך, והיה שומע קול כנפי הכרובים מזמרים ומשבחים, היה יודע הכהן שהכל היה בשמחה, ויצא בשלום. ועם כל זה, בתפלתו היה יודע, שהמלים יוצאים בשמחה ומתקבלים ומתברכים כראוי, ואז היא שמחה בעליונים ובתחתונים.

רבי אלעזר שאל את רבי שמעון אביו. אמר לו, למה במקום הזה היום הזה תלוי ולא בדרגה אחרת, שראוי הוא להיות בדרגה ששם שורה המלך יותר מהכל? אמר לו רבי שמעון, אלעזר בני, כך הוא ודאי, ויפה שאלת.

בא ראה, המלך הקדוש השאיר את היכלו וביתו בידי הגבירה,

ושבע. בגין לאמשכא ולנגדא להאי אחת, דהיא אימא (מא) עלאה, בדרגין ידיען, לכתרא (מ"א לנהרא לאימא) דאימא תתאה. ולאמשכא נהרין עמיקין מאתרייהו לכנסת ישראל. ועל דא, יומא דא תרין נהרין נהרין פחדא, אימא עלאה נהרא לאימא תתאה. ועל דא כתיב יום הכפורים, כמה דאתמר.

אמר רבי יצחק קפטרך חדא קשירא ברגלוי דכהנא, בשעתא דהוה עאל, דאי ימות התם, יפקוהו מלבר. ובמה ידעי. בזהוה זהוריתא אתיידע ואשתמודע, פד לא יהפך גונוי. בזהוה שעתא אשתמודע, דכהנא אשתכח לגו פחטאה. ואי יפוק בשלם, בזהוריתא אתיידע ואשתמודע, דיהפך גונוי לחור. פדין חדוותא היא בעלאי ותתאי. ואי לאו כלהו אשתכחו בצערא, והווי ידעי כלא, דלא אתקבלו צלותהון.

אמר רבי יהודה, כיון דהוה עאל, וטמטם עינוי דלא לאסתפל במה דלא אצטריך, והוה שמע קל גדפי כרוביאי מזמרי ומשבחי. הוה ידע פהנא, דכלא הוה בחדוה, ויפוק בשלם. ועם כל דא בצלותיה הוה ידע, דמלין נפקין בחדוותא, ומתקבלן ומתברכן (דף ק"ב ע"ב) פדקא יאות, וכדין חדוותא היא בעלאי ותתאי.

רבי אלעזר שאל לרבי שמעון אבוי, אמר ליה, האי יומא אמאי הוא כהאי אתר תלי, ולא בדרגא אחרא, דיאות הוא למהוי בדרגא דמלפא שארי, יתיר מפלא. אמר ליה רבי שמעון, אלעזר ברי, הכי הוא ודאי, ויאות שאלת.

תא חזי, מלפא קדישא, שביק היכליה וביתיה בידי דמטרוניתא, ושבק לבנוי עמה, בגין

לְדַבְּרָא לֹוֹן, וְלֹאֲלַקְאָה לֹוֹן, וְלִמְשָׁרֵי בְּגוּוּיָהוּ. דְּאִי זַפְּאֵן מְטְרוּנִיתָא עֲאֵלַת בְּחֵדוּתָא בִּיקְרָא לְגַבֵּי מְלָפָא. וְאִי לָא זַפְּאֵן, הִיא וְאִינּוּן, אַתְהֵדְרוּ בְּגִלּוּתָא. וְהָא אוּקִימְנָא, כְּמָה דְכְּתִיב, (משלי יט) מְשַׁדָּד אֵב יִבְרִיחַ אִם. וְכְּתִיב, (ישעיה ג) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שִׁלְחָה אִמְכֶם.

וְהַשְׁאִיר אֶת בְּנֵי עַמָּה כְּדִי לְהִנְהִיגֵם וְלְהַלְקוֹתֵם וְלִשְׁרוֹת בְּתוֹכֵם. שְׂאֵם זֹכִים, הַגְּבִירָה נִכְנַסְתָּ בְּשִׂמְחָה וּבְכַבּוּד אֶל הַמְּלָךְ. וְאִם לֹא זֹכִים, הִיא וְהֵם חוֹזְרִים לְגִלוּת. וְהָרִי בְּאַרְנוּ, כְּמוֹ שְׂפָתוֹב (משלי יט) מְשַׁדָּד אֵב יִבְרִיחַ אִם. וְכְּתוּב (ישעיה ג) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שִׁלְחָה אִמְכֶם.

וְעַל דָּא אִית יוּמָא חַד בְּשַׁתָּא, לְאַשְׁגָּחָא בְּהוּ, וְלַעֲיִינָא בְּהוּ. וְכַד אֲזַדְמֵן הָאִי יוּמָא, אִימָא עֲלָאָה דְכָל חִירוֹ בִּידְהָא, אֲזַדְמֵן לְקַבְלִיהָ, לְאַסְתַּפְּלָא בְּהוּ בִּישְׂרָאֵל. וְיִשְׂרָאֵל אֲזַדְרָזוּ בְּהָאִי יוּמָא, בְּכַמָּה פּוֹלְחָנִין, בְּכַמָּה עֲלוּתִין, בְּכַמָּה עֲנוּיִין, כְּלֵהוּ בְּזַכּוּתָא. כְּדִין אֲזַדְמֵן לְהוּ חִירוֹ, מְאַתֵּר דְכָל חִירוֹ בִּידְהָא דְמְטְרוּנִיתָא. בְּנִי מְלָפָא בְּנָהָא, דְאַתְפַּקְדֵן בִּידְהָא, כְּלֵהוּ זַפְּאִין, כְּלֵהוּ בְּלֹא חֲטָאֵן, בְּלֹא חוּבִין, כְּדִין אֲזַדְוּגַת (ס"א) וְכַד אֲזַדְמֵן הָאִי יוּמָא וְיִשְׂרָאֵל אֲזַדְמֵנוּ בְּהָאִי יוּמָא בְּכַמָּה פּוֹלְחָנִין בְּכַמָּה עֲלוּתִין בְּכַמָּה עֲנוּיִין כְּלֵהוּ בְּזַכּוּתָא כְּדִין אִימָא עֲלָאָה דְכָל חִירוֹ בִּידְהָא אֲזַדְמֵן לְקַבְלִיהָ לְאַסְתַּפְּלָא בְּהוּ בִּישְׂרָאֵל וְחִמְאָת בְּנִי מְלָפָא בְּנָהָא (נ"א כְּרָהָא) דְאַתְפַּקְדֵן בִּידְהָא דְמְטְרוּנִיתָא כְּלֵהוּ זַפְּאִין בְּלֹא חֲטָאִין בְּלֹא חוּבִין כְּדִין אֲזַדְמֵן לְהוּ חִירוֹ מְאַתֵּר דְכָל חִירוֹ בִּידְהָא דְמְטְרוּנִיתָא כְּדִין מְטְרוּנִיתָא עֲלָאָה) לְגַבֵּי מְלָפָא, בְּנֵהִירוֹ, בְּחֵדוּתָא, בְּשִׁלְמֵנוּ, בְּרַעוּתָא. דְּהָא רַבִּימָת בְּנִין לְמְלָפָא עֲלָאָה כְּדָקָא יָאוּת.

וְעַל כֵּן יֵשׁ יוֹם אֶחָד בְּשַׁנְהָ לְהַשְׁגִּיחַ בְּהֵם וּלְעִזֵּין בְּהֵם. וּכְשִׁמְזַדְמֵן הַיּוֹם הַזֶּה, הָאֵם הַעֲלִינָה, שְׁכַל הַחֲרוּת בִּידְהָ, מְזַדְמֵנַת כְּנִגְדוּ לְהַסְתַּפְּל בִּישְׂרָאֵל. וְיִשְׂרָאֵל מְזַדְרָזִים בִּיּוֹם הַזֶּה בְּכַמָּה עֲבוּדוֹת, בְּכַמָּה תַּפְלוּת, בְּכַמָּה עֲנוּיִים, כְּלֵם בְּזַכּוּת. וְאִז מְזַדְמֵנַת לְהֵם חֲרוּת, מִהַמְקוֹם שְׁכַל הַחֲרוּת בִּידְהָ שֶׁל הַגְּבִירָה. בְּנִי הַמְּלָךְ בְּנִיָּה, שְׁנַפְקָדוּ בִּידְהָ, כְּלֵם זַפְּאִים, כְּלֵם כְּלֵי חֲטָאִים, כְּלֵי עוֹנוֹת. אִז מְזַדְוּגַת (וכאשר מוזדמן היום הזה וישראל הזדמנו ביום הזה עבודות, בכמה תפלות, בכמה ענויים - הכל בזכות. אז האם העליונה שכל החרות בדיקה מוזדמנת כנגדו להסתפל בישראל, ורואה את בני המלך בניה (בנה) שנפקדו בדיקה של הגבירה, כלם זכאים בלי חטאים, בלי חובות, ואז מזמנת להם חרות במקום שכל החרות בדיקה של הגבירה, ואז הגבירה העליונה) לְמַלְךְ בְּאוּר, בְּשִׂמְחָה, בְּשִׁלְמוּת, בְּרַצוּן. שְׁהָרִי גִדְלָה בְּנִים לְמַלְךְ הַעֲלִיּוֹן כְּרָאוּי. וּבְשִׁבּוּם הַזֶּה אִינֵם נִמְצְאִים כְּרָאוּי - אוּי לְהֵם! אוּי לְשִׁלּוּחֵיהֶם! אוּי שְׁהָרִי הַגְּבִירָה הַתְּרַחֲקָה מִן הַמְּלָךְ, וְהָאֵם הַעֲלִינָה מְסַתְּלָקַת, וְלֹא יוֹצֵאת מִמֶּנּוּ חֲרוּת לְעוֹלָמִים. אֲשֶׁרִיָּהֶם יִשְׂרָאֵל שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא לְמַד אוּתֵם אֶת דְּרָכָיו כְּדִי לְהַנְצִל מִן הַדִּין, וּלְפַצּוֹ צַדִּיקִים לְפָנָיו. זְהוּ שְׂפָתוֹב (ויקרא טו) כִּי בִיּוֹם הַזֶּה יִכְפֹּר טְמֵאוֹתֵיכֶם וְגו'.

וְכַד הָאִי יוּמָא לֹא אֲשַׁתְּכַחוּ כְּדָקָא יָאוּת, וּוי לֹוֹן, וּוי לְשִׁלּוּחֵיהוֹן, וּוי דְּהָא מְטְרוּנִיתָא אַתְרַחֲקַת מִן מְלָפָא, וְאִימָא עֲלָאָה אֲסַתְּלַקַת, וְלֹא נְפִיק מִנָּה חִירוֹ לְעֵלְמִין. זַפְּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוּלִיף לֹוֹן אוּרְחוּי, בְּגִין לְאַשְׁתְּזַבָּא מִן דִּינָא, וְיִשְׁתַּכְּחוּן זַפְּאִין קַמֵּיהָ. הַדָּא הוּא דְכְּתִיב, (ויקרא טו) כִּי בִיּוֹם הַזֶּה יִכְפֹּר עֲלֵיכֶם לְטַהַר אֶתְכֶם. וְכְּתִיב, (יחזקאל לו) וְזַרְקִתִּי עֲלֵיכֶם מִים טְהוּרִים וְטַהַרְתֶּם מִכָּל טְמֵאוֹתֵיכֶם וְגו'.

וּבַחֲמֹשֶׁה עֶשֶׂר יוֹם לַחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי וְגו'. (ויקרא
 כ"ג) רַבִּי יוֹסִי שָׁאֵל לְרַבִּי אַבָּא, אָמַר
 לִיָּהּ, הֲנִי חֲמֹשֶׁה עֶשֶׂר יוֹם, מָאִי קָא מִיָּרִי.
 אָמַר לִיָּהּ, וְדָאִי רְזָא יִקְרָא הוּא. תָּא חֲזִי, בֵּין
 לְעִילָא בֵּין לְתַתָּא, כָּל חַד וְחַד, בְּאַרְחִיזָה נְטֻלָּא,
 וּבְאַרְחִיזָה יִתְבָּא, וּבְאַרְחִיזָה אֲתַעַר וְעֵבִיד מָאִי
 דְעֵבִיד. הָאִי עֶשׂוֹר מְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל אֵינוֹן.
 וְיוֹמָא עֲשִׂירָאָה, בְּעֲשִׂירָאָה קְיִימָא. וְעַל דָּא
 (שמות יב) בְּעֶשׂוֹר הִזְהָ וְיִקְחוּ לָהֶם אִישׁ
 שָׂה לְבֵית וְגו'. וְהָאִי יוֹמָא, הוּא דִילָהּ. וְחֲמֹשֶׁה
 יוֹמִין אַחְרָנִין, דְּמִלְכָּא הוּא. הַהוּא יוֹמָא דְאֲתִי
 עָלָהּ. דְּהָא חֲמִשָּׁאָה, בֵּיהּ יְתִיב מְלָכָא,
 בְּכוֹרְסִיָּא. וּבְכָל אֲתַר בְּעֶשׂוֹר, דְּמִטְרוּנִיתָא
 הוּא. חֲמִשָּׁה עֲלִייהוּ, דְּמִלְכָּא הוּא (כ"א הוּא יוֹמָא
 דְעַלָּה בְּגִין דְּרִנָּא חֲמִשָּׁאָה בֵּיהּ יְתִיב מְלָכָא בְּכוֹרְסִיָּא, וּבְכָל אֲתַר וכו').
 הַהוּא יוֹמָא דְאֲתִי עָלָהּ דְּהָא חֲמִשָּׁאָה בֵּיהּ יְתִיב
 מְלָכָא בְּתַרְעָא.

וּבְכָל אֲתַר בְּעֶשׂוֹר דְּמִטְרוּנִיתָא הוּא, חֲמִשָּׁה
 עֲלִייהוּ, דְּמִלְכָּא הוּא. הַהוּא יוֹמָא דְאֲתִי
 עָלָהּ. בְּגִין כְּפֹךְ חֲמִשָּׁה יוֹמִין מִיִּרְחָא,
 לְאוֹרִייתָא. וְאִי תִימָא שְׁבִיעָאָה, בְּזַמְנָא דְתֵרִין
 אֲבָהֶן מִשְׁתַּפְּחִי בֵּיהּ, דְּהָא מְלָכָא בְּהוּ, וּכְדִין
 מִתְעַטֵּר בְּכֻלָּא. וְחַד מְלָה, שְׁבִיעָאָה וְחֲמִשָּׁאָה.
 תָּא חֲזִי, חֲמִשָּׁאָה דִילִיָּהּ הוּא וְדָאִי, כְּמָה
 דְאֲתַמַּר, וּכְדִין נְהִיר אַבָּא לְאִימָא,
 וְאֲתַנְהִירוּ מְנָה חֲמִשִּׁין תַּרְעִין לְאַנְהָרָא
 לְחֲמִשָּׁאָה. וְאִי תִימָא שְׁבִיעָאָה, בְּגִין דְּמִלְכָּא
 בְּשְׁלִימוֹ דְאַבְהֶן, וְעֶטְרָה יְרִית מְשְׁבִיעָאָה, כְּמָה
 דְכַתִּיב, (שיר השירים ג) צְאֲנָה וּרְאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן.
 וְעַל דָּא בְּשְׁבִיעָאָה הוּא יוֹמָא דְמַעַטְרָא מְלָכָא
 בְּעֶטְרוֹי, וּכְדִין יְרִית מְלָכָא לְאַבָּא וְאִימָא,
 דְּמַזְדַּוּגִין כְּחַדָּא. וְעַל דָּא כֻלָּא בְּחַד תְּלִיָּא.

וּבַחֲמֹשֶׁה עֶשֶׂר יוֹם לַחֲדָשׁ
 הַשְּׁבִיעִי וְגו'. רַבִּי יוֹסִי שָׁאֵל אֵת
 רַבִּי אַבָּא. אָמַר לוֹ, הַחֲמֹשֶׁה עֶשֶׂר
 יוֹם הַלָּלוּ, מָה הֵם אוֹמְרִים? אָמַר
 לוֹ, וְדָאִי זְהוּ סוּד נְכַבֵּד. בָּא רָאָה,
 בֵּין לְמַעְלָה בֵּין לְמַטָּה, כָּל אֶחָד
 וְאֶחָד בְּדַרְכּוֹ נּוֹסֵעַ, וּבְדַרְכּוֹ יוֹשֵׁב,
 וּבְדַרְכּוֹ מִתְעוֹרֵר וְעוֹשֶׂה מָה
 שְׁעוֹשֶׂה. הַעֲשׂוֹר הִזְהָ הֵם מְכַנְסַת
 יִשְׂרָאֵל. וְהַיּוֹם הַעֲשִׂירִי עוֹמֵד
 בְּעֲשִׂירִי. וְעַל כֵּן, (שמות יב) בְּעֶשׂוֹר
 לַחֲדָשׁ הִזְהָ וְיִקְחוּ לָהֶם אִישׁ שָׂה
 לְבֵית וְגו'. וְהַיּוֹם הִזְהָ הוּא שְׁלָהּ.
 וְחֲמִשָּׁה יָמִים אַחְרִים הוּא שֶׁל
 הַמְּלָךְ, הַיּוֹם שְׁבָא עָלֶיהָ. שְׁהִרִי
 הַחֲמִישִׁי, בּוֹ יוֹשֵׁב הַמְּלָךְ בְּכִסֵּא.
 וּבְכָל מְקוֹם בְּעֶשׂוֹר, הוּא שֶׁל
 הַגְּבִירָה. חֲמִשָּׁה עֲלִיהֶם, שֶׁל
 הַמְּלָךְ הוּא (אותו הַיּוֹם שְׁעֲלִיָּהּ מִשׁוֹם
 שֶׁהִדְרָגָה הַחֲמִישִׁית בְּהָ יוֹשֵׁב הַמְּלָךְ בְּכִסֵּא, וּבְכָל
 מְקוֹם וכו'). אוֹתוֹ הַיּוֹם שְׁבָא עָלֶיהָ,
 שְׁהִרִי הַחֲמִישִׁי, בּוֹ יוֹשֵׁב הַמְּלָךְ
 בְּשַׁעַר.

וּבְכָל מְקוֹם בְּעֶשׂוֹר, הוּא שֶׁל
 הַגְּבִירָה. חֲמִשָּׁה עֲלִיהֶם, שֶׁל
 הַמְּלָךְ הוּא, אוֹתוֹ יוֹם שְׁבָא עָלֶיהָ.
 מִשׁוֹם כְּפֹךְ חֲמִשָּׁה יָמִים מִהַחֲדָשׁ
 לְתוֹרָה. וְאִם תֵּאמַר שְׁבִיעִי, בְּזַמֵּן
 שְׁשֵׁנֵי אַבּוֹת נִמְצְאִים בּוֹ, שְׁהִרִי
 הַמְּלָךְ בְּהֵם, וְאִזּוֹ מִתְעַטֵּר בְּכָל.
 וְדַבֵּר אֶחָד שְׁבִיעִי וְחֲמִישִׁי.

בָּא רָאָה, הַחֲמִישִׁי הוּא שֶׁלּוֹ
 וְדָאִי, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר, וְאִזּוֹ מֵאִיר
 הָאֵב לְאֵם, וּמֵאִירִים מְמַנָּה
 חֲמִשִּׁים שְׁעָרִים לְהָאִיר לְחֲמִישִׁי.
 וְאִם תֵּאמַר הַשְּׁבִיעִי, מִשׁוֹם
 שֶׁהַמְּלָךְ בְּשִׁלְמוֹת שֶׁל הָאֲבוֹת,
 וְעֶטְרָה יוֹרֵשׁ מִהַשְּׁבִיעִי, כְּמוֹ
 שְׁכַתּוֹב (שיר א) צְאִינָה וּרְאִינָה בְּנוֹת
 צִיּוֹן. וְעַל זֶה בְּשְׁבִיעִי הוּא הַיּוֹם
 שְׁמַעַטְר הַמְּלָךְ בְּעֶטְרָתוֹ, וְאִזּוֹ
 יוֹרֵשׁ הַמְּלָךְ אֵת הָאֵב וְאֵת הָאֵם,
 שְׁמַזְדַּוּגִים כְּאֶחָד. וְעַל כֵּן הַכֹּל
 תְּלוּי בְּאֶחָד.

וּבַחֲמִשָּׁה עֶשֶׂר יוֹם, (ויקרא כ"ג) רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (במדבר כא) וַיִּשְׁמַע הַכֹּהֲנִים מִלֶּךְ עָרֹד. תְּנִינָן, ג' מִתְּנָן עֲלָיִן, אֲזַדְמְנוּ לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל, עַל יְדֵי תִלְתָּא אַחִין: מֹשֶׁה, אֶהְרֹן, וּמֹרְיָם. מִן בְּזֻכוֹת מֹשֶׁה. עֲנִי כְבוֹד, בְּזֻכוֹת אֶהְרֹן. בָּאֵר, בְּזֻכוֹת מֹרְיָם. וְכִלְהוּ אֶחֱיָדָן לְעִילָא. מִן בְּזֻכוֹת מֹשֶׁה, דְּכַתִּיב, (שמות טז) הִנְנִי מִמְטִיר לָכֶם לֶחֶם (דף ק"ג ע"א) מִן הַשָּׁמַיִם מִן הַשָּׁמַיִם (ויקרא), דָּא מֹשֶׁה.

וּבַחֲמִשָּׁה עֶשֶׂר יוֹם. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (במדבר כא) וַיִּשְׁמַע הַכֹּהֲנִים מִלֶּךְ עָרֹד. שְׁנִינּוּ, שְׁלֹשׁ מִתְּנֹת עֲלִיּוֹנוֹת הַזְדַּמְנוּ לְיִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי שְׁלֹשָׁה אַחִים: מֹשֶׁה, אֶהְרֹן וּמֹרְיָם. מִן - בְּזֻכוֹת מֹשֶׁה. עֲנִי כְבוֹד - בְּזֻכוֹת אֶהְרֹן. בָּאֵר - בְּזֻכוֹת מֹרְיָם. וְכִלְהוּ אֶחֱוּזִים לְמַעְלָה. מִן בְּזֻכוֹת מֹשֶׁה, שְׁפָתוֹב (שמות טז) הִנְנִי מִמְטִיר לָכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם. מִן הַשָּׁמַיִם (ויקרא) - זֶה מֹשֶׁה.

עֲנִי כְבוֹד בְּזֻכוֹת אֶהְרֹן, שְׁפָתוֹב (במדבר יד) אֲשֶׁר עֵין בְּעֵין (אֶהְרֹן) נִרְאָה אֶתְהָ ה' וְגו', וְכַתִּיב (ויקרא טז) וְכִסְפָּה עֲנָן הַקְּטָרֶת. מֵה לְהִלָּן, שְׁבַעָה. אַף כָּאֵן נְמִי שְׁבַעָה. דְּהָא בְּקְטָרֶת שְׁבַעָה עֲנִינָן מִתְקַשְׁרֵן פְּחָדָא (ועוד). וְאֶהְרֹן רִישָׁא לְכָל שְׁבַעָה עֲנִינָן הוּא וְהוּא קָשִׁיר לְשִׁית אַחֲרֵנִין בִּיהַ בְּכָל יוֹמָא.

עֲנִי כְבוֹד בְּזֻכוֹת אֶהְרֹן, שְׁפָתוֹב (במדבר יד) אֲשֶׁר עֵין בְּעֵין (אֶהְרֹן) נִרְאָה אֶתְהָ ה' וְגו', וְכַתִּיב (ויקרא טז) וְכִסְפָּה עֲנָן הַקְּטָרֶת. מֵה לְמַעְלָה שְׁבַעָה, אַף כָּאֵן גַּם שְׁבַעָה, שְׁהָרִי בְּקְטָרֶת שְׁבַעָה עֲנִינָם נִקְשְׁרִים כְּאֶחָד (ועוד). וְאֶהְרֹן הוּא רִישָׁא לְכָל שְׁבַעָת הָעֲנִינָם, וְהוּא קוֹשֶׁר אֶת שֵׁשֶׁת הָאֲחָרִים עִמּוֹ בְּכָל יוֹם.

בָּאֵר בְּזֻכוֹת מֹרְיָם, דְּהָא הִיא וְדָאֵי בָאֵר אֶתְקָרִי. וּבְסִפְרָא דְאַגְדָּתָא, (שמות ב) וַתִּתְּצַב אַחֲוֹתוֹ מִרְחוֹק לְדַעָה וְגו'. דָּא הוּא בָאֵר מִיָּם חַיִּים, וְכִלְאֵ קִשְׁוֹרָא חַד. מִתְה מֹרְיָם, אֶסְתַּלַּק בָּאֵר. דְּכַתִּיב, (במדבר כ) וְלֹא הָיָה מַיִם לְעֵדָה. וּבַהֲהִיא שְׁעֵתָא בְּעֵאת בָּאֵר אַחֲרָא לְאַסְתַּלְקָא, דְּהוּה שְׁכִיחַ עֲמַהוּן דְּיִשְׂרָאֵל. פֶּד חֲמָת שִׁיתָא עֲנִינָן דְּהוּוּ קִשְׁוִירִין עֲלֵהָ, אֶתְקַשְׁרֶת הִיא בְּהוּ.

בָּאֵר בְּזֻכוֹת מֹרְיָם, שְׁהָרִי הִיא וְדָאֵי נִקְרָאת בָּאֵר. וּבְסִפְרָא דְאַגְדָּה, (שמות ב) וַתִּתְּצַב אַחֲוֹתוֹ מִרְחוֹק לְדַעָה וְגו' - זֹהִי בָאֵר מִיָּם חַיִּים, וְהִפְלִ קִשְׁוֹר אֶחָד. מִתְה מֹרְיָם - הִסְתַּלְקָה הַבָּאֵר, שְׁפָתוֹב (במדבר ב) וְלֹא הָיָה מַיִם לְעֵדָה. וּבְכַוֵּנָה שְׁעָה רְצַתְהָ בָּאֵר אַחֲרָת לְהִסְתַּלַּק, שְׁהִיתָה מְצוּיָה עִם יִשְׂרָאֵל. כְּשִׁרְאֶתְהָ שְׁשָׁה עֲנִינָם שְׁהִיוּ קִשְׁוִירִים עֲלֵיהָ, נִקְשְׁרָה הִיא בְּהֵם.

מִיַּת אֶהְרֹן, אֶסְתַּלְקוּ אֵינּוֹן עֲנִינָן, וְאַסְתַּלַּק עֲנִינָא דְבִירָא עֲמַהוּן. אֶתָּא מֹשֶׁה, אֶהְרֹן לְהוּ. הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (תהלים סח) עֲלִית לְמָרוֹם שְׁבִית שְׁבִי לְקַחֲתָ מִתְּנֹת בְּאָדָם. לְקַחֲתָ מִתְּנֹת וְדָאֵי, אֵינּוֹן מִתְּנֹת דְּהוּוּ בְּקַדְמִיתָא בָּאֵר וְעֲנִינָן.

מִתְה אֶהְרֹן, הִסְתַּלְקוּ אוֹתָם עֲנִינָם וְהִסְתַּלַּק עֲנָן הַבָּאֵר עִמָּהֶם. כָּא מֹשֶׁה, הִחְזִיר אוֹתָם. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (תהלים סח) עֲלִית לְמָרוֹם שְׁבִית שְׁבִי לְקַחֲתָ מִתְּנֹת בְּאָדָם. לְקַחֲתָ מִתְּנֹת וְדָאֵי, אוֹתָן מִתְּנֹת שְׁהִיוּ כְּרַשׁוּנָה - בָּאֵר וְעֲנִינָם.

בָּאֵר, דָּא בָּאֵר דְּיִצְחָק. עֲנִינָם, אֵלִין עֲנִינָם דְּאֶהְרֹן. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִפְּנֵי מַה זָכָה אֶהְרֹן לְדָא, בְּגִין דְּאִיהוּ קָשִׁיר בְּעֲנִינָם (נ"א ר"ש

בָּאֵר - זֶה בָּאֵר שֶׁל יִצְחָק. עֲנִינָם - אֵלוֹ הָעֲנִינָם שֶׁל אֶהְרֹן. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִפְּנֵי מַה זָכָה אֶהְרֹן לְזֶה? מִשּׁוֹם שֶׁהוּא קָשִׁיר בְּעֲנִינָם

(ראש לעננים), והוא נקשר כל יום ויום לכלם כאחד, שכלם מתפרכים על ידו.

בא ראה, על כל חסד שעשה הקדוש ברוך הוא עם ישראל, קשר עמם שבועה עננים נכבדים, וקשר אותם עם כנסת ישראל, שהרי הענן שלה נקשר עם ששה אחרים. ועם כל השבועה הלכו ישראל במדבר. מה הטעם? משום שכלם הם הקשר של האמונה, ועל זה בסכת תשבו שבועת ימים. מה זה אומר? משום שכתוב (שיר ב) בצל חמדתי וישבתי ופריו מתוק לחפי וצריף אדם להראות את עצמו שיושב תחת צל האמונה.

בא ראה, כל אותן השנים שעמד אהרן, היו ישראל בצל האמונה תחת העננים הללו. אחר שמת אהרן, הסתלק ענן אחד, שהוא הימין של הכל. וכשהיה הסתלק, הסתלקו כל השאר עמו (עננים) ונראו כלם בחסרון. והרי פרשוה, שכתוב (במדבר כא) ויראו כל העדה כי גוע אהרן. אל תקרי ויראו אלא ויראו. מיד - וישמע הפנעני מלך ערד יושב הנגב כי בא ישראל דרך האתרים. שמע שהסתלקו אותם העננים, ומת התיר הגדול שכל אותם העננים נקשרו עמו.

אמר רבי יצחק, הפנעני מלך ערד יושב הנגב ודאי. וכשבאו אותם מרגלים ששלח משה, אמרו (שם א) עמלק יושב בארץ הנגב, כדי לשבר את לבם, שהרי בעמלק נשבר פחם בראשונה.

אמר רבי אבא, וישמע הפנעני, מה זה אומר כאן אחר שהסתלקו אותם העננים? אלא בכנען פתויב, ויאמר ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו. כאן למדנו, מי שמוציא את עצמו מצל האמונה, ראוי להיות עבד לעבדי

לעננים). והוא אקשיר כל יומא ויומא לכלהו כחדא, דמתברכאן פלהו על ידי.

הא חזי, על כל חסד דעבד קדשא ברוך הוא בישראל, קשיר עמהון ז' ענני יקירן, וקשיר להו בכנסת ישראל, דהא עננא דילה אתקשר בשיתא אחרנין. ובכלהו שבועה, אזלו ישראל במדברא. מאי טעמא, בגין דכלהו קשרא דמהימנותא ניהו ועל דא בספות תשבו שבועת ימים. מאי קא מיירי. בגין דכתיב, (שיר השירים ב) בצלו חמדתי וישבתי ופריו מתוק לחפי. ובועי בר נש לאחזאה גרמיה, דיתייב תחות צלא דמהימנותא.

הא חזי, כל אינון שגין דקאים אהרן, הוו ישראל בצלא דמהימנותא, תחות אלין עננין. בתר דמית אהרן, אסתלק עננא חד, דהוא ימינא דכלא. וכד האי אסתלק, אסתלקו כל שאר עמיה (כ"א עננין) ואתחזיאו כלהו בגריעותא. והא אוקמוה, דכתיב, (במדבר כ) ויראו כל העדה כי גוע אהרן. אל תקרי ויראו, אלא ויראו. מיד וישמע הפנעני מלך ערד יושב הנגב כי בא ישראל דרך האתרים. שמע דאסתלקו אינון עננים, ומית תיירא רברבא דכל אינון עננים אתקשרו ביה.

אמר רבי יצחק, הפנעני מלך ערד יושב הנגב ודאי. וכד אתו אינון מאללין דשדר משה, אמרו (במדבר א) עמלק יושב בארץ הנגב, בגין לתברא לפייהו. דהא בעמלק אתבר חיליהון בקדמיתא.

אמר רבי אבא, וישמע הפנעני, מאי קא מיירי הכא. בתר דאסתלקו אינון עננים. אלא כנען פתיב ביה, (בראשית ט) ויאמר ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו. הכא אוליפנא, מאן דאפיק גרמיה מצלא דמהימנותא, אתחזי

עבדים. זהו שכתוב וילחם בישראל וישב ממנו שבי. הוא נטל עבדים מישראל לעצמו.

וער פן כתוב, כל האזרח בישראל ישבו בסכת. כל מי שהוא משרש וגזע קדוש של ישראל, ישבו בסכת, תחת צל האמונה. ומי שאינו מגזע ושרש קדוש של ישראל, לא יושב בהם, ומוציא את עצמו מתחת צל האמונה. כתוב (הושע יב) פנען בידו מאזני מרמה, זה אליעזר עבד אברהם. ובא ראה, כתוב ארור פנען, ומשום שזכה פנען זה לשמש את אברהם, פיון ששמש את אברהם, ישב תחת צל האמונה, זכה לצאת מאותה קללה שהתקלל, ולא עוד, אלא שכתוב בו ברכה, שכתוב (בראשית כד) ויאמרו בא ברוך ה'. מה זה אמר? שכל מי שישב תחת צל האמונה, יורש חרות לו ולבניו לעולמים ומתברך ברכה עליונה. ומי שמוציא את עצמו מצל האמונה, יורש גלות לו ולבניו, שכתוב וילחם בישראל וישב ממנו שבי.

בסכת תשבו חסר, וזה ענן אחד שכלם קשורים בו, שכתוב פי ענן ה' עליהם יומם. וכתוב ובעמד ענן אתה הלך לפנייהם יומם. זהו עננו של אהרן, שנקרא יומם, שכתוב (תהלים מב) יומם יצוה ה' חסדו. ענן אחד נוטל עמו חמשה אחרים, והם ששה. וענן אחר, שכתוב ובעמוד אש לילה, זה האיר לישראל מהאור של אותם הששה.

רעיא מהימנא

בסכת תשבו שבעת ימים וגו'. מצוה (מ"ה) זו לישב בספה. והרי בארנו, כדי

ענן יי' עליהם יומם. וכתוב, (במדבר יד) ובעמד ענן אתה הולך לפנייהם יומם. דא הוא עננא דאהרן, דאקרי יומם, דכתוב, (תהלים מב) יומם יצוה יי' חסדו. עננא חד, נטיל עמיה חמש אחרנין, ואינון שית. ועננא אחרא, דכתוב ובעמוד אש לילה, דא נהרא להו לישראל, מנהירו דאינון שית.

רעיא מהימנא בסכת תשבו שבעת ימים וגו', (ויקרא כ"ג) פקודא (מ"ה) דא, לישב בסופה.

למהוי עבד לעבדי עבדין, הדא הוא דכתיב, (במדבר כא) וילחם בישראל וישב ממנו שבי. הוא נטל עבדין מישראל לגרמיה.

וער דא כתיב, כל האזרח בישראל ישבו בסופות. כל מאן דאיהו משרשא וגזעא קדישא דישראל, ישבו בספות, תחות צלא דמהימנותא. ומאן דליתיה מגזעא ושרשא קדישא דישראל, לא יתיב בהו, ויפוק גרמיה מתחות צלא דמהימנותא.

כתוב (הושע יב) פנען בידו מאזני מרמה, דא אליעזר עבד אברהם. ותא חזי, פתיב ארור פנען ויבגין דזכה פנען דא, לשמשא לאברהם, פיון דשמש לאברהם, יתיב תחות צלא דמהימנותא, זכה למיפק מההוא לטייא דאתלטטיא, ולא עוד אלא דכתיב ביה ברכה. דכתיב, (בראשית כד) ויאמר בא ברוך יי'. מאי קא מיירי. דכל מאן דיתבי תחות צלא דמהימנותא, אחסין חירו ליה ולבנוי לעלמין, ואתברך ברכתא עלאה, ומאן דאפיק גרמיה מצלא דמהימנותא, אחסין גלותא ליה ולבנוי, דכתיב וילחם בישראל וישב ממנו שבי. (דף ק"ג ע"ב).

בסכת תשבו (ויקרא כ"ג) חסר, ודא עננא חד, דכלהו קשירין ביה. דכתיב, פי

ענן יי' עליהם יומם. וכתוב, (במדבר יד) ובעמד ענן אתה הולך לפנייהם יומם. דא הוא עננא דאהרן, דאקרי יומם, דכתוב, (תהלים מב) יומם יצוה יי' חסדו. עננא חד, נטיל עמיה חמש אחרנין, ואינון שית. ועננא אחרא, דכתוב ובעמוד אש לילה, דא נהרא להו לישראל, מנהירו דאינון שית.

רעיא מהימנא בסכת תשבו שבעת ימים וגו', (ויקרא כ"ג) פקודא (מ"ה) דא, לישב בסופה.

להראות שישׁראל יושבים בסוד האמונה בלי פחד כלל, שהרי המקטרג נפרד מהם, וכל מי שהוא בסוד האמונה, יושב בספה, כמו שבארנו, שכתוב כל האזרח בישראל ישוב בסוד האמונה ומהזרע והשרש של ישראל, ישובו בספת.

והסוד הזה נאמר בכמה מקומות. מצוה (מ"ו) אחר זו, להקריב קרבן בכל יום, והקרבן הזה להיות חלק בכל, בשמחת בניו, מפיון שפלים אחוזים באילן. הענפים שלמטה שלגבי שרש האילן, הכל מתברכים משום האילן. אף על גב שאין בהם תועלת, כלם מתברכים. ושמחת ישראל באביהם שלמעלה, נותנים חלק של ברכות לכל אותם שאר העמים שיש להם אחיזה ונאחזו בהם בישראל.

וכך הקרבנות הללו, לתת מזון לאותם הממנים של שאר העמים, שהרי מתוך האהבה שאוהב הקדוש ברוך הוא את בניו, רוצה שפלים יהיו אוהבים שלהם. וסוד זה - (משלי יז) ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלם אתו. אפלו כל אותם המקטרגים העליונים, כלם חוזרים להיות אוהבים את ישראל, וכשהחילות של מעלה הופכים לאוהבי ישראל - כל אותם שלמטה על אחת כמה וכמה.

ואם תאמר, להם היו מקריבים הקרבן? לא כף. אלא הכל עולה לקדוש ברוך הוא ונקרב. והוא מפריד המזון לכל ההמנים של הצדדים האחרים שיהנו באותו הדורן של בניו, ויהפכו

לאוהבים שלהם, שידעו למעלה ולמטה שאין עם פעם ישראל, שהם חלקו וגורלו של הקדוש ברוך הוא, ומתעלה כבודו של הקדוש ברוך הוא מעלה ומטה פראוי. וכל האוכלוסים העליונים פותחים ואומרים: (שמואל ב ז) ומי כעמך בישראל גוי אחד בארץ. (ע"כ רעיא מהימנא).

והא אוקימנא, בגין לאתחזא דישׁראל יתבי ברזא דמהימנותא, בלא דחילו כלל, דהא מקטרגא אתפרש מנייהו. וכל מאן דאיהו ברזא דמהימנותא, יתיב בסופה. כמה דאוקימנא, דכתיב, כל האזרח בישראל ישוב בספות. מאן דאיהו ברזא דמהימנותא, ומזרעא ושרשא דישׁראל, ישובו בספות. ורזא דא אתמר בכמה דוכתי.

פקודא (מ"ו) בטר דא, לקרבא קרבנא בכל יומא, וקרבנא דא, למהוי חולקא בכלא, בחדוותא דבנוי. בגין דכלהו אחידן באילנא. ענפין דלתתא דלגבי שרשא דאילנא, כלא אתברכן בגין אילנא. אף על גב דלית בהו תועלתא, כלא אתברכאן. וחדוותא דישׁראל באבוהון דלעילא, נהבי חולקא דברכאן, לכל אינון שאר עמין, דאית לון אחידו, ואתאחדו בהו בישראל.

וכל אליו קרבניו, למיהב מזונא, לאינון ממנן דשאר עמין, דהא מגו רחימו דקא רחים קדשא בריך הוא לבנוי, בעי דכלא יהון רחימין דלהון. ורזא דא, (משלי טז) ברצות יי' דרכי איש גם אויביו ישלם אתו. אפילו כל אינון מקטרגי עלאי כלהו אהדרן רחימין לישׁראל וכד תיילין דלעילא אהדרו רחימין לישׁראל, כל אינון דלתתא, על אחת כמה וכמה.

ואי תימא להון הוּו מקרבי קרבנא, לאו הכי, אלא כלא לקודשא בריך הוא סליק ומתקרב. ואיהו פריש מזונא לכלהו אוכלוסין דסטרין אתרנין, דיתנהון בההוא דורונא דבנוי, ויתהדרון רחימין דלהון, דינדעון עילא ותתא, דהא לית עמא פעמא דישׁראל, דאינון חולקיה ועדביה דקודשא בריך הוא, ואסתלק יקרא דקודשא בריך הוא עילא ותתא כדקא יאות. וכל אוכלוסין עלאין פתחי ואמרי, (שמואל ב ז) ומי כעמך בישראל גוי אחד בארץ. (ע"כ רעיא מהימנא).

לאוהבים שלהם, שידעו למעלה ולמטה שאין עם פעם ישראל, שהם חלקו וגורלו של הקדוש ברוך הוא, ומתעלה כבודו של הקדוש ברוך הוא מעלה ומטה פראוי. וכל האוכלוסים העליונים פותחים ואומרים: (שמואל ב ז) ומי כעמך בישראל גוי אחד בארץ. (ע"כ רעיא מהימנא).

רבי אלעזר פתח (ואמר), (ירמיה ב) פה אמר יי' זכרתי לך חסד נעוריהך וגו'. האי קרא על כנסת ישראל אתמר, בשעתא דהות אזלא במדברא עמהון דישראל. זכרתי לך חסד: דא עננא דאהרן, דנטלא בחמש אתרנין, דאתקשרו עלך, ונהירו עלך. אהבת כלולותיך, דאשתכללו לך, (ס"א ובלהו אשתכללו בך) ואעטרו לך, ואתקיננו לך ככלה דתעדי תכשיטהא. וכל כף למה. בגין לכתף אחרי במדבר בארץ לא זרועה.

תא חזי, בשעתא דבר נש יתיב במדורא דא, צלא דמהימנותא, שכנינתא פרסא גדפקא עליה מלעילא, ואברהם וחמשה צדיקייא אתרנין שויין מדוריהון עמיה. אמר רבי אבא, אברהם וחמשה צדיקייא, ודוד מלכא, שויין מדוריהון עמיה. הדיא הוא דכתיב, בפסות תשבו שבעת ימים. שבעת ימים פתיב, ולא בשבעת ימים. כגוונא דא כתיב, (שמות לא) כי ששת ימים עשה יי' את השמים וגו'. ובעי בר נש למחדי בכל יומא ויומא, באנפין נהירין, באושפיזין אלין דשריין עמיה.

ואמר רבי אבא, פתיב בפסות תשבו שבעת ימים, ולבתר ישבו בפסות. בקדמיתא תשבו, ולבתר ישבו. אלא, קדמא לאושפיזי. תניינא, לבני עלמא. קדמא לאושפיזי, כי הא דרב המנונא סבא, כד הוה עייל לסופה הוה חדי, וקאים על פתחא לסופה מלגאו, ואמר נזמן לאושפיזין. מסדר (נ"א נסדר) פתורא, וקאים על רגלוהי, ומברך, ואומר בפסות תשבו שבעת ימים. תיבו אושפיזין עלאין, תיבו אושפיזי מהימנותא, תיבו. אריס (ס"א אפרי) ידוי, וחדוי, ואמר זפאה חולקנא, זפאה חולקיהון דישראל, דכתיב,

רבי אלעזר פתח, פה אמר ה' זכרתי לך חסד נעוריהך וגו'. הפסוק הזה נאמר על כנסת ישראל בשעה שהיתה הולכת במדבר עם ישראל. זכרתי לך חסד - זהו עננו של אהרן שנוסע עם חמשה אחרים שנקשרו עליך ומאירים עליך. אהבת כלולותיך - שנתקנו לך (וכלם נתקנו בך) ועטרו אותך, והתקיננו אותך כמו כלה שעונדת את תכשיטיה. וכל כף למה? בשביל לכתף אחרי במדבר בארץ לא זרועה.

בא ראה, בשעה שאדם יושב במדור הזה, צל האמונה, השכינה פורסת את כנפיה עליו מלמעלה, ואברהם וחמשה צדיקים אחרים שמים את מדורם עמו. אמר רבי אבא, אברהם וחמשה צדיקים שמים מדוריהם עמו. זהו שכתוב, בפסות תשבו שבעת ימים. שבעת ימים פתיב, ולא בשבעת ימים. כמו זה פתיב (שמות לא) כי ששת ימים עשה ה' את השמים וגו'. וצריך אדם לשמח בכל יום ויום בפנים מאירות באורחים הללו ששורים עמו.

ואמר רבי אבא, פתיב בפסות תשבו שבעת ימים, ואחר כך ישבו בפסות. בראשונה תשבו, ואחר כך ישבו. אלא הראשון לאורחים, השני לבני העולם. הראשון לאורחים, כמו שרב המנונא סבא, כשהיה נכנס לספה היה שמח, ועומד על פתח הספה מבחוץ ואומר: נזמן לאורחים. מסדר (נסדר) את השלחן, ועומד על רגליו, ומברך ואומר: בפסות תשבו שבעת ימים. שבו אורחים עליונים, שבו. שבו אורחי האמונה, שבו. הרים (רחץ) ידיו ושמח, ואמר: אשרי חלקנו, אשרי חלקם של ישראל, שפתיב

(דברים לב) **כִּי חֶלֶק יִי עֲמוֹ וְגוֹ', וְהוּהוּ יְתִיב.**
יֹשֵׁב.

השני - לבני העולם, שמי שיש לו חלק בעם ובארץ הקדושה, יושב בצל האמונה, לקבל את האורחים, לשמח בעולם הזה ובעולם הבא, וצריך לשמח את העניים. מה הטעם? משום שהחלק של אותם אורחים שזמן הוא לעניים. ואותו שיושב בצל הזה של האמונה, ומזמין את האורחים העליונים הללו, אורחי האמונה, ולא נותן להם חלקם, כלם קמים ממנו ואומרים: (משלי כג) אל תלחם את לחם רע עין וגו'. נמצא שאותו שלחן שתקן - שלו הוא, ולא של הקדוש ברוך הוא. עליו כתוב (מלאכי ב) וזריתי פרש על פניכם וגו', פרש חגיכם, ולא חגי. אוי לו לאותו אדם בשעה שאורחי האמונה הללו קמים משלחנו.

ואמר רבי אבא, אברהם, כל ימיו היה עומד בפרשת דרכים לזמן אורחים ולסדר להם שלחנות. עכשו שמזמינים אותו ואת כל הצדיקים ואת דוד המלך ואין נותנים להם את חלקם, אברהם עומד מהשלחן וקורא: (במדבר טז) סורו נא מעל אהלי האנשים הרשעים האלה. וכלם עולים אחריו. יצחק אמר, (משלי יג) ובטן רשעים תחסר. יעקב אמר, (שם כג) פתך אכלת תקיאנה. ושאר כל הצדיקים אומרים, (ישעיה כח) כי כל שלחנות מלאו קיא צאה בלי מקום.

דוד המלך אמר, והשלים דינו, שכתוב (שמואל א-כח) ויהי פעשרת הימים ויגף ה' את נבל וימת. מה זה אומר? משום שדוד שאל מנבל ונעשה לו אורח, ולא רצה. וזה הזמין אותו, ולא נתן לו חלק.

כִּי חֶלֶק יִי עֲמוֹ וְגוֹ', וְהוּהוּ יְתִיב.
הַנִּינָא, לְבָנֵי עֲלָמָא, דְּמֵאן (דף ק"ד ע"א) דְּאִית
לֵיה חוּלְקָא בְּעָמָא וּבְאַרְעָא קְדִישָׁא,
יְתִיב בְּצִלָּא דְּמַהִימְנוּתָא, לְקַבְּלָא אוֹשְׁפִיזִין,
לְמַחְדֵי בְּהַאי עֲלָמָא וּבְעֲלָמָא דְּאִתִּי וּבְעֵי
לְמַחְדֵי לְמַסְפְּנֵי. מְאִי טַעְמָא. בְּגִין דְּחוּלְקָא
דְּאִינוּן אוֹשְׁפִיזִין דְּזַמִּין דְּמַסְפְּנֵי הוּא. וְהוּא
דְּיְתִיב בְּצִלָּא דָּא דְּמַהִימְנוּתָא, וְזַמִּין אוֹשְׁפִיזִין
אֲלִין עֲלָאִין, אוֹשְׁפִיזֵי מַהִימְנוּתָא, וְלֹא יְהִיב
לוֹן חוּלְקִיהוֹן, כְּלָהוּ קִימֵי מְנִיָּה, וְאַמְרֵי (משלי
כג) אֵל תִּלְחַם אֶת לַחֵם רַע עֵין וְגוֹ', אֲשֶׁתִּכַּח
דְּהוּא פְּתוּרָא דְּתַקִּין, דִּילִיָּה הוּא, וְלֹא
דְּקוּדְשָׁא בְּרִיָּה הוּא, עֲלִיָּה כְּתִיב (מלאכי ב) וְזִרִיתִי
פָּרֶשׁ עַל פְּנִיכֶם וְגוֹ', פָּרֶשׁ חֲגִיכֶם, וְלֹא חֲגִי.
וְוִי לִיָּה לְהוּא בְּרַ נֶשׁ, בְּשַׁעְתָּא דְּאֲלִין
אוֹשְׁפִיזֵי מַהִימְנוּתָא קִימֵי מְפִתּוּרִיָּה.

וְאָמַר רַבִּי אַבָּא, אַבְרָהָם, כָּל יוֹמוֹי הוּהוּ קָאִים
בְּפִרְשַׁת אוֹרְחִין, לְזַמְנָא אוֹשְׁפִיזִין,
וּלְתַקְנָא לוֹן פְּתוּרֵי, הַשְׁתָּא, דְּמְזַמְנִין לֵיה,
וּלְכְלָהוּ צְדִיקֵיָּא, וּלְדוֹד מְלָפָא, וְלֹא יְהִיבִין
לוֹן חוּלְקִיהוֹן, אַבְרָהָם קָאִים מְפִתּוּרָא, וְקָרִי,
(במדבר טז) סוּרוּ נָא מֵעַל אֲהֵלֵי הָאֲנָשִׁים הָרָשָׁעִים
הָאֵלֶּה. וְכִלְהוּ סִלְקִין אַבְתָּרִיָּה. יִצְחָק אָמַר,
(משלי יג) וּבְטֶן רָשָׁעִים תִּחְסֹר. יַעֲקֹב אָמַר, (משלי
כג) פֶּתֶךָ אֲכַלְתָּ תְקִיאָנָה. וְשָׁאֵר כָּל צְדִיקֵיָּא
אָמְרֵי, (ישעיה כח) כִּי כָּל שְׁלַחְנוֹת מְלָאוּ קִיא צוּאָה
בְּלֵי מְקוֹם.

דְּוֹד מְלָפָא אָמַר, (חסר כאן) וְאַשְׁלִים דִּינוֹי, דְּכְתִיב,
(שמואל א כח) וַיְהִי כַעֲשֶׂרֶת הַיָּמִים וַיִּגּוֹף יִי
אֶת נָבֶל וַיָּמָת. מְאִי קָא מִיָּרִי. בְּגִין דְּדוֹד שָׁאֵל
לְנָבֶל, וְאִתְעַבִּיד לֵיה אוֹשְׁפִיזָא, וְלֹא כְּעָא. וְדָא
זַמִּין לֵיה, וְלֹא יְהִיב לֵיה חוּלְקָא, וּבְאִינוּן עֲשָׂרָה

ובאותם עשרה ימים שדוד המלך דן את העולם, נדון עליו אותו אדם שהשלים לו רע יותר מנבל.

אמר רבי אלעזר, (משום כך) אין התורה מטריחה על אדם יותר, אלא כמו שהוא יכול, שפתוב (דברים טו) איש כמתנת ידו וגו'. ולא יאמר אדם אכל ואשבע ואשפה בראשונה, ומה שישאר אתן לעניים. אלא ראשית הפל הוא של האורחים. ואם שמח את האורחים והשקה אותם, הקדוש ברוך הוא שמח עמו, ואברהם קורא עליו, (ישעיה נח) אז תתענג על ה' וגו'. ויצחק קורא עליו, (שם נד) כל כלי יוצר עליך לא יצלח. אמר רבי שמעון, את זה דוד המלך אמר אותו, משום שכל כלי הזין של המלך והקרבנות של המלך נפקדו ביד דוד. אבל יצחק אמר, (תהלים ק) גבור בארץ יהיה ורעו וגו', הוץ ועשר וגו'. 'עקב אמר, (ישעיה נח) אז יפקע פשח אורף וגו'. שאר הצדיקים אומרים, (שם) ונתף ה' תמיד והשביע וגו'. דוד המלך אמר, (שם נד) כל כלי יוצר עליך לא יצלח, שהרי הוא נפקד על כל כלי הזין של העולם. אשרי חלקו של האדם שזוכה לכל זה. אשרי חלקם של הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא, עליהם כתיב (שם ט) ועמף כלם צדיקים וגו'.

ולקחתם לכם ביום הראשון וגו'. רבי שמעון פתח, (שם מג) כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתו יצרתיו אף עשיתיו. כל הנקרא בשמי - זה אדם, שהקדוש ברוך הוא ברא אותו בשמו (בדמותו), שכתוב (בראשית ב) ויברא אלהים את האדם בצלמו. וקרא לו בשמו, בשעה שהוציא אמת ודין בעולם, ונקרא אלהים, שפתוב (שמות כב) אלהים לא תקלל.

דהא הוא על כל זייני עלמא אתפקד. זפאה חולקיה דבר נש, דזכי לכל האי. זפאה חולקיהון דצדיקייא, בעלמא דין, ובעלמא דאתי, עלייהו כתיב (ישעיה ט) ועמף כלם צדיקים וגו'.

ולקחתם לכם ביום הראשון וגו', (ויקרא כ"ג) רבי שמעון פתח, (ישעיה מג) כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתו יצרתיו אף עשיתיו. כל הנקרא בשמי, דא אדם, דקודשא בריך הוא ברא ליה בשמיה (נ"א בדייקניה), דכתיב, (בראשית א) ויברא אלהים את האדם בצלמו. וקרא ליה בשמיה, בשעתא דאפיק קשוט ודינא בעלמא, ואקרי אלהים, דכתיב, (שמות כב) אלהים לא תקלל.

יומין דדוד מלפא דאין עלמא, אתדן עליה ההוא בר נש דאשלים ליה ביש יתיר מנבל.

אמר רבי אלעזר (בגין כך) אורייתא לא אטרח עליה דבר נש יתיר, אלא כמה דכייל, דכתיב, (דברים טו) איש כמתנת ידו וגו'. ולא לימא איניש אכול ואשבע וארווי בקדמיתא, ומה דישתאר אתן למספני, אלא רישא דכלא דאושפיזין הוא, ואי חדי לאושפיזין ורוי לון, קדשא בריך הוא חדי עמיה, ואברהם קרי עליה, (ישעיה נח) אז תתענג על יי' וגו'. ויצחק קארי עליה, (ישעיה נד) כל כלי יוצר עליך לא יצלח. אמר רבי שמעון, האי, דוד מלפא אמר ליה, בגין דכל זיינין דמלפא, וקרבין דמלפא, בידוי דדוד אתפקדו, אבל יצחק קאמר, (תהלים קיב) גבור בארץ יהיה ורעו וגו', הוץ ועשר וגו'.

יעקב אמר, (ישעיה נח) אז יפקע פשח אורף וגו', שאר צדיקייא אמרי, (ישעיה נח) ונתף יי' תמיד והשביע וגו', דוד מלפא אמר, (ישעיה נד) כל כלי יוצר עליך לא יצלח,

דהא הוא על כל זייני עלמא אתפקד. זפאה חולקיה דבר נש, דזכי לכל האי. זפאה חולקיהון דצדיקייא, בעלמא דין, ובעלמא דאתי, עלייהו כתיב (ישעיה ט) ועמף כלם צדיקים וגו'.

ולקחתם לכם ביום הראשון וגו', (ויקרא כ"ג) רבי שמעון פתח, (ישעיה מג) כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתו יצרתיו אף עשיתיו. כל הנקרא בשמי, דא אדם, דקודשא בריך הוא ברא ליה בשמיה (נ"א בדייקניה), דכתיב, (בראשית א) ויברא אלהים את האדם בצלמו. וקרא ליה בשמיה, בשעתא דאפיק קשוט ודינא בעלמא, ואקרי אלהים, דכתיב, (שמות כב) אלהים לא תקלל.

רעיא מהימנא

פְּקוּדָא (מ"ו) דָּא לִיטוּל לְוֹלָב בְּהוּא יוֹמָא בְּאִינוּן זִינִין
דִּילִיָּה וְהָאֵי רְזָא אוֹקִימָנָא וְאוֹקְמוּהָ חֲבָרְיָא
כְּמָה דְקוּדְשָׁא בְרִיף הוּא נְטִיל לֹון לְיִשְׂרָאֵל בְּהִנֵּי יוֹמִין
וְחֲדֵי בְהוּן. אוּף הָכִי יִשְׂרָאֵל נְטִילִי לִיָּה לְקוּדְשָׁא בְרִיף
הוּא לְחוּלְקִיָּהוּן וְחֲדָאן בִּיָּה. וְדָא הוּא רְזָא דְלוּלָב. וּמִינִין
דְּבִיָּה דְאִיָּהוּ רְזָא דִּיוֹקְנָא דְאָדָם וְהָא אֲתָמַר. (ע"ב רעיא
מדימנא).

קָרָא לִיָּה בְּשִׁמְיָה, דְכִתְיִב וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת
הָאָדָם בְּצַלְמוֹ וּשְׁפִיר. הָא אוֹקִימָנָא,
דְכִתְיִב נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כְדְמוּתֵנוּ, בְּשַׁעֲתָא
דְזוּוּגָא אֲתָמַר. וְכַף הוּא בְזוּוּגָא דְתְרוּוִיָּהוּ,
בְּצַלְמֵם וּדְמוּת. וְאָדָם מְדַכֵּר וְנוֹקְבָא נַפְק.
וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, בְּסַפְרָא
דְשְׁלֵמָה מְלָפָא אֲשַׁכְחָנָא, דְבְשַׁעֲתָא
דְזוּוּגָא (דף ק"ד ע"ב) אֲשַׁתְּכַח לְתַתָּא, שְׁדֵר קְדָשָׁא
בְרִיף הוּא חַד דִּיוֹקְנָא כְּפַרְצוּפָא דְבַר נֶשׁ,
רְשִׁימָא חֲקִיקָא בְּצוּלְמָא, וְקִימָא עַל הַהוּא
זוּוּגָא. וְאֶלְמָלָא אֲתִיָּיָהִב רְשׁוֹ לְעִינָא לְמַחְזִי,
חֲמִי בַר נֶשׁ עַל רִישִׁיָּה חַד צוּלְמָא, רְשִׁימָא
כְּפַרְצוּפָא דְבַר נֶשׁ, וּבְהַהוּא צוּלְמָא אֲתַבְרִי בַר
נֶשׁ, וְעַד דְקִימָא (ס"א וְעַד לֹא קוּיָמָא) הַהוּא צוּלְמָא
דְשְׁדַר לִיָּה מְאָרִיָּה עַל רִישִׁיָּה, וַיִּשְׁתַּכַּח תַּמָּן,
לֹא אֲתַבְרִי בַר נֶשׁ, הָדָא הוּא דְכִתְיִב, וַיִּבְרָא
אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ.

הַהוּא צַלְמֵם אֲזִדְמִין לְקַבְלִיָּה, עַד דְנַפִּיק לְעַלְמָא.
כַּד נַפְק, בְּהַהוּא צַלְמֵם אֲתַרְבִּי, בְּהַהוּא
צַלְמֵם אֲזִיל, הָדָא הוּא דְכִתְיִב, (תהלים לט) אַךְ בְּצַלְמֵם
יְתַהַלֵּךְ אִישׁ. וְהָאֵי צַלְמֵם אִיָּהוּ מְלַעֲלִילָא.

בְּשַׁעֲתָא דְאִינוּן רוּחִין נַפְקִין מְאֲתַרִּיָּהוּ, כָּל
רוּחָא וְרוּחָא אֲתַתְּקִין קַמִּי מְלָפָא
קְדִישָׁא בְּתַקוּנֵי יְקָר, בְּפַרְצוּפָא דְקָאִים בְּהָאֵי
עַלְמָא. וּמַהְהוּא דִּיוֹקְנָא תְקוּנָא יְקָר, נַפִּיק הָאֵי

רעיא מהימנא

מְצוּהָ (מ"ו) זוֹ לְטַל לְוֹלָב בְּאוּתוּ
יוֹם עִם אוֹתָם הַמִּינִים שְׁלוֹ,
וְהַסוּד הַזֶּה בְּאַרְנוֹ, וּפְרָשׁוּהָ
הַחֲבָרִים, כְּמוֹ שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא נוֹטֵל אֶת יִשְׂרָאֵל בְּיָמִים
הַלְלוֹ וְשִׁמַּח בָּהֶם, אַךְ כִּף יִשְׂרָאֵל
נוֹטֵלִים אֶת הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְחַלְקֵם וְשִׁמְחִים עִמּוֹ. וְזֶהוּ הַסוּד
שֶׁל הַלוּלָב וְהַמִּינִים שָׁבוּ, שֶׁהוּא
סוּד הַדְּמוּת שֶׁל אָדָם, וְהָרִי
נִתְבָּאָר. (ע"ב רעיא מהימנא).

קָרָא לוֹ בְּשִׁמוֹ, שְׁפָתוּב וַיִּבְרָא
אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, וַיְפָה.
הָרִי בְּאַרְנוֹ, שְׁפָתוּב נַעֲשֶׂה אָדָם
בְּצַלְמֵנוּ כְדְמוּתֵנוּ, בְּשַׁעֲהָ שֶׁהַזּוּג
נֶאֱמַר. וְכַף הוּא בְזוּוּג שֶׁל שְׁנֵיָהֶם,
בְּצַלְמֵם וּדְמוּת. וְאָדָם יֵצֵא מְזַכֵּר
וְנוֹקְבָה.

וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ.
בְּסַפְרוֹ שֶׁל שְׁלֵמָה הַמְלֵךְ מְצִאָנוּ,
שֶׁבְשַׁעֲהָ שֶׁהַזּוּג נִמְצָא לְמַטָּה,
שׁוֹלֵחַ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא דִּיוֹקֵן
אֶחָד כְּמוֹ פַרְצוּף אָדָם, רְשׁוּם
חֲקוּק בְּצַלְמֵם, וְעוֹמֵד עַל אוֹתוֹ
זוּג. וְאֶלְמָלָא נִתְנָה רְשׁוּת לְעִין
לְרֵאוּת, רוּאָה אָדָם עַל רֵאשׁוֹ צַלְמֵם
אֶחָד רְשׁוּם בְּפַרְצוּף שֶׁל אָדָם,
וּבְכֹאוּתוֹ צַלְמֵם נִבְרָא הָאָדָם. וְעַד
שְׁעוֹמֵד (וּטְרַם שְׁעוֹמֵד) אוֹתוֹ צַלְמֵם
שֶׁשְׁלַח לוֹ רְבוּנוֹ עַל רֵאשׁוֹ וַיִּמְצָא
שֵׁם, לֹא נִבְרָא הָאָדָם. זֶהוּ שְׁפָתוּב
וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ.
אוֹתוֹ הַצַּלְמֵם מְזַדְמֵן כְּנִגְדּוֹ עַד
שְׁיּוּצָא לְעוֹלָם. כְּשִׁיּוּצָא, הוּא
מִתְגַּדֵּל עִם אוֹתוֹ צַלְמֵם, בְּאוּתוֹ
צַלְמֵם הוֹלֵךְ. זֶהוּ שְׁפָתוּב (תהלים לט)
אֶךְ בְּצַלְמֵם יְתַהַלֵּךְ אִישׁ. וְהַצַּלְמֵם
הַזֶּה הוּא מְלַמְעֵלָה.

בְּשַׁעֲהָ שְׁאוּמֵן רוּחֹת יוּצְאוּת
מְקוּמָן. כָּל רוּחַ וְרוּחַ מִתְתַּקְנָת
לְפָנֵי הַמְלֵךְ הַקְדוֹשׁ בְּתַקוּנֵי כְבוֹד,
בְּפַרְצוּף שְׁעוֹמֵד בְּעוֹלָם הַזֶּה,
וּמְאוּתוֹ דִּיוֹקֵן תַּקוּן כְּבוֹד יוּצָא

צֶלֶם. וְדָא תְּלִיתָאָה לְרוּחָא, וְאַקְדִּימַת בְּהַאי
עֲלָמָא, בְּשַׁעְתָּא דְזוּגָא אֲשַׁתְּכַח. וְלִית לָךְ
זוּגָא בְּעֲלָמָא, דִּלְא אֲשַׁתְּכַח צֶלֶם בְּגוּוֹיִיהוּ.
אַבְל יִשְׂרָאֵל קְדִישִׁין, הַאי צֶלֶם קְדִישָׁא,
וּמֵאַתְר קְדִישָׁא אֲשַׁתְּכַח בְּגוּוֹיִיהוּ. וְלַעֲוֹבְדֵי
כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת, צֶלֶם מְאִינוּן זִינִין בִּישִׁין.
מִסְטָרָא דְמִסְאָבוּתָא אֲשַׁתְּכַח בְּגוּוֹיִיהוּ. וְעַל
דָּא, לָא לִיבְעִי לִיה לְאִינִישׁ, לְאַתְעָרְבָא צוּלְמָא
דִּילִיה, בְּצוּלְמָא דְעוֹבְדֵי עֲבוּדָה זְרָה, בְּגִין
דְּהַאי קְדִישָׁא, וְהַאי מִסְאָבָא. תָּא חֲזִי מַה בֵּין
יִשְׂרָאֵל וְלַעֲוֹבְדֵי כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת וְכוּ'.

דְּכֵתִיב (במדבר כט) בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצַרְתָּ תַּהֲיֶה
לָכֶם, דְּהַא יוּמָא דָּא, מִמְּלַפָּא הוּא
בְּלַחֲדוּדֵי, חֲדוּתָא דִּילִיה בְּהוּ בִּישְׂרָאֵל. מְתַל
לְמַלְפָּא דְזַמִּין אוּשְׁפִיזִין, אֲשַׁתְּדְּלוּ בְּהוּ כָּל בְּנֵי
הַיִּכְלִיָּה, לְבָתֵּר אָמַר מְלַפָּא, עַד פָּאן אָנָּא וְאַתּוּן
אֲשַׁתְּדְּלִנָּא כְּלָהוּ בְּאוּשְׁפִיזִין, וְקִרְבַּתּוּן קְרַבְנִין
עַל שְׂאֵר עַמִּין בְּכָל יוּמָא, מִפָּאן וְלִהְלָאָה, אָנָּא
וְאַתּוּן נַחְדֵי יוּמָא חַד, הֵדָּא הוּא דְכֵתִיב בַּיּוֹם
הַשְּׁמִינִי עֲצַרְתָּ תַּהֲיֶה לָכֶם. לָכֶם: לְקִרְבָּא
קְרַבְנִין עֲלֵיכוּ. אַבְל אוּשְׁפִיזֵי מְהִימְנוּתָא,
בְּמַלְפָּא מִשְׁתַּכְּחֵי תְּדִירָא. וּבִיוּמָא דְחֲדוּתָא
דְּמַלְפָּא, כְּלָהוּ מִתְּפַנְפֵי עַמִּיה, וּמִשְׁתַּכְּחִין. וְעַל
דָּא כְּתִיב, עֲצַרְתָּ, תְּרַגּוּמוֹ: כְּנִישׁוּ.

וְהַאי יוּמָא, יַעֲקֹב הוּא רִישָׁא לְחֲדוּתָא, וְכָל
אִינוּן אוּשְׁפִיזֵי חֲדָאן עַמִּיה. וְעַל דָּא
כְּתִיב, (דברים לג) אֲשֶׁרִיךְ יִשְׂרָאֵל מִי כְמוֹךְ. וְכְתִיב,
(ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי עֲבָדֵי אֶתְּהָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ
אֶתְּפָאֵר.

וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ שְׁמֹן זַיִת זֶה פְתִית לְמָאוּר וְגו',
(ויקרא כ"ד) אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הָא אוּקְמוּהָ.
אַבְל אָמַאי אֲסַמִּיךְ קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא פְּרָשָׁה
דָּא, לְפָרְשַׁת מוֹעֲדִים. אָלָא, כְּלָהוּ בּוֹצִינִין עֲלָאִין, כְּלָהוּ בּוֹצִינִין לְאַדְלָקָא

הַצֶּלֶם הַזֶּה. וְזֶה שְׁלִישֵׁי לְרוּחַ,
וּמְקַדִּימָה בְּעוֹלָם הַזֶּה בְּזַמַּן
שְׁנַמְצָא הַזֶּה. וְאִין לָךְ זוּגָא
בְּעוֹלָם שְׁלֵא נִמְצָא כְּתוּכִם צֶלֶם.
אַבְל יִשְׂרָאֵל קְדוּשִׁים, הַצֶּלֶם הַזֶּה
קְדוּשׁ, וּמִמְקוֹם קְדוּשׁ הוּא נִמְצָא
כְּתוּכִם. וְלַעֲוֹבְדֵי כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת
צֶלֶם מְאוּתִם הַמִּינִים הַרְעִים,
מִצַּד הַטְּמֵאָה נִמְצָא כְּתוּכִם. וְעַל
כֵּן לֹא צָרִיךְ לְאָדָם לְעָרֵב צֶלֶם
שְׁלוֹ בְּצֶלֶם שֶׁל עוֹבְדֵי עֲבוּדָה
זְרָה, מִשּׁוּם שֶׁזֶה קְדוּשׁ - וְזֶה
טְמֵא. בֵּא רָאָה מַה בֵּין יִשְׂרָאֵל
לְעוֹבְדֵי כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת וְכוּ'.

שְׁכַתּוּב (במדבר כט) בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי
עֲצַרְתָּ תַּהֲיֶה לָכֶם, שְׁהֲרִי הַיּוֹם
הַזֶּה מִהַמְּלִיךְ הוּא בְּלַבְדוֹ, שְׁמַחְתּוּ
עִם יִשְׂרָאֵל. מְשַׁל לְמַלְךְ שְׁהַזְמִין
אוּרְחִים, וְהַשְׁתְּדִלוּ עִמָּהֶם כָּל בְּנֵי
הַיִּכְלוֹ. אַחַר כֵּף אָמַר הַמְּלִיךְ: עַד
כָּאן אָנִי וְאַתֶּם הַתְּעַסְקִינוּ כְּלָם
בְּאוּרְחִים, וְהַקְרַבְתֶּם קְרַבְנוֹת עַל
שְׂאֵר הָעַמִּים בְּכָל יוֹם, מִכָּאן
וְהִלָּאָה אָנִי וְאַתֶּם נִשְׁמַח יוֹם
אַחַד. זֶהוּ שְׁכַתּוּב בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי
עֲצַרְתָּ תַּהֲיֶה לָכֶם. לָכֶם, לְהַקְרִיב
קְרַבְנוֹת עֲלֵיכֶם. אַבְל אוּרְחֵי
הָאֵמוּנָה נִמְצָאִים בְּמַלְךְ תְּדִירָא,
וּבַיּוֹם שֶׁל שְׁמַחַת הַמְּלִיךְ, כְּלָם
מִתְּפַנְסִים עִמּוֹ וְנִמְצָאִים. וְעַל זֶה
כְּתוּב עֲצַרְתָּ, תְּרַגּוּמוֹ: כְּנוּס.

וְהַיּוֹם הַזֶּה יַעֲקֹב הוּא רִישׁ
לְשִׁמְחָה, וְכָל אוּתֶם אוּרְחִים
שְׁמַחִים עִמּוֹ. וְעַל כֵּן כְּתוּב (דברים
לב) אֲשֶׁרִיךְ יִשְׂרָאֵל מִי כְמוֹךְ.
וְכַתּוּב (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי עֲבָדֵי
אֶתְּהָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְּפָאֵר.
וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ שְׁמֹן זַיִת זֶה פְתִית
לְמָאוּר וְגו'. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הַרִי
פְּרָשָׁה. אַבְל לְמַה הַסְּמִיךְ
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא פְּרָשָׁה זֹ
לְפָרְשַׁת מוֹעֲדִים? אָלָא כְּלָ

כְּלָהוּ בּוֹצִינִין עֲלָאִין, כְּלָהוּ בּוֹצִינִין לְאַדְלָקָא

מִשַּׁח רַבּוֹת עֲלָאָה, וְהָא אֲתָמַר. וְעַל יַדֵּיהוּ
דִּישְׂרָאֵל, מִתְּבַרְכָּאן עֲלֵאִין וְתַתְּאִין, וְאֲדִלְקוּ
בוּצִינִין, כְּמָה דְאֻקְמוּהָ דְכְּתִיב, (משלי כז) שְׁמֹן
וּקְטֹרֶת יִשְׁמַח לָב, חֲדוּתָא (ד' ק"ה ע"א) דְעֲלֵאִין
וְתַתְּאִין.

רַבִּי אַבָּא פִתַּח, (תהלים לב) שְׁמַחוּ בֵּינִי וְגִילּוּ
צְדִיקִים, (שְׁמַחוּ בֵּינִי כְּמָה דְאֵת אֲמַר) וּכְתִיב, (תהלים
קיח) זֶה הַיּוֹם עָשָׂה יְיָ נִגִּילָה וְנִשְׁמַחָה בּוֹ.
וְאֻקְמוּהָ, דְהָא בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (נ"א בְּמוֹעֲדֵי)
בְּעֵי לְמַחְדֵּי, וְלֹאנְהָרָא אַנְפִּין, וְיִשְׁתַּכַּח בַּר
נָשׁ בְּחֻדוּהָ, בְּגִין דְּהוּא חֻדוּהָ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא הוּי, דְכְּתִיב נִגִּילָה וְנִשְׁמַחָה בּוֹ בְּיוֹמָא.
כּוֹ: בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּכְלָא חַד מְלָה.

שְׁמַחוּ בֵּינִי, כַּד דִּינִין אֲתַכְפְּיִין, וְרַחֲמֵי אֲתַעְרוּ,
וְכַד מִתְעַרְי רַחֲמֵי, כַּדִּין וְגִילּוּ צְדִיקִים,
(כְּתִיב) צְדִיק וְצַדִּיק מִתְּבַרְכָּאן פַּחְדָּא, דְאֶקְרוּן
צְדִיקִים, כְּמָה דְאֲתָמַר, דְהָא אֵלִין מִתְּבַרְכָּאן
(ס"א מְבַרְכִין) לְעֲלָמִין, וְחֻדָּאן לְעֲלָמִין פְּלָהוּ.
וְהַרְגִינוּ כָּל יִשְׂרָי לָב, אֵלִין בְּנֵי מַהִימְנוּתָא,
לְאֲתַקְשָׁרָא כְּהוּ.

וּבְבִלָּא, בְּעֵי עוּבְדָא לְתַתָּא, לְאֲתַעְרָא לְעִילָא.
תָּא חֲזִי, מָאן דְאָמַר דְלָא בְּעֵיָא
עוּבְדָא בְּכִלָּא, אוּ מִלִּין לְאַפְקָא לֹון וְלִמְעַבְד
קָלָא כְּהוּ, תִּיפַח רִוּחִיהָ. וְהָא הָכָא פִּרְשְׁתָּא
דָּא אוּכַח, אֲדִלְקוּת בּוּצִינֵיָא, וּקְטֹרֶת בּוּסְמִין,
(כְּתָבָא בְּגִין) דְכְּתִיב שְׁמֹן וּקְטֹרֶת יִשְׁמַח לָב. (וּבְהָא)
וּבְעוּבְדָא דָּא אֲשַׁתְּכַח אֲדִלְקוּתָא לְעִילָא
וְחֻדוּתָא לְתַתָּא (ס"א אֲדִלְקוּתָא וְחֻדוּתָא לְעִילָא וְתַתָּא)
וְאֲתַקְשָׁרוּתָא כְּחֻדָּא כְּדָקָא יָאוּת. (וּבְעוּבְדָא דְלְתַתָּא
אֲתַעְרָא עוּבְדָא דְלְעִילָא) אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מְזַבַּח דְלְתַתָּא,
אֲתַעְרָא מְזַבַּח אַחְרָא. כְּהֵן דְלְתַתָּא, אֲתַעְרָא כְּהֵן
אַחְרָא. בְּעוּבְדָא דְלְתַתָּא, אֲתַעְרָא עוּבְדָא
לְעִילָא.

הַמְאֻרוֹת הָעֲלִיּוֹנִים, כְּלָם מְאֻרוֹת
לְהַדְלִיק שְׁמֹן מִשְׁחָה עֲלִיּוֹן, וְהָרִי
נִתְבָּאָר. וְעַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל מִתְּבַרְכִים
עֲלִיּוֹנִים וְתַתְּוֹנִים, וְנִדְלָקִים
הַמְאֻרוֹת, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְוָה, שְׁכַתּוּב
(משלי כז) שְׁמֹן וּקְטֹרֶת יִשְׁמַח לָב,
שְׁמַחַת הָעֲלִיּוֹנִים וְהַתְּוֹנִים.

רַבִּי אַבָּא פִתַּח, (תהלים לב) שְׁמַחוּ
בְּה' וְגִילּוּ צְדִיקִים, (שְׁמַחוּ בְּה' כְּמוֹ
שְׁמַחוּ) וְכַתּוּב (שֵׁם קִיח) זֶה הַיּוֹם עָשָׂה
ה' נִגִּילָה וְנִשְׁמַחָה בּוֹ. וּפְרָשׁוּהָ,
שְׁהָרִי בְּקֻדְשׁ בְּרוּךְ הוּא (בְּמוֹעֲדִים)
צְרִיף לְשַׁמַּח וּלְהַאִיר פְּנִים, וְיִמְצָא
אָדָם בְּשַׁמְחָה, מְשׁוּם שְׁאוּתָהּ
שְׁמַחָה הִיא שֶׁל הַקּוּדְשׁ בְּרוּךְ הוּא,
שְׁכַתּוּב נִגִּילָה וְנִשְׁמַחָה בּוֹ - בְּיוֹם.
כּוֹ - בְּקֻדְשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהַכֵּל דְּכָר
אַחַד.

שְׁמַחוּ בְּה', כְּשֶׁהַדִּינִים נִכְנָעִים
וּמִתְעוֹרְרִים רַחֲמִים, וְכַאֲשֶׁר
מִתְעוֹרְרִים הַרַחֲמִים, אֲזִי וְגִילּוּ
צְדִיקִים, (כְּתוּב) צְדִיק וְצַדִּיק וְצַדִּיק
מִתְּבַרְכִים יַחַד, שְׁנִקְרְאִים צְדִיקִים,
כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר, שְׁהָרִי אֵלוּ
מִתְּבַרְכִים (מְבַרְכִים) לְעוֹלָמִים,
וְשַׁמְחִים לְעוֹלָמִים כְּלָם. וְהַרְגִינוּ
כָּל יִשְׂרָי לָב - אֵלוּ בְנֵי הָאֱמוּנָה,
לְהַקְשֶׁר לָהֶם.

וּבְכַד צְרִיף מַעֲשֵׂה לְמִטָּה לְעוֹרַר
לְמַעְלָה. בַּא רְאָה, מִי שְׁאוּמַר שֶׁלֹא
צְרִיף מַעֲשֵׂה בְּכַל, אוּ דְכָרִים
לְהוֹצִיא אוֹתָם וּלְעֲשׂוֹת בָּהֶם קוֹל,
תַּפַּח רִוּחוֹ. וְהָרִי כַּאֲן הַפְּרָשָׁה הַזֹּאת
תּוֹכִיחַ, הַדְּלָקַת הַנְּרוֹת וּקְטֹרֶת
הַבְּשָׁמִים, (כַּאֲחֵד מְשׁוּם) שְׁכַתּוּב שְׁמֹן
וּקְטֹרֶת יִשְׁמַח לָב. (וּבְהָא) וּבְמַעֲשֵׂה
הַזֶּה נִמְצְאָת הַדְּלָקָה לְמַעְלָה
וְשַׁמְחָה לְמִטָּה (הַדְּלָקָה וְשַׁמְחָה לְמַעְלָה
וְלְמִטָּה) וְהַתְּקַשְׁרוּת יַחַד כְּרְאוּי.
(וּבְמַעֲשֵׂה שְׁלִמְשָׁה מִתְעוֹרַר מַעֲשֵׂה שְׁלִמְעִלָה)
אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הַמְזַבַּח שְׁלִמְטָה
מְעוֹרַר מְזַבַּח אַחֵר. הַכְּהֵן שְׁלִמְטָה
מְעוֹרַר כְּהֵן אַחֵר. בְּמַעֲשֵׂה שְׁלִמְטָה
מִתְעוֹרַר מַעֲשֵׂה שְׁלִמְעִלָה.

רבי יוסי ורבי יצחק הוו אַזלי באורחא, אַמר רבי יוסי לרבי יצחק, כתיב (ישעיה נח) וקראת לשבת ענג לקדוש יי' מכבד וגו', וכבדתו מעשות דרכיה שפיר. אַבל ממצוא חפצך ודבר דבר מה הוא. ומאי גריעותא הוא לשבת. אַמר ליה, ודאי גריעותא הוא, דלית לך מלה ומלה דנפיק מפומיה דבר נש, דלית לה קלא, וסלקא לעילא, ואתער מלה אחרא. ומאי הוא. ההוא דאקרי חול, (לעילא) מאינן יומין דחול. וכד אתער חול ביומא קדישא, גריעותא הוא לעילא ודאי. וקודשא בריך הוא וכנסת ישראל שאלי עליה, מאן הוא דבעי לאפרשא זווגא דילן. מאן הוא דבעי חול הכא. עתיקא קדישא לא אתחזי, ולא שריא על חול.

בגין כך, הרהור מותר. מאי טעמא. בגין דהרהור לא עביד מדי ולא אתעביד מניה קלא, ולא סליק. אַבל לבתר דאפיק מלה מפומיה, ההוא מלה אתעביד קלא, ובקע אורין ורקיעין, וסלקא לעילא, ואתער מלה אחרא. ועל דא ממצוא חפצך ודבר דבר כתיב. ומאן דאפיק מלה קדישא מפומיה, מלה דאורייתא, אתעביד מניה קלא, וסליק לעילא, ואתערו קדושי מלכא עלאה, ומתעטרן ברישיה, וכדין אשתכח חדותא לעילא ותתא. אַמר ליה, ודאי הכי הוא. והא שמענא מלה. אַבל מאן דשארי בתעניתא בשבתא, עביד גריעותא לשבת, או לא. אי תימא דלא עביד גריעותא, הא סעודתי דמהימנותא בטיל מניה, ועונשיה סגי, הא חדותא דשבת בטיל מניה.

אמר ליה, מלה דא שמענא, דדא הוא דאשגחן עליה מלעילא, מכל בני

רבי יוסי ורבי יצחק היו הולכים בדרך. אמר רבי יוסי לרבי יצחק, כתוב (ישעיה נח) וקראת לשבת ענג לקדוש ה' מכבד וגו', וכבדתו מעשות דרכיה - יפה. אַבל ממצוא חפצך ודבר דבר מה זה? ומה חסרון הוא לשבת?

אמר לו, ודאי שזהו חסרון, שאין לך דבור ודבור שיוצא מפיו של אדם שאין לו קול, ועולה למעלה ומעורר דבור אחר. ומה הוא? אותו שנקרא חל, (למעלה) מאותם ימים של חל וכשמתעורר חל ביום קדוש, ודאי זהו חסרון למעלה, והקדוש ברוך הוא וכנסת ישראל שואלים עליו: מי הוא שרוצה להפריד הזווג שלנו? מי הוא שרוצה חל כאן? העתיק הקדוש לא נראה, ולא שורה על חל.

משום כך הרהור מותר. מה הטעם? משום שהרהור לא עושה דבר ולא נעשה ממנו קול, ולא עולה. אַבל אחר שהוציא דבור מפיו, אותו דבור נעשה קול, ובקע אורין ורקיעים, ועולה למעלה ומעורר דבר אחר, ועל כן כתוב ממצוא חפצך ודבר דבר. ומי שמוציא דבור קדוש מפיו, דבר תורה, נעשה ממנו קול ועולה למעלה, ומתעוררות קדשות המלך העליון ומתעטרות בראשו, ואז נמצאת שמחה למעלה ולמטה.

אמר לו, ודאי כך הוא, והרי שמענו את הדבר. אַבל מי ששרוי בתענית בשבת, עושה חסרון לשבת או לא? אם תאמר שלא עושה חסרון, הרי סעודת האמונה בטל ממנו וענשו רב, הרי שמחת השבת בטל ממנו.

אמר לו, דבר זה שמעתי, שזהו שמשגיחים עליו מלמעלה מכל בני העולם, משום שהיום הזה

עֲלָמָא. בְּגִין דְּהָאֵי יוֹמָא, חֲדוּתָא הוּא לְעִילָא וְתַתָּא. חֲדוּתָא דְכָל חֲדוּן. חֲדוּתָא, דְכָל מְהִימְנוּתָא בֵּיה אֲשַׁתְּכַח. וְאֶפִּילוּ רְשָׁעִים דְּגִיּהֲנָם נִיחִין בְּהָאֵי יוֹמָא. וְהָאֵי בַר נֶשׁ לִית לִיה חֲדוּה, וְלִית לִיה נִיחָא, וְשִׁנְיָא דָא מְכַל עֲלָאִין וְתַתָּאִין. כְּלָהוּ שְׂאֵלִין עֲלֵיה, מָאֵי שִׁנְיָא דְכְּלָנְיָא הוּא בְּצַעְרָא.

וּבְשַׁעְתָּא דְעַתִּיקָא קְדִישָׁא אֲתַגְלִי בְּהָאֵי יוֹמָא, וְאֲשַׁתְּכַח הָאֵי בְּצַעְרָא, צְלוּתִיה סִלְקָא וְקִיּוּמָא קַמִּיה, פְּדִין אֲתַקְרַעוּ כָּל גְּזָרֵי דִינִין דְּאֲתַגְזְרוּ עֲלֵיה, וְאֶפִּילוּ אֲסַתְּכְמוּ בְּבֵי דִינָא דְמִלְפָּא עֲלֵיה לְבִישׁ, כְּלָא אֲתַקְרַע, בְּגִין דְּבְשַׁעְתָּא דְעַתִּיקָא אֲתַגְלִיָּא, כְּלָא חִירוּ וְכָל חִידוּ אֲשַׁתְּכַח, בְּגִין דְּאֲתַגְלִיָּא בְּהַלּוּלָא דְמִלְפָּא.

וְעַל דָּא תְּנִינָן, קוֹרְעִין לוֹ גְּזָר דִּינוּ שְׁבָעִים שָׁנָה. מָאֵן שְׁבָעִין שָׁנָה. אָלָא אָף עַל גַּב דְּאֲסַפְמוּ עֲלֵיה כָּל אֵינּוֹן שְׁבָעִין כְּתָרֵי מִלְפָּא, דְּהוּא אֲתַחֲזִי בְּהוּ, כְּלָא אֲתַקְרַע. בְּגִין דְּעַתִּיקָא קְדִישָׁא נָטִיל (ס"א בְּטִיל לִיה וְהֵי) לִיה לְפָר נֶשׁ, וְהֵי (דף ק"ה ע"ב) מְלִי, פֶּד מִתְעָרֵי עֲלֵיה בְּחִלְמָא בְּלִילְיָא דְשַׁבְתָּא.

לְמַלְכָּא דְעֵבִיד הַלּוּלָא לְבָרִיה, וְגִזַּר חֲדוּה עַל כְּלָא. בְּהָאֵי יוֹמָא דְהַלּוּלָא, כְּלָא עֲלָמָא הוּוּ חֲדָאן, וּבַר נֶשׁ חַד הָוָה עָצִיב, תְּפִיס בְּקוּלְרָא. אֲתָא מִלְפָּא לְחֲדוּתָא, חֲמָא כָּל עֲמָא חֲדָאן כְּמָה דְּאִיהוּ גְּזָר. זְקַף עֵינּוּי, חֲמָא הַהוּא בַר נֶשׁ תְּפִיס בְּקוּלְרָא עָצִיב. אָמַר, וּמָה כָּל בְּנֵי עֲלָמָא חֲדָאן בְּהַלּוּלָא דְבָרִי, וְדָא תְּפִיס בְּקוּלְרָא. מִיַּד פְּקִיד וְנִפְקִי לִיה, וְשְׂאָרוּ לִיה מְקוּלְרִיה. (ס"א מְקַרְוִי).

כִּךְ הָאֵי דְשָׂאֲרֵי בְּתַעֲנִיתָא בְּשַׁבְתָּא, כְּלָא עֲלָמָא חֲדָאן, וְאִיהוּ עָצִיב, וְהָאֵי אֲתַפְס בְּקוּלְרָא.

הוּא שְׂמַחָה לְמַעְלָה וְלַמַּטָּה, שְׂמַחַת כָּל הַשְּׂמַחוֹת, שְׂמַחָה שְׁכַל הָאֲמוּנָה נִמְצָאת בָּהּ, וְאֶפִּילוּ הַרְשָׁעִים שֶׁל הַגִּיּוֹנִים נִחִים בְּיוֹם הַזֶּה. וְהָאֵישׁ הַזֶּה אֵין לוֹ שְׂמַחָה וְאֵין לוֹ מְנוּחָה, וְזֶה שׁוֹנֵה מְכַל הָעֲלִיּוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים. כְּלָם שׁוֹאֲלִים עֲלָיו: מָה שׁוֹנֵה שְׁפִלוּנֵי הוּא בְּצַעַר?

וּבְשַׁעָה שְׁהַעֲתִיק הַקְּדוֹשׁ מִתְגַּלֶּה בְּיוֹם הַזֶּה וְזֶה נִמְצָא בְּצַעַר, תְּפִלְתּוֹ עוֹלָה וְעוֹמֶדֶת לְפָנָיו, אֲז נִקְרָעִים כָּל גְּזָרֵי הַדִּינִים שְׁנִגְזְרוּ עֲלָיו, וְאֶפִּילוּ הַסְּפִימוּ בְּבֵית הַדִּין שֶׁל הַמֶּלֶךְ עֲלָיו לְרַע - הַכֹּל נִקְרָע, מִשׁוּם שְׁבַשְׁעָה שְׂמַתְגַּלֶּה הַעֲתִיק, נִמְצָאִים כָּל הַחֲרוֹת וְכָל הַשְּׂמַחָה, מִשׁוּם שְׂמַתְגַּלֶּה בְּהַלּוּלַת הַמֶּלֶךְ.

וְעַל זֶה שִׁנְיָנוּ, קוֹרְעִים לוֹ גְּזָר דִּינוּ שֶׁל שְׁבָעִים שָׁנָה. מִי הַשְּׁבָעִים שָׁנָה? אָלָא, אָף עַל גַּב שְׁהַסְּפִימוּ עֲלָיו כָּל אוֹתָם שְׁבָעִים כְּתָרֵי הַמֶּלֶךְ, שֶׁהוּא נִרְאֶה בָּהֶם, הַכֹּל נִקְרָע, מִשׁוּם שְׁהַעֲתִיק הַקְּדוֹשׁ נוֹטֵל (מְבַטֵּל אוֹתוֹ וּמַחֲבֵה) אֶת הָאֵדָם, וְהַדְּבָרִים הַלְלוּ, כְּשִׁמְתַּעוֹרְרִים עֲלָיו בְּחִלּוּם בְּלִיל שַׁבָּת.

לְמַלְכָּךְ שַׁעֲשֵׂה הַלּוּלָא לְבָנוּ, וְגִזַּר שְׂמַחָה עַל הַכֹּל. בְּיוֹם הַזֶּה שֶׁל הַהַלּוּלָא כָּל הָעוֹלָם הָיוּ שְׂמַחִים, וְאִישׁ אֶחָד הָיָה עָצוּב, תְּפִיס בְּקוּלְרָא. כָּא הַמֶּלֶךְ לְשְׂמַחָה, רָאָה אֶת כָּל הָעָם שְׂמַחִים כְּמוֹ שֶׁהוּא גְּזָר. הָרִים עֵינָיו, רָאָה אֶת אוֹתוֹ הָאִישׁ הַתְּפִיס בְּקוּלְרָא עָצוּב. אָמַר, וּמָה כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם שְׂמַחִים בְּהַלּוּלָא שֶׁל בְּנֵי, וְזֶה תְּפִיס בְּקוּלְרָא? מִיַּד צָוָה וְהוֹצִיא אוֹתוֹ וְהַתִּירוּ אוֹתוֹ מְקוּלְרוֹ (מְקַשְׂרִי).

כִּךְ זֶה שְׁשָׂרוּי בְּתַעֲנִית בְּשַׁבָּת, כָּל הָעוֹלָם שְׂמַחִים - וְהוּא עָצוּב,

בְּשַׁעְתָּא דְעַתִּיקָא קְדִישָׁא

וזה נתפס בקולר. בפשעה שהעתיק הקדוש מתגלה ביום הזה ונמצא האיש הזה תפוס בקולר - אף על גב שהסכימו עליו כל אותם שבעים שנים שאמרנו, הכל נקרע, ולא שורה עליו הדין. ביום אחר יש בו רשות לקרע אותו. באותו יום, כל שכן בשבת.

שאין לך יום שלא נמצא בו פח, ומי ששרוי בתענית חלום באותו היום, לא עולה אותו היום עד שקורע דינו. אבל לא ששבעים שנה ביום השבת. משום כף, באותו יום ממש, ולא ביום אחר, שאין רשות ליום על יום אחר. כל יום, מה שארע ביומו - עושה. שלא ארע ביומו - אינו עושה. ועל כן לא צריך לאדם להעלות אותו מיום זה ליום אחר. ומשום כף שנינו, דבר יום ביומו, ולא דבר יום ליום אחר.

ובא ראה, לא לחנם מתעוררים עליו בחלום, כדי לבקש עליו רחמים. אוי לאותו אדם שלא מתעוררים עליו ולא מודיעים לו בחלום, שזה נקרא רע. ומשום כף כתוב, (תהלים ה) לא יגדך רע. וכתוב (משלי יט) כל יפקד רע. יפקד, משום שהוא רע.

אמר רבי יוסי, כתוב (ישעיה נח) ממצוא חפצך ודבר דבר. פיון שכתוב ממצוא חפצך, מהו ודבר דבר? אלא, עד שיגזר הדבר כראוי וידבר אתו. ודאי כף הוא ברור הדבר, משמע שכתוב ודבר דבר. אשריהם ישראל בעולם הזה ובעולם הבא, עליהם כתוב ויאמר אף עמי המה בנים לא ישקרו ויהי להם למושיע.

ויצא בן אשה ישראלית והוא בן איש מצרי וגו'. ויצא, רבי יהודה אמר, נפק מפלגא דחולקא דישראל, דנפק מפלגא ישראל, שיצא מפלל הכל, יצא מפלל האמונה. וינצו במחנה,

אתגלייא בהאי יומא, ואשתכח האי בר נש תפיס בקולר, אף על גב דאסכימו עליה כל אינון שבעין שנין דאמרן, כלא אתקרע, ולא שארי עליה דינא. ביומא אחרא אית ביה רשו למקרע ליה, בההוא יומא, כל שכן שבת.

דלית לך יום דלא אשתכח ביה חילא, ומאן דשארי בתעניתא דחלמא בההוא יומא, לא סליק ההוא יומא עד דקרע דיניה. אבל לאו דשבעים שנה כיומא דשבת. בגין כף, בההוא יומא ממש, ולא ביומא אחרא, דלית רשו ליומא על יומא אחרא. כל יומא, מה דאירע ביומיה, עביד. דלא אירע ביומיה, לא עביד. ועל דא לא לבעי ליה לאינש לסלקא ליה מיומא דא ליומא אחרא. ובגין כף, דבר יום ביומו תנינן, ולא דבר יום ליומא אחרא. ותא חזי, לאו למגנא מתערי עליה בחלמא, בגין למתבע עליה רחמי. ווי לההוא בר נש דלא מתערי עליה, ולא אודעו ליה בחלמא, דהא אקרי רע. ובגין כף, (תהלים ה) לא יגורך רע כתיב. וכתוב (משלי יט) כל יפקד רע, כל יפקד, בגין דאיהו רע.

אמר רבי יוסי, כתיב (ישעיה נח) ממצוא חפצך ודבר דבר, פיון דכתיב ממצוא חפצך, מהו ודבר דבר. אלא, עד דיגזר מלה כדקא יאות, וימלל ליה. ודאי כף הוא ברירא דמלה, משמע דכתיב ודבר דבר. זכאין אינון ישראל בעלמא דין ובעלמא דאתי, עלייהו כתיב, (ישעיה נח) ויאמר אף עמי המה בנים לא ישקרו ויהי להם למושיע.

ויצא בן אשה ישראלית והוא בן איש מצרי וגו'. (ויקרא כד) ויצא, רבי יהודה אמר, נפק מפלגא דחולקא דישראל, דנפק מפלגא ישראל, שיצא מפלל הכל, יצא מפלל האמונה. וינצו במחנה,

דכלא, נפק מכללא דמהימנותא. וינצו
במחנה, מפאן אוליפנא, פל מאן דאתי
מזוהמא דזרעא, לסוף גלגליה ליה קמי כלא.
מאן גרים ליה, זוהמא דחולקא בישא דאית
ביה. דלית ליה חולקא בכללא דישראל.

רבי חייא פתח, (משלי כה) פבוד אלהים הסתר
דבר וכבוד מלכים חקור דבר. פבוד
אלהים הסתר דבר, דלית רשו לבר נש לגלאה
מלין סתימין, דלא אתמסרו לאתגלויא. מלין
דחפא לון עתיק יומין, פמה דאת אמר, (ישעיה
כ) לאכול לשבעה ולמכסה עתיק. לאכול
לשבעה, עד ההוא אתר דאית ליה רשו ולא
יתיר. ועם פל דא, ולמכסה עתיק, למכסה
עתיק ודאי.

דבר אחר, לאכול לשבעה, אינון חבריאי
דידעין ארחין ושבילין למיהו פארח
מהימנותא כדקא יאות. פגון דרא דרבי שמעון
שארי בגויה. ולמכסה עתיק, מדרין אחרנין
דהא כלהון לא אתחזון לאכול ולשבעה
ולאתגלויא מלין בגווייהו, אלא למכסה
עתיק, פמה דאת אמר, (קהלת ה) אל תתן את פיך
לחטיא את בשרף.

ביומוי דרבי שמעון, הוה בר נש אמר לחבריה,
פתח פיך ויאירו דבריך. פתר דשכיב,
הווי אמרי, אל תתן את פיך וגו'. ביומוי,
לאכול לשבעה. פתר דשכיב, ולמכסה עתיק.
דחבריאי מגמגמי, ולא קיימי במלין. דבר
אחר, לאכול לשבעה: באינון מלין דאתגלויין.
ולמכסה עתיק: באינון מילין דאתחפין. (ד)

(ק"ו ע"א)

ויקוב בן האשה הישראלית את השם, מהו
ויקוב. רבי אבא אמר, ויקוב ודאי, פמה

הזרע, בסוף מגלים אותו לפני
הכל. מי גרם לו? זהמת החלק
הרע שיש בו, שאין לו חלק בכלל
ישראל.

רבי חייא פתח, (משלי כה) פבוד
אלהים הסתר דבר וכבוד מלכים
חקור דבר. פבוד אלהים הסתר
דבר, שאין רשות לאיש לגלות
דברים סתומים שלא נמסרו
לגלוי, דברים שפסה אותם אותם
עתיק הימים, כמו שנאמר (ישעיה
כ) לאכל לשבעה ולמכסה עתיק.
לאכל לשבעה, עד אותו מקום
שיש לו רשות ולא יותר. ועם פל
זה, ולמכסה עתיק, למכסה עתיק
ודאי.

דבר אחר לאכל לשבעה - אותם
החברים שיודעים דרכים
ושבילים ללכת בדרך האמונה
פראוי, כמו הדור שרבי שמעון
שרוי בתוכו. ולמכסה עתיק -
מדורות אחרים, שהרי כלם לא
ראויים לאכל ולשבעה ושיתגלו
דברים בתוכם, אלא למכסה
עתיק, כמו שנאמר (קהלת ה) אל
תתן את פיך לחטיא את בשרף.
בימי רבי שמעון היה אדם אומר
לחברו: פתח פיך ויאירו דבריך.
אחר שנפטר, היו אומרים: אל
תתן את פיך וגו'. בנמו - לאכל
לשבעה. אחר שנפטר - ולמכסה
עתיק. שהחברים מגמגמים ולא
עומדים בדברים. דבר אחר לאכל
לשבעה - באותם דברים
שהתגלו. ולמכסה עתיק -
באותם דברים שהתכסו.

ויקב בן האשה הישראלית את
השם. מה זה ויקב? רבי אבא
אמר, ויקב ודאי, כמו שנאמר
(מלכים א יב) ויקב חר בדלתו, נקב
את מה שהיה סתום. ושם אמו

דאת אמר, (מלכים ב יב) ויקוב חור בדלתו, נקיב מה דהוה סתים. ושם אמו

שְׁלוּמִית בַּת דְּבָרִי, עַד כָּאֵן נִסְתַּר הַשֵּׁם שֶׁל אִמּוֹ. כִּינּוּן שְׁפָתוֹב וַיִּקְבּוּ, נִקְבּ אֶת שֵׁם אִמּוֹ. אָמַר רַבִּי אֲבָא, אִם לֹא שֶׁהַמְּנֹרָה הַקְּדוּשָׁה עוֹמֵד בְּעוֹלָם, לֹא הִרְשִׁינוּ לְגַלּוֹת, (מִכָּאן וְהַלְאָה) שֶׁהָרִי לֹא נִתֵּן דְּבַר זֶה לְגַלּוּי אֱלֹא לַחֲבָרִים, שֶׁהֵם בֵּין קוֹצְרֵי הַשְּׂדֵה. (שֵׁם לֹא) תִּפְח רֹחַם שֶׁל אֵלּוֹ שְׂבָאִים לְגַלּוֹת לְאוֹתָם שֶׁלֹּא יוֹדְעִים. בֵּא רְאָה, כְּתוּב וַיִּנְצוּ בַּמַּחְנֶה בֶּן הַיִּשְׂרָאֵלִית וְאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי. הַפְּסוּק הִזָּה הָרִי בְּאָרְנוּ, אָבֵל זֶה בֶּן אִשָּׁה אַחֶרֶת שֶׁל אָבִיו, בְּעֵלָה שֶׁל שְׁלוּמִית הִיָּה. וְכִינּוּן שְׂבָא עָלֶיהָ אוֹתוֹ הַמְצָרִי, בְּחֻצוֹת הַלְּיָלָה, שֶׁב לְבִיתוֹ וַיִּדַע אֶת הַדְּבָר, נִפְרַד מִמֶּנָּה וְלֹא בָא עָלֶיהָ. וְנִשָּׂא אִשָּׁה אַחֶרֶת וְהוֹלִיד אֶת זֶה, וְנִקְרָא אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי, וְהַאֲחֵר בֶּן הַיִּשְׂרָאֵלִית. אִם הֵם רְבוּ כָּאֵן יַחַד, מָה רוֹצֵה כָּאֵן הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ? וְלָמָּה קָלַל אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ?

אָרְא, אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי אָמַר הַדְּבָר מֵאִמּוֹ מִתּוֹךְ קְטָטָה. מִיָּד - וַיִּקְבּ בֶּן הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּקְבּ חֵר בְּדַלְתּוֹ. סוּד הַדְּבָר - נִטַּל ה' שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ וְקָלַל, לְהִגִּין עַל אִמּוֹ. וְזוֹהִי נְקִיבָה, שֶׁהוּא נִקְבּ וּפְרַשׁ אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ, וְנֶאֱמַר לְקוֹצְרֵי הַשְּׂדֵה. וְסוּד הַדְּבָר - (מִשְׁלֵי ל) כֶּן דֶּרֶךְ אִשָּׁה מְנַאֲפֶת וְגו'. אֲשֶׁרִי חִלְקָם שֶׁל הַצְּדִיקִים שִׁיּוּדְעִים דְּבַר וּמְכַסִּים אוֹתוֹ, וְעַל זֶה נֶאֱמַר (שֵׁם כה) רִיבְךָ רִיב אֶת רַעְךָ וְסוּד אַחֵר אֵל תִּגַּל.

ה' אַחֲרוֹנָה הִיָּתָה נִקְבָה שִׁיּוּדְנָקָת בְּשָׁנֵי צְדִדִים, מִשּׁוֹם כֶּף נִטְלָה אֶת כְּלֵי זֵינוֹ שֶׁל הַמְּלָךְ וְנוֹקְמַת נִקְמוֹתֶיהָ, שְׁפָתוֹב הוֹצֵא אֶת הַמְּקַלָּל. עַל זֶה כְּתוּב, אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ, יִרְאת הָאֵם הַקְּדִים לְאָב. אֲשֶׁרִי יִשְׂרָאֵל בְּעוֹלָם הִזָּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

דַּאת אָמַר, וַיִּקְוֹב חוֹר בְּדַלְתּוֹ. רְזָא דְמַלְהָ, נִטַּל ה' דְּשִׁמָּא קְדִישָׁא, וְלִיִּיט, לְאֶגְנָא עַל אִמִּיהָ. וְדָא הוּא נְקִיבָא, דְּאִיהוּ נְקִיב וּפְרִישׁ שִׁמָּא קְדִישָׁא. וְלִמְחֻצְדֵי חֻקְלָא אֲתָמַר. וְרְזָא דְמַלְהָ, (מִשְׁלֵי ל) כֶּן דֶּרֶךְ אִשָּׁה מְנַאֲפֶת וְגו', זַפְּאָה חוֹלְקִיהוּן דְּצְדִיקֵי, דִּינְדְעִין מַלְהָ, וּמְכַסְיִין לָהּ. וְעַל דָּא אֲתָמַר, (מִשְׁלֵי כה) רִיבְךָ רִיב אֶת רַעְךָ וְסוּד אַחֵר אֵל תִּגַּל.

ה' בְּתִרְאָה, הוֹת נוֹקְבָא דִּינְקָא בְּתִרִין סְטְרִין, בְּגִין כֶּף נִטְלָא זֵינִין דְּמַלְכָּא, וְנִקְמַת נִקְמָהָ, דְּכְתִיב הוֹצֵא אֶת הַמְּקַלָּל. עַל דָּא כְּתִיב, אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ, דְּחִילוֹ דְּאִימָא אֶקְדִים לְאָבָא. וְזַפְּאִין אִינּוֹן יִשְׂרָאֵל בְּעוֹלָמָא דִּין וּבְעוֹלָמָא דְּאֲתִי.

שְׁלוּמִית בַּת דְּבָרִי, עַד כָּאֵן סָתִים שְׁמָא דְּאִמִּיהָ, כִּינּוּן דְּכְתִיב וַיִּקְוֹב, נְקִיב שְׁמָא דְּאִמִּיהָ.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, אִי לָאו דְבוֹצִינָא קְדִישָׁא קִיִּימָא בְּעוֹלָמָא, לָא אֲרִישִׁינָא לְגַלְאָה, (מִכָּאן וְהַלְאָה) דְּהָא לָא אֲתִיִּיהִיב מַלְהָ דָּא לְגַלְאָה אֱלֹא לַחֲבָרֵי, דְּאִינּוֹן בֵּין מְחֻצְדֵי חֻקְלָא (דְּאִי לֹא). תִּיפַח רֹחִיהוּן דְּאִינּוֹן דְּאֲתִיִּין לְגַלְאָה, לְאִינּוֹן דְּלָא יוֹדְעִי.

הָא חֲזִי, כְּתִיב וַיִּנְצוּ בַּמַּחְנֶה בֶּן הַיִּשְׂרָאֵלִית וְאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי, הָאִי קָרָא הָא אוֹקִימָנָא, אָבֵל דָּא בַר אִינְתוֹ אַחֲרָא דְּאָבוּי, בְּעֵלָה דְּשְׁלוּמִית הוּהוּ. וְכִינּוּן דְּאֲתָא הוּא מְצָרָא עָלָהּ, בְּפַלְגוֹת לִילִיא, תָּב לְבִיתָא וַיִּדַע מַלְהָ, אֲתַפְּרֵשׁ מִנָּה וְלֹא אֲתָא עָלָהּ. וְנִטַּל אִינְתוֹ אַחֲרָא, וְאוֹלִיד לְהָאִי, וְאֶקְרִי אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי, וְאַחֲרָא בֶּן הַיִּשְׂרָאֵלִית. אִי אִינּוֹן אִינְצוּ הָכָא כְּחֻדָּא, מָאִי קָא בְּעִי הָכָא שְׁמָא קְדִישָׁא. וְאִמִּיהָ קָלַל שְׁמָא קְדִישָׁא.

אָרְא, אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי אָמַר מַלְהָ מֵאִמִּיהָ, מִגּוֹ קְטָטָה. מִיָּד וַיִּקְוֹב בֶּן הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית. כְּמָה

דַּאת אָמַר, וַיִּקְוֹב חוֹר בְּדַלְתּוֹ. רְזָא דְמַלְהָ, נִטַּל ה' דְּשִׁמָּא קְדִישָׁא, וְלִיִּיט, לְאֶגְנָא עַל אִמִּיהָ. וְדָא הוּא נְקִיבָא, דְּאִיהוּ נְקִיב וּפְרִישׁ שִׁמָּא קְדִישָׁא. וְלִמְחֻצְדֵי חֻקְלָא אֲתָמַר. וְרְזָא דְמַלְהָ, (מִשְׁלֵי ל) כֶּן דֶּרֶךְ אִשָּׁה מְנַאֲפֶת וְגו', זַפְּאָה חוֹלְקִיהוּן דְּצְדִיקֵי, דִּינְדְעִין מַלְהָ, וּמְכַסְיִין לָהּ. וְעַל דָּא אֲתָמַר, (מִשְׁלֵי כה) רִיבְךָ רִיב אֶת רַעְךָ וְסוּד אַחֵר אֵל תִּגַּל.

ה' בְּתִרְאָה, הוֹת נוֹקְבָא דִּינְקָא בְּתִרִין סְטְרִין, בְּגִין כֶּף נִטְלָא זֵינִין דְּמַלְכָּא, וְנִקְמַת נִקְמָהָ, דְּכְתִיב הוֹצֵא אֶת הַמְּקַלָּל. עַל דָּא כְּתִיב, אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ, דְּחִילוֹ דְּאִימָא אֶקְדִים לְאָבָא. וְזַפְּאִין אִינּוֹן יִשְׂרָאֵל בְּעוֹלָמָא דִּין וּבְעוֹלָמָא דְּאֲתִי.

וְאֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּדְבֹר לְאִמּוֹ אִישׁ אִישׁ כִּי יִקְלָל אֱלֹהָיו וְנִשְׂא חֲטָאוֹ. (ויקרא כ"ד) רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, הָא אֻקְמוּהָ. אָבֵל כִּי יִקְלָל אֱלֹהָיו סְתִים. וּבִגְיִן דְּאָמַר אֱלֹהָיו סְתָם, לְכַף וְנִשְׂא חֲטָאוֹ. דְּהָא לָא יַדְעִינָן מָאן הוּא אֱלֹהָיו, מָאן דְּחָלָא דִּילֵיהּ, אִי אָחַד מִן הַשָּׁרִים, אוֹ חַד מִן כִּכְבֵּיִיא, אוֹ חַד מִדְּבָרֵי עֲלָמָא.

וְאֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּדְבֹר לְאִמּוֹ אִישׁ אִישׁ כִּי יִקְלָל אֱלֹהָיו וְנִשְׂא חֲטָאוֹ. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, הָרִי פְרִשׁוּהָ, אָבֵל כִּי יִקְלָל אֱלֹהָיו סְתָם. וּמִשׁוּם שְׂאֵמַר אֱלֹהָיו סְתָם, לְכַף וְנִשְׂא חֲטָאוֹ. שְׁהָרִי אִין יוֹדְעִים מִי הוּא אֱלֹהָיו, מִי הִירָאָה שְׁלוֹ, אִם אָחַד מִן הַשָּׁרִים, אוֹ אָחַד מִן הַכִּכְבֵּים, אוֹ אָחַד מִמְּנַהֲגֵי הָעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אִי צְדִיק גָּמוּר הוּא, לָא יִתְעַר (ס"א מְלָה) חִילִיהוֹן, וְכִיּוֹן דְּאִתְעַר מְלָה דָא, חִיִּישִׁינָן מִינּוֹת אַזְדְּרִיקַת בֵּיהּ, וְלָא יָמוֹת (ס"א) אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אִפִּילוּ צְדִיק גָּמוּר לָא יָמוֹת) עַל דָּא, בְּגִין דְּאִיהוּ מְלָה סְתִים.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אִם הוּא צְדִיק גָּמוּר, לָא יַעֲרֹר (דְּבָר) אֶת הַכַּף שְׁלָהֶם, וְכִיּוֹן שְׁעוֹרֵר הַדְּבָר הַזֶּה, חוֹשְׁשִׁים שְׁנֹרְקָה בּוֹ מִינּוֹת, וְלָא יָמוֹת (אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אִפִּילוּ צְדִיק גָּמוּר לָא יָמוֹת) עַל זֶה, מִשׁוּם שֶׁהוּא דְבָר סְתוּם.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, דְּאִין לִיה לְטֹב בְּהָא, דְּאִי אָמַר אֱלֹהֵי, יְכִיל לְמַטְעֵן אֱלֹהֵי דְהוּה עַד הַשְּׁתָא, דְּאִתְמַשְׁכְּנָא אַבְתְּרִיה בְּלַבְּאֵי, וְהַשְּׁתָא אַהֲדַרְנָא לְקַבְלָא מְהֵימְנוּתָא עֲלָאָה. אָבֵל אִי אָמַר יְיָ אֱלֹהִים, אוֹ יְיָ, וְנָקִיב לִיה בְּשָׂמָא, הָאִי לִית לִיה לְמַטְעֵן בְּהָאִי, בְּגִין דְּדָא הוּא מְהֵימְנוּתָא דְכָלָא, וְכָל אֶת וְאֶת דְּשָׂמָא קְדִישָׁא דָא, סְלָקָא לְשָׂמָא שְׁלִימָא. (ס"א לְשַׁבְחָא).

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, דְּנִים אוֹתוֹ לְטוֹב בְּזָה, שְׂאֵם אָמַר אֱלֹהֵי, יְכֹול לְטַעַן: אֱלֹהֵי שְׁהִיָּה עַד עַכְשָׁו, שְׁנַמְשַׁכְתִּי אַחֲרֵיו בְּלַבִּי, וְעַכְשָׁו חֲזַרְתִּי כְּנֶגֶד הָאִמּוֹנָה הָעֲלִיּוֹנָה. אָבֵל אִם אָמַר יְיָ אֱלֹהִים, אוֹ יְיָ, וְנָקִב אוֹתוֹ בְּשָׂמוֹ - לְזָה אִין לְטַעֵן בְּזָה, מִשׁוּם שְׁזוּהֵי אִמּוֹנַת הַכָּל, וְכָל אוֹת וְאוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ הַזֶּה עוֹלָה לְשֵׁם הַשְּׁלָם (לְשַׁבְחָא).

דְּבָר אַחַר וַיִּקּוּב בֶּן הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית אֶת הַשֵּׁם וַיִּקְלָל. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, וַיִּקּוּב בֶּן הָאִשָּׁה, אָמַאי. אָלָא כְּמָה דְּאֻקְמוּהָ. אָבֵל הָאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי, בְּעֵלָה דְשְׁלוּמִית הָוָה. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, בְּרִיה דְּבְעֵלָה דְשְׁלוּמִית מְאֲנָתוֹ אַחֲרָא הָוָה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, נִצּוּ כַחֲדָא, וְאָמַר לִיה מְלָה מְאִימִיה, וְכִי אָבוּי הָוָה דְּאִתְקַטְל בְּשָׂמָא קְדִישָׁא, כְּמָה דְּאֻקְמוּהָ דְכִתִּיב (שְׁמוֹת ב) הִלְהַרְגֵנִי אַתָּה אוֹמֵר, דְּהָא בְּשָׂמָא קְדִישָׁא, קְטִיל לִיה מִשָּׁה, וְעַל דָּא אוֹשִׁיט מְלָה לְקַבְלִיהָ.

דְּבָר אַחַר וַיִּקּוּב בֶּן הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית אֶת הַשֵּׁם וַיִּקְלָל. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, וַיִּקּוּב בֶּן הָאִשָּׁה, אָלָא כְּמָה דְּאֻקְמוּהָ. אָבֵל הָאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי, בְּעֵלָה דְשְׁלוּמִית הָוָה. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, בְּנוֹ שֶׁל בְּעֵלָה שֶׁל שְׁלוּמִית מְאֲשָׁה אַחֲרַת הָיָה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, רַבּוּ כְּאָחַד, וְאָמַר לוֹ דְבָר עַל אָמוֹ, וְכִי אָבִיו הָיָה שְׁנַהֲרַג בְּשֵׁם הַקְּדוֹשׁ, כְּמוֹ שְׁבַארוּהָ שְׁכַתוּב (שְׁמוֹת ב) הִלְהַרְגֵנִי אַתָּה אָמַר, שְׁנָה בְּשֵׁם הַקְּדוֹשׁ הָרַג אוֹתוֹ מִשָּׁה, וְעַל כֵּן הוֹשִׁיט דְּבוּר כְּנֶגְדּוֹ.

וְדָא הוּא דְכִתִּיב, וַיִּקּוּב בֶּן הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית אֶת הַשֵּׁם וַיִּקְלָל וַיְבִיאוּ אוֹתוֹ אֶל מִשָּׁה.

וְזוֹהוּ שְׁכַתוּב, וַיִּקּוּב בֶּן הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית אֶת הַשֵּׁם וַיִּקְלָל

אָמַאי. (ס"א לַגְּבִיּוֹת דְּמֹשֶׁה בְּגִין דְּקָטִיל לְאַבְוֵהוּ וְכוּ') **בְּגִין דְּקָטִיל לַגְּבִיּוֹת דְּמֹשֶׁה, עַל דְּקָטִיל לְאַבְוֵהוּ בְּשֵׁמָא קַדִּישָׁא. בְּגִין כְּפֵי וַיְבִיאוּ אוֹתוֹ אֶל מֹשֶׁה. בִּינוֹן דְּחֵמָא מֹשֶׁה, מִיַּד וַיִּנְיַחוּהוּ בַּמִּשְׁמֶר, וְאַבָּא וּבָרָא נְפֻלוּ בֵּידָא דְּמֹשֶׁה.**

אִישׁ אִישׁ כִּי יִקְלָל אֱלֹהֵיוּ וְנִשְׂא חֲטָאוֹ. (ויקרא כ"ד) **רַבִּי יִצְחָק פְּתַח, (תהלים פא) שְׁמַע עֲמִי וְאַעֲיֵדָה בְּךָ יִשְׂרָאֵל אִם תִּשְׁמַע לִי לֹא יִהְיֶה בְּךָ אֵל זָר וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נֹכֵר, בִּינוֹן דְּכַתִּיב לֹא יִהְיֶה בְּךָ אֵל זָר, מָאִי וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נֹכֵר. (דף ק"ו ע"ב) אֵלָּא לֹא יִהְיֶה בְּךָ אֵל זָר, דְּלֹא יִיעוּל בְּרֵשׁ נֶשׁ לְיִצְרָר הָרַע בְּגוּיָה, דְּכָל מָאן דְּאֲתִי לְאַתְחַבְרָא בֵּיהּ, אֵל זָר שְׂרִיָּא בְּגוּיָה, דְּהָא כַּד אֲתַחַבְרָא בְּרֵשׁ נֶשׁ בֵּיהּ מִיַּד אֲתִי לְאַעֲבָרָא עַל פְּתַגְמֵי אוֹרִייתָא, אֲתִי לְאַעֲבָרָא עַל מַהִימְנוּתָא דְּשֵׁמָא קַדִּישָׁא, וְאַתִּי לְבַתָּר לְמַסְגֵּד לְטַעֲוּוֹן אַחֲרֹן, וְעַל דָּא כַּתִּיב, לֹא יִהְיֶה בְּךָ אֵל זָר, בִּינוֹן דְּלֹא יִהְיֶה בְּךָ אֵל זָר, לָא תִיתִי לְמַסְגֵּד לְטַעֲוּוֹן אַחֲרֹן, וְלְמַעַבְרָא עַל מַהִימְנוּתָא דְּשֵׁמָא קַדִּישָׁא. הָדָא הוּא דְּכַתִּיב, וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נֹכֵר, וּמַהִימְנוּתָא בִּישָׂא דְּבַר נֶשׁ דָּא הוּא.**

וְעַל דָּא כִּי יִקְלָל אֱלֹהֵיוּ, דִּיכִיל לְמַטְעֵן דְּהוּא לֵייט לְהַהוּא אֵל זָר, יִצְרָא בִישָׂא דְּשְׂרִיָּא עָלִיָּה לְזַמְנִין, וְאַנָּן לָא יַדְעִינָן מַלּוּי אִי קְשׁוּט אוּ לָאוּ. וְעַל דָּא, וְנִשְׂא חֲטָאוֹ. אֲבָל וְנוֹקֵב שֵׁם יְיָ מוֹת יוֹמָת.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִי הָכִי, אָמַאי וְנִשְׂא חֲטָאוֹ, וְנִסְלַח חֲטָאוֹ מִיבְעֵי לִיהּ. (ס"א אָלָא) אָמַר לִיהּ, בְּגוֹן דְּאָמַר אֱלֹהֵי כְּמָה דְּאוּקִימְנָא סְתָם, וְלֹא פְרִישׁ. רַבִּי חֲזִיָּא אָמַר, כִּי יִקְלָל אֱלֹהֵיוּ סְתָם, וְלֹא פְרִישׁ, וְהָא וְדָאִי וְנִשְׂא חֲטָאוֹ. אֲבָל וְנוֹקֵב שֵׁם יְיָ מוֹת יוֹמָת, דְּהָא הָכָא תְּלִיָּא מַהִימְנוּתָא דְּכָלָא, וְלִית לִיהּ רֶשׁוּ לְמַטְעֵן עָלִיָּה כְּלָל.

וַיְבִיאוּ אוֹתוֹ אֶל מֹשֶׁה. לְמָהּ? (אל משה? משום שהרג את אביו וכו') מִשּׁוּם שְׁהִגִּיעַ אֶל מֹשֶׁה עַל שְׁהִרְגָא אֶת אָבִיו בְּשֵׁם הַקְּדוּשׁ. מִשּׁוּם כְּפֵי וַיְבִיאוּ אוֹתוֹ אֶל מֹשֶׁה. בִּינוֹן שְׂרָאָה מֹשֶׁה, מִיַּד וַיִּנְיַחוּהוּ בַּמִּשְׁמֶר, וְהָאֵב וְהַבֵּן נְפֻלוּ בִּיַּדֵי מֹשֶׁה.

אִישׁ אִישׁ כִּי יִקְלָל אֱלֹהֵיוּ וְנִשְׂא חֲטָאוֹ. רַבִּי יִצְחָק פְּתַח, (תהלים פא) **שְׁמַע עֲמִי וְאַעֲיֵדָה בְּךָ יִשְׂרָאֵל אִם תִּשְׁמַע לִי לֹא יִהְיֶה בְּךָ אֵל זָר וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נֹכֵר. בִּינוֹן שְׁכַתּוּב לֹא יִהְיֶה בְּךָ אֵל זָר, מַה זֶה וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נֹכֵר? אֵלָּא לֹא יִהְיֶה בְּךָ אֵל זָר, שְׁלֹא יִכְנִיס אָדָם אֶת הַיִּצְרָר הָרַע לְתוֹכוֹ. שְׁכַל מִי שְׂבָא לְהַתְחַבְרָא עִמּוֹ, אֵל זָר שְׂרִוִי בְּתוֹכוֹ, שְׁהָרִי כְּשִׁמְתַחַבְרָא בּוֹ אָדָם, מִיַּד בָּא לְעֵבֵר עַל דְּכַרִּי תוֹרָה, וּבָא לְעֵבֵר עַל אַמוּנַת הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ, וּבָא אַחַר כְּפֵי הַשְׁתַּחֲוּוֹת לְאַלְלִילִים אַחֲרִים, וְעַל זֶה כְּתוּב לֹא יִהְיֶה בְּךָ אֵל זָר. בִּינוֹן שְׁלֹא יִהְיֶה בְּךָ אֵל זָר, לֹא תִבָּא לְהַשְׁתַּחֲוּוֹת לְאַלְלִילִים אַחֲרִים וְלְעֵבֵר עַל אַמוּנַת הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ. זֶהוּ שְׁכַתּוּב וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נֹכֵר, וְזוֹהִי אַמוּנָה רַעְיָה שֶׁל הָאָדָם. וְעַל זֶה, כִּי יִקְלָל אֱלֹהֵיוּ, שְׂיִכּוּל לְטַעֲן שְׁהוּא קָלַל אֶת אוֹתוֹ אֵל זָר, יִצְרָר הָרַע שְׁלַפְעָמִים שׁוֹרְהַ עָלָיו, וְאַנּוּ אֵינְנוּ יוֹדְעִים אִם דְּכַרִּיו אָמַת אוּ לֹא. וְעַל זֶה, וְנִשְׂא חֲטָאוֹ. אֲבָל וְנוֹקֵב שֵׁם ה' מוֹת יוֹמָת.**

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִם כְּפֵי, לְמָה וְנִשְׂא חֲטָאוֹ? וְנִסְלַח חֲטָאוֹ הִיָּה צְרִיף לְהִיּוֹת! (אָלָא) אָמַר לוֹ, כְּמוֹ שְׂאָמַר אֱלֹהֵי, כְּמוֹ שְׂבָאֲרֵנוּ סְתָם, וְלֹא פְרִישׁ. רַבִּי חֲזִיָּא אָמַר, כִּי יִקְלָל אֱלֹהֵיוּ סְתָם, וְלֹא פְרִישׁ, וְזֶה וְדָאִי וְנִשְׂא חֲטָאוֹ. אֲבָל וְנוֹקֵב שֵׁם ה' מוֹת יוֹמָת, שְׁהָרִי כְּאֵן תְּלוּיָה אַמוּנַת הַכֵּל, וְאֵין לוֹ רֶשׁוּת לְטַעֲן עָלָיו כְּלָל.

אמר רבי יוסי, כף זה ודאי, שהרי השם הזה הנו אמונת העליונים והתחתונים, ועל זה עומדים כל העולמות, באות זעירה אחת תלויים אלף אלפים ורבוא רבבות עולמות של תשוקות, ועל זה שנינו, האותיות הללו קשורות אלו באלו, וכמה אלף רבבות עליונים (עולמות) תלויים בכל אות ואות, ועולות ונקשרות באמונה (בגלוי), ונסתר בהם מה שלא השיגו העליונים והתחתונים, התורה תלויה בהם, העולם הזה והעולם הבא, הוא ושמו אחד. ועל פן כתוב, (תהלים ט) אמרתי אשמרה דרכי מחטוא בלשוני. וכתוב, (קהלת ה) אל תתן את פיך לחטוא את בשרך.

רבי חזקיה פתח, (שמות יט) לא תגע בו יד פי סקול יסקל או ירה יירה אם ביהמה אם איש לא יחיה במשך היכל. ומה הר סיני, שהוא הר פשאר הרי העולם, משום שנראה עליו כבוד המלך הקדוש כתוב לא תגע בו יד פי סקול יסקל או ירה יירה - מי שקרב למלך לא כל שפן. ומה הר סיני, שיכול אדם להושיט בו יד דרך כבוד ביראה, כתוב בו לא תגע בו יד סתם, ואפלו בדרך כבוד - מי שמושיט ידו בדרך קלון פנגד המלך לא כל שפן.

רבי ייסא פתח ואמר, (שם א) אל תקרב הלם של נעליך מעל רגליך פי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קדש הוא. ומה משה, מיום שנולד, לא סר ממנו הזוהר הקדוש העליון, כתוב בו אל תקרב הלם. אמר לו, משה, עד כאן אינך פדאי להשתמש בכבודי של נעליך. ומה משה כף, שהיה מתקרב ביראה בקדשה כתוב בו כף - מי שקרב בארץ של קלון אל המלך על אחת כמה וכמה.

אמר רבי יוסי, הכי הוא ודאי, דהא שמה דא מהימנותא דעלאי ותתאי. ועל דא קיימין עלמין בלהו, באת חד זעירא, תליין אלף אלפין ורבוא רבבן עלמין דכסופין, ועל דא תנינן, אתון אלין, קשירין אלין באלין, וכמה אלף רבבן עלאין (כ"א עלמין), תליין בכל את ואת, ואסתליקו ואתקשרו במהימנותא (באתגלייא) וסתים בהו, מה דלא אתדבקו עלאין ותתאין, אורייתא בהו תלייא, עלמא דין ועלמא דאתי, הוא ושמיה חד. ועל דא כתיב, (תהלים ט) אשמרה דרכי מחטוא בלשוני. וכתוב (קהלת ה) אל תתן את פיך לחטוא את בשרך.

רבי חזקיה פתח, (שמות יט) לא תגע בו יד פי סקול יסקל או ירה יירה אם ביהמה אם איש לא יחיה במשוף היובל. ומה טורא דסיני, דאיהו טורא כשאר טורי עלמא, בגין דאתחזי עליה יקרא דמלכא קדישא, כתיב לא תגע בו יד פי סקול יסקל או ירה יירה, מאן דקריב למלכא לא כל שפן. ומה טורא דסיני דיכיל בר נש לאושיט ביה ידא ארץ יקר בדחילו, כתיב לא תגע בו יד סתם, ואפילו בארץ יקר. מאן דאושיט ידיה בארץ קלנא לקביל מלכא, לא כל שפן.

רבי ייסא פתח ואמר, (שמות ג) אל תקרב הלום של נעליך מעל רגליך פי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קדש הוא. ומה משה, דמן יומא דאתיליד זיהרא קדישא עלאה לא אעדי מניה, כתיב ביה אל תקרב הלום. אמר ליה, משה, עד פאן לא אנת פדאי לאשתמשא ביקרי, של נעליך. ומה משה כף, דהוה קריב בדחילו בקדושה כתיב ביה הכי. מאן דקריב בארץ קלנא לגבי מלכא, על אחת כמה וכמה.

רבי אבא אמר, איש איש פי יקלל אלהיו ונשא חטאו. תא חזי, פד הווי ישראל במצרים, הווי ידעי באינון רב רבי עלמא, דממנן על שאר עמין, וכל חד וחד הוה ליה דחלא בלחודוי מנייהו. פיון דאתקשרו בקשרא דמהימנותא, וקריב לון קדשא בריה הוא לפולחניה, אתפרשו מנייהו וקריבו לגבי מהימנותא עלאה קדישא. ובגין כך פתיב, איש איש פי יקלל אלהיו, ואף על גב דפולחנא נוכראה הוא, פיון דאנא פקידת לון ממנא לדברא עלמא מאן דלייט ומביי לון, ונשא חטאו ודאי, דהא ברשותי קיימין ואזלי ומדברין בני עלמא. אבל ונוקב שם יי מות יומת, לאו ונשא חטאו כמה לאלין, אלא מות יומת. מות בעלמא דין, יומת בעלמא דאתי. לאלין ונשא חטאו, בגין דמביי עובדי ידוי, מביי לשמשי דאנא פקידית, ואסיר הוא, אבל מיתה לא אתחייב בהו.

רבי שמעון הוה אזיל בארחא, והוה עמיה רבי אלעזר ורבי אבא ורבי חייא ורבי יוסי ורבי יהודה מטו לחד טיקלי דמיא, פוסקרא רבי יוסי בקטפוי לגו מיא, אמר (ד) ק"ו ע"ב) קוטרא דקוסטי דמיא ולואי לא שכיח. אמר ליה רבי שמעון, אסיר לך. שמשא דעלמא הוא, ואסיר לאנהגא קלנא בשמשא דקודשא בריה הוא וכל שפן דאינון עובדי קשוט, בנימוסי דקסטירא עלאה שכיחי. פתח ואמר, (בראשית א) וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד. וירא אלהים את כל אשר עשה, סתם, אפילו נחשים ועקרבים ויתושים, ואפילו אינון דאתחזון מחבלי עלמא, בכלהו כתיב והנה טוב מאד פלהו ויתושים, ואפלו אותם שנראים מחבלי העולם, בכלם כתיב והנה טוב מאד, פלם שמשי העולם,

רבי אבא אמר, איש איש פי יקלל אלהיו ונשא חטאו. בא ראה, כשהיו ישראל במצרים, היו מכירים את אותם הגדולים של העולם שממנים על שאר העמים, ולכל אחד ואחד היה לו פחד לבדו מהם. פיון שנקשרו בקשר האמונה, וקרב אותם הקדוש ברוך הוא לעבודתו, נפרדו מהם וקריבו לאמונה העליונה הקדושה. ומשום כך כתיב איש איש פי יקלל אלהיו, ואף על גב שזוהי עבודה זרה, פיון שאני הפקדתי להם ממנה להנהיג את העולם, מי שמקלל ומבזה אותם, ודאי ונשא חטאו, שהרי ברשותי עומדים והולכים ומנהיגים את בני העולם. אבל ונוקב שם ה' מות יומת, לא ונשא חטאו כמו לאלו, אלא מות יומת. מות בעולם הזה, יומת בעולם הבא. לאלה ונשא חטאו, משום שמבזה מעשי ידיו, מבזה את השמשים שלי שאני הפקדתי, ואסור הוא, אבל מיתה לא התחייב בהם.

רבי שמעון היה הולך בדרך, והיו עמו רבי אלעזר ורבי אבא ורבי חייא ורבי יוסי ורבי יהודה. הגיעו לחרץ מים אחד. החליק רבי יוסי בבגדיו לתוך המים, אמר, הלואי שחריצי המים לא היו נמצאים. אמר לו רבי שמעון, אסור לך! שמש של העולם הוא, ואסור לנהג קלון בשמשו של הקדוש ברוך הוא, וכל שפן כשהם מעשים של אמת שנמצאים בהנהגות ההשגחה העליונה.

פתח ואמר, (בראשית א) וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד. וירא אלהים את כל אשר עשה - סתם, אפלו נחשים ועקרבים ויתושים, ואפלו אותם שנראים מחבלי העולם, בכלם כתיב והנה טוב מאד, פלם שמשי העולם,

מנהיגי העולם, וכני אדם אינן יודעים.

עד שהיו הולכים, ראו נחש אחד הולך לפניהם. אמר רבי שמעון, ודאי זה הולך להרחיש לנו נס. רץ אותו נחש לפניהם ונקשר באפעה אחד בקשר הדרך, הסיטו (נלחמו) זה את זה ומתו. כשהגיעו, ראו את שניהם שוכבים בדרך. אמר רבי שמעון, ברוך הרחמן שהרחיש לנו נס, שהרי כל מי שמסתכל בזה כשהוא בקיומו, או שהוא מסתכל באדם, לא ינצל בודאי. כל שפן אם יקרב אליו. קרא עליו, (תהלים צא) לא תאנה אליך רעה ונגע לא יקרב באהלה. ובכל עושה הקדוש ברוך הוא את שליחותו, ואין לנו לנהג בזיון בכל מה שהוא עושה. ועל זה כתוב, (שם קמה) טוב ה' לכל ורחמיו על כל מעשיו, וכתוב, יודוך ה' כל מעשיך.

רבי שמעון פתח, (שיר ב) אני חבצלת השרון שושנת העמקים. פמה חביבה כנסת ישראל לפני הקדוש ברוך הוא, שהקדוש ברוך הוא משבח אותה, והיא משבחת אותו תמיד. וכמה שבחים וזמירות מתקניה למלך תמיד. אשרי חלקם של ישראל שאחוזים בגורל החלק הקדוש, ככתוב (דברים לב) כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו.

אני חבצלת השרון - זו כנסת ישראל שנקראת חבצלת, שעומדת ביפי של נוי בגן עדן להנטיע. השרון, שהיא (שומרת נ"א שרה) ומשבחת את המלך העליון. דבר אחר אני חבצלת השרון - שצריכה להיות משקה מהשקאת הנחל העמק, מעיני הנחלים, כמו

אמר (ישעיה לג) היה השרון (בערבך). (לאנש מים) שושנת העמקים, דקיימא

שמשי עלמא, מדברי עלמא, וכני נשא לא ידעי.

עד דהוו אזלי, חמו חד חויא מדבר קמייהו, אמר רבי שמעון, ודאי דא אזיל לארחשא לן ניסא, רהט ההוא חויא קמייהו, וקטר בחד אפעה בקיטרא דאורחא סטון (כ"א נצון) חד בחד ומיתו. כד מטון, חמו לון לתרווייהו שכיבין בארחא. אמר רבי שמעון, בריך רחמנא דרחיש לן ניסא. דהא כל מאן דאסתפל בהאי, כד איהו בקיומיה, או איהו יסתפל בפר נש, לא ישתיב ודאי, כל שפן אי יקרב בהדיה. קרא עליה, (תהלים צא) לא תאונה אליך רעה ונגע לא יקרב באהלה. ובכלא עביד קדשא בריך הוא שליחותא דיליה, ולית לן לאנהגא קלנא בכל מה דאיהו עבד. ועל דא כתיב, (תהלים קמה) טוב יי' לכל ורחמיו על כל מעשיו, וכתוב, יודוך יי' כל מעשיך.

רבי שמעון פתח, (שיר השירים ב) אני חבצלת השרון שושנת העמקים. פמה חביבה כנסת ישראל קמי קדשא בריך הוא, דקודשא בריך הוא משבח ליה, והיא משבחת ליה תדיר. וכמה שבחין ומזמריין אתקנת ליה למלפא תדיר. זפאה חולקיהון דישראל, דאחידן בעדבא דחולקא קדישא, פמה דכתיב, (דברים לב) כי חלק יי' עמו יעקב חבל נחלתו.

אני חבצלת השרון, דא כנסת ישראל, דאקרי חבצלת, דקיימא בשפירו דנוי בגנתא דעדן לאתנטעא. השרון, דהיא (נמרת נ"א שרה) ומשבחת ליה למלפא עלאה. דבר אחר אני חבצלת השרון, דבעיא לאשתקאה משקיו דנחלא עמיקא, מבויעא דנחלין. פמה דאת אמר (ישעיה לג) היה השרון (בערבך). (לאנש מים) שושנת העמקים, דקיימא

בְּעִמִּיקָתָא דְכֻלָּא.

שׁוֹשְׁנַת הָעִמְּקִים. מָאן אֵינּוּן עִמְּקִים. כְּמָה
דְּאֵת אָמֵר (תהלים קל) מִמְּעַמְּקִים קָרְאֵתִיךְ
יְי'. חֲבַצְלַת הַשְּׁרוּן, מֵהָהוּא אֵתֵר דְּשִׁקְיָו
דְּנַחֲלִין עִמִּיקִין נְפִיקִין, וְלֹא פְּסִיקִין לְעֻלְמִין.
שׁוֹשְׁנַת הָעִמְּקִים, שׁוֹשְׁנַת דֵּהָהוּא אֵתֵר דְּאִקְרִי
עִמִּיקָא דְכֻלָּא, סְתִים מְפַל סְטָרִין.

תָּא חֲזִי, בְּקַדְמִיתָא חֲבַצְלַת יְרוּקָא, בְּטָרְפִין
יְרוּקִין לְבַתֵּר שׁוֹשְׁנָה, בְּתֵרִין גְּוֹוִינִין סוּמְק
וְחֻוּר. שׁוֹשְׁנַת: בְּשִׁית טָרְפִין. שׁוֹשְׁנַת:
דְּשִׁנִּיאַת גְּוֹוִנְהָא, וְאִשְׁתַּנִּיאַת מְגוּוֹנָא לְגוּוֹנָא.
שׁוֹשְׁנַת, בְּקַדְמִיתָא חֲבַצְלַת, בְּזַמְנָא דְּבַעֲיָא
לְאִזְדוּוּגָא בִּיהַּ בְּמִלְכָּא, אִקְרִי חֲבַצְלַת. בְּתֵר
דְּאִתְדַבְּקַת בִּיהַּ בְּמִלְכָּא, בְּאֵינּוּן נְשִׁיקִין, אִקְרִי
שׁוֹשְׁנָה. בְּגִין דְּכֻתִּיב (שיר השירים ה) שְׁפַתּוֹתָיו
שׁוֹשְׁנִים. שׁוֹשְׁנַת הָעִמְּקִים. דֵּהִיא שְׁנִיַּת
וּמְשַׁנִּיאַת גְּוֹוִנְהָא, זְמַנִּין לְטַב, וְזַמְנִין לְבִישׁ.
זְמַנִּין לְדִנְיָא, וְזַמְנִין לְרַחֲמֵי.

וְתֵרָא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב הָעֵץ לְמַאֲכָל וְכִי תֵאֵוָה
הוּא לְעֵינַיִם וְגו' (בראשית ג) תָּא חֲזִי, דֵּהָא
בְּנֵי נְשָׂא לֹא יִדְעִין, וְלֹא מְסַתְּפְלִין, וְלֹא
מְשַׁגְּיחִין, בְּשַׁעֲתָא דְּבָרָא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא
לְאָדָם, וְאוּקִיר לִיהַּ בְּיָקִירוּ עֲלָאָה, בְּעָא מְנִיָּה
לְאִתְדַבְּקָא בִּיהַּ, בְּגִין דִּישְׁתַּכַּח יְחִידָאי, וּבְלָפָא
יְחִידָאי, וּבְאַתֵּר דְּדַבִּיקוֹתָא יְחִידָאָה, דֵּלֹא
יִשְׁתַּנִּי וְלֹא יִתְהַפֵּף לְעֻלְמִין, בְּהָהוּא קְשׁוּרָא
דְּמֵהִימְנוֹתָא יְחִידָאָה, דְּכֻלָּא בִּיהַּ אִתְקַשֵּׁר.
הָדָא הוּא דְּכֻתִּיב וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹף הַגֶּן.

וְלְבַתֵּר סָאטוּ מְאוּרְחָא דְּמֵהִימְנוֹתָא, וְשִׁבְקוּ
אִילָנָא יְחִידָאָה עֲלָאָה מְפַל אִילָנִין,
וְאֵתוּ לְאִתְדַבְּקָא בְּאַתֵּר דְּמִשְׁתַּנִּי וּמִתְהַפֵּף
לְגוּוֹנָא לְגוּוֹנָא, וּמְטַב לְבִישׁ, וּמְבִישׁ לְטַב,
בְּמָקוּם שְׁמִשְׁתַּנָּה וּמִתְהַפֵּף מְגוּוֹן לְגוּוֹן, וּמְרַע לְרַע, וּמְרַע לְטוֹב, וְיִרְדּוּ מִמְּעָלָה לְמַטָּה, וְנִדְבְּקוּ

שְׁנַאֲמֵר הִיָּה הַשְּׁרוּן (בְּפִרְכָּה). וְלֹאֲגַם
מִיָּם) שׁוֹשְׁנַת הָעִמְּקִים, שְׁעוּמַד
בְּעַמְּקֵי שֶׁל הַכֹּל.

שׁוֹשְׁנַת הָעִמְּקִים, מִי הֵם
הָעִמְּקִים? כְּמוֹ שְׁנַאֲמֵר (תהלים קל)
מִמְּעַמְּקִים קָרְאֵתִיךְ ה'. חֲבַצְלַת
הַשְּׁרוּן, מֵאוֹתוֹ מָקוּם שֶׁהִשְׁקֵאת
הַנְּחָלִים הָעִמְּקִים יוֹצֵאִים וְלֹא
פּוֹסְקִים לְעוֹלָמִים. שׁוֹשְׁנַת
הָעִמְּקִים, הַשׁוֹשְׁנָה שֶׁל אוֹתוֹ
מָקוּם שְׁנִקְרָא עִמְּק הַכֹּל, נִסְתָּר
מִכָּל הַצְּדִידִים.

בְּאִ רְאֵה, בְּרֵאשׁוּנָה חֲבַצְלַת יְרוּקָה
עִם עֲלִים יְרוּקִים, אַחֵר כִּף שׁוֹשְׁנָה
בְּשְׁנֵי גְּוִינִים - אָדָם וְלִבָּן. שׁוֹשְׁנַת
- בְּשַׁעֲתָא עֲלִים. שׁוֹשְׁנַת - שְׁשׁוֹנְתָה
אֵת גְּוִיָּהּ, וּמִשְׁתַּנָּה מְגוּוֹן לְגוּוֹן.
שׁוֹשְׁנַת, בְּרֵאשׁוּנָה חֲבַצְלַת. בְּזַמֵּן
שְׁרוּצָה לְהִזְדוּגָא עִם הַמְּלִיךְ, נִקְרָאת
חֲבַצְלַת. אַחֵר שְׁנִדְבְּקָה עִם הַמְּלִיךְ
עִם אוֹתָן נְשִׁיקוֹת, נִקְרָאת
שׁוֹשְׁנָה, מְשׁוּם שְׁכַתּוּב (שיר ה)
שְׁפַתּוֹתָיו שׁוֹשְׁנִים. שׁוֹשְׁנַת
הָעִמְּקִים. שֶׁהִיא מְשַׁתַּנָּה וּמְשַׁנָּה
אֵת גְּוִיָּהּ, לְפַעְמִים לְטוֹב,
וְלְפַעְמִים לְרַע. לְפַעְמִים לְדִין,
וְלְפַעְמִים לְרַחֲמִים.

וְתֵרָא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב הָעֵץ לְמַאֲכָל
וְכִי תֵאֵוָה הוּא לְעֵינַיִם וְגו' (בראשית
ג) בְּאִ רְאֵה, שְׁהִרִי בְּנֵי אָדָם לֹא
יִדְעִים וְלֹא מְסַתְּפְלִים וְלֹא
מְשַׁגְּיחִים, בְּשַׁעֲתָא שְׁבָרָא הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא אֵת הָאָדָם וְכַבֵּד אוֹתוֹ
בְּכַבוֹד עֲלִיּוֹן, רְצָה מְמַנּוּ לְהַדְּבִק
בוֹ, כְּדִי שְׁיִמְצָא יְחִידֵי, וּכְלָב
יְחִידֵי, וּבְמָקוּם שֶׁל דְּבַקוֹת
יְחִידָה, שְׁלֹא יִשְׁתַּנָּה וְלֹא יִתְהַפֵּף
לְעוֹלָמִים בְּאוֹתוֹ קֶשֶׁר הָאֵמוּנָה
הַיְחִידָה, שֶׁהַכֹּל נִקְשֵׁר בוֹ. זֶהוּ
שְׁכַתּוּב וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹף הַגֶּן.

וְאַחֵר כִּף סָטוּ מְדַרְךְ הָאֵמוּנָה,
וְעוֹבּוּ אֵת הָעֵץ הַיְחִידֵי הָעֲלִיּוֹן
מִכָּל הָעֲצִים, וּכְבָּאוּ לְהַדְּבִק
בְּמָקוּם שְׁמִשְׁתַּנָּה וּמִתְהַפֵּף מְגוּוֹן לְגוּוֹן, וּמְרַע לְטוֹב, וְיִרְדּוּ מִמְּעָלָה לְמַטָּה, וְנִדְבְּקוּ

למטה בשנויים רבים, ועזבו את העליון של הכל, שהוא אחד, ולא משתנה לעולמים. זהו שכתוב (קהלת ז) אשר עשה האלהים את האדם ישר והמה בקשו חשבנות רבים. והמה בקשו חשבנות רבים ודאי, אז התהפך לבס לאותו צד ממש, לפעמים לטוב, לפעמים לרע, לפעמים לרחמים, לפעמים לדין. כמו אותו הדבר שנדבקו בו ודאי. והמה בקשו חשבנות רבים, ונדבקו בהם.

אמר לו הקדוש ברוך הוא: אדם, עזבת את החיים ודבקת במות. חיים, שכתוב ועץ החיים בתוך הגן, העץ שנקרא חיים, שמי שאוחז בו לא טועם טעם המות לעולמים, ונדבקת בעץ אחר - הרי ודאי מות הוא כנגדך. זהו שכתוב (משלי ה) רגליה יורדות מות וגו'. וכתוב (קהלת ז) ומוצא אני מר ממות את האשה. ודאי שנדבק למקום של מות, ועזב את המקום של חיים, משום כך נגזר עליו ועל כל העולם מות.

אם הוא חטא, מה חטאו כל העולם? אם תאמר שכל הבריות באו ואכלו מהעץ הזה ונלקח מכלם - לא כך. אלא בשעה שאדם עמד על רגליו, ראו אותו כל הבריות ופחדו מפניו, והיו נוסעים אחריו כמו עבדים לפני המלך, והוא אומר להם: אני ואתם, (תהלים צה) בואו נשתחוה ונכרעה נכרעה לפני ה' עושנו. וכלם באו אחריו. פיון שראו שאדם משתחוה למקום הזה ונדבק בו, פלם נמשכו אחריו, וגרם מות לו ולכל העולם.

אז השתנה האדם לכמה גונים, לפעמים לטוב לפעמים לרע. לפעמים רגז, לפעמים נחת. לפעמים דין, ולפעמים רחמים.

ונחתו מעילא לתתא, ואתדבקו לתתא בשנויין סגיאין, ושבקו עלאה דכלא, דהוא חד, ולא אשתני לעלמין. הדא הוא דכתיב, (קהלת ז) אשר עשה האלהים את האדם ישר והמה בקשו חשבנות רבים. והמה בקשו חשבנות רבים ודאי, כדין אתהפך לפייהו בההוא סטרא ממש, זמנין לטב, זמנין לבייש, זמנין לרחמי, זמנין לדינא. (דף ק"ז ע"ב) כההוא מלה דאתדבקו בה ודאי. והמה בקשו חשבנות רבים, ואתדבקו בהו.

אמר ליה קדשא בריה דאדם, שבקת חיי, ואתדבקת במותא. חיי, דכתיב ועץ החיים בתוך הגן, עץ דאתקרי חיים, דמאן דאחיד ביה, לא טעים טעמא דמותא לעלמין. ואתדבקת באילנא אחרא, הא ודאי מותא הוא לקבלה. הדא הוא דכתיב, (משלי ה) רגליה יורדות מות וגו'. וכתוב (קהלת ז) ומוצא אני מר ממות את האשה. ודאי באתר דמותא אתדבק, ושבק אתר דחיי, בגין כך אתגזר עליה ועל כל עלמא מותא.

אי הוא חטא, כל עלמא מאי חטאו. אי תימא דכל בריין אתו ואכלו מאילנא דא, ואתרמי מפלא. לאו הכי, אלא בשעתא דאדם קאים על רגליו, חמו ליה בריין פלהו, ודחלו מקמיה, והווי נטלין בתריה, פעבדין קמי מלכא. והוא אמר לון, אנא ואתון, (תהלים צה) בואו נשתחוה ונכרעה נכרעה לפני יי' עושנו, וכלהו אתו בתריה. פיון דחמו דאדם סגיד להאי אתר, ואתדבק ביה, פלהו אתמשכו אבתריה, וגרים מותא ליה, ולכל עלמא.

כדין אשתני אדם לכמה גוונין, זמנין לטב, זמנין לבייש. זמנין רוגזא, זמנין נייחא. זמנין דינא, וזמנין רחמי. זמנין חיי, זמנין

מוֹתָא. וְלֹא קָאִים בְּקִיּוּמָא תְדִיר בְּחַד מְנִיָּהּוּ.
בְּגִין דִּיהוּא אַתְר גְּרָמָא לִיה. וְעַל דָּא אַקְרִי,
לְהַט הַחֲרִב הַמְתַּהֲפֶכֶת, מִן סִטְרָא דָּא, לְסִטְרָא
דָּא, מִן טַב לְבִישׁ, מִן רַחֲמֵי לְדִינָא, מִן שְׁלוֹם
לְקַרְבָּא, אַתְהַפִּיכַת הִיא לְכֻלָּא. וְאַקְרִי טוֹב
וְרַע, דְּכַתִּיב וַיִּמְעַץ הַדְּעַת טוֹב וְרַע לֹא תֹאכַל
מִמֶּנּוּ.

לְפַעֲמִים חַיִּים, לְפַעֲמִים מוֹת.
וְלֹא עוֹמֵד בְּקִיּוּם תְּמִידֵי בְּאַחַד
מֵהֶם, מְשׁוּם שְׁאוֹתוֹ מְקוּם גְּרָם
לוֹ. וְלִכְּנָן נִקְרָא לְהַט הַחֲרִב
הַמְתַּהֲפֶכֶת, מִצַּד זֶה לְצַד זֶה,
מְטוֹב לְרַע, מְרַחֲמִים לְדִין,
מְשְׁלוֹם לְקַרְבֵּי, הִיא מְתַהֲפֶכֶת
לְכֻלָּא. וְנִקְרָא טוֹב וְרַע, שְׁפָתוֹב
וַיִּמְעַץ הַדְּעַת טוֹב וְרַע לֹא תֹאכַל
מִמֶּנּוּ.

וּמִלְבָּא עֲלָאָה, רַחֲמָא עַל עוֹבְדֵי יְדוּי, אוֹכַח
לִיה, וְאָמַר לִיה וַיִּמְעַץ הַדְּעַת טוֹב וְרַע
לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ, וְהוּא לֹא קָבִיל מְנִיָּה,
וְאַתְמַשֵּׁן בְּתַר אַתְתִּיהּ, וְאַתְתְּרֵן לְעֵלְמִין. דְּהָא
אַתְתָּא לְאַתְר דָּא סְלִקָּא, וְלֹא יִתִּיר. וְאַתְתָּא
גְּרִים מוֹתָא לְכֻלָּא.

וְהַמְדִּיךְ הַעֲלִיזוֹן, הַמְרַחֵם עַל
מַעֲשֵׂי יְדוּי, הוֹכִיחַ אוֹתוֹ וְאָמַר
לוֹ, וַיִּמְעַץ הַדְּעַת טוֹב וְרַע לֹא
תֹאכַל מִמֶּנּוּ, וְהוּא לֹא קָבִיל מִמֶּנּוּ,
וְנִמְשַׁף אַחַר אִשְׁתּוֹ וְנִתְגַּרְשׁ
לְעוֹלָמִים. שְׁהֵרִי הָאִשָּׁה עוֹלָה
לְמְקוּם הַזֶּה, וְלֹא יוֹתֵר. וְהָאִשָּׁה
גְּרָמָה מוֹת לְכֻלָּא.

הָא חֲזִי, לְעֵלְמָא דְאַתִּי כְּתִיב, (ישעיה סה) פִּי כִימִי
הָעֵץ יָמִי עָמִי. כִּימִי הָעֵץ: הַהוּא עֵץ
דְּאַשְׁתְּמוּדַע. בִּיָּה זְמַנָּא פְּתִיב, (ישעיה כה) בְּלַע
הַמּוֹת לְנִצְחָ וּמָחָה יְיָ אֱלֹהִים דְּמַעָּה מַעַל כָּל
פְּנִים.

בַּא רָאָה, לְעוֹלָם הַבָּא כְּתוֹב,
(ישעיה סה) פִּי כִימִי הָעֵץ יָמִי עָמִי.
כִּימִי הָעֵץ - אוֹתוֹ עֵץ שְׁנוּדַע.
בְּאוֹתוֹ זְמַן כְּתוֹב, (שם כה) בְּלַע
הַמּוֹת לְנִצְחָ וּמָחָה ה' אֱלֹהִים
דְּמַעָּה מַעַל כָּל פְּנִים.

בְּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. יִמְלוֹךְ יְיָ לְעוֹלָם
אָמֵן וְאָמֵן.

בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן יִמְלוֹךְ
ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

פְּרֻשְׁתָּ בְּהַר

פְּרֻשְׁתָּ בְּהַר

וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי לֵאמֹר. (ויקרא כ"ה)
דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כִּי
תִּבְאוּ אֶל הָאָרֶץ וְגו'. רַבִּי אֶלְעָזָר פְּתַח, (ויקרא
ז) זֹאת תּוֹרַת הָעוֹלָה הִיא הָעוֹלָה וְגו'. הָאִי
קָרָא בְּכַנְסַת יִשְׂרָאֵל אוֹקִימָנָא, דְּהִיא סְלִקָּא
וּמְתַחֲבְרָא בְּמִלְכָּא קְדִישָׁא בְּזוּיָגָא שְׁלִים.

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי
לֵאמֹר. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כִּי תִבְאוּ אֶל הָאָרֶץ
וְגו'. רַבִּי אֶלְעָזָר פְּתַח, (ויקרא ז) זֹאת
תּוֹרַת הָעוֹלָה הִיא הָעוֹלָה וְגו'.
פְּסוּקָא זֶה בְּכַנְסַת יִשְׂרָאֵל בְּאַרְנוֹ,
שְׁהִיא עוֹלָה וּמְתַחֲבְרָת עִם הַמְלֻךְ
הַקְדוֹשׁ בְּזוּיָג שְׁלָם.

הִיא הָעוֹלָה עַל מוֹקְדָה עַל הַמְזַבֵּחַ כָּל הַלֵּילָה
וְגו'. תָּא חֲזִי, פִּינּוֹן דְּעָאֵל לִילְיָא, וְתַרְעִין
סְתִימִין, דִּינִין תַּפְּאִין מְתַעְרִין בְּעֵלְמָא, וְאַזְלִין
וְשִׁאטִּין, חֲמַרִי וְאַתְנִי וְכֻלְבִּי. חֲמַרִי הָא
אוֹקִימָנָא, וְכֻלְבִּי וְאַתְנִי, לֹא שִׁאטֵּן וְלֹא אֲזִלִּין,

הִיא הָעוֹלָה עַל מוֹקְדָה עַל הַמְזַבֵּחַ
כָּל הַלֵּילָה וְגו'. בַּא רָאָה, פִּינּוֹן
שְׁנַכְנַס הַלֵּילָה וְהַשְׁעָרִים
סְתוּמִים, הַדִּינִים הַתַּחְתּוֹנִים
מְתַעוֹרְרִים בְּעוֹלָם, וְהוֹלְכִים
וּמְשׁוּטָטִים חֲמוּרִים וְאַתְנוֹת

אֶלָּא בְּהוּ עֲבָדֵי חֲרָשִׁיא

וּכְלָבִים. חֲמוּרִים הָרִי בְּאַרְנוּ,
וּכְלָבִים וְאַתּוֹנוֹת לֹא מְשׁוּטְטִים
וְלֹא הוֹלְכִים, אֲלֵא בָהֶם עוֹשִׂים
כְּשֵׁפִים לְבְנֵי אָדָם, כְּמוֹ בִלְעָם,
וּפְרֹשֵׁה. אִזּוּ כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם
יִשְׁנִים, וְהַמְזַבֵּחַ הַתַּחְתּוֹן הַחִיצוֹן
שׁוֹרֵף.

בְּחֻצוֹת הַלְּיָלָה מִתְעוֹרְרֵת רוּחַ
צָפוֹן, וּמֵאוֹתוֹ הַמְזַבֵּחַ הַתַּחְתּוֹן
יוֹצֵאת שְׁלֵהֶבֶת אֵשׁ, וְהַשְּׁעָרִים
נִפְתָּחִים, וְהַדִּינִים הַתַּחְתּוֹנִים
מִתְפַּנְסִים לְנִקְבִים שְׁלֵהֶם, וְאוֹתָהּ
שְׁלֵהֶבֶת הוֹלְכֵת וּמְשׁוּטְטֵת,
וְשֹׁעֲרֵי גֶן עֵדֶן נִפְתָּחִים, עַד
שְׁמִינֵיעָה (הַבְּקָר) אוֹתָהּ הַשְּׁלֵהֶבֶת,
וּמִתְחַלֶּקֶת לְכֶמְהָ צְדָדִים שֶׁל
הָעוֹלָם, וְנִכְנָסֵת תַּחַת כַּנְּפֵי
הַתַּרְנַגּוּל, וְהוּא קוֹרֵא.

אִזּוּ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נִמְצָא בֵּין
הַצְּדִיקִים, וְנִכְנָסֵת יִשְׂרָאֵל מִשְׁבַּחַת
אֵת הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, עַד שְׁמִינֵיעַ
הַבְּקָר. בֵּינּוֹן שְׁמִינֵיעַ הַבְּקָר
נִמְצָאִים מְסַפְרִים בְּסוּד אֶחָד, וַיֵּשׁ
לָהּ נַחַת עִם בַּעֲלָהּ. זֶהוּ שְׁפָתוֹב
עַל מוֹקְדָה עַל הַמְזַבֵּחַ כָּל הַלְּיָלָה
וְגו'. עַד הַבְּקָר, שְׁהָרִי בַּבְּקָר
הַדִּינִים וְהַשְּׁלֵהֶבֶת שׁוֹכְכִים, וְאִזּוּ
מִתְעוֹרֵר אַבְרָהָם בַּעֲלוֹם, וּמְנוּחָה
הִיא שֶׁל הַכֹּל.

בֹּא רֵאָה, בֵּינּוֹן שְׁנִכְנָסוּ יִשְׂרָאֵל
לְאַרְץ, לֹא נִמְצָאוּ בָּהּ הַדִּינִים
הַתַּחְתּוֹנִים, וְנִכְנָסֵת יִשְׂרָאֵל הֵיחָה
בָּהּ בְּמְנוּחָה עַל פְּנֵי הַפְּרוּבִים,
כְּמוֹ שְׁנֵאֲמַר, שְׁכָתוֹב (יְשִׁיעִיה א) צֶדֶק
לָלִין בָּהּ. אִזּוּ הִיָּה לָהּ נַחַת מֵהַפֶּל, וְשְׁהָרִי
יִשְׂרָאֵל לֹא יִשְׁנִים עַד
שְׁמִקְרִיבִים אֵת הַקְרָבָן שֶׁל בֵּין
הָעֲרֻבִים, וּמִסְתַּלְקִים הַדִּינִים.
וְהָעוֹלָה הֵיחָה בּוֹעֵרֶת עַל הַמְזַבֵּחַ,
וְאִזּוּ הִיָּה לָהּ נַחַת מֵהַכֹּל, וְלֹא

נִמְצָא אֲלֵא אִשָּׁה עִם בַּעֲלָהּ. זֶהוּ שְׁפָתוֹב כִּי תִבְאוּ וְגו'. וְשְׁבַתָּה הָאֲרֶץ, מְנוּחָה בּוֹדֵאִי. וְשְׁבַתָּה
הָאֲרֶץ שְׁבַת לַה', שְׁבַת לַה' מִמֶּשׁ.

עוֹד פֶּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר, (שְׁמוֹת כֹּא) כִּי תִקְנֶה עֶבֶד שְׁנַיִם יַעֲבֹד וְגו'. מִשׁוּם שֶׁכָּל בֶּן יִשְׂרָאֵל

לְבְנֵי נֶשֶׂא. כְּגוֹן בִּלְעָם, וְאוֹקְמוּהָ. כְּדִין כָּל
בְּנֵי עַלְמָא נְיִימִין, וּמְזַבֵּחַ תַּתְּאָה דְלִבְר אֶתּוֹקְד.
בְּבִלְגוֹת לִילִיָא, אֶתְעַר רוּחַ צָפוֹן, וּמֵהָהוּא
מְזַבֵּחַ תַּתְּאָה, נִפְיָק שְׁלֵהוּבָא דְאִשָּׁא,
וְתַרְעִין אֶתְפֶּתַחוּ, וְדִינִין תַּתְּאִין אֶתְכַנְשׁוּ
כְּנוֹקְבֵייהוּ, וְהָהוּא שְׁלֵהוּבָא אֲזִיל וְשֵׂאט,
וְתַרְעִין דְגֶן עֵדֶן אֶתְפֶּתַחוּ, עַד דְמַטִּי (נ"א צִפְרָא)
הָהוּא שְׁלֵהוּבָא, אֶתְפֶּלַג לְכֶמְהָ סְטָרִין דְעַלְמָא,
וְעֵאל (ד' ק"ח ע"א) תַּחֲוֹת גְּדַפּוּי דְתַרְנַגּוּלָא וְקֵאֲרִי.
כְּדִין קְדָשָׁא כְּרִיף הוּא אֶשְׁתַּכַּח בֵּין צְדִיקֵיָא,
וּכְנָסֵת יִשְׂרָאֵל מִשְׁבַּחַת לִיָּה לְקוֹדֶשָׁא
כְּרִיף הוּא, עַד דְאֶתִּי צִפְרָא. בֵּינּוֹן דְאֶתִּי צִפְרָא,
אֶשְׁתַּכַּחוּ מִשְׁתַּעֲיִן בְּרִזָּא חֲדָא. וְאִית לָהּ נְיִיחָא
כְּבַעֲלָהּ. הָדָא הוּא דְכְתִיב, עַל מוֹקְדָה עַל
הַמְזַבֵּחַ כָּל הַלְּיָלָה וְגו'. עַד הַבְּקָר, דְהָא
בְּצִפְרָא דִינִין וְשְׁלֵהוּבִין אֶשְׁתַּכְּכוּ, וְכִדִּין אֶתְעַר
אַבְרָהָם בַּעֲלָמָא, וְנְיִיחָא הוּא דְכֵלָא.

הָא חֲזִי, בֵּינּוֹן דְעֵאלוּ יִשְׂרָאֵל לְאַרְעָא, לֹא
אֶשְׁתַּכַּחוּ בָּהּ דִינִין תַּתְּאִין, וּכְנָסֵת יִשְׂרָאֵל
הָוֹת בָּהּ בְּנְיִיחָא, עַל פְּנֵי דְכְרוּבִים. כְּמָה
דְאֶתְמַר, דְכְתִיב, (יְשִׁיעִיה א) צֶדֶק יִלִּין בָּהּ. כְּדִין
הָוֹת לָהּ נְיִיחָא מִכֵּלָא. דְהָא יִשְׂרָאֵל לֹא נְיִימִין,
עַד דְמִקְרִבִי קְרַבְנָא דְבֵין הָעֲרֻבִים, וְאֶסְתַּלְקוּ
דִינִין. וְעוֹלָה הָוֹה אֶתּוֹקְד עַל מְדַבְּחָא, וְכִדִּין
הָוֹה לָהּ נְיִיחָא מִכֵּלָא, וְלֹא אֶשְׁתַּכַּח אֲלֵא אֶתְתָּא
כְּבַעֲלָהּ, הָדָא הוּא דְכְתִיב כִּי תִבְאוּ וְגו'. וְשְׁבַתָּה
הָאֲרֶץ, נְיִיחָא וְדֵאִי. (וּיְקֵרָא כֹּה) וְשְׁבַתָּה הָאֲרֶץ שְׁבַת
לִי, שְׁבַת לִי מִמֶּשׁ.

הִנּוּ פֶתַח רַבִּי אֶלְעָזָר, (שְׁמוֹת כֹּא) כִּי תִקְנֶה עֶבֶד

עוֹד פֶּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר, (שְׁמוֹת כֹּא) כִּי תִקְנֶה עֶבֶד עֲבָרִי שְׁנַיִם יַעֲבֹד וְגו'. מִשׁוּם שֶׁכָּל בֶּן יִשְׂרָאֵל

עבְרֵי שֵׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד וְגו'. בְּגִין דְּכָל בַּר יִשְׂרָאֵל דְּאִתְגָּזַר, דְּאִית בֵּיה רְשִׁימָא קְדִישָׁא, אִית לֵיה נִיחָא בְּשִׁמְטָה. דְּהָא דִּילֵיהּ הוּא הֵהוּא שְׁמִטָה, לְנִיחָא בֵּיה. וְדָא אֶקְרִי שְׁבַת הָאָרְץ, וְדָאִי חִירוּ אִית בֵּיה. נִיחָא בָּהּ, כְּמָה דְּשְׁבַת נִיחָא הוּא דְכֻלָּא, הָכִי נָמִי שְׁמִטָה נִיחָא דְכֻלָּא, נִיחָא הוּא דְרוּחָא וְגוּפָא.

תָּא חֲזִי, ה' נִיחָא הוּא דְעֵלְאִי וְתַתְּאִי. בְּגִין כְּף, ה' עֵלְאָה, ה' תַּתְּאָה. נִיחָא דְעֵלְאִין, נִיחָא דְתַתְּאִין. ה' עֵלְאָה, שְׁבַע שָׁנִים שְׁבַע פְּעָמִים. ה' תַּתְּאָה, שְׁבַע שָׁנִים בְּלַחֲוֹדֵיהּוּ.

דָּא שְׁמִטָה, וְדָא יוֹבְלָא. וְכַד מְסַתְּפְלִין מְלִי כְלָא חַד. בְּגִין כְּף וְשְׁבַתָּה הָאָרְץ, בַּהּ הוּא נִיחָא דְאַרְעָא, אֶצְטְרִיכוּ עֲבָדִין נִיחָא. וּבְגִין כְּף, וּבְשִׁבְעֵית יֵצֵא לְחַפְשֵׁי חֲנָם. חֲנָם, מַהוּ חֲנָם. דְּלָא יְהִיב לְמֵאֲרִיָּה פְלוּם.

אַלְּא דָּא רְזָא, הָכָא אוֹלִיפְנָא, כְּתִיב (במדבר יא) זְכַרְנוּ אֶת הַדְּגָה אֲשֶׁר נֹאכַל בְּמִצְרַיִם חֲנָם, בְּלָא בְרָכָה. דְּלָא הוּא עֵלְנָא בְּמִצְרַיִם עוֹל דְלְעִילָא. תָּא חֲזִי, עֲבָדִין פְּטוּרִין מְעוֹל מְלֻכוּתָא דְלְעִילָא, וְעַל דָּא פְטוּרִין מִן הַמִּצְוֹת. מְאִי עוֹל מְלֻכוּת שָׁמַיִם. אֶלְא, כְּהֵאִי תוֹרָא דִּיהֲבִין עֲלֵיהּ עוֹל בְּקַדְמִיתָא, בְּגִין לְאַפְקָא מְנִיָּה טַב לְעֵלְמָא. וְאִי לָא קַבִּיל עֲלֵיהּ הֵהוּא עוֹל, לָא עֲבִיד מְדִי. הָכִי נָמִי אֶצְטְרִיף לֵיה לְבַר נֶשׁ לְקַבְּלָא עֲלֵיהּ עוֹל בְּקַדְמִיתָא, וּלְבַתֵּר דִּיפְלַח בֵּיה בְּכָל מַה דְאַצְטְרִיף. וְאִי לָא קַבִּיל עֲלֵיהּ הֵאִי בְּקַדְמִיתָא, לָא יִיכוּל לְמַפְלַח.

הָרָא הוּא דְכְתִיב, (תהלים ב) עֲבָדוּ אֶת יְי' בִּירְאָה. מַהוּ בִּירְאָה. כְּמָה דְאֵת אָמַר (תהלים קיא) רֵאשִׁית חֲכָמָה יִרְאֵת יְי', וְזוּ מְלֻכוּת שָׁמַיִם. וּמִשּׁוּם כְּף, עַל מְלֻכוּת שָׁמַיִם. וְעַל כְּף זֵה הִיא הֵרֵאשִׁית שֶׁל הַכֹּל.

שְׁנַמּוּל, שֵׁשׁ בּוּ רֵשֶׁם קְדוּשׁ, יֵשׁ לוֹ מְנוּחָה בְּשִׁמְטָה, שְׁהָרִי שְׁלוֹ הִיא אוֹתָהּ שְׁמִטָה, לְנוּחַ בָּהּ. וְזוּ נִקְרָאת שְׁבַת הָאָרְץ, וְדָאִי חִירוּת יֵשׁ בָּהּ. מְנוּחָה בָּהּ. כְּמֵו שְׁשַׁבַּת הִיא מְנוּחַת הַכֹּל, כְּף גַּם הַשְׁמִטָה הִיא מְנוּחַת הַכֹּל, מְנוּחָה הִיא שֶׁל רוּחַ וְגוּף.

בָּא רְאָה, ה' הִיא מְנוּחַת הָעֲלִיּוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים. מִשּׁוּם כְּף, ה' עֲלִיּוֹנָה, ה' תַּחְתּוֹנָה. מְנוּחַת הָעֲלִיּוֹנִים, מְנוּחַת הַתַּחְתּוֹנִים. ה' עֲלִיּוֹנָה, שְׁבַע שָׁנִים שְׁבַע פְּעָמִים. ה' תַּחְתּוֹנָה שְׁבַע שָׁנִים בְּלַבְדָּן. זֵה שְׁמִטָה, וְזֵה יוֹבְלָא.

וּבְשִׁמְטָתְכֶם בְּדַבְרֵי הַכֹּל אַחַד. מִשּׁוּם כְּף וְשְׁבַתָּה הָאָרְץ, בְּאוֹתָהּ מְנוּחַת הָאָרְץ צְרִיכִים הָעֲבָדִים מְנוּחָה. וּמִשּׁוּם כְּף, וּבְשִׁבְעֵית יֵצֵא לְחַפְשֵׁי חֲנָם. חֲנָם, מַה זֶה חֲנָם? שְׁלֵא נוֹתֵן לְאֹדוֹנוּ פְלוּם.

אַלְּא סוּד זֵה כְּאֵן לְמַדְנּוּ, כְּתוּב (במדבר יא) זְכַרְנוּ אֶת הַדְּגָה אֲשֶׁר נֹאכַל בְּמִצְרַיִם חֲנָם, בְּלִי בְרָכָה. שְׁלֵא הִיא עֵלְנָה בְּמִצְרַיִם הָעַל שְׁלַמְעֵלָה. בָּא וּרְאָה, עֲבָדִים פְּטוּרִים מְעַל הַמְלָכוּת שְׁלַמְעֵלָה, וְלִכְן פְּטוּרִים מִן הַמִּצְוֹת. מַה זֶה עַל מְלָכוּת שָׁמַיִם? אֶלְא כְּאוֹתוֹ שׁוּר שְׁנוֹתַנִּים עֲלָיו עַל בְּהַתְחֵלָה כְּדִי לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ טוֹב לְעוֹלָם. וְאִם לֹא מְקַבֵּל עֲלָיו אוֹתוֹ עַל, לֹא עוֹשֶׂה דְבָר. כְּף גַּם צְרִיף לְאָדָם לְקַבֵּל עֲלָיו עַל בְּהַתְחֵלָה, וְאַחַר כְּף שְׁיַעֲבַד בּוּ בְּכָל מַה שְׁצְרִיף. וְאִם לֹא יְקַבֵּל עֲלָיו אֶת זֵה בְּהַתְחֵלָה, לֹא יוֹכֵל לְעַבֵּד.

וְהוּוּ שְׁכַתּוּב, (תהלים ב) עֲבָדוּ אֶת ה' בִּירְאָה. מַה זֶה בִּירְאָה? כְּמֵו שְׁנֵאמַר (שם קיא) רֵאשִׁית חֲכָמָה יִרְאֵת ה', וְזוּ מְלֻכוּת שָׁמַיִם. וּמִשּׁוּם כְּף, עַל מְלֻכוּת שָׁמַיִם. וְעַל כְּף זֵה הִיא הֵרֵאשִׁית שֶׁל הַכֹּל.

מי מוכיח? תפלה, בהתחלה של יד, משום שבזה הוא נכנס לשאר הקדשה. ואם זה לא נמצא אצלו, לא שורה עליו קדשה למעלה, משום זה פתוב, (ויקרא טו) בזאת יבא אהרן אל הקדש וגו'.

והע"ד הזה לא שורה במי שכפופת לאחר, ועל כן עבדים פטורים מעל מלכות שמים. ואם מהעל הזה הם פטורים, מכל השאר הם פטורים, שהרי השאר לא שורה על האדם, עד שנמצא עמו העל הזה, ומשום זה היו אוכלים ישראל במצרים חנם. אף כאן יצא לחפשי חנם, שהרי עבד היה, וכל מה שעשה - חנם הוא, בלי על מלכות שמים. ואף על גב שחנם היו מעשיו - יצא לחפשי, ותהיה לו מנוחה.

לְאֶחָר שֶׁהוּא בְּחִירוֹת וְנִמְצָאת בּוֹ מְנוּחָה, נוֹתְנִים עָלָיו עַל, מֵאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁהוֹצִיא אוֹתוֹ לַחֲרוּת. וְאִם כֵּן אִדָּם יִסְרָב לְצַאת לַחֲרוּת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמָר וְאִם אָמַר יֹאמֵר הָעֶבֶד אֶהְיֶה אֶת אֲדֹנָי וְגו', הֲרִי בּוֹדֵאֵי פֶגַם אֶת אוֹתוֹ מְקוֹם, שְׂעוּב עַל מְלֻכוֹת שְׁלִמְעֵלָה וְלִקַּח אֶת עַל אֲדוֹנוֹ. וְעַל זֶה מֵה פְּתוּב? וְהַגִּישׁוּ אֶת אֲדֹנָיו אֶל הָאֱלֹהִים וְהַגִּישׁוּ אֶת הַדֵּלֶת וְגו'. וְהַגִּישׁוּ אֶת אֲדֹנָיו אֶל הָאֱלֹהִים, אֶל הָאֱלֹהִים סִתְּם, אֶל אוֹתוֹ הַמְקוֹם שֶׁפֶגַם אוֹתוֹ שֶׁגַּם כֵּן נִקְרָא אֱלֹהִים.

וְיֵאֵיזָה מְקוֹם יְקָרְב אֵלָיו? אֶל הַדֵּלֶת אוֹ אֶל הַמְזוּזָה. מִשׁוּם שֶׁהַמְקוֹם הַזֶּה הוּא הַפֶּתַח שְׁלִמְעֵלָה, וְנִקְרָא מְזוּזָה, וְהֲרִי נִתְבָּאָר. וְכִינּוּן שֶׁהוּא הַתְּכִינּוּן לִפְגַּם אֶת הַמְקוֹם הַזֶּה, אוֹתוֹ פֶּגַם נִשְׁאָר עִמּוֹ בּוֹ בְּגוּפּוֹ. זֶהוּ שְׁכָתוּב וְרָצַע אֲדֹנָיו אֶת אֲזִנּוֹ בַּמֶּרְצַע וְעָבְדוֹ לְעֹלָם. יְהִי עָבֵד תַּחֲת רַגְלוֹי דְּמֵאֲרִיָּה, עַד אֲדוֹנוֹ עַד שְׁנַת הַיּוֹבֵל.

בְּקִדְמִיתָא הוּא דְכָלְא. מֵאֵן אוֹכַח. תְּפִלָּה, בְּקִדְמִיתָא שֶׁל יָד. בְּגִין דְּבִהְיֵי עֵייל לְשֶׁאֲרָ קִדְשָׁה. וְאִי הָאֵי לֹא אֲשַׁתְּכַח לְגַבִּיָּה, לֹא שֶׁרִיא בִּיה קִדְשָׁה לְעֵילָא, בְּגִין כְּפִי (ויקרא טו) בְּזֹאת יָבֵא אֶהְרֵן אֶל הַקֹּדֶשׁ וְגו' פְּתִיב.

וְהָאֵי עוֹל לֹא שֶׁרִיא, בְּמֵאֵן דְּאִיהוּ כְּפִית בְּאַחְרָא. וְעַל דָּא עֵבְדִין פְּטוּרִין מֵעוֹל מְלֻכוֹת שָׁמַיִם. וְאִי מֵהָאֵי עוֹל פְּטוּרִין, מִכָּל שֶׁאֲרָ פְּטוּרִין. דְּהָא שֶׁאֲרָ לֹא שֶׁרִיא עָלֵיהּ דְּבַר נָשׁ, עַד דְּאֲשַׁתְּכַח גַּבִּיָּה בְּהָאֵי עוֹל. וְכִינּוּן כְּפִי הוּוּ אֶכְלֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם חֲנָם. אוֹף הִכָּא יֵצֵא לְחִפְשֵׁי חֲנָם. דְּהָא עֵבְדָא הוּוּ, וְכָל מָה דְּעָבִיד, חֲנָם הוּוּ, בְּלֹא עוֹל מְלֻכוֹת שָׁמַיִם. וְאִי עַל גַּב דְּחֲנָם הוּוּ עוֹבְדוּהֵי יֵצֵא לְחִפְשֵׁי, וְיִהָא לֵיה נִיחָא.

לְבִתָּר דְּאִיהוּ בְּחִירוֹ, וְאֲשַׁתְּכַח בִּיה נִיחָא, יְהִבִין עָלֵיהּ עוֹל, מֵהָהוּא אֶתֵר דְּאִפִּיק לֵיה לְחִירוֹ. וְאִי בַר נָשׁ יִסְרָב לְמִיפִק לְחִירוֹ, כְּמָה דְּאִתְּ אִמְר וְאִם אָמַר יֹאמֵר הָעֶבֶד אֶהְיֶה אֶת אֲדֹנָי וְגו'. הָא וְדֵאֵי פֶגַם לֵיה לְהָאֵי אֶתֵר, דְּשִׁבִיק עוֹל מְלֻכוֹתָא דְלְעֵילָא, וְנָטִיל עוֹל דְּמֵאֲרִיָּה. וְעַל דָּא מֵה כְּתִיב, וְהַגִּישׁוּ אֲדֹנָיו אֶל הָאֱלֹהִים וְהַגִּישׁוּ אֶת הַדֵּלֶת וְגו'. וְהַגִּישׁוּ אֲדֹנָיו אֶל הָאֱלֹהִים. אֶל הָאֱלֹהִים סִתְּם. לְגַבִּי הַהוּא אֶתֵר דְּפֶגַם לֵיה דְּהָכִי נָמִי אֱלֹהִים אֶקְרִי. וְלֵאֵן אֶתֵר יִתְקָרִיב לְגַבִּיָּה. אֶל הַדֵּלֶת אוֹ אֶל הַמְזוּזָה. (דף ק"ח ע"ב) בְּגִין דְּהָאֵי אֶתֵר פֶּתַח

הוּא דְלְעֵילָא, וּמְזוּזָה אֶקְרִי, וְהָא אֶתֵמֵר. וְכִינּוּן דְּאִיהוּ אֶכּוּוֹן לְאֶפְגָּמָא לְהָאֵי אֶתֵר, הַהוּא פְּגִימּוֹ אֲשַׁתְּאֵר בְּהַדִּיָּה בִּיה בְּגוּפִיָּה הַדָּא הוּוּ דְכְּתִיב, וְרָצַע אֲדֹנָיו אֶת אֲזִנּוֹ בַּמֶּרְצַע וְעָבְדוֹ לְעוֹלָם. יְהִי עָבֵד תַּחֲת רַגְלוֹי דְּמֵאֲרִיָּה, עַד שְׁתָּא דִּיּוֹבֵלָא.

לְמָה אַתְּ אֲזַנּוּ? הֲרִי פִּרְשׂוּהָ. אֲבָל שְׂמִיעָה תְּלוּיָה בְּמָקוֹם הַזֶּה, עֲשִׂיָּה לְמַעְלָה. וּמִשּׁוֹם שִׂישְׁרָאֵל, כְּשֶׁקָּרְבוּ לָהֶר סִינִי וְהָיוּ בְּאֶהְבֵת לְבָם לְהִתְקַרֵב לְקֹדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא, הִקְדִּימוּ עֲשִׂיָּה לְשְׂמִיעָה, שֶׁהָרִי בְּרֵאשׁוֹנָה הִשְׂמִיעָה, וְאַחֵר כֶּף עֲשִׂיָּה. הִשְׂמִיעָה תְּלוּיָה בְּשִׂמְטָה הַזֶּה. וְעַל זֶה שֶׁהוּא פָּגַם אֶת הַשְׂמִיעָה הַזֶּה, תִּפְגַּם שְׂמִיעֲתוֹ וְיִשְׁאַר בּוֹ פָּגַם, וְהוּא לֹא יִשְׁאַר עֶבֶד לְאֲדוֹנָו, עַד שִׁיתְקַרֵב לְאוֹתוֹ מְקוֹם שְׂפָגָם, וּפְגָם הוּא לְפָנָיו, וְיִשְׁאַר בּוֹ אוֹתוֹ פָּגַם. וּמִשּׁוֹם זֶה, וְהִגִּישׁוּ אֲדָנָיו אֶל הָאֱלֹהִים סֹתָם, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ. וְעַל זֶה, וְשָׁבְתָה הָאָרֶץ שְׁבֹת לֵה'.

שִׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע שְׂדֶךְ וְגו', וּבִשְׁנָה הַשְּׁבִיעִת שְׁבֹת שְׁבֹתוֹן יִהְיֶה לְאָרֶץ שְׁבֹת לֵה'. וְהָרִי פִּרְשׂוּהָ, שְׁפָתוֹב (שְׁמוֹת כג) וְהַשְּׁבִיעִת תִּשְׂמַטְנָה וְנִטְשָׁתָה וְגו'. מָה הַטַּעַם וְאֲכָלוּ אֲבִינֵי עַמְךָ? מִשּׁוֹם שֶׁהַעֲנָיִים תְּלוּיִים בְּמָקוֹם הַזֶּה, וּמִשּׁוֹם זֶה תִּשְׁאִיר אוֹתָם לְאֶכֶל. וְעַל זֶה, מִי שֶׁמְרַחֵם עַל הָעֲנִי, נוֹתֵן שְׁלוֹם בְּכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל, וּמוֹסִיף בְּרָכָה לְעוֹלָם, וְנוֹתֵן שְׂמֵחָה וְכֹחַ לְמָקוֹם שֶׁנִּקְרָא צְדָקָה, לְהוֹרִיךְ בְּרָכָה לְכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל, וּבְאַרְנוֹ.

רעיא מהימנא

וּבִשְׁנָה הַשְּׁבִיעִת שְׁבֹת שְׁבֹתוֹן וְגו'. מִצְוָה זֹאת לְשֹׁבֵת בִּשְׁנָה הַשְּׁבִיעִת, וְלֹאֲחֻרֶיהָ לְשֹׁבֵת בְּשָׁבִיעִי, וְאֲחֻרֶיהָ לְהַשְׂמִיט כְּסָפִים בְּשָׁבִיעִית, וְאֲחֻרֶיהָ לְמִנּוֹת שְׁבַע שָׁנִים שְׁבַע פְּעָמִים וְהָיוּ לָךְ שְׁבַע שָׁנִים שְׁבַע פְּעָמִים תִּשַׁע וְאַרְבָּעִים שָׁנָה. כָּאֵן הַסּוּד שֶׁל כָּל הַשְּׁבִיעִיּוֹת, מִצַּד הַשְּׂכִינָה שְׁנִמְצָאת שְׁבַע, מִצַּד הַצְּדִיק שֶׁהוּא שְׁבִיעִי לְבִינָה, וְהִיא בַת שְׁבַע, מִצַּד הָאֵם הַעֲלִיּוֹנָה, שְׁנִמְצָר בֵּיהֶם הַלְלִיתִיךָ.

אֶת אֲזַנּוּ אֲמַאי. הֵא אֲוִקְמוּהָ. אֲבָל שְׂמִיעָה תְּלִי בְּהַאי אֲתֵר, עֲשִׂיָּה לְעִילָא. וּבְגִין דִּישְׂרָאֵל פִּד קָרִיבוּ לְטוֹרָא דְסִינִי, וְהָיוּ בְּרַחֲמֵי דְלְבִייהוּ לְאַתְקַרְבָּא לְקוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא, אֲקֻדִּימוּ עֲשִׂיָּה לְשְׂמִיעָה, דְּהָא שְׂמִיעָה בְּקֻדְמִיתָא, וּלְבַתֵּר עֲשִׂיָּה. שְׂמִיעָה בְּהַאי שְׂמִיטָה תְּלִיא. וְעַל דָּא הוּא פָּגַם לְהַאי שְׂמִיעָה, יִתְפָּגִים שְׂמִיעָה דִּילִיָּה, וְיִשְׁתַּאֲר פְּגִימוּ בֵיהּ. וְלֹא יִשְׁתַּאֲר הוּא עֶבְדָּא לְמֵאֲרִיָּה, עַד דִּיתְקַרֵב לְהַהוּא אֲתֵר דְּפָגִים, וְיִתְפָּגִים הוּא קְמִיָּה, וְיִשְׁתַּאֲר בֵּיהּ הַהוּא פְּגִימוּ. וּבְגִין כֶּף, וְהִגִּישׁוּ אֲדָנָיו אֶל הָאֱלֹהִים סֹתָם, כְּמָה דְּאוֹקִימָנָא. וְעַל דָּא, וְשָׁבְתָה הָאָרֶץ שְׁבֹת לִי'. שִׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע שְׂדֶךְ וְגו', וּבִשְׁנָה הַשְּׁבִיעִת שְׁבֹת שְׁבֹתוֹן יִהְיֶה לְאָרֶץ שְׁבֹת לִי'. (ויקרא כ"ה) וְהָא אֲוִקְמוּהָ, דְּכִתִּיב, (שְׁמוֹת כג) וְהַשְּׁבִיעִת תִּשְׂמַטְנָה וְנִטְשָׁתָה וְגו'. מָאי טַעְמָא וְאֲכָלוּ אֲבִינֵי עַמְךָ. בְּגִין דְּמִסְכְּנֵי בְּהַאי אֲתֵר תְּלִיין, וּבְגִין כֶּף שְׁבִיק לִזְוֹן לְמִיכָל. וְעַל דָּא, מָאן דְּרַחֲמֵי לְמִסְכְּנָא, יְהִיב שְׁלָמָא בְּכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל, וְאוֹסִיף בְּרַכְתָּא בְּעֵלְמָא, וְיְהִיב חֵידוּ וְחִילָא לְאַתֵּר דְּאַתְקֵרִי צְדָקָה, לְאַרְקָא בְּרַכְתָּא לְכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל, וְאוֹקִימָנָא.

רעיא מהימנא

וּבִשְׁנָה הַשְּׁבִיעִת שְׁבֹת שְׁבֹתוֹן וְגו'. פְּקוּדָא דָּא לְשֹׁבֵת בִּשְׁנָה הַשְּׁבִיעִת וְאֲבַתְרִיָּה לְשֹׁבֵת בְּשָׁבִיעִי. וְאֲבַתְרִיָּה לְהַשְׂמִיט כְּסָפִים בְּשָׁבִיעִית. וְאֲבַתְרִיָּה לְמִנּוֹת שְׁבַע שָׁנִים שְׁבַע פְּעָמִים וְהָיוּ לָךְ יָמֵי שְׁבַע שְׁבֹתוֹת הַשָּׁנִים תִּשַׁע וְאַרְבָּעִים שָׁנָה. הֵכָא רִזָּא דְכָל שְׁבִיעִיּוֹת, מִסְטְרָא דְשְׂכִינְתָּא דְאַתְקֵרִיָּאת שְׁבַע מִסְטְרָא דְצְדִיק דְּאִיהוּ שְׁבִיעִי לְבִינָה, וְאִיהִי בַת שְׁבַע, מִסְטְרָא דְאִימָא עֲלָאָה, דְּאַתְמַר בֵּיהּ (תהלים קיט) שְׁבַע בְּיוֹם הַלְלִיתִיךָ. שְׁבַע, מִצַּד הָאֵם הַעֲלִיּוֹנָה, שְׁנִמְצָר בֵּיהֶם הַלְלִיתִיךָ.

שבע שמות הם אבגית"ץ, ובהם ארבעים ושנים אותיות, ככל האותיות והתבות הם תשע וארבעים, האם העליונה שנת החמשים שנה, שבה יקראתם דרור. בה תהיה שכינה תחתונה, דרור פדות ושביטה לישראל, שנגמר בהם והיה זרעך כעפר הארץ.

כבר ספירה מהשבע הללו שש כנפים, שהן שש אותיות לכל אחת. ובהן הקדוש ברוך הוא (ושכינתו) בכל ספירה מהשבע הללו, (ישעיה ה) בשנים יכסה פניו ובשנים יכסה רגליו ובשנים יעופף, ובניה היא אחת, והשכינה התחתונה היא שבע, ולמעלה מבניה אחת ואחת - הרי עשר ספירות. שנים, ג', וד', וה', וי'.

כאן וילך הלוך וגדל. מצד זר - והמים היו הלוך וחסור, מתי? במקום שהשכינה התחתונה שורה בו. זהו שכתוב (בראשית ח) ותנח התבה בחדש השביעי, זו השכינה התחתונה. בשבעה עשר יום לחדש, היא השביעית והעשירית.

שעורה בהם אהיה, שהיא בינה, שנת היובל, היא אהיה אשר אהיה, פעמים אהיה חשבון מ"ב, ושמונה אותיות בהם חמשים, שבהם מצוה לחשב שנת היובל. ובו מצוה לחזר לאחזתו ביובל, בשנת היובל הזאת תשובו וגו'. כל אחד יחזר בו לדרגה שלו, שגשמתו אחוזה משם, כמו שבארנו (קהלת יב) והרוח תשוב אל האלהים וגו'.

שמוטה - שכינה תחתונה, שהיא משבע שנים. יובל - האם העליונה, בינה, היא לחמשים שנים, ובה מתיחסים ישראל ביציאתם מהגלות. זהו שכתוב ואיש אל משפחתו תשובו. כגון שיציאת מצרים שאלו בעלי תורה בה, נאמר בהם (שמות יג) וחמשים עלו בני ישראל, ופרשה אחד מחמשים.

שבע שמהן אינון אבגית"ץ, ובהן מ"ב אתון, ככל אתון ותיבין הם תשע וארבעין, אימא עלאה שנת החמשים שנה, דבה וקראתם דרור. בה תהא שכינתא תתאה, דרור פדות ושביטה לישראל, דאתמר בהון (בראשית כח) והיה זרעך כעפר הארץ.

כל ספירה מאלין שבע, שית גדיפין, דאינון שית אתון לכל חד. ובהון קדשא בריך הוא (ושכינתיה) בכל ספירה מאלין שבע, (ישעיה ו) בשנים יכסה פניו ובשנים יכסה רגליו ובשנים יעופף, ובניה איהו אחת, ושכינתא תתאה שבע. ולעילא מבניה, אחת ואחת, הא עשר ספירין. שנים, ג', וד', וה', וי'.

כאן וילך הלוך וגדל. מסטרא נוקראה, והמים היו הלוך וחסור, אימתי. באתר דשכינתא תתאה שריא בו. הדא הוא דכתיב, (בראשית ח) ותנח התבה בחדש השביעי, דא שכינתא תתאה. בשבעה עשר יום לחדש, איהו שביעאה ועשיראה.

דסליקת בהון אהיה, דאיהי בינה, שנת היובל, איהי אהיה אשר אהיה, תרין זמנין אהיה חשבון מ"ב, ותמניא אתון בהון חמשין. דבהון פקודא לחשוב שנת היובל. וביה פקודא לחזור לאחזתו ביובל, בשנת היובל הזאת תשובו וגו'. כל חד יחזור ביה לדרגא דיליה, דנשמתיה אחיזא מתמן, כמה דאוקמוה (קהלת יב) והרוח תשוב אל האלהים וגו'.

שמוטה: שכינתא תתאה, דאיהי משבע שנין. יובל: אימא עלאה, בינה, איהי לחמשין שנין. ובה אתניחסיין ישראל במפקנותהון מן גלותא. הדא הוא דכתיב, ואיש אל משפחתו תשובו. כגוונא דמפקנו דמצרים דאינון מארי תורה בה, אתמר בהון (שמות יג) וחמשים עלו בני ישראל, ואוקמוה אחד מחמשים.

העליונה, בינה, היא לחמשים שנים, ובה מתיחסים ישראל ביציאתם מהגלות. זהו שכתוב ואיש אל משפחתו תשובו. כגון שיציאת מצרים שאלו בעלי תורה בה, נאמר בהם (שמות יג) וחמשים עלו בני ישראל, ופרשה אחד מחמשים.

וּשְׂכִינְתָא תַּחְתּוֹנָהּ הִיא גְּאֵלַת בְּתִי עָרֵי חוֹמָה נֶאֱמַר בָּהּ, וּבְתֵי עָרֵי הַחֲצָרִים. שְׁשָׁנֵי בְּתִים יֵשׁ בְּלֵב: אִם הֵם מִבְּעַלֵי תוֹרָה, הֵם נִקְרָאִים בְּתֵי עָרֵי חוֹמָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בִּיְצִיאַת מִצְרַיִם, (שם יד) וְהַמִּים לָהֶם חוֹמָה מִיַּמִּינֵם וּמִשְׂמָאלֵם. לְאַחֲרֵים שְׁאִינֵם בְּעַלֵי תוֹרָה, נִקְרָאוּ בְּתֵי הַחֲצָרִים.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְהָרִי מְצִאֲנוּ חֲצָרִים שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (אסתר ה) וַתַּעֲמֹד בַּחֲצַר בֵּית הַמֶּלֶךְ הַפְּנִימִית נֹכַח בֵּית הַמֶּלֶךְ. וּבְכָל מְקוֹם הַמֶּלֶךְ סֵתֵם, זֶה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וַתַּעֲמֹד, אֵינִי עֲמִידָה אֲלֵא תַּפְלָה. נֹכַח בֵּית הַמֶּלֶךְ, נֹכַח בֵּית הַמֶּקְדָּשׁ, שְׁכַל יִשְׂרָאֵל צָרִיכִים לְהַתְּפַלֵּל תַּפְלָתָם לְשֵׁם וְלִהְיוֹת נֹכַח בֵּית הַמֶּקְדָּשׁ. מִי זֶה כָּאֵן חֲצַר הַפְּנִימִית? וְדָאֵי שְׁנַיִם הֵם חֲצָרוֹת בֵּית ה'.

אָמַר לֹו הַמְּנֹרָה הַקְּדוּשָׁה, שְׁנֵי חֲצָרִים, הֵם הַחִיצוֹנִיִּים שֶׁל הַלֵּב, וְהֵם שְׁנֵי אֲזִנִּים שֶׁל הַלֵּב. וּשְׁנֵי בְּתִים פְּנִימִיִּים, שְׁנֵי בְּתֵי הַלֵּב. וּשְׁנַיִם הֵם הַבְּתִים הַפְּנִימִיִּים, וּשְׁנַיִם הֵם בְּתִים חִיצוֹנִיִּים. וּבִזְמַן שִׁיְהִיָּה פְּרָקָן, תִּהְיֶה גְּאֵלָה לְכָלֵם, לְאוֹתָם הַקְּרוֹבִים לְלֵב, שֶׁהִיא הַשְּׂכִינָה, וְלֵאֲלֵה הַרְחוּקִים שֶׁהִתְקָרְבוּ. זֶהוּ שְׁכָתוּב (ישעיה נז) שְׁלוֹם שְׁלוֹם לְרַחוּק וְלִקְרוֹב. וּפְרֻשָׁה, לְרַחוּק מִעֲבֵרָה, וְלִקְרוֹב מִמְצוּה.

בְּאוֹתוֹ זְמַן מְצוּה לְתַקַּע בְּשׁוֹפָר בַּיּוֹבֵל. זֶהוּ שְׁכָתוּב (שם יח) כִּנְשֹׂא גַם הָרִים תִּרְאוּ וְכִתְקַע שׁוֹפָר תִּשְׁמְעוּ. כְּמוֹ שֶׁבִּתְקִיעַת שׁוֹפָר הַיּוֹבֵל כָּל הָעֶבְדִּים יוֹצֵאִים לְחֵירוֹת, כִּן בְּגְאֵלָה הָאֲחֵרוֹנָה בִּתְקִיעַת שׁוֹפָר מִתְּפַנְסִים כָּל יִשְׂרָאֵל מֵאַרְבַּעַת צַדֵּי הָעוֹלָם, שֶׁהֵם עֶבְדֵי הַיּוֹבֵל. שְׁבַבְעֵלִי תוֹרָה, יֵשׁ בָּהֶם עֶבְדִּים עַל מְנַת לְקַבֵּל פָּרֶס, וְנִקְרָאִים עֶבְדֵי הַמֶּלֶךְ וְהַגְּבִירָה. אֲבָל בְּגֵי הַמֶּלֶךְ הַקְּדוּשׁ - (שמות יט) וְאִשָּׁא אֶתְכֶם עַל פְּנֵי נְשָׂרִים וְאָבָא אֶתְכֶם אֵלַי, דְּאִינּוֹן גְּרַפִּי חִיוּן דְּמִרְבַּבְתָּא.

וּשְׂכִינְתָא תַּתְּאָה, אִיהִי גְּאֵוֹלַת בְּתֵי עָרֵי חוֹמָה אֶתְמַר בָּהּ, וּבְתֵי עָרֵי הַחֲצָרִים. דְּתֵרִי בְּתֵי אִית בְּלֵבָא, אִם אֵינּוֹן מִמְּאֵרֵי תוֹרָה, אֶתְקָרְיָאוּ בְּתֵי עָרֵי חוֹמָה, כְּגוֹנוּנָא דְּאֶתְמַר בְּמִפְקָנוּ דְּמִצְרַיִם, (שמות יד) וְהַמִּים לָהֶם חוֹמָה מִיַּמִּינֵם (דף ק"ט ע"א) וּמִשְׂמָאלֵם. לְאַחֲרֵים, דְּלָאוּ אֵינּוֹן מְאֵרֵי תוֹרָה אֶתְקָרְיָאוּ בְּתֵי הַחֲצָרִים.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְהָא אֲשַׁכְּחָנָא חֲצָרִים דְּאֶתְמַר בֵּיה (אסתר ה) וַתַּעֲמֹד בַּחֲצַר בֵּית הַמֶּלֶךְ הַפְּנִימִית נֹכַח בֵּית הַמֶּלֶךְ. וּבְכָל אֶתְר הַמֶּלֶךְ סֵתֵם, דָּא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וַתַּעֲמֹד, אֵינִי עֲמִידָה, אֲלֵא צְלוֹתָא. נֹכַח בֵּית הַמֶּלֶךְ: נֹכַח בֵּית הַמֶּקְדָּשׁ, דְּכָל יִשְׂרָאֵל צָרִיכִין לְצַלָּאָה צְלוֹתָא דְּלַהוּן לְתַמָּן, וְלִמְהוּי נֹכַח בֵּית הַמֶּקְדָּשׁ. הֵכָא מָאֵן חֲצַר הַפְּנִימִית. וְדָאֵי תְרִין אֵינּוֹן חֲצָרוֹת בֵּית יי'.

אָמַר לִיָּה בּוֹצִינָא קְדִישָׁא, תְּרִין חֲצָרִים, אֵינּוֹן חִיצוֹנִיִּים דְּלֵבָא, וְאֵינּוֹן תְּרִין אֲזִנִּים דְּלֵבָא. וְתִרִין בְּתִים פְּנִימִיִּים, תְּרִין בְּתֵי דְּלֵבָא. וְתִרִין אֵינּוֹן בְּתֵי גּוֹאֵי, וְתִרִין אֵינּוֹן בְּתֵי בְּרָאִי. וּבְזַמְנָא דִּיהָא פּוֹרְקָנָא, גְּאֵוֹלָה תִּהְיָ לְכַלְהוֹ לְאֵינּוֹן קְרִיבִין לְלֵבָא, דְּאִיהוּ שְׂכִינְתָא, וְלֵאֲלִין רְחִיקִין דְּאֶתְקָרְיָבוּ, הֵדָּא הוּא דְּכַתִּיב, (ישעיה נז) שְׁלוֹם לְרַחוּק וְלִקְרוֹב, וְאוֹקְמוּהָ לְרַחוּק מִעֲבֵרָה, וְלִקְרוֹב מִמְצוּה.

בְּתַהוּא זְמַנָּא, פְּקוּדָא לְתַקוּעַ שׁוֹפָר תְּרוּעָה בַּיּוֹבֵל, הֵדָּא הוּא דְּכַתִּיב, (ישעיה יח) כִּנְשֹׂא גַם הָרִים תִּרְאוּ וְכִתְקַע שׁוֹפָר תִּשְׁמְעוּ. כְּגוֹנוּנָא דְּבִתְקִיעַת שׁוֹפָר דִּיּוֹבֵלָא, כְּלַהוּ עֶבְדִּין נְפָקִי לְחֵירוֹת, הֵכִי כְּפּוֹרְקָנָא בְּתִרִינְתָא, בִּתְקִיעַת שׁוֹפָר, מִתְּפַנְשִׁין כָּל יִשְׂרָאֵל מֵאַרְבַּעַת סְטְרֵי עֲלִמָּא, דְּאֵינּוֹן עֶבְדִּין דִּיּוֹבֵלָא. דְּמְאֵרֵי תוֹרָה, אִית בְּהוּן עֶבְדִּין עַל מְנַת לְקַבֵּל פָּרֶס, וְאֶתְקָרְיָאוּ עֶבְדֵי מְלָפָא וּמְטְרוֹנִיתָא. אֲבָל בְּגוֹי דְּמְלָפָא קְדִישָׁא, (שמות יט) וְאִשָּׁא אֶתְכֶם עַל פְּנֵי נְשָׂרִים וְאָבָא אֶתְכֶם אֵלַי, דְּאִינּוֹן גְּרַפִּי חִיוּן דְּמִרְבַּבְתָּא.

יִשְׂרָאֵל מֵאַרְבַּעַת צַדֵּי הָעוֹלָם, שֶׁהֵם עֶבְדֵי הַיּוֹבֵל. שְׁבַבְעֵלִי תוֹרָה, יֵשׁ בָּהֶם עֶבְדִּים עַל מְנַת לְקַבֵּל פָּרֶס, וְנִקְרָאִים עֶבְדֵי הַמֶּלֶךְ וְהַגְּבִירָה. אֲבָל בְּגֵי הַמֶּלֶךְ הַקְּדוּשׁ - (שמות יט) וְאִשָּׁא אֶתְכֶם עַל פְּנֵי נְשָׂרִים וְאָבָא אֶתְכֶם אֵלַי, שֶׁהֵם פְּנֵי חַיּוֹת הַמְּרַבְּכָה.

מִצְוָה אַחַר זֶה - לְתֵת לְלוֹיִם עָרִים
לְשִׁבְתָּ. וּמִשׁוּם שֶׁהֵם לֹא
הִשְׁתַּתְּפוּ בְעַגְלָה, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא חָלַק אוֹתָם אֵלָיו, שִׁיְהִיו
מִנְגָנִים לוֹ בְכַמָּה מִיַּי נִגּוּן.
שְׁכָנִים בְּעַבְדוֹתֵם, וְלוֹיִם לְשִׁירָם
וְלוֹזְמָרָם, וְיִשְׂרָאֵל לְנוֹיָהֶם. כִּהְיִיתֶם
בְּעַבְדוֹתֵם, שִׁישׁ שָׁם כַּמָּה מִצְוֹת.
מִצְוָה אַחַת - לְעִשׂוֹת שְׁמֵן
הַמִּשְׁחָה. ב' - לוֹיִם שׁוֹמְרִים
בַּמִּקְדָּשׁ. ג' - יִשְׂרָאֵל לִירָא מִן
הַמִּקְדָּשׁ. ד' - עַבְדוֹת הַלוֹיִם בְּבֵית
הַמִּקְדָּשׁ. ה' - לְהַקְטִיר קִטְרֵת
פְּעֻמִּים. ו' - כִּהְיִיתֶם תּוֹקְעִים
בַּחֲצוֹצְרוֹת בַּמִּקְדָּשׁ. ז' - לְקַדֵּשׁ
זֶרַע אֶהְרֹן בַּמִּקְדָּשׁ. ח' - לְלַבֵּשׁ
בְּגָדֵי כְהֻנָּה בַּמִּקְדָּשׁ. ט' - רְחִיצַת
יָדַיִם וְרַגְלַיִם לְעַבְדֵי הַמִּקְדָּשׁ.

י' - לְהִיּוֹת הַכֹּהֲנִים עוֹשִׂים
קִרְבָּנוֹת בַּמִּקְדָּשׁ. י"א - לְפָדוֹת
פְּסוּלֵי הַמִּקְדָּשִׁים. י"ב - קִרְבַּן
הַיּוֹלֵדֵת בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי. י"ג -
לְמַלְחַת קִרְבָּנוֹת בַּמִּקְדָּשׁ. י"ד -
לְעִשׂוֹת הַעֹלָה כַּמִּשְׁפָּטָה. ט"ו -
לְעִשׂוֹת הַחֲטָאת כַּמִּשְׁפָּטָה. ט"ז -
אֲכִילַת קִדְשִׁים כַּמִּשְׁפָּטָה לַכֹּהֲנִים.
י"ז - אֲכִילַת שְׁנֵי מִנְחוֹת. ח"י -
לְעִשׂוֹת מִנְחוֹת כַּמִּצְוֹת. י"ט -
לְהִבְיֵא קִרְבָּנוֹת לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ. כ'
לְהִבְיֵא נֶדֶר אוֹ נִדְבָה לְבֵית
הַמִּקְדָּשׁ. כ"א - לְהִבְיֵא קִרְבָּנוֹת
קִדְשִׁים, תְּמוּרוֹת וְזִדּוֹת. כ"ב -
לְהַקְרִיב שְׁנֵי תְּמִידִין כַּהֲלֹכְתָן.
כ"ג - לְהַדְלִיק אֵשׁ תְּמִיד עַל
הַמִּזְבֵּחַ.

בַּמִּצְוָה אַחַר זֶה, לְתֵת לְלוֹיִם עָרִים לְשִׁבְתָּ. וּבְגִין דְּאֵינוּן
לֹא אֲשַׁתְּפוּ בְעַגְלָה, קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא חָלַק לוֹן
לְגַבְיָהּ. לְמַהוּ מִנְגָנִין לִיהַ בְּכַמָּה מִיַּי נִגּוּן. דְּכִהְיִיתֶם
בְּעַבְדוֹתֵן, וְלוֹיִים לְשִׁירָם וְלוֹזְמָרָם, וְיִשְׂרָאֵל לְנוֹיָהֶם.
כִּהְיִיתֶם בְּעַבְדוֹתֵם, דְּאֵית תַּמָּן כַּמָּה כַּמִּצְוֹת.

בַּמִּצְוָה אַחַת, לְעִשׂוֹת שְׁמֵן הַמִּשְׁחָה. ב', לוֹיִים שׁוֹמְרִין
בַּמִּקְדָּשׁ. ג' יִשְׂרָאֵל לִירָא מִן הַמִּקְדָּשׁ. ד', עַבְדוֹת
הַלוֹיִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ. ה', לְהַקְטִיר קִטְרֵת פְּעֻמִּים. ו',
כִּהְיִיתֶם תּוֹקְעִים בַּחֲצוֹצְרוֹת בַּמִּקְדָּשׁ. ז', לְקַדֵּשׁ זֶרַע אֶהְרֹן
בַּמִּקְדָּשׁ. ח', לְלַבֵּשׁ בְּגָדֵי כְהֻנָּה בַּמִּקְדָּשׁ. ט', רְחִיצַת
יָדַיִם וְרַגְלַיִם, לְעַבְדֵי הַמִּקְדָּשׁ.

י', לְהִיּוֹת הַכֹּהֲנִים עוֹשִׂים קִרְבָּנוֹת בַּמִּקְדָּשׁ. י"א, לְפָדוֹת
פְּסוּלֵי הַמִּקְדָּשִׁין. י"ב, קִרְבַּן הַיּוֹלֵדֵת בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי.
י"ג, לְמַלְחַת קִרְבָּנוֹת בַּמִּקְדָּשׁ. י"ד, לְעִשׂוֹת הַעֹלָה
כַּמִּשְׁפָּטָה. ט"ו, לְעִשׂוֹת הַחֲטָאת כַּמִּשְׁפָּטָה. ט"ז, אֲכִילַת
קִדְשִׁים כַּמִּשְׁפָּטָה לַכֹּהֲנִים. י"ז, אֲכִילַת שְׁנֵי מִנְחוֹת. ח"י,
לְעִשׂוֹת מִנְחוֹת כַּמִּצְוֹת. י"ט, לְהִבְיֵא קִרְבָּנוֹת לְבֵית
הַמִּקְדָּשׁ. כ', לְהִבְיֵא נֶדֶר אוֹ נִדְבָה לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ. כ"א,
לְהִבְיֵא קִרְבָּנוֹת קִדְשִׁים תְּמוּרוֹת וְזִדּוֹת. כ"ב, לְהַקְרִיב
שְׁנֵי תְּמִידִין כַּהֲלֹכְתָן. כ"ג, לְהַדְלִיק אֵשׁ תְּמִיד עַל הַמִּזְבֵּחַ.

כ"ד, לְעִשׂוֹת תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן. כ"ה, לְהַדְלִיק נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה.
כ"ו, לְהַקְרִיב מִנְחָה בְּכָל יוֹם. כ"ז, לְהַקְרִיב מוֹסֵף
בְּשַׁבָּת. כ"ח, לְהַסְדִיר לֶחֶם וְלִבְוֹנָה. כ"ט, לְהַקְרִיב קִרְבַּן
מוֹסֵף בְּרֵאשׁ חֹדֶשׁ. ל', לְהַקְרִיב בְּזֵי יַמֵּי הַפֶּסַח. ל"א,
לְהַקְרִיב בַּיּוֹם הָעוֹמֵר כַּבֵּשׂ לְעוֹלָה. ל"ב, לְהַקְרִיב (קִרְבָּן)
הָעוֹמֵר. (הֵינּוּ סְפִירַת הָעוֹמֵר) ל"ג, לְהַקְרִיב קִרְבַּן מוֹסֵף
בְּשַׁבּוּעוֹת. ל"ד, לְהַקְרִיב שְׁתֵּי הַלֶּחֶם בְּשַׁבּוּעוֹת. ל"ה,
לְהַקְרִיב מוֹסֵף בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה. ל"ו, לְהַקְרִיב מוֹסֵף בַּיּוֹם

לְהַקְרִיב קִרְבַּן מוֹסֵף בְּרֵאשׁ חֹדֶשׁ. ל' - לְהַקְרִיב בְּשַׁבָּעַת יַמֵּי הַפֶּסַח. ל"א - לְהַקְרִיב בַּיּוֹם הָעוֹמֵר
כַּבֵּשׂ לְעוֹלָה. ל"ב - לְהַקְרִיב (קִרְבָּן) הָעוֹמֵר (הֵינּוּ סְפִירַת הָעוֹמֵר). ל"ג - לְהַקְרִיב קִרְבַּן מוֹסֵף בְּשַׁבּוּעוֹת.
ל"ד - לְהַקְרִיב שְׁתֵּי הַלֶּחֶם בְּשַׁבּוּעוֹת. ל"ה - לְהַקְרִיב מוֹסֵף בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה. ל"ו - לְהַקְרִיב מוֹסֵף

הכפורים. ל"ז, להקריב מוסף בז' ימי החג. ל"ח, להקריב מוסף בשמיני עצרת. ט"ל, לשרוף את הנותר באש. מ', לשרוף קדשים שנשטמאו. מ"א, לעבוד כהן גדול ביום הכפורים.

מ"ב, המועל בהקדש קרן וחומש. מ"ג, (ס"א להביא החוטא קרבן חטאת על חטאו) קרבן חטאת. מ"ד, אשם תלוי על ספקו. מ"ה, קרבן אשם ודאי, על הידוע. מ"ו, קרבן עולה ויורד. מ"ז, קרבן סנהדרי גדולה שטעו. מ"ח, להקריב הזב אחר שיטטה. מ"ט, קרבן זבה אחר שתטטה. נ', קרבן יולדות. נ"א, קרבן מצורעים, מתמן ואילף שאר פקודין.

מארי מתיבתאן, באומאה עליכו, לא תעדו מני, עד דאתקין קרבנין לקודשא בריה הוא. דשכינתא איהי קרבן ליי', בכל אבר ואבר דמלפא, בחבורא שלים, בדבר ונוקבא. בכל אברים, דאינון: מנהון ברישא, עיינין בעיינין. אודנין (דף ק"ט ע"ב) לגבי אודנין. חוטמא בחוטמא. אנפין באנפין. פומא בפומא. פגון (מלכים ב ד) וישם פיו על פיו ועיניו על עיניו. ובדא הוה מחיה הילד. והכי ידיו דמלפא, עם ידיו דמטרוניתא, גופא בגופא, בכל אברים דיליה. קרבנא שלים.

דבר נש בלא אתתא, פלגו גופא איהו, ושכינתא לא שריא עליה. הכי (ס"א כד) קדשא בריה הוא, לאו איהו בקרבנא עם שכינתא, בכל ישראל, דאינון אנשי מדות, דאינון אברים דילה. עלת העלות לא שריא תמן, וכאלו לא הוה קדשא בריה הוא חד, בתר דלאו איהו עם שכינתיה. ובחוצה לארץ דשכינתא מרחקא מן בעלה, אתמר פל הדר בחוצה לארץ, דומה כמי שאין לו אלוה. בגין דלית תמן קרבנין בחוצה לארץ. ולזמנא דקודשא בריה הוא מתקרב עם שכינתיה, אתקיים ביה האי קרא, (זכריה יד) ביום ההוא יהיה יי' אחד ושמו אחד. ועלת העלות שריא עליהו.

נאמר, פל הדר בחוץ לארץ דומה כמי שאין לו אלוה. משום שאין שם קרבנות בחוצה לארץ. ובזמן שהקדוש ברוך הוא יתקרב עם שכינתו, יתקיים בו הפסוק הזה, (זכריה יד) ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. ועלת העלות שורה עליהם.

ביום הכפורים. ל"ז - להקריב מוסף בשבעת ימי החג. ל"ח - להקריב מוסף בשמיני עצרת. ט"ל - לשרוף את הנותר באש. מ' - לשרוף קדשים שנשטמאו. מ"א - לעבוד כהן גדול ביום הכפורים. מ"ב - המועל בהקדש, קרן וחומש. מ"ג - (להביא החוטא קרבן חטאת על חטאו) קרבן חטאת. מ"ד - אשם תלוי על ספקו. מ"ה - קרבן אשם ודאי, על הידוע. מ"ו - קרבן עולה ויורד. מ"ז - קרבן סנהדרי גדולה שטעו. מ"ח - להקריב הזב אחר שיטטה. מ"ט - קרבן זבה אחר שתטטה. נ' - קרבן יולדות. נ"א - קרבן מצורעים.

משם ואילף שאר המצוות. בערי הישיבות, בשבועה עליכם, אל תזונו ממני עד שאתקין קרבנות לקדוש ברוך הוא, שהשכינה היא קרבן לה' בכל איבר ואיבר של המלף, בחבור שלם, בזכר ונקבה. בכל האברים, שהם: מהם בראש, עינים בעינים, אזנים לגבי אזנים, חטם בחטם, פנים בפנים, פה בפה, פגון (מלכים-ב ד) וישם פיו על פיו ועיניו על עיניו. ובזה היה מחיה את הילד. וכף ידי המלף עם ידי הגבירה, גוף בגוף, בכל איברי. קרבן שלם.

שבן אדם בלי אשה הוא חצי גוף, ואין השכינה שורה עליו. כף (פאשר) הקדוש ברוך הוא, הוא אינו בקרבן עם השכינה, בכל ישראל, שהם אנשי מדות, שהם האברים שלה. עלת העלות לא שורה שם, וכאלו לא היה הקדוש ברוך הוא אחד, מאחר שהוא אינו עם שכינתו. ובחוצה לארץ, שהשכינה מרחקת מבעלה, נאמר, פל הדר בחוץ לארץ דומה כמי שאין לו אלוה. משום שאין שם קרבנות בחוצה לארץ. ובזמן שהקדוש ברוך הוא יתקרב עם שכינתו, יתקיים בו הפסוק הזה, (זכריה יד) ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. ועלת העלות שורה עליהם.

אף על גב שתקנו האבות תפלות במקום קרבנות, זה הוא לקרב נפשות ורוחות ונשמות, שהם שכליים לקדוש ברוך הוא ושכינתו באיברים לגבי הגוף. אבל מצד הפסאות והמלאכים, שהם גופים ואיברים שמחוץ למלך ומתגבירה, אין שם קרבן. ולכן נאמר בפסא, (שמות יז) ויאמר פי יד על פס יה. (כס, חסר מכס א) הו' חסר משם) (ירמיה יז) פסא כבוד מרום מראשון מקום מקדשנו. והאיברים בפרוד מהגוף. הוא בפנים, והם בחוץ. זהו שכתוב הן אראלם צעקו חצה, חצה ודאי.

יהי רצון שלך, להחזירנו לבית המקדש, לקים התפלה שבארוה הקדמונים: יהי רצון מלפניך ה' אלקינו ואלקי אבותינו, שתעלנו בשמחה לארצנו, ותטענו בגבולנו, ושם נעשה לפניך את קרבנות חובותינו תמידין כסדרן, כל אחד בסדורו, ומוספים כהלכתם. שפעת מחוץ לארץ אין שם קרבנות, כמו הגופים של הבריאה, שהקדוש ברוך הוא ושכינתו, מצד האצילות שלו, אין שם פרוד והפרדה. שהשכינה היא יחודו וברכתו וקדשתו, ולא נקראת גוף אלא כשהתגשמו בפסאות. ומלאכי הבריאה כמו נשמה שמתלבשת בגוף שפל. ולכן, כשהשכינה היא מחוץ להיכל בית המקדש ומחוץ לכסאוֹתיה, כפיכול פאלו לא היתה אחד עמו.

מצד הפסא העליון שהוא גוף לקדוש ברוך הוא, והמלאכים שתלויים ממנו, כמו איברים שתלויים מן הגוף, שהם זכרים. והנשמות שנגזרו ממנו זכרים. הפסא השני גוף השכינה, וכל הנשמות שתלויים ממנו נקבות, והמלאכים שתלויים מאותו פסא נקבות, וקרבתם לקדוש ברוך הוא ושכינתו. כך יחוד הקדוש ברוך הוא ושכינתו, אף על גב שהם פנשמות לגבי הפסא והמלאכים, כך הם

אף על גב דתקינו אבהן צלותין באתר דקרנבין. היא איהו לקרבא נפשין ורוחין ונשמתין דאינון שכליים לקודשא בריך הוא ושכינתיה. כאברין לגבי גופא אכל מסטרא דכורסיין ומלאכין, דאינון גופין ואברין, דלבר ממלכא וממטרוניתא, לית תמן קרבנא. ובגין דא אתמר בכורסייא, (שמות יז) ויאמר פי יד על פס יה. (כס, חסר מכס א) (נ"א ח"ו חסר משם הו"ה) (ירמיה יז) פסא כבוד מרום מראשון מקום מקדשנו. ואברין בפרודא מן גופא. איהו לגו, ואינון לבר. הדיא הוא דכתיב, (ישעיה לג) הן אראלם צעקו חוצה, חוצה ודאי.

יהא רעוא דילך, לאחזרא לן לבי מקדשא, לקיים צלותא דאוקמוה קדמאי, יהי רצון מלפניך יי' אלקינו ואלקי אבותינו שתעלנו בשמחה לארצנו ותטענו בגבולנו ושם נעשה לפניך את קרבנות חובותינו תמידין כסדרן, כל חד בסדורא דיליה, ומוספין כהלכתן. דכען לבר מארעא דישראל, לית תמן קרבנין, כגופין דבריאה, דקודשא בריך הוא ושכינתיה, מסטרא דאצילות דיליה, לית תמן פרודא ואפרשותא. דשכינתא איהי יחודיה, וברכתיה, וקדושתיה. ולא אתקריאת גופא, אלא כד אתגשמו בכורסיין, ומלאכין דבריאה, פנשמתא דאתלבשא בגופא שפלה. ובגין דא, כד שכינתא איהי לבר מהיכלא דבי מקדשא, ולבר מפורסיין דילה, כפיכול פאלו לא הוה חד עמיה.

מסטרא דכסא עליון דאיהו גופא לקודשא בריך הוא, ומלאכין דתליון מגיה, כאברין דתליון מן גופא, דאינון דכורין. ונשמתין דאתגזרו מגיה דכורין. פסא תניינא, גופא דשכינתא, וכל נשמתין דתליון מגיה, נוקבין. ומלאכין דתליון מההוא פורסייא, נוקבין. וקריבו דלהון בקודשא בריך הוא ושכינתיה.

חבי יחוד קדשא בריך הוא ושכינתיה, אף על גב דאינון והנשמות שנגזרו ממנו זכרים. הפסא השני גוף השכינה, וכל הנשמות שתלויים ממנו נקבות, והמלאכים שתלויים מאותו פסא נקבות, וקרבתם לקדוש ברוך הוא ושכינתו. כך יחוד הקדוש ברוך הוא ושכינתו, אף על גב שהם פנשמות לגבי הפסא והמלאכים, כך הם

לגביך עלת העלות, כגוף, שאתה הוא שמיחד אותם ומקרב אותם, ולכן אמונתך בהם, ואתה אין נשמה עליך, שתהיה אתה כגוף אליה, שאתה הוא נשמה לנשמות, ואין נשמה עליך, ולא אלוה עליך. אתה מחוץ לפל, ובתוך הפל, ולכל צד, ולמעלה מהכל, ולמטה מהכל. ואין אלוה אחר למעלה ולמטה ומכל צד, ומתוך עשר הספירות, שמהם הפל, ובהם הפל תלוי, ואתה בכל ספירה, בארפה ורחבה, למעלה ולמטה, ובין כל ספירה וספירה, ובכפי כל ספירה וספירה.

ואתה הוא שמקרב את הקדוש ברוך הוא לשכינתו בכל ספירה וספירה, ובכל הענפים של המאורות שתלויים מהם, כעצמות, וגידים, ועור, וכשר, התלויים מן הגוף. ואתה אין לך גוף, ולא איברים, ואין לך נקבה. אלא אחד בלי שני. יהי רצון שלך, שתקרב אתה את השכינה לקדוש ברוך הוא בכל הדרגות שהן אצילות שלה, שהן נשמות של בעלי מדות. נשיאי ישראל. חכמים. נבונים. חסידים. גבורים. אנשי אמת. נביאים. צדיקים. מלכים. פלם מאצילות, שיש אחרים של בריאה.

שהשכינה היא קרבן, שמן המשחה. מימין שמן למאור, כגון (בראשית א) את המאור הגדל. שמן משחת קדש הוא מצד השמאל, שנאמר בו וקדשת את הלויים. שמן פתית הוא מצד של צדיק, שהוא כותש פתישות מאיברים, שהם זיתים, להוריד שמן לגבי פתילה, פתיל תכלת. והגבורה משם היא יראה, ולויים שומרים המקדש.

ומשם מצוה לירא מן המקדש, והיא מצות עבודת הלויים במקדש בעשרים וארבע משמרות לויים שבהן היו מזמרים לויים בשירה ובזמרה לפניך להעלות שכינה, שהיא שירה וזמרה, בהם

כנשמתין לגבי כורסייא ומלאכין, הכי אינון לגבך עלת העלות, כגופא, דאנת הוא דמיחד לון, ומקרב לון, ובגין דא אמונה דילך בהון, ואנת לית עלך נשמתא, דתהוי אנת כגופא לגבה, דאנת הוא נשמה לנשמות, ולית נשמה עלך, ולא אלהא עלך, אנת לבר מפלא, ולגאו מפלא, ולכל סטרא, וילעילא מפלא, וילתתא מפלא. ולית אלהא אתרא, עילא ותתא, ומפל סטרא, ומלגו דעשר ספירן, דמנהון פלא, ובהון פלא תליא ואנת בכל ספירה, בארפה ורחבה, עילא ותתא, ובין כל ספירה וספירה, ובכפי כל ספירה וספירה.

ואנת הוא דמקרב לקודשא בריך הוא ושכינתיה, בכל ספירה וספירה, ובכל ענפין דנהורין דתלנין מנהון, כגרמין, וגידין, ועור, וכשר, דתלנין מן גופא. ואנת לית לך גופא, ולא אברים, ולית לך נוקבא. אלא אחד בלא שני. יהא רעוא דילך, דתקרב אנת שכינתא לגבי קדשא בריך הוא, בכל דרגין דאינון אצילות דילה, דאינון נשמתין דבעלי מדות. נשיאי ישראל. חכמים. נבונים. חסידים. גבורים. אנשי אמת. נביאים. צדיקים. מלכים. פלהו דאצילות. דאית אתרנין דבריאה.

דשכינתא איהי קרבן, שמן המשחה. מימינא שמן למאור, כגון (בראשית א) את המאור הגדול. שמן משחת קדש איהו מסטרא דשמאלא, דאתמר בה וקדשת את הלויים. שמן פתית, איהי מסטרא דצדיק, דאיהו כתיש פתישין מאברין דאינון זיתים, לאתתא משחא לגבי פתילה. פתילה תכלא. וגבורה מתמן איהי יראה, ולויים שומרין המקדש.

ומתמן פקודא לירא מן המקדש, ואיהו מצות עבודת הלויים במקדש בכ"ד משמרות לויים דבהון לויים בשירה ובזמרה הוו מזמרין קדמך, לסלקא שכינתא

והגבורה משם היא יראה, ולויים שומרים המקדש, ומשם מצוה לירא מן המקדש, והיא מצות עבודת הלויים במקדש בעשרים וארבע משמרות לויים שבהן היו מזמרים לויים בשירה ובזמרה לפניך להעלות שכינה, שהיא שירה וזמרה, בהם

לְפָלְכִים, אֵינּוֹן קָרְבָּנֵי פְּסוּלִין, דְּהֵיב לְהוֹן לְסַמְא"ל
כָּלֵב, וְלַמְשַׁרְיָתִיָּהּ. וּבִגִּין דָּא הָוָה נַחֲת דִּיּוֹקְנָא דְכָלְבָּא.
וּמְנַהוֹן לְשָׂדִים, דְּאִית בְּהוֹן פְּבַעֲרִין, וּמְנַהוֹן כְּמַלְאָכֵי
הַשָּׂרָת, וּמְנַהוֹן כְּבָנֵי נָשָׂא. לְאֵינּוֹן דְּעוֹבְדֵי הוֹן פְּשָׂדִים,
פְּלִיג קָרְבָּנֵהוֹן לְשָׂדִים.

אֲלִין דְּעוֹבְדֵיהוֹן כְּמַלְאָכִין, פְּלִיג קָרְבָּנֵי דְלֵהוֹן
לְמַלְאָכִים, הֵדָּא הוּא דְכֹתִיב, (במדבר כח) אֶת קָרְבָּנֵי
לְחָמֵי לְאִשֵּׁי. דְּאֵינּוֹן קָרְבָּנֵי דְלֵהוֹן, לְאוּ תִלְיִין בְּבַעֲרִין.
דְּקָרְבָּנֵי דְבַעֲרִין, אֵינּוֹן דְּעַמֵּי הָאָרֶץ. אֵינּוֹן קָרְבָּנֵי
(דְּמַלְאָכִין) דְּבָנֵי נָשָׂא, צְלוֹתִין וְעוֹבְדִין טָבִין. קָרְבָּנֵי
דְּתַלְמִידֵי חֲכָמִים, מְאָרִי מַדּוֹת, אֲלִין מְאָרִי רְזִי דְאוּרִיָּתָא,
וְסִתְרִין גְּנִיזִין דְּבַהוֹן, קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא נַחֲת הוּא בְּגַרְמִיָּה,
לְקַבְּלָא קָרְבָּנֵי דְלֵהוֹן, דְּאֵיהִי תוֹרַת ה' תְּמִימָה, שְׂכִינְתָּא
קְדִישָׁא, מִ' מַדּוֹת.

וְתַלְמִידֵי דְרַבָּנָן, אֵינּוֹן מְלִין דְלֵהוֹן פְּאָכִילַת שְׂיָרֵי
מְנַחֲת, וְאִית אַתְרֵינִין דְּמִתְגַּבְּרִין עֲלֵיהוּ,
דְּאוּרִיָּתָא דְלֵהוֹן פְּאָכִילַת מְנַחֲת עֲצָמָן, וְלֹא שְׂיָרֵי
מְנַחֲת. וְאִית אַתְרֵינִין דְּאוּרִיָּתָא דְלֵהוֹן אָכִילַת קְדָשִׁים,
מְאָכִלִים מִכַּפָּה מִינִין לְמַלְבָּא. וְכָל מְנַחֲת דְּמְאָכִלִין
דְּקָרְבָּנֵינִין, מְנִי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְקַרְבָּא לֵיהּ כְּלֵהוּ בְּבִיתָא
דִּילֵיהּ, דְּאֵיהִי שְׂכִינְתָּא. וְהֵאֵי אֵיהוּ פְּקוּדָא לְקַרְבָּא
קָרְבָּנֵי בְּבִית הַבְּחִירָה, לְקַיָּים (ירמיה ט) כִּי אִם בּוֹזֵאת יִתְהַלֵּל
הַמִּתְהַלֵּל וְגו'.

לְמַלְבָּא דְהוּו עֲבָדוּי וְאַפְרָפְסוּי וְשׁוּלְטָנֵי מְלָכוּתָא שְׁלַחֵי
לֵיהּ כְּמָה דוֹרוּגֵי, אָמַר, מָאן דְּבַעֲעֵי לְמִשְׁלַח לִי
דוֹרוּנָא, לֹא יִשְׁלַח אֲלָא בְּיָדָא דְּמַטְרוּנִיתָא, לְקַיָּים בְּהַ
(תהלים קג) וּמְלָכוּתוֹ בְּכָל מְשָׁלָה. וּבִגִּין דָּא אַתְקַרִּיאַת
שְׂכִינְתָּא קָרְבָּן לַה', עוֹלָה לַה', אָשֶׁם לַה', וְאַפִּילוּ קָרְבָּן
נְדוּת וְיוֹלְדוּת וּמְצוֹרְעִים וְזָבִים וְזָבוֹת, כְּלָא צְרִיךְ לְקַרְבָּא

הַכָּל וּמְחַלֵּק אֶת הַקָּרְבָּנוֹת
לְמַחְנוּתֵי. מֵהֶם מְחַלֵּק לְפָלְכִים,
אוֹתָם קָרְבָּנוֹת פְּסוּלִים, שְׂנוֹתָן
אוֹתָם לְסַמְא"ל הַכָּלֵב
וְלַמְחְנוּתֵי, וְלָכֵן הִיָּתָה יוֹרְדַת
דְּמוֹת כָּלֵב. וּמֵהֶם לְשָׂדִים, שֵׁישׁ
בְּהֶם כְּפִהְמוֹת, וּמֵהֶם כְּמַלְאָכֵי
הַשָּׂרָת, וּמֵהֶם כְּבָנֵי אָדָם. לְאוֹתָם
שְׂמַעְשִׂיהֶם כְּשָׂדִים, מְחַלֵּק
קָרְבָּנוֹתֵיהֶם לְשָׂדִים.

אַתָּה שְׂמַעְשִׂיהֶם כְּמַלְאָכִים,
מְחַלֵּק אֶת קָרְבָּנוֹתֵיהֶם לְמַלְאָכִים.
זֶהוּ שְׁכָתוּב, (במדבר כח) אֶת קָרְבָּנֵי
לְחָמֵי לְאִשֵּׁי. שְׂאוֹתָם קָרְבָּנוֹתֵיהֶם
לֹא תִלוּיִים בְּכִהְמוֹת. שְׂקָרְבָּנוֹת
שֶׁל בְּהֵמוֹת הֵם שֶׁל עַמֵּי הָאָרֶץ.
אוֹתָם קָרְבָּנוֹת (שֶׁל מַלְאָכִים) שֶׁל בְּנֵי
אָדָם - תְּפִלוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים.
הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים,
בְּעַלֵי מַדּוֹת, אֵלֶּה בְּעַלֵי סוּדוֹת
תּוֹרָה וְהַסְתָּרִים הַגְּנוּזִים שְׂבָהֶם,
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יוֹרֵד בְּעַצְמוֹ
לְקַבֵּל אֶת קָרְבָּנוֹתֵיהֶם, שְׂהִיא
תּוֹרַת ה' תְּמִימָה, שְׂכִינָה קְדוּשָׁה,
מְעַשֵּׂר מַדּוֹת.

וְתַלְמִידֵי רַבּוֹתֵינוּ, אוֹתָם הַדְּבָרִים
שְׁלֵהֶם כְּמוֹ אָכִילַת שְׂיָרֵי מְנַחֲת.
וְיֵשׁ אַחֲרֵים שְׂמִתְגַּבְּרִים עֲלֵיהֶם,
שְׂתוֹרְתָם פְּאָכִילַת מְנַחֲת עֲצָמָן,
וְלֹא שְׂיָרֵי מְנַחֲת. וְיֵשׁ אַחֲרֵים
שְׂתוֹרְתָם אָכִילַת קְדָשִׁים,
מְאָכִלִים מִכַּפָּה מִינִים לְמַלְבָּא. וְאֵת
כָּל הַמְּנַחֲתוֹת שֶׁל מְאָכִלִים שֶׁל
קָרְבָּנוֹת צְוָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְהַקְרִיב לוֹ כְּלָם בְּבִיתוֹ, שְׂהִיא
הַשְּׂכִינָה. וְזוֹהִי הַמְּצוּה לְהַקְרִיב
קָרְבָּנוֹת בְּבִית הַבְּחִירָה, לְקַיָּים
(ירמיה ט) כִּי אִם בּוֹזֵאת יִתְהַלֵּל
הַמִּתְהַלֵּל וְגו'.

דְּמַלְבָּא שְׂעַבְדֵי וְשָׂרֵי וְשְׁלִיטֵי
מְלָכוּתוֹ שׁוּלְחִים לוֹ כְּמָה דוֹרוּנֵי. אָמַר: מִי שְׂרוּצָה לְשַׁלַּח לִי דוֹרוּן, לֹא יִשְׁלַח, רַק בִּידֵי הַגְּבִירָה,
לְקַיָּים בְּהַ (תהלים קג) וּמְלָכוּתוֹ בְּכָל מְשָׁלָה. וּמִשׁוּם זֶה נִקְרָאת הַשְּׂכִינָה קָרְבָּן לַה', עוֹלָה לַה', אָשֶׁם
לַה', וְאַפִּילוּ קָרְבָּן נְדוּת וְיוֹלְדוּת וּמְצוֹרְעִים וְזָבִים וְזָבוֹת, הַכָּל צְרִיךְ לְהַקְרִיב לַה' וְשְׂכִינְתוֹ, וְאַחַר

לַיְי, וּשְׂכִינְתִּיהָ, וּלְבַתֵּר אִיהִי פְּלִיגַת לְכֹלֵא הַדָּא הוּא דְכְּתִיב, (משלי לא) וַתִּתֵּן טָרֶף לְבֵיתָהּ וְחֶק לְנַעֲרוֹתֶיהָ, וְאָפִילוּ מְזוֹנָא דְחִיוּן, כְּגוֹן קָרְבָן שְׁעוּרִים מְאָכֵל בְּעֵרֶן, וּמְאָכֵל עֲבָדִים וּשְׁפָחוֹת דְּבֵי מְלָכָא, וְאָפִילוּ דְכֻלְבֵי וּדְחֻמְרֵי וּגְמִלֵי, לְקַיִם בָּהּ וּמְלֻכוֹתוֹ בְּכָל מְשָׁלָה. וּמְנַלְן דְּעַל יְדֵהָ פְּלִיג כֹּלֵא, דְכְּתִיב וַתִּתֵּן טָרֶף לְבֵיתָהּ וְחֶק לְנַעֲרוֹתֶיהָ.

בְּגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא בְּן י"ה, ו' בְּן י"ה, כְּלִיל יְה"ו. וּשְׁלִימוֹ דִּילִיהּ ה', אִיהִי עוֹלָה לִיהו"ה. קָרְבָן לִיהו"ה. שְׁלָמִים לַיְי. קָרִיבוֹ דִּילִיהּ, שְׁלִימוֹ דִּילִיהּ, דְּבִיהּ אֲשָׁלִים יְה"ו, לְמַהוּ יְהו"ה.

וּכְלֵא אַתְהֶדֶר בֵּיהּ, וּבְגִין דָּא (שמות כב) זֹבַח לְאֱלֹהִים יִחָרָם, בְּלִית לִיהו"ה לְבַדּוֹ, דְּלֵא יְהִיב שׁוֹלְטָנוּתָא לְסֻטְרָא אַחְרָא בְּקָרְבָנָא, דְּכָל אֱלֹהִים אַחֲרִים עֲלָמָא דְּפְרוּדָא אֵינּוּן, וְלִית לוֹן קָרִיבָא וְיַחְוּדָא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא אֲפָרִישׁ לוֹן מְשָׁמִיהּ, כְּגוֹן דְּאֲפָרִישׁ חֲשֵׁף מְאוּר, הַדָּא הוּא דְכְּתִיב, (בראשית א) וַיִּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוּר וּבֵין הַחֲשֵׁף. וּמֵאֵן דְּקָרִיב לְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא מַה דְּאֲפָרִישׁ, כְּמֵאֵן דְּקָרִיב מְסַאָבוֹ דְּנִגְדָה לְבַעֲלָהּ, וְהֵאֵי אִיהוּ רִזָּא (ויקרא יח) וְאֵל אִשָּׁה בְּנִדַת טְמֵאָתָהּ לֹא תִקְרַב לְגִלּוֹת עֲרוּתָהּ.

וְהֵאֵי לֹא תִגְלָה עֲרוּתוֹן, קִירוּב, דְּכָל עֲרִינְן שְׁקוּלִין לְעִבּוּדָה זָרָה, דְּכָל סֻטְרִין אַחֲרֵינִין, עֲלִייהו אַתְמַר, (בראשית י) מֵאֵלָה נִפְרְדוּ אֵיִי הַגּוֹיִם בְּאַרְצוֹתָם. וּכְתִיב לְשׁוֹנוֹתָם בְּאַרְצוֹתָם בְּגוֹיָהֶם. וּכְתִיב כִּי שָׁם בָּלַל יְיָ שִׁפְתַי כֹּל הָאָרֶץ וּמִשָּׁם הִפִּיצָם יְהו"ה. וְכָל מֵאֵן דְּקָרִיב שׁוּם קָרְבָנָא לְסֻטְרִין אַחֲרֵינִין, קוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא אֲפָרִישׁ לִיהּ מְשָׁמִיהּ, וְלִית לִיהּ חוּלְקָא בְּשָׁמִיהּ. דְּקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא בְּחַר לוֹן לְיִשְׂרָאֵל מִכָּל שְׂאָר אוּמִין, הַדָּא הוּא דְכְּתִיב, (דברים יד) וּבַחֲרָה בְּחַר ה'. וּפְלִיג לוֹן מְנִיְהוּ לְחוּלְקִיָהּ, הַדָּא הוּא דְכְּתִיב, (דברים לב) כִּי (דף ק"י ע"ב) חֶלֶק יְיָ עָמוֹ.

כִּף הִיא מְחַלְקַת לְכָל. זְהוּ שְׁפָתוֹב (משלי לא) וַתִּתֵּן טָרֶף לְבֵיתָהּ וְחֶק לְנַעֲרוֹתֶיהָ. וְאָפִילוּ מְזוֹן חִמּוּת, כְּגוֹן קָרְבָן שְׁעוּרִים מְאָכֵל הַבְּהֵמוֹת, וּמְאָכֵל עֲבָדִים וּשְׁפָחוֹת שֶׁל בֵּית הַמֶּלֶךְ, וְאָפִילוּ שֶׁל כְּלָבִים וְשֶׁל חֻמְרִים וּגְמִלִים, לְקַיִם בָּהּ וּמְלֻכוֹתוֹ בְּכָל מְשָׁלָה. וּמְנַלְן לָנוּ שְׁעַל יְדֵיהּ מִתְחַלֵּק הַכֹּל? שְׁפָתוֹב וַתִּתֵּן טָרֶף לְבֵיתָהּ וְחֶק לְנַעֲרוֹתֶיהָ.

מְשׁוּם שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא בְּן י"ה, ו' בְּן י"ה, כְּלִיל יְה"ו. וּשְׁלָמוֹתוֹ ה', הִיא עוֹלָה לִיהו"ה. קָרְבָן לִיהו"ה. שְׁלָמִים לָהּ. קָרְבוֹתוֹ, שְׁלָמוֹתוֹ, שְׁבוּ הַשְּׁלָמִים יְה"ו, לְהִיוֹת יְהו"ה.

וְהַכֹּף חוּזֵר בּוֹ, וְלִכְּן (שמות כב) זֹבַח לְאֱלֹהִים יִחָרָם בְּלִית לָהּ לְבַדּוֹ, שְׁלֵא נוֹתֵן שְׁלֻטוֹן לְצַד הָאַחַר בְּקָרְבָן, שְׁכָל אֱלֹהִים אַחֲרִים הֵם עוֹלָם הַפְּרוּד, וְאֵין לָהֶם קָרְבָה וְיַחְוּד, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא הַפְּרִידִם מִשְׁמוֹ כְּמוֹ שְׁהַפְּרִיד חֲשֵׁף מְאוּר. זְהוּ שְׁכְּתוּב (בראשית א) וַיִּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוּר וּבֵין הַחֲשֵׁף. וּמִי שְׁמַקְרֵב לְקוּדְשׁ בְּרוּף הוּא מַה שְׁהַפְּרִיד, כְּמִי שְׁקָרֵב טְמֵאָת הַנִּגְדָה לְבַעֲלָהּ, וְזְהוּ סוּד (ויקרא יח) וְאֵל אִשָּׁה בְּנִדַת טְמֵאָתָהּ לֹא תִקְרַב לְגִלּוֹת עֲרוּתָהּ.

וְלֵא תִגְלָה עֲרוּתָהּ הַזֶּה - קָרִיב, שְׁכָל הַעֲרִיּוֹת שְׁקוּלִים לְעִבּוּדָה זָרָה שֶׁל כָּל הַצְּדָדִים הָאַחֲרִים, עֲלֵיהֶם נֵאֱמַר (בראשית י) מֵאֵלָה נִפְרְדוּ אֵיִי הַגּוֹיִם בְּאַרְצוֹתָם. וּכְתוּב, לְשׁוֹנוֹתָם בְּאַרְצוֹתָם בְּגוֹיָהֶם. כִּי שָׁם בָּלַל ה' שִׁפְתַי כָּל הָאָרֶץ וּמִשָּׁם הִפִּיצָם ה'. וְכָל מִי שְׁמַקְרֵב שׁוּם קָרְבָן לְצְדָדִים הָאַחֲרִים, הַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא מְפָרִישׁוּ מִשְׁמוֹ, וְאֵין לוֹ חֶלֶק בְּשְׁמוֹ, שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא בְּחַר בְּיִשְׂרָאֵל מִכָּל שְׂאָר אַמּוֹת, זְהוּ שְׁכְּתוּב וּבַחֲרָה בְּחַר ה'. וְחֶלֶק מֵהֶם לְחֶלְקוֹ, זְהוּ שְׁכְּתוּב (דברים לב) כִּי חֶלֶק ה' עָמוֹ.

וְלָכֵן נִתֵּן לָהֶם תּוֹרָה מִשָּׁמוֹ. (שמות
א) זֶה שְׁמִי לְעֹלָם זֶה זְכָרִי לְדֹר
דֹר, וְהָרִי פְּרִשׁוּהָ, יִיָּה עִם שְׁמִי -
שֵׁם־ה'. וְיָה עִם זְכָרִי - רִמ"ח.
בְּכָל מִצְוָה וּמִצְוָה קוֹשֵׁר אֶת
יִשְׂרָאֵל בְּשָׁמוֹ, לְהִיּוֹת כֹּל אֵיבָר
וְאֵיבָר שְׁלָהֶם חֵלֶק גּוֹרְלוֹ וִירִשְׁתּוּ,
לִכְנֹן זִכְתָּ לְאַלְהִים יְחָרֵם וְכוּ'.

צְרִיכִים יִשְׂרָאֵל לְשַׁתֵּף אֶת ה'
בְּהַלְיָכְתֶּם, בִּיקְצִצְתֶּם. זֶהוּ שְׁפָתוֹב
(משלי ו) בְּהַתְּהַלְכְּךָ תִּנְחָה אֶתְךָ
בְּשִׁכְבְּךָ תִּשְׁמַר עֲלֶיךָ וְהִקְיָצְתָּ
הִיא תִשְׁחִיךְ. קָם אוֹתוֹ תִלְמִיד
וְהִשְׁתַּטַּח לִפְנָיו וְאָמַר: אֲשֶׁרִי הוּא
חֵלְקוֹ שֶׁל מִי שְׁזוֹכָה לְשִׁמְעַע
דְּבָרִים אֵלֶּה, כָּלֵם שֵׁם ה' בְּכָל
צַד, וְלֹא יוֹצֵא מִמֶּנּוּ הַחֻצָּה בְּכָל

צִדְדָּו. (ע"כ רעיא מהימנא).

זוהר

זְכִי תֹאמְרוּ מֶה נֹאכַל וְגו'. רַבִּי
יְהוּדָה פָּתַח, (תהלים לו) בְּטַח בַּה'
וַעֲשֵׂה טוֹב שְׁכֵן אֶרֶץ וְרַעַה
אָמוּנָה. לְעוֹלָם יִהְיֶה בֶן אָדָם זְהִיר
בְּרַבּוֹנוֹ, וְיִדְבֵּק לְבוֹ בְּאָמוּנָה
הַעֲלִינָה כְּדֵי שְׂיִהְיֶה שְׁלָם עִם
רַבּוֹנוֹ. שְׁפִשְׂיִהְיֶה שְׁלָם עִמּוֹ, לֹא
יִוָּכְלוּ לְהַזִּיקוֹ כֹּל בְּנֵי הָעוֹלָם.

בֹּא רֵאֵה, בְּטַח בַּה' וַעֲשֵׂה טוֹב,
מֶה זֶה וַעֲשֵׂה טוֹב? אֵלֶּה כֶּף
שְׁנִינּוּ, בְּמַעֲשֵׂה שְׁלִמְטָה מִתְעוֹרֵר
מַעֲשֵׂה שְׁלִמְעָלָה. וְהָרִי פְּרִשׁוּהָ,
וַעֲשִׂיתֶם אִתְּם - כְּבִיכּוֹל אִתְּם
תַּעֲשׂוּ אוֹתְם, מִשׁוּם שְׁבִאוֹתָהּ
הַתְעוֹרוֹרוֹת שְׁלָכֶם שְׂאִתְּם עוֹשִׂים
לְמַטָּה, מִתְעוֹרֵר לְמַעְלָה, וְעַל זֶה
כְּתוּב וַעֲשֵׂה טוֹב, וְאֵין טוֹב אֵלֶּה
צְדִיק, שְׁפָתוֹב (ישעיה א) אָמְרוּ צְדִיק
כִּי טוֹב. כִּיֵּן שְׂאִתְּם עוֹשִׂים אֶת
זֶה, וְדֹאֵי שְׁהַטּוֹב הַזֶּה יִתְעוֹרֵר,
וְאֵז שְׁכֵן אֶרֶץ וְרַעַה אָמוּנָה, וְהַכֹּל
אֶחָד.

שְׁכֵן אֶרֶץ, אֶרֶץ הַעֲלִינָה, שְׁהִרִי
אֵין לָךְ בְּעוֹלָם שִׁיכּוֹל לְשִׁרוֹת

וּבְגִינִן דָּא זְהִיב לֹון אוֹרִינְיָתָא מִשְׁמִיָּה. (שמות ג) זֶה שְׁמִי
לְעֹלָם וְזֶה זְכָרִי לְדֹר דֹר, וְהֵא אוֹקְמוּהָ יִיָּה עִם
שְׁמִי, שֵׁם־ה'. וְיָה עִם זְכָרִי, רִמ"ח. בְּכָל מִצְוָה וּמִצְוָה,
קוֹשֵׁר לֹון לְיִשְׂרָאֵל בְּשְׁמִיָּה, לְמַהוּי כֹּל אֵבָר וְאֵבָר דְּלִהוֹן,
חֹולֶק עַדְבִּיָּה וְאַחַסְנַתִּיָּה. וּבְגִינִן דָּא זוֹבַח לְאַלְהִים יְחָרֵם
וְגו'.

צְרִיכִין יִשְׂרָאֵל לְשַׁתְּפָא לִינִי, בְּהַלְיָכָה דְּלִהוֹן, בְּהַקְיָץ
דְּלִהוֹן. הִדָּא הוּא דְכְּתִיב, (משלי ו) בְּהַתְּהַלְכְּךָ
תִּנְחָה אֶתְךָ בְּשִׁכְבְּךָ תִּשְׁמַר עֲלֶיךָ וְהִקְיָצְתָּ הִיא תִשְׁחִיךְ.
קָם הֵהוּא תִלְמִידָא וְאַשְׁתַּטַּח קַמִּיָּה, וְאָמַר זַכָּאָה אִיהוּ
חֹולֶקִיָּה, דְּמֵאֵן דְּזָכִי לְמִשְׁמַע מְלִיץ אֵלִין, כְּלִהוּ שֵׁם יְיָ
בְּכָל סְטָרָא, וְלֹא נְפִיק מִנְיָה לְבַר בְּכָל סְטָרוּי. (ע"כ רעיא
מהימנא).

זוהר:

זְכִי תֹאמְרוּ מֶה נֹאכַל וְגו', (ויקרא כה) רַבִּי יְהוּדָה
פָּתַח, (תהלים לו) בְּטַח בִּינִי וַעֲשֵׂה טוֹב שְׁכֵן
אֶרֶץ וְרַעַה אָמוּנָה. לְעוֹלָם בַּר נֶשׁ יִהְיֶה זְהִיר
בְּמֵאֲרִיָּה, וְיִדְבֵּק לְבִיָּה בְּמֵהִימְנוּתָא עֲלֵאָה,
בְּגִין דִּיהוּי שְׁלִים בְּמֵאֲרִיָּה. דְּכַד יִהְיֶה שְׁלִים
בִּיָּה, לֹא יְכַלִּין לְאַבְאָשָׂא לִיָּה כֹּל בְּנֵי עֲלָמָא.
הָא חֲזִי, בְּטַח בִּינִי וַעֲשֵׂה טוֹב, מָאִי וַעֲשֵׂה
טוֹב. אֵלֶּה הַכִּי תִנְיִן, בְּעוֹבְדָא דְלִתְתָא,
יִתְעַר עוֹבְדָא דְלְעִילָא. וְהֵא אוֹקְמוּהָ, וַעֲשִׂיתֶם
אוֹתְם, כְּבִיכּוֹל, אִתּוֹן תַּעֲבִדוֹן לְהוֹן, בְּגִין
דְּבַהֵהוּא אִתְעוֹרוּתָא דְלְכוֹן דְּאִתּוֹן עֲבָדִין
לְתַתָּא, אִתְעַר לְעִילָא וְעַל דָּא וַעֲשֵׂה טוֹב כְּתִיב,
וְאֵין טוֹב, אֵלֶּה צְדִיק, דְכְּתִיב (ישעיה ג) אָמְרוּ
צְדִיק כִּי טוֹב. כִּיֵּן דְּאִתּוֹן עֲבָדִין הָאִי, וְדֹאֵי
הָאִי טוֹב יִתְעַר, כְּדִין שְׁכֵן אֶרֶץ וְרַעַה אָמוּנָה,
וְכֹלָא חַד.

שְׁכֵן אֶרֶץ, אֶרֶץ עֲלָאָה. דְּהֵא לִית לָךְ בְּעֲלָמָא,
דִּיכּוֹל לְמִשְׁרִי בְּהַדָּה, עַד דִּיתְעַר הָאִי טוֹב

עמה עד שיתעורר הטוב הזה אליה. פיון שמעורר אותו, כביכול הוא עושה אותו, ואז שכן ארץ, שרה בתוכה ואכל פריה, השתעשע עמה. ורעה אמונה, זו ארץ, והכל אחד, כמו שנאמר (תהלים צב) ואמונתך בלילות. ורעה אמונה, הנתיגה בכל רצונך.

ואם לא תתעורר כנגדה, הטוב הזה מתרחק ממנה, ואל תתקרב אליה, אל תתקרב לתוף כבשן אש יקדת. ואם תקרב אליה - בפחד, כמי שפחד מן המות, שהרי אז האש דולקת ושורפת את העולם בשלהבותיה. וכיון שמתעורר כנגדה הטוב הזה, אז הוא שורה בתוכה, ואתה אל תפחד ממנה. אז - (איוב כב) ותגזר אמר ויקם לך ועל דרכיך נגה אור.

בא ראה, בני האמונה מנהיגים את זאת לרצונם בכל יום. מי הם בני האמונה? אותם שמעוררים הטוב הזה כנגדו, ולא חס על שלו, ויודעים שהרי הקדוש ברוך הוא יתן לו יותר, כמו שנאמר (משלי יא) יש מפזר ונוסף עוד. מה הטעם? משום שזה מעורר ברכות כנגדו, ולא יאמר: אם אתן את זה עכשו, מה אעשה למחר? אלא הקדוש ברוך הוא נותן לו ברכות עד בלי די, כמו שבארוה. ומשום כך, וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית וגו', מה כתוב? וצויתי את ברכתי לכם בשנה הששית ועשית את התבואה לשלש השנים. ועשית, ועשית! ועשית! הנה צריך להיות! מה זה ועשית? אלא להוציא ה', שיש לה שמטה ומנוחה ולא עושה מעשה. כתוב (שמות טז) ראו כי ה' וגו', נתן לכם ביום הששי לחם יומים וגו'. כגון זה, וצויתי את ברכתי לכם בשנה הששית וגו'.

לגבה, פיון דיתער ליה, כביכול הוא עביד ליה, וכדין שכן ארץ, שרי בגויה, איכול איבה, אשתעשע בהדה. ורעה אמונה, דא ארץ וכלא חד כמה דאת אמר (תהלים צב) ואמונתך בלילות. ורעה אמונה, הוי דבר לה בכל רעותך.

ואי לא תתער לקבלה, האי טוב אתרחק מנה, ולא תקרב בהדה, לא תקרב לגו אתון נורא יקידתא, ואי תקרב בהדה, בדחילו, כמאן דדחיל מן מותא. דהא פדין נורא דליק, ואוקיד עלמא בשלהובוי. וכיון דאתער לקבלה האי טוב, פדין, שארי בגויה, ולא תדחל מנה אנת, פדין, (איוב כב) ותגזר אמר ויקם לך ועל דרכיך נגה אור.

תא חזי, בני מהימנותא מדברי להאי לרעותהון בכל יומא. מאן אינון בני מהימנותא. אינון דמתערי האי טוב לקבליה, ולא חס על דיליה, וידעי דהא קדשא בריך הוא יהיב ליה יתיר. כמה דאת אמר, (משלי יא) יש מפזר ונוסף עוד. מאי טעמא. בגין דהאי אתער ברכאן לקבליה, ולא יימא אי אתן האי השתא, מאי אעביד למחר. אלא קדשא בריך הוא יהיב ליה ברכאן עד בלי די, כמה דאוקמוה.

ובגין כך, וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית וגו', מה כתיב. וצויתי את ברכתי לכם בשנה הששית ועשית את התבואה לשלש השנים. ועשית, ועשית מיבעי ליה, מאי ועשית. אלא לאפקא ה', דאית לה שמטה ונניחא, ולא עביד עבידתא. פתיב (שמות טז) ראו כי יי' וגו' נותן לכם ביום הששי לחם יומים וגו', כגוונא דא וצויתי את ברכתי לכם בשנה הששית וגו'.

רבי חייא ורבי יוסי היו הולכים בדרך, פגעו באותו הר, מצאו שני גברים שהיו הולכים. בין כף ראו איש אחד שהיה בא, ואמר להם: בבקשה מכם, תנו לי מזון פת לחם, ששני ימים אלה שתעיתי במדבר ולא אכלתי דבר. נשמת אחד מאותם שני גברים, והוציא מזונו שהוא הביא לדרך, ונתן לו והאכיל והשקה אותו. אמר לו חברו: מה תעשה עם המזון, שהרי אני את שלי אני אוכל? אמר לו: ומה על שלך אני הולך? ישב אצלו אותו עני, עד שאכל כל מה שהיה אצלו, ואותו לחם שנשאר נתן לו לדרך, והלך לו.

אמר רבי חייא, לא רצה הקדוש ברוך הוא שדבר זה יעשה על ידינו. אמר רבי יוסי, אולי נגזר דין על אותו איש, ורצה הקדוש ברוך הוא להזמין לפניו את זה כדי להצילו. בעוד שהלכו, התעייף אותו איש בדרך. אמר לו חברו: ולא אמרתי לך שלא תתן לחם לאחר? אמר רבי חייא לרבי יוסי, הרי מזון עמנו, נתן לו לאכל. אמר רבי יוסי, התרצה להוציא ממנו את הזכות? גלף ונראה, שהרי בנדאי בצורת פניו של זה, הדפוס של המות נאחז, ורצה הקדוש ברוך הוא לזמן זכותו כדי להצילו.

בין כף ישב אותו האיש וישן פתח אילן אחד, וחברו התרחק ממנו וישב בדרך אחרת. אמר רבי יוסי לרבי חייא, כעת נשב ונראה, שנדאי הקדוש ברוך הוא רוצה להרחיש לו נס. קמו וחכו. בין כף ראו צורה אחת של שלהבות עומדת לפניו. אמר רבי חייא, אוי על אותו האיש, שעכשו ימות. אמר רבי יוסי, אשרי אותו האיש, שהקדוש

רבי חייא ורבי יוסי הוו אזלי בארְחא, פגעו בההוא טורא, אשפחו תרי גברי דהוו אזלי, אדהכי חמו חד בר נש דהוה אתי, ואמר לון, פמטו מנייכו, הבו לי מזונא פתא דנהמא, דהני תרין יומין דתעינא במדברא, ולא אכלנא מדי. אשתמיט חד מאינון תרי גברי, ואפיק מזוניה דאיהו אייתי לאורחא, ויהיב ליה, ואכיל ואשקי ליה. אמר ליה חבריה, מה תעביד מן מזונא, דהא אנא דידי אכלנא. אמר ליה, ומה עלי דידך, אנא אזיל, יתיב גביה ההוא מספנא, עד דאכל כל מה דהוה גביה, וההוא נהמא דאשתאר, יתב ליה לאורחא, ואזל ליה.

אמר רבי חייא, לא בעא קדשא בריך הוא דמלה דא יתעביד על ידן. אמר רבי יוסי דילמא דינא אתגזר על ההוא בר נש, ובעא קדשא בריך הוא לזמנא קמיה האי, בגין לשזבא ליה. עד דהוו אזלי, לאה ההוא גברא באורחא, אמר ליה חבריה, ולא (דף ק"א א) אמנא לך דלא תתן נהמא לאחרא. אמר רבי חייא לרבי יוסי, הא מזונא גבן ניהב ליה למיכל. אמר רבי יוסי תבעי למיפק מניה זכותא, גזיל ונחמי, דהא ודאי בקפטורי דדא טפסא דמותא אתאחיד, ובעא קדשא בריך הוא לזמנא זכותיה, בגין לשזביה.

אדהכי, יתיב ההוא בר נש, ונאים תחות חד אילנא, וחבריה אתרחיק מניה, ויתיב בדרך אחרא. אמר רבי יוסי לרבי חייא, השתא יתיב ונחמי, דודאי קדשא בריך הוא בעי למרחש ליה ניסא, קמו ואוריכו. אדהכי חמו חד טיפסא בשלהובי קאים גביה. אמר רבי חייא, ווי על ההוא בר נש, דהשתא ימות. אמר רבי יוסי, זפאה ההוא בר נש, דקודשא

בְּרִיךְ הוּא יִרְחִישׁ לִיָּה נִיסָא. אֲדַהְכִי נַחַת מְאִילָנָא חַד חוּזָא, וּבַעָא לְמַקְטְלִיָּה. קָם הֵהוּא טַפְסָא עָלִיָּה וְקַטְלִיָּה. קַסְטֵר בְּרִישִׁיָּה טַפְסָא, וְאַזְל לִיָּה.

בְּרוּךְ הוּא יִרְחִישׁ לוֹ גַּס. בֵּינן כֶּף יָרֵד מְאִילָן אֶחָד נָחַשׁ אֶחָד וְרָצָה לְהַרְגוֹ. קָמָה אוּתָה צוּרָה עָלָיו וְהִרְגָתוּ. סוּבְכָה הַצּוּרָה בְּרֵאשָׁה, וְהִלְכָה לָהּ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְלֹא אֲמִינָא לָךְ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בַּעָא לְמַרְחֵשׁ לִיָּה נִיסָא, וְלֹא תִיפּוּק זְכוּתִיָּה מִנִּיָּה. אֲדַהְכִי אֲתַעַר הֵהוּא בַר נָשׁ, וְקָם וְאַזְל לִיָּה. אֲחִידוּ בֵּיהּ רַבִּי חִיָּיא וְרַבִּי יוֹסִי, וְיִהְיִבוּ לִיָּה לְמִיכַל. בְּתַר דְּאַכַּל, אֲחֻזִּיאֵו לִיָּה נִיסָא דְּרַחִישׁ לִיָּה קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְלֹא אֲמַרְתִּי לָךְ שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רוּצָה לְהִרְחִישׁ לוֹ גַּס, וְלֹא תוּצִיא זְכוּתוֹ מִמֶּנּוּ? בֵּין כֶּף הַתְּעוּרָר אוּתוֹ הָאִישׁ, וְקָם וְהִלֵּךְ לוֹ. אֲחֻזוּ בּוּ רַבִּי חִיָּיא וְרַבִּי יוֹסִי, וְנָתַנוּ לוֹ לְאַכַּל. אַחַר שְׁאַכַּל, הָרָאוּ לוֹ הַגַּס שְׁהִרְחִישׁ לוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.

פְּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, (תהלים לו) בְּטַח בִּינִי וַעֲשֵׂה טוֹב שְׁכָן אֶרֶץ וְרַעַה אֲמוּנָה, וְזַפְאָה חוּלְקִיָּה דְּבַר נָשׁ דְּעַבִּיד טוֹב מְדִידִיָּה, דְּהָא אֲתַעַר טוֹב בְּכַנְסַת יִשְׂרָאֵל. וּבְכַמָּה. בַּצְדָקָה. דְּכַד אֲתַעַר צְדָקָה, הוּא טוֹב כְּדִין אֲתַעַר לְגַבִּי כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל. וְעַל דָּא כְּתִיב (משלי י) וְצְדָקָה תַצִּיל מַמּוֹת. מְאִי טַעְמָא. בְּגִין דְּצְדָקָה אִילָנָא דְּחִיָּי הוּא, וְאֲתַעַר עַל הֵהוּא אִילָנָא דְּמוֹתָא, וְנָטִיל אֵינּוֹן דְּאֲחִידֵן בֵּיהּ, וְשִׁזִּיב לוֹן מִן מוֹתָא. מְאֵן גְּרִים לְהֵהוּא אִילָנָא דְּחִיָּי דְּאֲתַעַר לְהָאִי, הוּי אִימָא הֵהוּא צְדָקָה דְּאִיהוּ עַבִּיד, כְּבִיכּוּל הוּא עַבִּיד לִיָּה לְעִילָא, כְּמָה דְּאֵת אָמַר (תהלים ק) עוֹשֵׂה צְדָקָה בְּכָל עֵת. וְהָא אֲתַמַּר.

פְּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, (תהלים לו) בְּטַח בַּה' וַעֲשֵׂה טוֹב שְׁכָן אֶרֶץ וְרַעַה אֲמוּנָה. אֲשֶׁרִי חִלְקוֹ שֶׁל הָאִישׁ שְׁעוֹשֵׂה טוֹב מְשָׁלוּ, שְׁהָרִי מְעוּרָר טוֹב עִם כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל, וּבְכַמָּה? בַּצְדָקָה. שְׁכַשְׁצְדָקָה מִתְעוּרָרָת, הוּא טוֹב, אִז מִתְעוּרָר אֵל כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל, וְעַל זֶה כְּתוּב (משלי י) וְצְדָקָה תַצִּיל מַמּוֹת. מָה הַטַּעַם? מְשׁוּם שְׁצְדָקָה הִיא עֵץ הַחַיִּים, וּמִתְעוּרָרָת עַל אוּתוֹ עֵץ הַמָּוֶת, וְלוֹקַח אוּתָם שְׁאֲחֻזִּים בּוּ וּמְצִילִם מִהַמָּוֶת. מִי גָרַם לְאוּתוֹ עֵץ חַיִּים שְׁיִתְעוּרָר לְזֶה? הוּא אוּמַר, אוּתָה צְדָקָה שְׁהוּא עוֹשֵׂה, כְּבִיכּוּל הוּא עֹשֵׂה אוּתוֹ לְמַעְלָה, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (תהלים ק) עֹשֵׂה צְדָקָה בְּכָל עֵת. וְהָרִי נִתְבָּאָר.

השלמה מהחשממות (סימן ז)

וְכִי בְּכָל עֵת יְכִיל בַּר נָשׁ לְמַעַבְדַּ צְדָקָה, אִי הָכִי תְרִיסָר שְׁעֵתִי בְּיוֹמָא מְאֵן יְכִיל. אֶלָּא הָכִי אוּלְיַפְנָא, מְאֵן דְּעַבִּיד צְדָקָה בְּכָל עֵת. מְאִי בְּכָל עֵת, כְּמָה דְּאֵת אָמַר (ויקרא ט"ז) וְאֵל יוֹבָא בְּכָל עֵת אֵל הַקּוּדְשׁ, וְאוּקְמוּהָ. וְלֹא תִימָא בְּכַנְסַת יִשְׂרָאֵל בְּלַחֲדוּי, דְּאִיהִי עֵת רַעוּנָא קְדִישָׁא בְּצַדִּיק. אֶלָּא אֲפִילוּ בְּכָל עֵת דְּלַתְתָּא אֲסַגִּי צְדָקָה עַלִּיָּהוּ וְאֲתַעַר צְדָקָה בְּכַלְהוּ, בַּעֲלָאִי וְתַתָּאִי. בְּגִין כֶּף יִשׁוּי לְבֵיהּ וְרַעוּתִיָּה

וְכִי בְּכָל עֵת יְכִיל אָדָם לַעֲשׂוֹת צְדָקָה? אִם כֵּן, שְׁתִּים עֲשָׂרָה שְׁעוֹת בְּיוֹם מִי יְכִיל?! אֶלָּא כֶּף לְמַדְנָה, מִי שְׁעוֹשֵׂה צְדָקָה בְּכָל עֵת. מָהוּ בְּכָל עֵת? כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (ויקרא טז) וְאֵל יוֹבָא בְּכָל עֵת אֵל הַקּוּדְשׁ, וּבְבִאֲרוּהָ. וְלֹא תֵאמַר בְּכַנְסַת יִשְׂרָאֵל לְבִדְהָ, שְׁהִיא עֵת רְצוֹן קְדוּשׁ בְּצַדִּיק, אֶלָּא אֲפִילוּ בְּכָל עֵת שְׁלֵמְטָה מְרַבָּה צְדָקָה עַלִּיהֶם, וּמִתְעוּרָרָת צְדָקָה בְּכָלֶם, בַּעֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים. מִפְּנֵי כֵן

יָשִׁים אָדָם לְבוֹ וּרְצוּנוֹ וַיִּדְבַק בּוֹ
בְּקֹדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא.

בֵּינָן שֶׁהִגִּיעוּ לַפְּנֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן,
סִפְרוּ לוֹ הַמַּעֲשֶׂה. אָמַר, וּמָה זֶה
בְּעֶצְמוֹ, אָפְלוּ כָל מִי שְׁמַחֲזִיק
לְאֵילָן (בְּאֵילָן) הַחַיִּים נִצּוֹל בְּעוֹלָם
הַזֶּה, וְאָפְלוּ מִן מִיתַת הָעוֹלָם
מִשָּׂאֵר בְּנֵי אָדָם, כָּל שֶׁפֶן מֵאַחֵר.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּכֻלָּם מְעוּרְתָה
הַצְדָּקָה אֶת אֵילָן הַחַיִּים, וּמְקוֹם
זֶה הוּא הַמְּזוּזָה לְכָל, וְלִתְלַמִּידֵי
הַחֲכָמִים מָה מַעֲשִׂיהֶם? שֶׁהָרִי כָּל
בְּנֵי הָעוֹלָם לֹא יִכּוּלִים לְעוֹרֵר
צְדָקָה עֲלֵיהֶם, שֶׁהָרִי הֵם אַחֲזִיזִים
בְּצְדָקָה, וְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם נִזְוָנִים
בְּזִכּוּתָם, בְּהֵם מִמֶּשׁ. וְהֵם לֹא
יִכּוּלִים לְהַתְּפָרֵס מֵהֶם מִמֶּשׁ,
מִפְּנֵי שֶׁכָּל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה,
מִשְׁתַּדֵּל בְּאֵילָן הַחַיִּים שֶׁכָּל בְּנֵי
הָעוֹלָם מִתְּפָרְסִים מִמֶּנּוּ.

נִמְצָא שֶׁהַתְּלַמִּידֵי חֲכָמִים
מְעוֹרְרִים מְזוּזָה לְעוֹלָם וְשְׁלוֹם. אִם
לְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם מִתְּעוֹרֵר מְזוּזָה,
מִדּוּעַ לָהֶם לֹא מִתְּעוֹרֵר? אֵלֶּא
תְּלַמִּיד חֲכָם הוּא אֵילָן הַחַיִּים
מִמֶּשׁ, וְאֵילָן הַחַיִּים לֹא נִזְוָן אֵלֶּא
מִן הָעוֹלָם הַבָּא, וְהָעוֹלָם הַבָּא
לֹא נִמְצָא בְּעוֹלָם הַזֶּה, אֵלֶּא לְאַחֵר
שֶׁעוֹלָה לְעוֹלָם הַהוּא, אִזּוֹ נִזְוָן
מִמֶּנּוּ וְנִשְׁרַשׁ שְׂרָשָׁיו עָלָיו. עַכְשָׁו
אוֹכְלִים מִפְּרֵי עֵץ הַחַיִּים. וּמָה
הוּא? אוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁנִּמְצָא אֵצֶל
הַעֲנִיִּים, וְהוּא נִקְרָא (בְּרַאשִׁית א) פְּרֵי
הָעֵץ אֲשֶׁר בַּתּוֹךְ הַגֶּן. וְעַל זֶה
אוֹכְלִים מִהַפְּרֵי הוּא בְּעוֹלָם הַזֶּה.
וְעַל זֶה לְמַדְּנֵנוּ, הֵם נִזְוָנִים בְּזָרוּעַ.
מִהִי הַזָּרוּעַ? זֹו גְבוּרָה. וְהֵם
מְזַמְּנִים לְעוֹלָם הַבָּא. שְׁמֹזוּן
הָעוֹלָם הַבָּא אֵינוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה,
אֵלֶּא צְמֻצוּם קָטָן שֶׁל הַכַּחַשׁ שְׁלוֹ
שֶׁנִּמְצָא בְּמִתִּיקוֹת הַתּוֹרָה. וְזֶה
טַעְמוֹ עַל הַפְּרֵי הַהוּא שֶׁל הָעֵץ
הַתּוֹחַתוֹן, וְזוֹ שְׂמֻחָה שֶׁל הַתְּלַמִּידֵי
חֲכָמִים וּמְזוּזָה הַעֲלִיּוֹן שְׁלֵהֶם. בֵּינָן

בַּר נֶשׁ וַיִּדְבַק בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא.
בֵּינָן דְּמָטוּ קָמֵי דְרַבִּי שְׁמַעוֹן סָחוּ לֵיהּ עוּבְדָא.
אָמַר, וּמָה דָא בְּלַחֲדוּדֵי, אָפְלוּ כָּל מָאן
דְּאֶחִיד לְאֵילָנָא (בְּאֵילָנָא) דְּחִי אֲשֶׁתְּזִיב בְּהָאֵי
עֲלָמָא וְאָפְלוּ מִן מוֹתָא דְעֲלָמָא, מִשָּׂאֵר בְּנֵי
נָשָׂא. כָּל שֶׁפֶן מֵאַחֲרָא.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּכֻלָּהוּ אֲתַעַר צְדָקָה אֵילָנָא
דְּחִי, וְהָאֵי אֲתַר אֵיהוּ דְּמְזוּנָא לְכָלֵּא
לְתַלְמִידֵי חֲכָמִים מָאֵי עֲבִידְתִּייהוּ דְּהָא כָּל בְּנֵי
עֲלָמָא לֹא יִכְלִי לְאַתְעָרָא צְדָקָה עֲלֵיהוּ, דְּהָא
אֵינוֹן בְּצְדָקָה אֲחִידִין וְכָל בְּנֵי עֲלָמָא בְּזִכּוּתִייהוּ
נְזוּנִין, בְּהוּ מִמֶּשׁ. וְאֵינוֹן לֹא יִכְלִין לְאַתְזָנָא
בְּהוּ מִמֶּשׁ, בְּגִין דְּכָל מָאן דְּאֲשֶׁתְּדַל בְּאוּרִייתָא,
אֲשֶׁתְּדַל בְּאֵילָנָא דְּחִי דְּכָל בְּנֵי עֲלָמָא נְזוּנִין
מִנֵּיהּ.

אֲשֶׁתְּבַח דְּתַלְמִידֵי חֲכָמִים מִתְּעָרֵי מְזוּנָא
לְעֲלָמָא וְשְׁלָמָא. אֵי לְכָל בְּנֵי עֲלָמָא
מִתְּעָרֵי מְזוּנָא, לוֹן אֲמָאֵי לֹא מִתְּעָרֵי. אֵלֶּא
תְּלַמִּיד חֲכָם הוּא אֵילָנָא דְּחִי מִמֶּשׁ. וְאֵילָנָא
דְּחִי לֹא מִתְּזָן אֵלֶּא מִן הָעוֹלָם הַבָּא. וְהָעוֹלָם
הַבָּא לֹא אֲשֶׁתְּבַח בְּהָאֵי עֲלָמָא אֵלֶּא לְבַתָּר
דְּעָאֵל לְהַהוּא עֲלָמָא, כְּדִין אֲתָזָן בֵּיהּ וְאֲתַנְטְעוּ
שְׂרָשׁוּי עֲלֵיהּ. הַשְׁתָּא אַכְלֵי מְאִיבָא דְּאֵילָנָא
דְּחִי. וּמָאן אֵיהוּ, הַהוּא אֲתַר דְּאֲשֶׁתְּבַח לְגַבֵּי
מִסְפָּנָא וְאֵיהוּ אֲקָרִי (בְּרַאשִׁית ג) פְּרֵי הָעֵץ אֲשֶׁר
בַּתּוֹךְ הַגֶּן. וְעַל דָּא אַכְלֵי מִהַהוּא פְּרֵי בְּהָאֵי
עֲלָמָא.

וְעַל דָּא תְּנִינָן, הֵם נְזוּנִין בְּזָרוּעַ. מָאֵי בְּזָרוּעַ,
דָּא גְבוּרָה. וְאֵינוֹן זְמִינִין לְעוֹלָם הַבָּא.
דְּמְזוּנָא דְּעוֹלָם הַבָּא, לֹאוּ אֵיהִי בְּהָאֵי עֲלָמָא,
אֵלֶּא צְמֻצוּמָא זְעִירָא דְּחִילָא דִּילֵיהּ, דְּאֲשֶׁתְּבַח
בְּמִתִּיקוֹ דְּאוּרִייתָא. וְדָא טַעְמֵי עַל הַהוּא אֵיבָא
דְּאֵילָנָא תְּתָאָה וְדָא חִידוֹ דְּתַלְמִידֵי חֲכָמִים

וּמְזוֹנָא עֲלָא דִּילְהוּן. פִּיּוֹן דִּיעֲבֹרוּן מֵהָא
עֲלָמָא, פְּמָה נַחְלִין עֲלָאין דְּעוֹלָם הַבָּא סַחְרָן
לְדוּכְתִייהוּ, וְיִשְׁתַּרְשׁוּן בֵּיהּ וְיִסְתַּלְקוּן לְעֵילָא
לְעֵילָא. פְּמָה דָּאת אָמַר (ישעיה ס"ד) עֵין לֹא רָאתָה
אֱלֹהִים זִוְלַתְךָ יַעֲשֶׂה לְמַחְפָּה לּוֹ.

מָאֵי יַעֲשֶׂה, דָּא יוֹבְלָא. הֵהוּא דְאֶקְרִי הָעוֹלָם
הַבָּא. לְמַחְפָּה לּוֹ וְדָאֵי, דְלֹא בְעֵינֵין מְזוֹנָא
לְעֲלָמָא דָּא, עַד דְּאֶתְאֵן (ס"א דאתאן) לְמְזוֹנָא
דִּילְהוּן. וּמָאֵי מְזוֹנָא דִּילְהוּן, הָעוֹלָם הַבָּא.
וְעַל דָּא זַפְאָן בְּכָלָא. דְּעֲלִייהוּ פְתִיב עֵין לֹא
רָאתָה אֱלֹהִים וְגוֹ': (עד כאן מההשממות).

רעיא מהימנא

וְהִתְנַחֲלִיתֶם אוֹתֶם לְבַנְיָכֶם וְגוֹ', (ויקרא כה) לְעוֹלָם בְּהֶם
תַּעֲבֹדוּ וְגוֹ'. פְּקוּדָא דָּא לְעַבּוּד בְּעַבְד
פְּנַעֲנִי, דְכְתִיב, לְעוֹלָם בְּהֶם תַּעֲבֹדוּ וְאִינוּן מִסְטָרָא דְחָם
דְּגַלֵי עֲרִינֵין דְּאֶתְמַר עֲלֵיהּ (בראשית ט) אַרְוּר פְּנַעֲן עַבְד עַבְדִּים
יְהִיָּה לְאַחִיו. אָמַאי עַבְד עַבְדִּים. אֶלָּא עַבְד לְהֵוּא עַבְד
עוֹלָם, דְּאִיהוּ עוֹלְמוֹ שֶׁל יוֹבֵל. וְאֵי תִימָא דְהָא אַחֵוּה
דְשֶׁם וְיַפְתָּ הָוָה, אָמַאי לֹא הָוָה הָכִי כְּוֹתִייהוּ. וְהָכִי
מְזַרְעָא דְחָם הָוָה אֶלְיַעְזָר עַבְד דְּאַבְרָהָם, אָמַאי לֹא הָוָה
כְּוֹתִייהוּ, דְנַפְק צְדִיק, וְקוּדְשָׁא בְרִינָה הוּא אוּדֵי בְכַרְכְּתִייהוּ,
פַּד בְּרִינָה לִיָּה לְבָן.

אֶלָּא וְדָאֵי הֵכָא בְּרִזָּא דְגִלְגוּלָא, גּוֹלָל אֹר מִפְּנֵי חֲשֵׁךְ,
עַבְדָּא דְאַבְרָהָם דְנַפְק מִחֲשֵׁךְ, וְדָא זַרְעָא דְחָם, דִּיו
לְעַבְד לְהִיּוֹת פְּרַבּוֹ דְאִיהוּ אַבְרָהָם, דְנַפְק מִתְּרַח עוֹבְד
עַבּוּדָה זָרָה. וְחֲשֵׁךְ מִפְּנֵי אֹר, דָּא יִשְׁמַעְאֵל דְנַפְק
מֵאַבְרָהָם, וְעֵשׂוּ מִיִּצְחָק.

וְרִזָּא תַעֲרוּבַת טַפִּין, בְּאֶתֶר דְלָאוּ דִילִיָּה גְרִים דָּא. מָאֵן
דְּעָרִיב טַפָּה דִילִיָּה, בְּשַׁפְּחָה מַחְלַת בֵּת יִשְׁמַעְאֵל,
אוּ בְּכַת אֵל נֶכֶר, דְּאִינוּן רַע חֲשֵׁךְ, וְטַפָּה דִילִיָּה טוֹב אֹר,
(בראשית א) וַיִּרְא אֱלֹהִים אֵת הָאֹר כִּי טוֹב. מְעָרֵב טוֹב עִם
רַע, עֵבֶר עַל מִימְרָא דְמֵאֲרִיָּה, דְאָמַר (בראשית ב) וּמַעַן

שִׁיעֲבֹרוּ מִהָעוֹלָם הַזֶּה, פְּמָה
נַחְלִים עֲלִיוֹנִים שֶׁל עוֹלָם הַבָּא
מְקִיפִים לְמַקּוּמָם, וְיִשְׁתַּרְשׁוּ בּוֹ
וְיַעֲלוּ לְמַעְלָה לְמַעְלָה, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה סד) עֵין לֹא רָאתָה
אֱלֹהִים זִוְלַתְךָ יַעֲשֶׂה לְמַחְפָּה לּוֹ.
מָהוּ יַעֲשֶׂה? זֶה הַיּוֹבֵל, זֶה שֶׁנֶּקְרָא
עוֹלָם הַבָּא. לְמַחְפָּה לּוֹ, וְדָאֵי.
שְׂלֵא רוּצִים מְזוּן לְעוֹלָם הַזֶּה עַד
שֶׁיִּגְיַעוּ (שִׁחְרוּ) לְמִזּוֹן שְׁלָהֶם. וּמָהוּ
הַמְזוּן שְׁלָהֶם? הָעוֹלָם הַבָּא. וְעַל
זֶה זְכָאִים בְּכָל, שֶׁעֲלִיָּהֶם פְתוּב
עֵין לֹא רָאתָה אֱלֹהִים וְגוֹ': (עד כאן
מההשממות).

רעיא מהימנא

וְהִתְנַחֲלִיתֶם אוֹתֶם לְבַנְיָכֶם וְגוֹ',
לְעֵלָם בְּהֶם תַּעֲבֹדוּ וְגוֹ'. מְצוּהָ זוֹ
לְעַבְד בְּעַבְד פְּנַעֲנִי, שְׁכַתוּב לְעֵלָם
בְּהֶם תַּעֲבֹדוּ, וְהֵם מֵהַצַּד שֶׁל חָם
שֶׁגִּלָּה עֲרִיּוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר עָלָיו
(בראשית ט) אַרְוּר פְּנַעֲן עַבְד עַבְדִּים
יְהִיָּה לְאַחִיו. לְמָה עַבְד עַבְדִּים?
אֶלָּא עַבְד לְאוֹתוֹ עַבְד עוֹלָם,
שֶׁהוּא עוֹלְמוֹ שֶׁל יוֹבֵל. וְאִם
תֵּאמַר שֶׁהִי אַחִיָּהֶם שֶׁל שָׁם וְיַפְתָּ
הִיָּה, לְמָה לֹא הִיָּה כֶּף כְּמוֹתֶם?
וְכֵן, מֵהַזֶּרַע שֶׁל חָם הִיָּה אֶלְיַעְזָר
עַבְד אַבְרָהָם, לְמָה לֹא הִיָּה
כְּמוֹתוֹ, שֶׁיִּצְא צְדִיק, וְהַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא הוֹדָה בְּכַרְכְּתוֹ כְּשֶׁבָרַךְ
אוֹתוֹ לְבָן?

אֶלָּא וְדָאֵי כָּאן בְּסוּד הַגִּלְגוּל,
גּוֹלָל אֹר מִפְּנֵי חֲשֵׁךְ - עַבְד
אַבְרָהָם שֶׁיִּצְא מִחֲשֵׁךְ, וְזֶה הַזֶּרַע
שֶׁל חָם, דִּיו לְעַבְד לְהִיּוֹת פְּרַבּוֹ,
שֶׁהוּא אַבְרָהָם, שֶׁיִּצְא מִתְּרַח
עוֹבְד עַבּוּדָה זָרָה, וְחֲשֵׁךְ מִפְּנֵי
אֹר - זֶה יִשְׁמַעְאֵל שֶׁיִּצְא
מֵאַבְרָהָם, וְעֵשׂוּ מִיִּצְחָק.

וְסוּד תַעֲרוּבַת טַפּוֹת בְּמַקּוּם שְׁאִינוּ
שְׁלוֹ גְרָם אֵת זֶה. מִי שֶׁמְעָרֵב טַפָּה
שְׁלוֹ בְּשַׁפְּחָה מַחְלַת בֵּת
יִשְׁמַעְאֵל, אוּ בְּכַת אֵל נֶכֶר, שֶׁהֵם

הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו.

קִרְשָׁא בְּרִיף הוּא, בְּהֵהוּא דְעָרַב (רב), אֲרַפִּיב לִיה, וְאִיִּיתִי לִיה בְּגִלְגוּלָא לְקַבְּלָא עוֹנְשִׁיה. חֲזַר בְּתִיּוּבְתָא, אֲשַׁתְּדַל בְּאוּרִיִּיתָא, וְאֲפָרִישׁ טוֹב מֵרַע, דְּאִינוּן אָסוּר וְהֵתֵר, טוּמְאָה וְטְהָרָה, כְּשֵׁר וּפְסוּל. בְּדָא אֲתַפְּרֵשׁ רַע מִטוֹב, דְּאֲתַמֵּר בִּיה וַיִּיצֵר, יִצְרָה לְטָב, וַיִּצְרָה לְבִישׁ. בְּאוּרִיִּיתָא אֲפָרִישׁ לוֹן, קִדְשָׁא בְּרִיף הוּא נְרִית לִיה נִשְׁמַתָּא מִגִּיָּה, לְמַהוּי שְׁלֹטָא עַל תְּרוּוּיָהוּ, בְּחַד דְּאִיהוּ אוּר. עֲלָמָא דְאַתִּי. וּבְחַד דְּאִיהוּ חֲשָׁף, עֲלָמָא דִּין. הֵדָא הוּא דְכַתִּיב וַיִּפַּח בְּאִפּוֹ נִשְׁמַת חַיִּים.

וּכְפּוּם זְכוּוֹן וְחוּבִין. כְּמָה דְאוּקְמוּהָ, הָעוֹשָׂה מְצוּה אַחַת מְטִיבִין לוֹ. בִּינּוּנִי, זְכוּוֹן וְחוּבוֹי שְׁקוּלִין, פְּלַגוּ זְכוּוֹן לְעֵילָא (ס"א וּפְלַגוּ לְתַתָּא) וּפְלַגוּ חוּבוֹי לְתַתָּא, וְרָזָא דָא (אסתר ה) מַה שְׁאַלְתָּךְ וַיִּנְתֵּן לָךְ וַיְמַה בְּקִשְׁתָּךְ עַד חֲצִי הַמְּלָכוֹת וְתַעֲשׂוּ. צְדִיק גְּמוּר, כָּל זְכוּוֹי לְעֵילָא, וְחוּבוֹי לְתַתָּא. רְשָׁע גְּמוּר, חוּבוֹי לְעֵילָא, וְזְכוּוֹי לְתַתָּא.

וּפְרַ נֶשׁ דְּחָב בְּאַתְגְּלִיָּא, בְּתַרִּין דְּרַגִּין אִיהוּ, אִי חֲזַר בְּתִיּוּבְתָא בְּאַתְגְּלִיָּא, בֵּין צְדִיקֵיָּא, (דף קי"א ע"ב) בְּגִין דִּינְדַעִין דִּינוֹי דְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא, וְנִטְרִין גְּרַמִּיָּהוּ מִלְּמַחֲטִי. וּבְאַתְפִּסְיָּא, בֵּין רְשִׁיעֵיָּא, לְקַיִים בְּהוּ (איוב יא) וְעֵינֵי רְשָׁעִים תִּכְלִינָה.

וּבְגִין דָּא, חוּבָא דְאָדָם דְּעֵבֵר, עַל (בראשית ב) וַיֵּצֵא יְיָ אֱלֹהִים, וְאוּקְמוּהָ, אִין צו אֱלָא עֲבוּדָה זְרָה, אַעֲבַר עֲלִיהָ, אֲרַפִּיב לִיה בְּטַפְת תְּרַח, דְּבִיָּה רְתַח לְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא, דְּעֵבֵר עַל צו מַעֲבוּדָה זְרָה. הֵדָר בְּתִיּוּבְתָא, וְתַכְר צוּלְמִין דְּעֲבוּדָה זְרָה, וְכָל מְזוּנֵי דִלְיָה. הוּא תְקִין בְּמָה דְחָב, וְתַכְר חוּבָא, וּבְכַנְיָנָא בִישָׁא דְבְנָה, וְאַמְלִיף לִיה לְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא וּשְׁכִינְתִּיהָ. עַל עֲלָמָא.

רַע חֲשָׁף, וְהֵטְפָה שְׁלוֹ טוֹב אוּר, (שם א) וַיִּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוּר כִּי טוֹב, מְעַרְב טוֹב עִם רַע, עוֹבֵר עַל מֵאָמֵר רְבוּנוּ שְׁאָמֵר, (שם ב) וַיִּמְעַץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ.

הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְרַפִּיב אוּתוּ בְּאוּתוּ שְׁעָרַב (רב), וּמְכִיאוּ בְּגִלְגוּל לְקַבְּלָא עֲנָשׁוּ. אִם חֲזַר בְּתִשׁוּבָה, הִתְעַסֵּק בְּתוֹרָה וְהִפְרִיד טוֹב מֵרַע, שְׁהֵם אָסוּר וְהֵתֵר, טְמֵאָה וְטְהָרָה, כְּשֵׁר וּפְסוּל - בְּזַה נְפִרְד הָרַע מִהַטּוֹב, שְׁנֵאָמֵר בּוּ וַיִּיצֵר, יִצְרָה לְטוֹב וַיִּצְרָה לְרַע. בְּתוֹרָה הִפְרִיד אוּתֵם. הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מוֹרִישׁ לוֹ נִשְׁמָה מִמֶּנּוּ, שְׁיִהִיָּה שׁוֹלֵט עַל שְׁנֵיהֶם, בְּאַחַד שֶׁהוּא אוּר - הָעוֹלָם הַבָּא, וּבְאַחַד שֶׁהוּא חֲשָׁף - הָעוֹלָם הַזֶּה. זְהוּ שְׁפָתוֹב וַיִּפַּח בְּאִפּוֹ נִשְׁמַת חַיִּים.

וּכְפִי זְכוּוֹת וְחוּבוֹת, כְּמוּ שְׁבַאֲרוּהָ, הָעוֹשָׂה מְצוּה אַחַת מְטִיבִין לוֹ. בִּינּוּנִי - זְכוּוֹת וְחוּבוֹת שְׁקוּלִים, חֲצִי זְכוּוֹת לְמַעְלָה (חֲצִי לְמַטָּה) וְחֲצִי חֲטָאוּ לְמַטָּה, וְזַה סוּד (אסתר ה) מַה שְׁאַלְתָּךְ וַיִּנְתֵּן לָךְ וַיְמַה בְּקִשְׁתָּךְ עַד חֲצִי הַמְּלָכוֹת וְתַעֲשׂוּ. צְדִיק גְּמוּר - כָּל זְכוּוֹתוֹ לְמַעְלָה, וְחוּבוֹתוֹ לְמַטָּה. רְשָׁע גְּמוּר - חוּבוֹתוֹ לְמַעְלָה, וְזְכוּוֹתוֹ לְמַטָּה.

וּבִין אָדָם שְׁחָטָא בְּגִלְוִי, הוּא בְּשַׁנִּי דְּרַגּוֹת: אִם חֲזַר בְּתִשׁוּבָה בְּגִלְוִי - בֵּין צְדִיקִים, מִשּׁוּם שְׁיִוְדָעִים דִּינֵי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשׁוּמְרִים עֲצָמָם מִלְּחָטָא. וּבְמַכְסָה - בֵּין רְשָׁעִים, לְקַיִים בְּהֵם (איוב יא) וְעֵינֵי רְשָׁעִים תִּכְלִינָה.

וּמִשּׁוּם זֶה הַחֲטָא שְׁאָדָם עֵבֵר עַל (בראשית ב) וַיֵּצֵא ה' אֱלֹהִים, וּפְרָשׁוּהָ אִין צו אֱלָא עֲבוּדָה זְרָה, עֵבֵר עֲלִיו, הֲרַפִּיב אוּתוּ בְּטַפְת תְּרַח, שְׁבוּ הֲרַגִּזוּ אֶת הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁעֵבֵר עַל צו מַעֲבוּדָה זְרָה. חֲזַר בְּתִשׁוּבָה, וְשִׁבֵר צְלָמֵי עֲבוּדָה זְרָה וְכָל מְזוּנֵי דִלְיָה. הוּא תְקִין אֶת הַחֲטָא וְאֵת הַבְּנִין הָרַע שְׁבָנָה, וְהַמְלִיף אֶת הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינְתוֹ עַל הָעוֹלָם.

במאי. בגין דקדיש שמייה יתברך ברבים, ועאל בנורא לאתוקדא גרמיה. לקיים ביה (דברים ז) פסילי אלהיהם תשרפון באש. ולא עוד אלא דלאבוי תרח אהדר בתיובתא, ואעיל ליה ולאמיה, ולכל מארי דההוא דרא בגן עדן. והכי אתלבן בנורא ככספא, דאיהי מוני"טא דמלפא, ושקר לה בעופרת, אעיל ליה בנורא, ונפק העופרת לבר, ישמעאל. ובגין דא נפק, מצחק בעבודה זרה. ואשתאר אדם מלובן, והאי איהו שינוי השם. דכד אתגלגל אדם, בעי למעבד ליה שנוי השם, שנוי מקום, ושנוי מעשה.

לבתר אתא יצחק, ואתתקף ביה, מחובא תניינא, דאתמר ביה על האדם, דדא שפיכות דמים, ודא גרם נסיונא דיצחק בספינא. ואתברר ביה, כמאן דבריר אוכל מגו פסולת, ונפיק פסולת לבר, עשו שופך דמים.

לבתר אתא יעקב, וארפיב ליה בלבן, ואתעביד עבד לגביה, הדא הוא דכתיב. (בראשית כט) אעבדך שבע שנים ברחל. ובההיא סבה דאחלה ליה באחותה, עבד שבע שנים אתרנין. לאפקא תרין טפין דזרק אדם באתר נוכראה, ודא גלוי עריות, והאי איהו לאמר. ואפיק לון מן לבן הארמי, נחש.

ובתלת אליון, הוה לאדם שנוי השם, ושנוי מקום, ושנוי מעשה. שנוי השם: באברהם. ושנוי מקום: ביצחק. ושנוי מעשה: ביעקב. ואי להאי דאתמר ביה, (איוב כח) אז ראה ויספרה, קבל בתיובתא כל שפן לאחרים. ובגין דא, עבד טוב אתרא גרים. ועבד רע, אוף הכי אכל שאר עבדים, לעולם בהם תעבדו. קמו מארי מתיובתא, ואמרו (תהלים קמד) אשרי העם שפכה לו, שפכה בגימטריא משה. קם רעיא מהימנא ואמר, אשרי העם שניי אלהיו. (ע"כ רעיא מהימנא)

עבדים, לעולם בהם תעבדו. קמו בעלי הישיבה ואמרו, (תהלים קמד) אשרי העם שפכה לו, שפכה בגימטריא משה. קם הרועה הנאמן ואמר, אשרי העם שה' אלהיו. (ע"כ רעיא מהימנא).

במה? משום שקדש שמו יתברך ברבים ונכנס לאש לשרף את עצמו, לקים בו (דברים ז) פסילי אלהיהם תשרפון באש, ולא עוד, אלא שאת אביו תרח החזיר בתשובה, והכניס אותו ואת אמו ואת כל פרנסי אותו דור לגן עדן, וכך התלבן באש כפסוף, שהיא מטבע המלך, וזיה אותה בעפרת, הכניס אותה לאש, ויצאה העפרת החוצה, ישמעאל. ולפיכך יצא מצחק בעבודה זרה. ונשאר אדם מלובן, וזהו שנוי השם. שפשמתגלגל אדם, צריך לעשות לו שנוי השם, שנוי מקום, ושנוי מעשה.

אחר כך בא יצחק, והתחזק בו מהחטא השני שנאמר בו על האדם, שזה שפיכות דמים, וזה גרם את הנסיון של יצחק בספינ, והתברר בו, כמי שבורר אכל מתוך פסלת, ויצאה הפסלת החוצה, עשו שופך דמים.

אחר כך בא יעקב והרפיב אותו בלבן, ונעשה עבד אליו, זהו שכתוב (בראשית כט) אעבדך שבע שנים ברחל. ובאותה סבה שהחליפה באחותה, עשה שבע שנים אחרות, להוציא שתי טפות שזרק אדם במקום נכרי, וזה גלוי עריות, וזהו לאמר. והוציאם מלבן הארמי, נחש.

ובשרשת אלה היה לאדם שנוי השם, ושנוי מקום, ושנוי מעשה. שנוי השם - באברהם. ושנוי מקום - ביצחק. ושנוי מעשה - ביעקב. ואם לזה שנאמר בו (איוב כח) אז ראה ויספרה קבל בתשובה, כל שפן לאחרים.

ומשום זה, עבד טוב המקום גורם, ועבד רע גם כן. אכל שאר עבדים, לעולם בהם תעבדו. קמו בעלי הישיבה ואמרו, (תהלים קמד) אשרי העם שפכה לו, שפכה בגימטריא משה. קם הרועה הנאמן ואמר, אשרי העם שה' אלהיו. (ע"כ רעיא מהימנא).

זהר:

זהר

כי לי בני ישראל עבדים וגו'. (ויקרא כה) פקודא לעבוד בכל מיני עבודה במקדש, ולבר במקדש, בכל אינון פולחנין דאקרי עבודה, בצלותא, לאשתדלא בתר פקודי אורייתא דכלא אקרי עבודה, כעבד דאשתדל בתר מאריה, בכל מה דאצטריך.

כי לי בני ישראל עבדים וגו'. מצוה לעבד בכל מיני עבודה במקדש, ומחוץ למקדש בכל אותן עבודות שנקראות עבודה, בתפלה, להשתדל אחר מצוות התורה, שהכל נקרא עבודה, כעבד שמשתדל אחר רבו בכל מה שצריך.

בגין דישראל קרי לון עבדים, דכתיב פי לי בני ישראל עבדים הם. מאי טעמא אינון עבדים. בגין דכתיב אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים. ובגין כך כתיב בעשר אמירן לבתר, דכתיב (שמות כ) אנכי יי' אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים, למפלח ליה כעבד דפלח למאריה דפריק ליה מן מותא, דפריק ליה מפל בישין דעלמא.

משום שישראל קרא להם עבדים, שפתיב (ויקרא כה) כי לי בני ישראל עבדים הם. מה הטעם הם עבדים? משום שפתיב אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים. ומשום כך כתיב בעשרת הדברות אחר כך, שפתיב אנכי ה' אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים, לעבד אותו כעבד שעובד את רבו שפדה אותו ממות, ושפדה אותו מכל הרעות של העולם.

בתרין זינין (ב"א שמקון אליו) אקרון ישראל לקודשא בריה הוא, עבדים, דכתיב עבדי הם. ואקרון בנים, דכתיב (דברים יד) בנים אתם ליי' אלהיכם. בזמנא דידע ליה בר נש לקודשא בריה הוא באורח כלל, כדין אקרי עבד דעביד פקודא דמאריה, ולית ליה רשו לחפשא בגניזוי וברזין דביתיה. בזמנא דידע ליה בר נש באורח פרט, כדין אקרי בן רחימא דיליה, כבן דחפיש בגניזוי, בכל רזין דביתיה.

בשני סוגים (שמות אלו) נקראים ישראל לקדוש ברוך הוא עבדים, שפתיב עבדי הם (שם), ונקראים בנים, שפתיב (דברים יד) בנים אתם לה' אלהיכם. בזמן שמפיר האדם את הקדוש ברוך הוא בדרך כלל, אז הוא נקרא עבד שעושה מצות רבו, ואין לו רשות לחפש בגניזוי ובסודות ביתו. בזמן שמפיר אותו האדם בדרך פרט, אז נקרא בן, אהוב שלו, כמו בן שמחפש בגניזוי, בכל סודות ביתו.

ואף על גב דאקרי בן ברא בוכרא לקודשא בריה הוא, כמה דאת אמר (שמות ד) בני בכורי ישראל, לא יפוק גרמיה מפללא דעבד, למפלח לאבוי בכל פולחנין דאינון יקרא דאבוי. והכי אצטריך לכל בר נש למיהוי לגבי אבוי בן, לחפשא בגניזוי ולמנדע רזין דביתיה, ולאשתדלא אבתרייהו. ולמהוי לגבי אבוי עבד.

ואף על גב שנקרא בן, בן בכור לקדוש ברוך הוא, כמו שנאמר (שמות ד) בני בכרי ישראל, אל יוציא את עצמו מפלל של עבד, לעבד את אבוי בכל העבודות שהן כבוד אביו. וכך צריך לכל בן אדם להיות בן לגבי אביו, לחפש בגניזוי ולדעת סודות ביתו ולהשתדל אחריהם, ולהיות עבד לגבי אביו.

ורזא דמלה, תרין דרגין אינון לעילא,

וסוד הדבר - שמי דרגות הן

למעלה שצריך בן אדם להתעטר בזה, והן סוד האמונה, והן אחת אחת סוד של עבד, ואחת סוד של בן. והעבד הזה נקרא אדון כל הארץ. בן, כמו שבארנו, בני בכרי ישראל, והכל סוד אחד של האמונה. וצריך בן אדם להתעטר בדרגות הללו, להכלל בסוד האמונה.

עבד, לעבד בכל מיני עבודה, בתפלה שנקראת עבודה, כמו אותו עבד שהוא סוד עליון, שלא שוכף לעולמים תמיד, ומשבח ומגן תמיד. והרי נתבאר בעבודות אחרות, שכל העבודות ודברי העולמות, כלם הוא עושה ועובד. ומשום זה נקרא אדון, משום שהוא עבד לעבד, נקרא אדון כל הארץ. בן אדם שמתעטר בסוד הזה, להיות עבד לעבד עבודת רבו, הוא עולה ומתעטר להיות בדרגה הזו, ונקרא אף כאן אדון, שהרי הוא מברך בכל העבודות האלה את העולם הזה ומעמידו, ועל זה נקרא אדון. (אדוני הארץ).

אשרי חלקו של הבן הזה, שזוכה להשתדל לדעת בגנוי אביו ובכל סודות ביתו, כמו בן יחידי שהשליטו אביו בכל גנויו, וזהו הפכוד, ששולט על הכל מי שמשתדל בתורה לדעת את הקדוש ברוף הוא. ובאותם הגנוים שלו נקרא בן לקדוש ברוף הוא, בכל כחות השמים אין מי שימחה בידו, בכל שעה שמצטרף להפגס אל אביו. אשרי חלקו בכל העולמות. ומשום זה, כשמשתדל להכירו בדרך פרט, בסוד החכמה, אז נקרא בן. בעבודה שפן אדם עובד לקדוש ברוף הוא יש עבודה שצריך אדם

דאצטריך פר נש לאתעטרא בהו, ואינון רזא דמהימנותא, ואינון חד. חד, רזא דעבד. וחד, רזא דבן. והאי עבד, אקרי אדון כל הארץ. בן, כמה דאוקימנא בני בכורי ישראל. וכלא רזא חדא דמהימנותא. ואצטריך פר נש לאתעטרא באלין דרגין, לאתפללא ברזא דמהימנותא.

עבד, למפלה בכל זיני פולחנא, בצלותא דאקרי עבודה, פהאי עבד דאיהו רזא עלאה, דלא שכיף לעלמין תדיר, וקא משבחה ומנגנא תדיר. והא אתמר בפולחנין אחרנין, דכל פולחנין ומלין דעלמין פלהו איהו עביד ופלה. ובגין דא אקרי אדון, בגין דאיהו עבד למפלה, אקרי אדון כל הארץ. פר נש דאתעטר ברזא (דף ק"ב ע"א) דא, למיהוי עבד למפלה פולחניה דמאריה, איהו סליק ואתעטר למיהוי בדרגא דא, ואקרי אוף הכי אדון, דהא איהו בריך בכל אינון פולחנין, להאי עלמא, וקיים ליה. ועל דא אקרי אדון.

(ס"א אדוני הארץ).

זבאה חולקיה דהאי בן, דזכי לאשתדלא למנדע בגנוי דאבוי, ובכל רזין דביתיה, פברא יחידאי דאשליטיה אבוי בכל גנזוי, ודא איהו יקרא, דשליט על פלא מאן דישתדל באורייתא, למנדע ליה לקודשא בריך הוא. ובאינון גנזין דיליה, אקרי בן לקודשא בריך הוא, פל חילי שמיא, לית מאן דימחי בידיה, בכל שעטא דאצטריך למיעל לגבי אבוי. זבאה חולקיה בעלמין פלהו. ובגין דא, פד אשתדל למנדע ליה בארץ פרט, ברזא דחכמתא, פדין אקרי בן.

בפולחנא דפר נש פלה ליה לקודשא בריך הוא, אית פולחנא, דאצטריך פר

נש לאתפללא בתרווייהו,

להפלת בשניהם, להיות עבד וכן, להתעטר בקדוש ברוך הוא. ומהו? זו עבודת התפלה, שצריך להיות בה עבד וכן, להפלת בדרגות העליונות הללו. לעבד ולהתקין תפלה בסוד של עבד, לעבד את העבודה של תקון העולמות, ולהדביק רצונו בסודות החכמה, להתדבק ברבו בגנוים עליונים פראוי.

בן נדבק תמיד באביו ללא פרוז כלל, אין מי שימחה בידו. העבד עושה עבודת רבו ומתקין תקוני העולם. מי שיהיה שניהם בכלל אחד, בחבור אחד, זהו אדם שמתקין את סוד כל האמונה בכלל אחד, ללא פרוז כלל, ומחבר את הכל כאחד. זהו בן אדם שהקדוש ברוך הוא מכריז עליו בכל אותם חילות ומחנות של כל העולמות ובכל אותם הרקיעים: הזהרו בפלוני נאמן בית המלך, שכל גנזי רבו בידו. אשריו בעולם הזה, ואשריו בעולם הבא.

מאותו יום והלאה נודע האדם ונרשם בכל העולמות. בשעה שצריך, כל החילות והמחנות, כלם מזהרים להיות אצלו, והקדוש ברוך הוא לא רוצה אלא אותו בלבדו. וקול מתעורר: ראוי הוא ליחיד להיות אצל היחיד ולהתעסק יחיד ביחיד.

והסוד של שתי הדרגות האלו מצאנו בפסוק אחד, שכתוב (ישעיה מט) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר. ויאמר לי עבדי אתה - הרי עבד. ישראל - הרי בן. שפאשר הם כלל אחד, אז כתוב אשר בך אתפאר. ברוך ה' לעולם אמן ואמן. ימלך ה' לעולם אמן ואמן.

למהוי עבד וכן, לאתעטרא ביה בקודשא בריך הוא. ומה איהו. דא פולחנא דצלותא, דאצטריך למהוי בה עבד וכן, לאתפללא בדרגין עלאין אלין. למפלח ולא תקנא צלותא ברזא דעבד, למפלח פולחנא דתקונא דעלמין. ולא תדבקא רעותיה ברזין דחכמתא, לא תדבקא במאריה בגניזין עלאין פדקא חזי. בן אתדבק תדיר באבוי בלא פרוזא כלל, לית מאן דימחי בידיה. עבד, עביד פולחנא דמאריה, ואתקין תקוני עלמא. מאן דהוי תרווייהו בכללא חדא, בחבורא חדא, דא איהו בר נש דאתקין רזא דכל מהימנותא בכללא חדא, בלא פרוזא כלל, ומחבר בלא כחדא. דא איהו בר נש, דקודשא בריך הוא אכריז עלוי בכל אלין חיילין ומשריין דכל עלמין, ובכל אינון רקיעין, אזדהרו בפלניא מהימנא דבי מלפא, דכל גנזי דמאריה בידיה. זכאה איהו בהאי עלמא, וזכאה איהו בעלמא דאתי.

מהחוא יומא ולהלאה, אשתמודע בר נש, ואתרשים בעלמין פלהו. בשעתא דאצטריך כל חילין ומשריין פלהו אזדהרן למהוי גביה, וקודשא בריך הוא לא בעי אלא איהו בלחודוי. וקלא אתער, יאות הוא ליחיד למהוי גביה דיחיד, ולא תעסקא יחיד ביחיד. ורזא דתריין דרגין אלין, אשפחנא בחד קרא, דכתיב, (ישעיה מט) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר. ויאמר לי עבדי אתה, הא עבד. ישראל הא בן. דכד אינון פללא חדא, פדין כתיב אשר בך אתפאר. ברוך ה' לעולם אמן ואמן ימלוך ה' לעולם אמן ואמן.

פְּרִשְׁת בַּחֲקָתִי

אִם בַּחֲקָתִי תִלְכוּ וְגו' (ויקרא כ"ו) רַבִּי חֵיִיא פְּתַח, עֲמִי זָכַר נָא מֵה יַעֲזֵב בְּלֶק מִלֶּךְ מוֹאָב וּמָה עָנָה אוֹתוֹ בְּלַעַם בֶּן בְּעוֹר וְגו'. עֲמִי זָכַר נָא, זַפָּאָה חוּלְקָא דְעֵמָא דָּא, דְמֵאֲרִיִּהוּן אוֹכַח לוֹן הָכִי. עֲמִי זָכַר נָא, אָף עַל גַּב דְּאֲתוֹן סְטָאן מֵאוּרְחִי, עֲמִי אֲתוֹן, דְּלֵא בְּעֵינָא לְמַעַבְדַּ לְכוּ כַּעֲבוּדֵיִיכוּ.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, זַפָּאָה חוּלְקָא דְעֵמָא, דְמֵאֲרִיִּהוּ אָמַר לוֹן, (מיכה ו) עֲמִי מָה עֲשִׂיתִי לָךְ וּמָה הִלְאִיתִיךָ עָנָה בִּי. מֵה יַעֲזֵב בְּלֶק מִלֶּךְ מוֹאָב. בְּכַמָּה מְלִין וְעוּבְדִין אָמַר לְשִׁיצָאָה לְכוּ מֵעֵלְמָא, וְכַמָּה חֲרָשִׁין אֲתַעֲר לְקַבְּלֵיִיכוּ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אָמַר לוֹן קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, זְכוֹר נָא. וְוִי דְאַנְן צְוּוּחִין בְּכָל יוֹמָא, וְגַעֲיִנְן וּבְכִינְן, (איכה ה) זְכוֹר יְי' מָה הָיָה לָנוּ. (תהלים קלז) זְכוֹר יְי' לְבַנְי אֲדוּם, וְלֵא בְּעִי לְאַשְׁגַּחָא עֲלֵנָא, הוּא אָמַר לָן בְּבַעוּ זְכוֹר נָא, אִין נָא אֵלֵא לְשׁוֹן בְּעוּתָא, וְאַנְן לֵא אֲשַׁגְחָנָא בִּיה, כְּגוּוֹנָא דָּא אָנְן צְוּוּחִין, זְכוֹר יְי' מָה הָיָה לָנוּ, זְכוֹר יְי' לְבַנְי אֲדוּם, (תהלים עד) זְכוֹר עֲדַתְךָ קְנִיתָ קְדָם, (תהלים קו) זְכַרְנִי יְי' בְּרִצּוֹן עֲמִיךָ, וְלֵא בְּעִי לְאַשְׁגַּחָא עֲלֵן.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, וְדַאי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲשַׁגַּח עֲלֵן תְּדִיר, וְדְכִיר לָן, אִי לָאו דְאִיהוּ אֲשַׁגַּח בְּהוּ בִּישְׂרָאֵל, וְדְכִיר לוֹן, לֵא יְקוּמוּן חַד יוֹמָא בְּגִלוּתָא, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (ויקרא כו) וְאָף גַּם זֹאת בְּהִיוֹתֶם בְּאֶרֶץ אֲבִיבֵיהֶם וְגו'. (דף ק"ב ע"ב)

קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֵא עֲבִיד לָן כְּעוּבְדֵנָא. תָּא חֲזִי, בְּלֶק חַפִּים הָוָה, וְרַב חֲרָשִׁין בְּעוּבְדֵי יְדוּי, יִתִּיר מִן בְּלַעַם. וְהָכִי אוּלִיפְנָא כָּל

פְּרִשְׁת בַּחֲקָתִי

אִם בַּחֲקָתִי תִלְכוּ וְגו'. רַבִּי חֵיִיא פְּתַח, (מיכה ו) עֲמִי זָכַר נָא מֵה יַעֲזֵב בְּלֶק מִלֶּךְ מוֹאָב וּמָה עָנָה אוֹתוֹ בְּלַעַם בֶּן בְּעוֹר וְגו'. עֲמִי זָכַר נָא, אֲשֶׁרִי חִלְקוּ שֶׁל הָעַם הַזֶּה שְׂרַבּוֹנִים מוֹכִיחַ אוֹתָם פֶּה. עֲמִי זָכַר נָא, אָף עַל גַּב שְׂאֲתָם סוּטִים מְדַרְכֵי - עֲמִי אֲתָם, שְׂאִינִי רוּצָה לַעֲשׂוֹת לָכֶם כְּמַעֲשֵׂיכֶם.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, אֲשֶׁרִי חִלְקוּ שֶׁל הָעַם שְׂרַבּוֹנִים אֹמֵר לָהֶם: עֲמִי מָה עֲשִׂיתִי לָךְ וּמָה הִלְאִיתִיךָ עָנָה בִּי. מֵה יַעֲזֵב בְּלֶק מִלֶּךְ מוֹאָב. בְּכַמָּה דְבָרִים וּמַעֲשִׂים אָמַר לְהַשְׁמִיד אֶתְכֶם מִהָעוֹלָם, וְכַמָּה כְּשָׁפִים עוֹרֵר כְּפָגְדֵיכֶם.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אָמַר לָהֶם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל: זָכַר נָא. אוֹי שְׂאֵנוּ צוּוּחִים בְּכָל יוֹם, וְגוֹעִים וּבּוֹכִים, (איכה ה) זָכַר ה' מָה הָיָה לָנוּ, (תהלים קלז) זָכַר ה' לְבַנְי אֲדוּם, וְלֵא רוּצָה לְהַשְׁגִּיחַ עֲלֵינוּ, הוּא אָמַר לָנוּ: בְּבִקְשָׁה זָכַר נָא. אִין נָא אֵלֵא לְשׁוֹן בְּקָשָׁה, וְאַנּוּ לֵא הַשְׁגַּחְנוּ בּוּ. כְּמוֹ כֵּן אָנּוּ צוּוּחִים: זָכַר ה' מָה הָיָה לָנוּ, זָכַר ה' לְבַנְי אֲדוּם, (שם עד) זָכַר עֲדַתְךָ קְנִיתָ קְדָם, (שם קו) זְכַרְנִי ה' בְּרִצּוֹן עֲמִיךָ, וְלֵא רוּצָה לְהַשְׁגִּיחַ עֲלֵינוּ.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, וְדַאי שְׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁגִּיחַ עֲלֵינוּ תְּמִיד וְזוֹכֵר אוֹתָנוּ, שְׂאֵם הוּא לֵא יִשְׁגַּיַח עַל יִשְׂרָאֵל וְזוֹכֵר אוֹתָם, לֵא יַעֲמְדוּ יוֹם אֶחָד בְּגִלוּת. זְהוּ שְׁכַתוּב (ויקרא כו) וְאָף גַּם זֹאת בְּהִיוֹתֶם בְּאֶרֶץ אֲבִיבֵיהֶם וְגו'. הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אִינוּ עוֹשֶׂה לָנוּ כְּמַעֲשֵׂינוּ.

בֵּא רָאָה, בְּלֶק חַכִּים הָיָה, וְגִדּוּל הַמְּכַשְׁפִּים כְּמַעֲשֵׂי יְדֵיו יוֹתֵר מִבְּלַעַם. וְכַף לְמַדְנּוּ, כָּל מָה

מָה דְבַעֲי בַר נֶשׁ בְּהַאי עֲלֵמָא כְּפּוֹלְחָנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּעִי לְאַתְעָרָא

בְּעוֹבְדָא לְתַמָּא. דְּבַעֻבְדָּא דְּלְתַמָּא, אֲתַעֲרַר
עוֹבְדָא לְעִילָא, וְעוֹבְדָא דָּא בְּעֵי בְּקְדוּשָׁה, וְהָא
אוּקְמוּהָ. וּבְאַתְרֵי דְּלִית עוֹבְדָא, אִית מְלָה,
וּבְמְלָה דְּפוּמָא, תְּלִיא עוֹבְדָא, לְאַתְעָרָא
לְעִילָא. כְּמָה דְּבַעֲיָנָן לְאַתְעָרָא קְדָשָׁה עֲלָאָה,
בְּעוֹבְדָא וּבְמְלָה. הֵכִי נְמִי אֵינְוִן דְּאַתְיִין
מְסֻטְרָא דְּמִסְאַבוּתָא, בְּעִיָּין לְאַתְעָרָא סְטְרָא
דְּלַהוֹן, בְּעוֹבְדָא וּבְמְלָה דְּפוּמָא.

וְאַף עַל גַּב דְּבַלְעָם חֲרֻשָׁא הָוָה רַב מִפְּל חֲרֻשִׁין
דְּעֲלָמָא, חֲרֻשָׁא עֲלָאָה מְנִיה הָוָה בְּלָק.
בְּקָסָם הָוָה בְּלָק רַב מִפְּל חֲפִימִין. וּבַלְעָם בְּנַחַשׁ
(וְהָא אוּקְמוּהָ). קָסָם וְנַחַשׁ תְּרִין דְּרָגִין אֵינְוִן, קָסָם
תְּלִיא בְּעוֹבְדָא. נַחַשׁ לָא תְּלִיא בְּעוֹבְדָא אֲלָא
בְּאַסְתְּפְלוּתָא, וּבְמְלָה דְּפוּמָא. וּכְדִין מִתְעָרִין
עֲלִייהוּ רוּחָא מְסֻטְרָא, לְאַתְלַבְּשָׁא בְּהוּ, וְעַבִּיד
מָה דְּעַבִּיד.

וַיִּשְׂרָאֵל קְדִישִׁין לָאו הֵכִי, אֲלָא כְּלַהוּ קְדִישִׁין,
וְכָל עוֹבְדֵייהוּ לְאַתְעָרָא עֲלִייהוּ רוּחָא
קְדִישָׁא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (ישעיה לב) עַד יַעֲרָה
עֲלִינוּ רוּחַ מִמָּרוֹם. וְעַל דָּא כְּתִיב, (במדבר כג) כִּי
לֹא נַחַשׁ בִּיעַקֵּב וְלֹא קָסָם בִּישְׂרָאֵל, דְּהָא אֵינְוִן
בְּסֻטְרָא דְּקְדוּשָׁה עֲלָאָה אֲחִידָן. וְעוֹבְדֵייהוּ
בְּקְדוּשָׁה אָתוּ, וּקְדוּשָׁה מִתְעָרִי עֲלִייהוּ
וּמִתְלַבְּשָׁן בְּהָ.

וְהָא חֲזִי, בְּקָסָם הָוָה בְּלָק רַב מִפְּל חֲפִימִין,
וּבַלְעָם בְּנַחַשׁ. וְעַל דָּא בְּשַׁעְתָּא דְּבַעָא
בְּלָק לְאַתְחַבְּרָא עֲמִיהָ, מָה כְּתִיב (במדבר כב) וַיִּלְכוּ
זִקְנֵי מוֹאָב וְזִקְנֵי מִדְּיָן וּקְסָמִים בִּיָּדָם. (ובלעם
עובדוי בנחש) תָּא חֲזִי, כְּמָלָה דְּפוּמָא הָוָה בַּלְעָם
רַב מִפְּל חֲרֻשִׁין דְּעֲלָמָא, וּבְאַסְתְּפְלוּתָא דְּהָוָה
נַחַשׁ, הָוָה יָדַע לְכוּנָא שַׁעְתָּא. וְעַל דָּא בַּעָא
בְּלָק לְאַשְׁלָמָא מְלָה (ס"א בלא) קָסָם וְנַחַשׁ.

שְׂרוּצָה בְּן אָדָם בְּעוֹלָם הָזֶה
בְּעַבְדוּת הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא, צְרִיף
לְעוֹרָר בְּמַעֲשֵׂה לְמַטָּה. שְׂבַמְעֵשָׁה
שְׂלֻמְטָה מִתְעוֹרָר מַעֲשֵׂה לְמַעְלָה,
וְהַמַּעֲשֵׂה הָזֶה צְרִיף בְּקֻשָׁה,
וְהָרִי פְּרֻשׁוּהָ. וּבְמִקּוּם שְׂאִין
מַעֲשֵׂה, יֵשׁ דְּבוּר. וּבְדְבוּר הַפָּה
תְּלוּי הַמַּעֲשֵׂה, לְעוֹרָר לְמַעְלָה.
כְּמוֹ שְׂצָרִיכִים לְעוֹרָר קְדָשָׁה
עֲלִיוְנָה בְּמַעֲשֵׂה וּבְדְבוּר, כִּף גַּם
אוּתָם שְׂבָאִים מִצַּד הַטְּמָאָה
צְרִיכִים לְעוֹרָר אֶת הַצַּד שְׂלָהֶם
בְּמַעֲשֵׂה וּבְדְבוּר הַפָּה.

וְאַף עַל גַּב שְׂבַלְעָם הָיָה הַגְּדוּל
מִפְּל מְכַשְׁפֵי הָעוֹלָם - מְכַשֵּׁף
עֲלִיוֹן מִמְּנוּ הָיָה בְּלָק. בְּקָסָם הָיָה
בְּלָק גְּדוּל מִפְּל הַחֲכָמִים, וּבַלְעָם
בְּנַחַשׁ (וְהָרִי פְּרֻשׁוּהָ). קָסָם וְנַחַשׁ שְׂתִי
דְּרָגוֹת הֵן. קָסָם תְּלוּי בְּמַעֲשֵׂה,
נַחַשׁ לָא תְּלוּי בְּמַעֲשֵׂה, אֲלָא
בְּהַסְתְּפְלוּת וּבְדְבוּר הַפָּה, וְאִז
מְעוֹרְרִים עֲלִיוּ רוּחַ טְמָאָה
לְהַתְּלַבֵּשׁ בְּהֶם, וְעוֹשֵׂה מָה
שְׂעוֹשָׂה.

וַיִּשְׂרָאֵל קְדוּשִׁים לָא כִּף, אֲלָא
כְּלָם קְדוּשִׁים, וְכָל מַעֲשִׂיהֶם
לְעוֹרָר עֲלֵיהֶם רוּחַ קְדוּשָׁה, כְּמוֹ
שְׂנַאָמַר (ישעיה לב) עַד יַעֲרָה עֲלִינוּ
רוּחַ מִמָּרוֹם. וְעַל זֶה כְּתוּב, (במדבר
כג) כִּי לֹא נַחַשׁ בִּיעַקֵּב וְלֹא קָסָם
בִּישְׂרָאֵל, שְׁהָרִי הֵם אֲחוּזִים בְּצַד
הַקְּדָשָׁה הָעֲלִיוְנָה. וּמַעֲשִׂיהֶם
בְּקְדָשָׁה בָּאִים, וּקְדָשָׁה מִתְעוֹרְרָת
עֲלֵיהֶם וּמִתְלַבְּשִׁים בְּהָ.

וְכֹא רָאָה, בְּקָסָם הָיָה בְּלָק גְּדוּל
מִפְּל הַחֲכָמִים, וּבַלְעָם בְּנַחַשׁ.
וְעַל זֶה, בְּשַׁעָה שְׂרָצָה בְּלָק
לְהַתְּחַבֵּר עִמּוֹ, מָה כְּתוּב? (שם כב)
וַיִּלְכוּ זִקְנֵי מוֹאָב וְזִקְנֵי מִדְּיָן
וּקְסָמִים בִּיָּדָם. (ובלעם מעשיו בנחש)
בֹּא רָאָה, בְּדְבוּר הַפָּה הָיָה בַּלְעָם
גְּדוּל מִפְּל הַמְּכַשְׁפִּים שֶׁל הָעוֹלָם,
וּבְהַסְתְּפְלוּת אוּתוֹ נַחַשׁ הָיָה יוֹרֵעַ
לְכוּן אֶת הַשַּׁעָה, וְעַל זֶה רָצָה בְּלָק לְהַשְׁלִים דְּבַר (הכל) קָסָם וְנַחַשׁ.

אָמַר לִיה קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא, רְשָׁע, הָא קְדָמוּךְ בְּנִי. עוֹבְדָא אִית בְּגוּוֹיִיהוּ, דְּכָל סְטָרִין בִּישׁוּן וְזִינִין בִּישׁוּן וְחֲרָשׁוּן דְּעֵלְמָא לֹא יְכַלִּין לְקַרְבָּא בְּהַדְיִיהוּ, דְּכִלְהוּ עֲרָקִין מִקְמִיה. וּמְאִי אִיהוּ. אֵהֵל מוֹעֵד, וּמְאִי קְדָשָׁא, וְשְׁמוּשֵׁי מִקְדָּשָׁא, וּקְטָרֶת בּוֹסְמִין, דְּקָא מְבַטֵּל כָּל רִתְחָא וְרוּגְזָא דְּעֵלְמָא, דְּלַעֲיִלָא וְתַתָּא, וְעֵלְוֹן וְקַרְבָּנִין בְּכָל יוֹמָא, וְתָרִי מְזַבְחוֹת, לְמַעַבְד עוֹבְדָא מְזַבְחוֹת, וְשִׁלְחֹן וְלַחֶם הַפָּנִים, וְאֵת הַפִּיּוֹר וְאֵת פְּנֹו, וְכַמְהָ שְׁמוּשֵׁין לְעוֹבְדָא, לְמַלְהָ דְּפוּמָא, הָאָרֶן וְתָרִי לּוּחֵיָא דְּאוּרֵיָתָא, וְאֵהָרֶן לְכַפְרָא עַל עֲמָא בְּצִלוֹתָא בְּכָל יוֹמָא. כִּיּוֹן דְּאֲשַׁגַּח הֵהוּא רְשָׁע בְּהָאִי, אָמַר כִּי לֹא נִחַש בְּיַעֲקֹב וְלֹא קָסַם בִּישְׂרָאֵל. מְאִי טַעְמָא. יי' אֱלֹהֵיו עֲמוּ וְתִרְוַעַת מְלַךְ בּוּ.

אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: רְשָׁע, הָרִי קְדָמוּךְ בְּנִי. מַעֲשֶׂה יֵשׁ בְּתוֹכְךָ שְׁכָל הַצְּדָדִים הָרָעִים וְהַמִּינִים הָרָעִים וְכַשְׁפֵי הָעוֹלָם לֹא יְכוּלִים לְהִתְקַרֵב אֲלֵיהֶם, שְׁכַלְס בּוֹרְחִים מְלַפְנֵיו. וּמַהוּ? אֵהֵל מוֹעֵד, וּבְגֵדֵי קֹדֶשׁ, וְשְׁמוּשֵׁי הַמִּקְדָּשׁ, וּקְטָרֶת הַבִּשְׁמִים, שְׁמִכְבֻּטֵלֶת כָּל רִתְחָה וְרוּגְזוֹ שֶׁל הָעוֹלָם שְׁלֹמְעֵלָה וְלִמְטָה, וְעוֹלוֹת וְקַרְבָּנוֹת בְּכָל יוֹם, וְשְׁנֵי מְזַבְחוֹת, לְעִשׂוֹת מַעֲשֶׂה מְזַבְחוֹת, וְשִׁלְחֹן וְלַחֶם הַפָּנִים, וְאֵת הַפִּיּוֹר וְאֵת פְּנֹו, וְכַמְהָ שְׁמוּשֵׁים לְמַעֲשֶׂה, לְדַבּוֹר הַפֶּה, הָאָרֶן וְשְׁנֵי לּוּחוֹת הַתּוֹרָה, וְאֵהָרֶן לְכַפֵּר עַל הָעַם בַּתְּפִלָּה בְּכָל יוֹם. כִּיּוֹן שֶׁהַשְּׂגִיחַ אוֹתוֹ רְשָׁע בְּזָה, אָמַר כִּי לֹא נִחַש בְּיַעֲקֹב וְלֹא קָסַם בִּישְׂרָאֵל. מַה הַטַּעַם? ה' אֱלֹהֵיו עֲמוּ וְתִרְוַעַת מְלַךְ בּוּ.

וְעַל דָּא עֲמִי זְכָר נָא, בְּבַעוּ מְנַיִכוּ, הוּו דְּכִירִין הֵהוּא זְמָנָא דְּאִתְחַבְרוּ בְּלֶק וּבְלַעַם לְשִׁיפָאָה לְכוּ, וְלֹא יְכִילוּ, דְּאֲנָא אֲחִידָנָא בְּכוּ, פֶּאָפֵּא דְּאֲחִיד בְּכָרִיָּה, וְלֹא שְׂבִיק לִיה בִּידָא דְּאֲחָרָא. מִן הַשְּׂטִים וְעַד הַגְּלָגֶל, מְאִי דָּא לְקַבִּיל דָּא. אֲלֵא אָמַר קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא לִישְׂרָאֵל, בְּבַעוּ מְנַיִכוּ, הוּו דְּכִירִין כָּל זְמָנָא דְּהוּיִתוֹן אֲחִידָן בִּי, וְלֹא יְכִיל הֵהוּא רְשָׁע בְּחָרְשׁוּי וְקַסְמוּי לְשִׁלְטָאָה עֲלֵיכוּ. כִּיּוֹן דְּשִׁבְקַתוֹן יְדֵיכוּ לְאֲחִידָא בִּי, וְהוּיִתוֹן בְּשְׂטִים, מַה פְּתִיב. (בְּמִדְבָר כַּה) וַיֵּאכֵל הָעַם וַיִּשְׁתַּחֲווּ לְאֱלֹהֵיהֶן. בְּגִלְגָל, כְּמַה דְּאֵת אָמַר (הוֹשַׁע יב) בְּגִלְגָל שְׁוֹרִים זָבַחוּ, וּכְדִין שְׁלִיטוּ בְּכוּ שְׁנֵאִיכוּן.

וְעַל זֶה עֲמִי זְכָר נָא, בְּבַקְשָׁה מִכֶּם, זְכְרוּ אוֹתוֹ זְמַן שֶׁהִתְחַבְרוּ בְּלֶק וּבְלַעַם לְהַשְׁמִידְכֶם וְלֹא יְכִילוּ, שְׂאֲגִי אֲחֻזְתִּי בְּכֶם כְּמוֹ אֵב שְׂאוּחַז אֵת בְּנוֹ וְלֹא מִשְׁאִיר אוֹתוֹ בְּיַד אַחֵר. מִן הַשְּׂטִים עַד הַגְּלָגֶל, מַה זֶה לְעַמַּת זֶה? אֲלֵא אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: יִשְׂרָאֵל, בְּבַקְשָׁה מִכֶּם, תְּהִיוּ זוֹכְרִים כָּל זְמַן שֶׁהֵייתֶם אֲחוּזִים בִּי, וְלֹא יְכִיל אוֹתוֹ רְשָׁע בְּכַשְׁפֵּיו וּקְסָמֵיו לְשַׁלֵּט עֲלֵיכֶם. כִּיּוֹן שֶׁעֲזַבְתֶּם אֵת יְדֵיכֶם מִלְּאֲחֹז בִּי וְהֵייתֶם בְּשְׂטִים, מַה כְּתוּב? וַיֵּאכֵל הָעַם וַיִּשְׁתַּחֲווּ לְאֱלֹהֵיהֶן. בְּגִלְגָל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (הוֹשַׁע יב) בְּגִלְגָל שְׁוֹרִים זָבַחוּ, וְאִזְ שְׁלִטוּ בְּכֶם שׁוֹנְאִיכֶם.

וְכַרְ דָּא אֲמִאי. לְמַעַן דַּעַת צְדָקוֹת יי' כָּל אֵינוֹן צְדָקוֹת, דְּעַבְדָּנָא לְכוּ, בְּזְמָנָא דְּאִתּוֹן אֲחִידָן בִּי, וְלֹא שְׂבִיקָנָא מְלָה דְּעֵלְמָא לְשִׁלְטָאָה בְּכוּ, וְרוּגְזָא

וְכַרְ זֶה לְמַה? לְמַעַן דַּעַת צְדָקוֹת ה'. כָּל אוֹתָן צְדָקוֹת שְׁעִשִׂיתִי לְכֶם בְּזְמַן שֶׁאַתֶּם אֲחוּזִים בִּי, וְלֹא הִשְׁאַרְתִּי דְּכָר בְּעוֹלָם לְשַׁלֵּט דְּלַעֲיִלָא וְתַתָּא, וְזִינִין

בִּישׁוּן, לֹא יִכְלִין לְקַרְבָּא וְהִרְגֹזוּ שְׁלֹמֶעֱלָה וְלִמְטָה וְהַמִּינִים הָרַעִים לֹא יְכוּלִים לְקַרְבֵּי לָכֶם. וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם לִינוּ פֹה הַלֵּילָה וְהַשְּׁבִיתִי אִתְּכֶם דְּבַר פֶּאֶשֶׁר יִדְבַר ה' אֵלַי. בֹּא רֵאֵה, בְּשַׁעֲרֵי שְׁנַכְנַס הַשָּׁמַשׁ, וְכָל הַשְּׁעָרִים נִסְתָּמִים, וְנִכְנַס הַלֵּילָה וּמַחֲשִׁיף, כְּמָה קְבוּצוֹת מִתָּרִים מִשְׁלֹשְׁלוֹתֵיהֶם, וְהוֹלְכִים וּמְשׁוֹטְטִים בְּעוֹלָם, וְכַמָּה מְמַנִּים גְּדוֹלִים עֲלֵיהֶם שְׁמַנְהִיגִים אוֹתָם. וְיֵשׁ מְמַנָּה גְדוֹל עַל הַפֶּל מִצַּד הַשָּׁמַאל, וְאוֹתוֹ רָשַׁע הָיָה מְצוּי אֶצֶל אוֹתוֹ הַמְּמַנָּה הַעֲלִיּוֹן מִהַכֵּל בְּכַשְׁפִּיו. וְהוּא הָיָה אוֹמֵר בְּכַשְׁפִּיו בְּלִילָה, בְּזִמְן שֶׁהוּא שׁוֹלֵט בְּכָל סִיעָתוֹ, וְהוּא הָיָה בֹא לְהַמְצֵא אֶצְלוֹ, וּמוֹדִיעַ לוֹ מָה שֶׁהוּא רוֹצֵה.

בְּגוֹנוֹנָא (דף קי"ג ע"א) דָּא (בראשית לא) וַיְבֹא אֱלֹהִים אֶל לְבֵן הָאֲרָמִי, הַהוּא דְשָׁכִיחַ גִּבְיָהּ. (בראשית כ) וַיְבֹא אֱלֹהִים אֶל אַבְיִמֶלֶךְ, כִּלְהוּ כְּגוֹנוֹנָא דָּא. בְּכָל אֲתַר אַקְרוּן לֵיהּ בְּאִינוּן חֲרָשִׁין, וְעַל דָּא הָיָה שָׁכִיחַ בְּלִילְיָא יִתִּיר מִבִּימְמָא. וְהָא אוּקְמוּהָ. וְכָל הַגִּי חֲרָשִׁין וְחַפְיִמִּין הָווּ לְאַבְיִמֶלֶךְ, דְּכַתִּיב, (בראשית כו) וַיִּשְׁקֶף אַבְיִמֶלֶךְ מִלְּךָ פְּלִשְׁתִּים בְּעַד הַחֲלוּן. כְּתִיב הֲכָא בְּעַד הַחֲלוּן, וְכַתִּיב הָתָם (שׁוֹפְטִים ה) בְּעַד הַחֲלוּן נִשְׁקָפָה וְתִיבב אִם סִיסְרָא. לְבָן הָא אוּקְמוּהָ, בְּלַעַם כְּדִין.

וְעַל דָּא בְּכִלְהוּ כְּתִיב אֱלֹהִים, וַיְבֹא אֱלֹהִים אֶל בְּלַעַם, וַיְבֹא אֱלֹהִים אֶל לְבָן, וַיְבֹא אֱלֹהִים אֶל אַבְיִמֶלֶךְ, הוּא אֲתָא לְגִבְיָיהוּ, וְלֹאוּ אִינוּן לְגִבְיָהּ, דְּהָא לִית לְהוּ אֲתַר זְמִין. וְאִי תִימָא, הָא כְּתִיב אֱלֹהִים. אֶלָּא, שְׁמָא דָּא אֲשַׁתְּתַף בְּכִלְיָא, וְאַפִּילוּ עֲבוּדָה זָרָה נְמִי אֱלֹהִים אַקְרִי, אֱלֹהִים אַחֲרִים, וּבְכִלְיָא דְּאֱלֹהִים אַחֲרִים אֲלִין מְמַנָּן, וּבְכִלְיָא דָּא הָווּ, וּבְגִין כִּן אַקְרִי הִכִּי. וְהוּא רָשַׁע הָיָה אֹמֵר בְּחֲרָשׁוּי וְקָרִי לֵיהּ,

בְּגוֹנוֹנָא, וְהִרְגֹזוּ שְׁלֹמֶעֱלָה וְלִמְטָה וְהַמִּינִים הָרַעִים לֹא יְכוּלִים לְקַרְבֵּי לָכֶם. וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם לִינוּ פֹה הַלֵּילָה וְהַשְּׁבִיתִי אִתְּכֶם דְּבַר פֶּאֶשֶׁר יִדְבַר ה' אֵלַי. בֹּא רֵאֵה, בְּשַׁעֲרֵי שְׁנַכְנַס הַשָּׁמַשׁ, וְכָל הַשְּׁעָרִים נִסְתָּמִים, וְנִכְנַס הַלֵּילָה וּמַחֲשִׁיף, כְּמָה קְבוּצוֹת מִתָּרִים מִשְׁלֹשְׁלוֹתֵיהֶם, וְהוֹלְכִים וּמְשׁוֹטְטִים בְּעוֹלָם, וְכַמָּה מְמַנִּים גְּדוֹלִים עֲלֵיהֶם שְׁמַנְהִיגִים אוֹתָם. וְיֵשׁ מְמַנָּה גְדוֹל עַל הַפֶּל מִצַּד הַשָּׁמַאל, וְאוֹתוֹ רָשַׁע הָיָה מְצוּי אֶצֶל אוֹתוֹ הַמְּמַנָּה הַעֲלִיּוֹן מִהַכֵּל בְּכַשְׁפִּיו. וְהוּא הָיָה אוֹמֵר בְּכַשְׁפִּיו בְּלִילָה, בְּזִמְן שֶׁהוּא שׁוֹלֵט בְּכָל סִיעָתוֹ, וְהוּא הָיָה בֹא לְהַמְצֵא אֶצְלוֹ, וּמוֹדִיעַ לוֹ מָה שֶׁהוּא רוֹצֵה.

בְּגוֹן זָה, (בראשית לא) וַיְבֹא אֱלֹהִים אֶל לְבֵן הָאֲרָמִי, אוֹתוֹ שְׁמַצוּי אֶצְלוֹ. (שם כ) וַיְבֹא אֱלֹהִים אֶל אַבְיִמֶלֶךְ, כִּלְהוּ כְּגוֹן זָה. בְּכָל מְקוֹם קוֹרְאִים לוֹ בְּאוֹתָם כְּשָׁפִים, וְעַל זָה הָיָה מְצוּי בְּלִילָה יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר בְּיוֹם, וְהָרִי פְרָשׁוּהָ. וְכָל הַמְכַשְׁפִּים וְהַחֲכָמִים הָאֵלוּ הָיוּ לְאַבְיִמֶלֶךְ, שְׁפָתוֹב (שם כו) וַיִּשְׁקֶף אַבְיִמֶלֶךְ מִלְּךָ פְּלִשְׁתִּים בְּעַד הַחֲלוּן. כְּתוּב כִּי פֶּאֶן בְּעַד הַחֲלוּן, וְכַתוּב שָׁם, (שׁוֹפְטִים ה) בְּעַד הַחֲלוּן נִשְׁקָפָה וְתִיבב אִם סִיסְרָא. לְבָן הָרִי פְרָשׁוּהָ, בְּלַעַם כְּמוֹ זָה. וְעַל זָה כְּתוּב בְּכִלְיָא אֱלֹהִים; וַיְבֹא אֱלֹהִים אֶל בְּלַעַם, וַיְבֹא אֱלֹהִים אֶל לְבָן, וַיְבֹא אֱלֹהִים אֶל אַבְיִמֶלֶךְ. הוּא בֹא אֲלֵיהֶם, וְלֹא הֵם אֲלֵיו, שְׁחָרִי אִין לְהֵם מְקוֹם זְמִין. וְאִם תֹּאמְרוּ, הָרִי כְּתוּב אֱלֹהִים! אֶלָּא שְׁהֵם הָיָה מִשְׁתַּתְּף בְּכָל, וְאַפִּילוּ עֲבוּדָה זָרָה גַם נִקְרְאוּת אֱלֹהִים, אֱלֹהִים אַחֲרִים, וּבְכִלְיָא שֶׁל אֱלֹהִים אַחֲרִים אֵלֶּה מְמַנִּים, וּבְכִלְיָא זָה

וְאֵתִי לְגַבְיָהּ. וּבְגִין כִּי כָּתִיב (במדבר כב) לִינוּ פֹה הַלְיָלָה וְהַשִּׁיבוּתִי אֶתְכֶם דָּבָר פֶּאֶשֶׁר יִדְבַר יְיָ אֵלַי. הַהוּא רָשַׁע קָא מְשַׁבַּח גְּרָמִיָּה, דְּהָא לֹא כָּתִיב בֵּיהּ, אֶלָּא וַיִּבֹא אֱלֹהִים.

דְּבַר אַחַר פֶּאֶשֶׁר יִדְבַר יְיָ אֵלַי, עַל יְדֵי דְהַהוּא שְׁלִיחָא דְסֵטְרָא אַחְרָא. וְאִי תִּמָּא הָא בִּימָמָא אֲשֶׁתְּכַח לְגַבְיָהּ. (ס"א כד הוה לגביה בלק אלא)

אֶלָּא וְדָאֵי בְּנַחֲשׁ אֲסִתְּפְלוּתָא הָוָה בֵּיהּ, וּבְהַהוּא זְמַנָּא הָוָה מְסִתְּפַל לְכוּוּנָא שְׁעֵתָא, הָדָא הוּא דְכָתִיב וְלֹא הִלֵּךְ כְּפַעַם בְּפַעַם לְקִרְאֵת נַחֲשִׁים. וַיֵּרָא בַלְעָם כִּי טוֹב בְּעֵינֵי יְיָ לְבַרְךָ אֶת יִשְׂרָאֵל. אֶלָּא דְהַהוּא יוֹמָא אֲסִתְּפַל לְכוּוּנָא שְׁעֵתָא, וְלֹא אֲשֶׁתְּפַח כְּשֶׁאֵר יוֹמֵי, וּכְדִין חָמָא דְהָא רוּגְזָא רַבָּא לֹא אֲשֶׁתְּפַח בְּעַלְמָא, כְּדִין יָדַע כִּי טוֹב בְּעֵינֵי יְיָ לְבַרְךָ אֶת יִשְׂרָאֵל. בְּהַהוּא זְמַנָּא שְׁבִיק גְּרָמִיָּה מִכָּל נַחֲשִׁים דְּעַלְמָא, וְלֹא אֲסִתְּפַל בְּהוּ, הָדָא הוּא דְכָתִיב וְלֹא הִלֵּךְ כְּפַעַם בְּפַעַם לְקִרְאֵת נַחֲשִׁים.

הָא חֲזִי, בְּהַהוּא שְׁעֵתָא דְרִתְחָא אֲשֶׁתְּכַח, כְּדִין שְׁמָא לֹא אֲתַעַר, וְהוּוּ יָדַע הַהוּא רָשַׁע אַתְר, לֹא אַחְדָּא בְּסֵטְרָא שְׁמָא לֹא, לְמִילֵט.

וְאֲסִתְּפַל בְּהַהוּא זְמַנָּא, וְלֹא אֲשֶׁתְּכַח. כְּדִין מַה כָּתִיב, (במדבר כג) מַה אֶקוּב לֹא קִבְּהָ אֵל וּמַה אֲזַעֵם לֹא זַעַם יְיָ. וּבְגִין כִּי, (מִיכָה ו') עַמִּי זָכַר נָא מַה יַעֲזִיב בְּלֶךְ וְגו'. וּמַה עָנָה אוֹתוֹ בַלְעָם בֶּן בְּעוֹר (בְּגִין כִּי) זָכָאִין אֵינּוּן יִשְׂרָאֵל, זָכָאִה חוֹלְקִיהוּן בְּעַלְמָא דִּין וּבְעַלְמָא דְאַתִּי. (דְּמֵאֲרִיחוּן אוּבַח לִין חֲבִי).

אִם בְּחַקְתִּי תִלְכוּ. (ויקרא כ"ו) אִם בְּחַקְתִּי, דָּא אַתְר דְּגִזְרִין דְּאוֹרִייתָא תִלְיִין בְּהַהוּא אַתְר, כְּמַה דָּאֵת אָמַר (ויקרא יח) אֵת חַקוֹתֵי תִשְׁמֹרוּ. חוֹק הוּא דְאֶקְרִי חֲכִי, וּגִזְרִין דְּאוֹרִייתָא בְּה אַתְּפִלְיָן. (ויקרא כה) וְאֵת מִשְׁפָּטֵי תִשְׁמֹרוּ.

הִיו, וְלִכְּן נִקְרָא כֶּךָ. וְאוֹתוֹ רָשַׁע הָיָה אוֹמֵר בְּכִשְׁפֵּיו וְקוֹרָא לוֹ, וּבָא אֵלָיו. וּמִשׁוּם כֶּךָ כְּתוּב, לִינוּ פֹה הַלְיָלָה וְהַשִּׁבְתִּי אֶתְכֶם דְּבַר פֶּאֶשֶׁר יִדְבַר ה' אֵלַי. אוֹתוֹ רָשַׁע מְשַׁבַּח אֶת עֲצָמוֹ, שְׁהָרִי לֹא כְּתוּב בּוֹ, אֶלָּא וַיִּבֹא אֱלֹהִים.

דְּבַר אַחַר פֶּאֶשֶׁר יִדְבַר ה' אֵלַי - עַל יְדֵי אוֹתוֹ שְׁלִיחַ שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֲחֵר. וְאִם תֹּאמְרוּ, הָרִי בְּיוֹם נִמְצָא אֶצְלוֹ (בְּשִׁתִּיה אֶצֶל בַּלֵּק. אֵלָּא) - אֵלָּא וְדָאֵי בְּנַחֲשׁ הַהֲתַבּוֹנְנוֹת הַיְתֵדָה בּוֹ, וּבְאוֹתוֹ זְמַן הָיָה מְסִתְּפַל לְכוּן אֶת הַשְּׁעָה. זְהוּ שְׁכַתוּב וְלֹא הִלֵּךְ כְּפַעַם בְּפַעַם לְקִרְאֵת נַחֲשִׁים. וַיֵּרָא בַלְעָם כִּי טוֹב בְּעֵינֵי ה' לְבַרְךָ אֶת יִשְׂרָאֵל. אֵלָּא שְׁאוֹתוֹ יוֹם הַסִּתְּפַל לְכוּן אֶת הַשְּׁעָה, וְלֹא נִמְצָא כְּשֶׁאֵר הַיָּמִים, וְאֵז רָאָה שְׁאִין רְגֵז גְּדוֹל נִמְצָא בְּעוֹלָם, אֵז יָדַע כִּי טוֹב בְּעֵינֵי ה' לְבַרְךָ אֶת יִשְׂרָאֵל. בְּאוֹתוֹ זְמַן הָעֲזִיב אֶת עֲצָמוֹ מִכָּל הַנַּחֲשִׁים שֶׁל הָעוֹלָם, וְלֹא הַסִּתְּפַל בְּהֵם. זְהוּ שְׁכַתוּב וְלֹא הִלֵּךְ כְּפַעַם בְּפַעַם לְקִרְאֵת נַחֲשִׁים.

בֵּא רֵאָה, בְּאוֹתָהּ שְׁעָה שְׁהֲרָגֵז נִמְצָא, אֵז הַשְּׁמָאֵל מִתְּעוֹרֵר, וְהָיָה יוֹדַע אוֹתוֹ הַרְשָׁע אֶת הַמְּקוֹם לְאַחֲזוֹ בְּצַד הַשְּׁמָאֵל לְקַלְל. וְהַתַּבּוּנָן בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן, וְלֹא מְצָא וְאֵז מַה כְּתוּב? (במדבר כג) מַה אֶקָּב לֹא קִבְּהָ אֵל וּמַה אֲזַעֵם לֹא זַעַם ה'. וּמִשׁוּם כֶּךָ, (מִיכָה ו') עַמִּי זָכַר נָא מַה יַעֲזִיב בְּלֶךְ וְגו' וּמַה עָנָה אוֹתוֹ בַלְעָם בֶּן בְּעוֹר. אֲשֶׁרִיָּהֶם יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁרִי חִלְקִם בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. (שְׂרַבּוּם הוֹכִיחַ לְהֵם כֶּךָ).

אִם בְּחַקְתִּי תִלְכוּ. אִם בְּחַקְתִּי - זֶה מְקוֹם שְׁגוֹרוֹת הַתּוֹרָה תְּלִיּוֹת בְּאוֹתוֹ מְקוֹם, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (ויקרא יט) אֵת חַקְתִּי תִשְׁמֹרוּ. חוֹק הוּא שְׁנֵקְרָא כֶּךָ, וּגִזְרֵי הַתּוֹרָה בּוֹ נִכְלָלוּת. (שם כה) וְאֵת מִשְׁפָּטֵי

תשמרו. משפטי - זהו מקום אחר עליון שאותה חקה אחוזה בו, ומתחברים זה בזה, של עליונים ומתחונים, וכל מצוות התורה, וכל גזרות התורה, וכל קדושות התורה בזה אחוים, משום שזו תורה שבכתב, וזו תורה שבעל פה.

ועל זה אם בחקתי. כל אותם גזרות ודינים וענשים ומצוות, שהם באותו מקום שנקרא תורה שבעל פה - חקה. ואת משפטי תשמרו, באותו מקום שנקרא תורה שבכתב, כמו שנאמר משפט לאלהי יעקב. וזה אחוז בזה וזה בזה, והכל אחד. וזהו כלל השם הקדוש. ומי שעובר על דברי התורה, כאלו פגם את השם הקדוש, משום שחק ומשפט זהו השם של הקדוש ברוך הוא. ועל זה, אם בחקתי תלכו - זו תורה שבעל פה. ואת משפטי תשמרו - זו תורה שבכתב, וזהו כלל השם הקדוש. ועשיתם אותם. מה זה ועשיתם אותם? כיון שאמר תלכו ותשמרו, למה ועשיתם? אלא מי שעושה מצוות התורה והולך בדרךיה, כבכול פאלו עשה אותו למעלה. אמר הקדוש ברוך הוא, כאלו עשאי, ופרשוה. ועל זה ועשיתם אותם. ועשיתם אתם כתוב ודאי, והואיל ומתעוררים עליכם להתחבר זה בזה, שימצא השם הקדוש פראוי, ועשיתם אתם ודאי.

כמו זה אמר רבי שמעון, (שמואל ב- ח) ויעש דוד שם, וכי דוד עשה אותו? אלא משום שהלך בדרך התורה ועשה מצוות התורה והנהיג את המלכות פראוי, כבכול עשה שם למעלה, ולא היה מלך בעולם שזכה לזה כמו דוד, שהיה קם בחצות הלילה

משפטי, דא הוא אתר אחרא עלאה, דההיא חקה אחידת ביה, ומתחברין דא בדא דעילאי ותתאי. וכל פקודי אורייתא, וכל גזרי אורייתא, וכל קדושי אורייתא, בהני אחידין. בגין דהאי תורה שבכתב, והאי תורה שבעל פה.

ועל דא אם בחקתי, כל אינון גזירין ודינין ועונשין ופקודין, דאינון בההוא אתר דאקרי תורה שבעל פה, חקה. ואת משפטי תשמרו, בההוא אתר דאקרי תורה שבכתב, כמה דאת אמר (תהלים פא) משפט לאלהי יעקב. ודא אחיד בדא ודא בדא, וכלא חד. ודא הוא כללא דשמא קדישא ומאן דאעבר על פתגמי אורייתא, פאלו פגים שמא קדישא, בגין דחק ומשפט שמא דקודשא בריך הוא הוי. ועל דא, אם בחקתי תלכו: דא תורה שבעל פה. ואת משפטי תשמרו: דא תורה שבכתב. ודא הוא כללא דשמא קדישא.

ועשיתם אותם. מאי ועשיתם אותם, כיון דאמר תלכו ותשמרו, אמאי ועשיתם. אלא, מאן דעביד פקודי אורייתא ואזיל באורחוי, כבכול פאלו עביד ליה לעילא. אמר קדשא בריך הוא, כאלו עשאני, ואוקמוה. ועל דא ועשיתם אותם. ועשיתם אתם פתיב ודאי, והואיל ומתערי עליכו לאתחברא דא בדא, לאשתפחא שמא קדישא כדקא יאות, ועשיתם אתם ודאי.

בגוונא דא אמר רבי שמעון, (שמואל ב ח) ויעש דוד שם, וכי דוד עביד ליה. אלא בגין דאזיל בארחי דאורייתא, ועביד פקודי אורייתא, ואנהיג מלכותא כדקא יאות, כבכול, עשה שם לעילא. ולא הוה מלכא בעלמא דזכה (דף קי"ג ע"ב) להאי כדוד, דהוה קם

וְהִיָּה מִשְׁבַּח אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, עַד שְׁעוּלָה הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ בְּכֹפֶסֶת, בְּשַׁעֲרֵי שְׁעוּלָה הַיּוֹם. כְּבִיכּוֹל הוּא עֹשֶׂה שֵׁם מִמֶּשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כד) וַיִּקַּב בֶּן הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית אֶת הַשֵּׁם וַיִּקְלָל. וּמִשּׁוֹם כֶּף, וַיַּעַשׂ דָּוִד שֵׁם. וְעַל זֶה כָּתוּב וְעַשִּׂיתֶם אִתְּם, וְאִם אַתֶּם תִּשְׁתַּדְּלוּ לַעֲשׂוֹת אוֹתָם, לְהִתְקִין אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ כְּרָאוּי, כָּל אוֹתָן בְּרִכּוֹת שְׁלֹמֶעֱלָה יִמְצְאוּ אֶצְלָכֶם בְּתַקּוּנֵיהֶן כְּרָאוּי.

וְנִתְּתִי גִשְׁמֵיכֶם בְּעֵתָם וְגו'. כָּל אֶחָד וְאֶחָד יִתֵּן פֶּחֹו עֲלֵיכֶם. מִי הֵם? אוֹתוֹ תִּקּוּן שְׁעַשִּׂיתֶם שֶׁל אוֹתוֹ הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ, כְּמוֹ זֶה כָּתוּב (בראשית יח) וְשָׁמְרוּ דְרָךְ ה' לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט. וְכִי בִּיּוֹן שְׁכָתוּב וְשָׁמְרוּ דְרָךְ ה', לְמָה לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט? אֵלֶּא מִי שְׁשׁוֹמֵר דְּרָכֵי הַתּוֹרָה, כְּבִיכּוֹל הוּא עוֹשֶׂה צְדָקָה וּמִשְׁפָּט. וּמָה זֶה צְדָקָה וּמִשְׁפָּט? זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. כִּכָּה רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, אוֹי לְהֵם לְבַנְי אָדָם שֶׁלֹּא יוֹדְעִים וְלֹא מִשְׁגִּיחִים בְּכָבוֹד רַבּוֹנָם. מִי עוֹשֶׂה הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ בְּכָל יוֹם? הוּא אוֹמֵר, מִי שְׁנוֹתָן צְדָקָה לַעֲנִיִּים.

בֹּא רֵאָה, הָרִי פְּרִשׁוּיָה כֶּף הוּא, שְׁהַעֲנִי אַחֲזוּ בְּדִין, וְכָל מֵאֲכָלוּ הוּא בְּדִין, הַמְּקוֹם שֶׁנִּקְרָא צְדָק, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קב) תִּפְּלָה לַעֲנִי כִי יַעֲטֹף. תִּפְּלָה, זֹאת תִּפְּלָה שֶׁל יָד, וּבִאֲרָנוּ. וּמִי שְׁנוֹתָן צְדָקָה לַעֲנִי, הוּא עוֹשֶׂה לְמַעַלְלָה שֵׁם קְדוֹשׁ שְׁלָם כְּרָאוּי. כִּי צְדָקָה זֶה עֵץ הַחַיִּים, וַיְצַדֵּק נֹתָן לְצַדֵּק. וּכְשֶׁנֹּתָן לְצַדֵּק, אָז מִתְּחַבֵּר זֶה עִם זֶה, וְהַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ נִמְצָא שְׁלָם.

בְּפִלְגָנוֹת לַיְלִיָּא, וְהוּוּה מְשַׁבַּח לִיָּה לְקוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא, עַד דְּסָלִיק שְׁמָא קְדִישָׁא בְּכוֹרְסִיָּה, בְּשַׁעֲתָא דְּסָלִיק נְהוֹרָא דִּימָמָא. כְּבִיכּוֹל הוּא עֶבֶד שֵׁם מִמֶּשׁ כְּמָה דְּאֵת אָמַר, (ויקרא כד) וַיִּקּוּב בֶּן הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית אֶת הַשֵּׁם וַיִּקְלָל. וּבְגִין כֶּף וַיַּעַשׂ דָּוִד שֵׁם. וְעַל דָּא וְעַשִּׂיתֶם אוֹתָם כְּתִיב, וְאִי אַתּוֹן תִּשְׁתַּדְּלוּן לְמַעַבְדַּד לִוִן, לְאַתְתַּקְנָא שְׁמָא קְדִישָׁא כְּדָקָא יְאוּת, כָּל אִינוּן בְּרַכָּאן דְּלַעֲיִלָּא יִשְׁתַּפְּחוּן גְּבִיִּיכוּ בְּתַקּוּנֵיהוֹן כְּדָקָא יְאוּת.

וְנִתְּתִי גִשְׁמֵיכֶם בְּעֵתָם וְגו'. (ויקרא כו) כָּל חֵד וְחֵד, יִתֵּן חֵילָא דִּילִיָּה עֲלֵיִיכוּ. מָאן אִינוּן. הֵהוּא תַקּוּנָא דְּעַבְדְּתוֹן דִּהֵהוּא שְׁמָא קְדִישָׁא כְּגוּוּנָא דָּא כְּתִיב, (בראשית יח) וְשָׁמְרוּ דְרָךְ יְי' לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט. וְכִי בִּיּוֹן דְּכְתִיב וְשָׁמְרוּ דְרָךְ יְי', אָמַאי לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט. אֵלֶּא מָאן דְּנִטִיר אוֹרְחוּי דְּאוֹרֵיָּתָא, כְּבִיכּוֹל הוּא עוֹשֶׂה צְדָקָה וּמִשְׁפָּט. וּמַאי צְדָקָה וּמִשְׁפָּט. דָּא קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא. כִּכָּה רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, וּוי לִוִן לְבַנְי נְשָׂא, דְּלֹא יִדְעִין וְלֹא מִשְׁגִּיחִין בִּיקְרָא דְּמֵאֲרִיָּהוֹן, מָאן עֶבֶד שְׁמָא קְדִישָׁא בְּכָל יוֹמָא, הוּי אִימָא מָאן דִּיהִיב צְדָקָה לְמַסְפְּנֵי.

תָּא חַזִּי, הָא אוּקְמוּהָ הָכִי הוּא, דְּמַסְפְּנָא אַחִיד בִּיהַ בְּדִינָא, וְכָל מִיכְלִיָּהוּ בְּדִינָא הוּא, אַתְר דְּאַקְרִי צְדָק, כְּמָה דְּאֵת אָמַר (תהלים קב) תִּפְּלָה לַעֲנִי כִי יַעֲטֹף. תִּפְּלָה, דָּא תִּפְּלָה שֶׁל יָד, וְאוּקְיָמָא. וּמַאן דִּיהִיב לִיָּה צְדָקָה לְמַסְפְּנָא, הוּא עֶבֶד לַעֲיִלָּא שְׁמָא קְדִישָׁא שְׁלִים כְּדָקָא יְאוּת. בְּגִין דְּצְדָקָה דָּא אִילָנָא דְּחַיִּי, וַיְצַדֵּק יְהִיב לְצַדֵּק. וְכֵד יְהִיב לְצַדֵּק, כְּדִין אַתְחַבֵּר דָּא כְּדָא, וְשְׁמָא קְדִישָׁא אֲשַׁתְּכַח שְׁלִים.

מִי שְׁעוֹשֶׂה זֶה הַהֲתַעֲרוּרוֹת (שְׁעוֹשֶׂה הַהֲתַעֲרוּרוֹת) שְׁלֹמֹה, בּוֹדֵאי כְּאֵלוֹ עֲשֶׂה אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ בְּשִׁלְמוֹת. כְּמוֹ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה לְמִטָּה, כִּף מִתְעוֹרֵר לְמַעְלָה. וְעַל זֶה כְּתוּב, (שם קו) אֲשֶׁרִי שְׁמַרִי מִשְׁפָּט עֲשֶׂה צְדָקָה בְּכָל עֵת. עֲשֶׂה צְדָקָה - זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּבִיכּוֹל הוּא עוֹשֶׂה אוֹתוֹ.

בֵּא רְאֵה, הַעֲנֵי הָרִי נִתְבָּאֵר מִיָּהוּ מְקוֹמוֹ. מַה הַטַּעַם? כִּי הַעֲנֵי אֵין לוֹ מִשְׁלוֹ כְּלוּם אֲלֵא מֵה שְׁנוֹתָנִים לוֹ, וְהַלְבְּנָה אֵין לָהּ אוֹר מִשְׁלָהּ אֲלֵא מֵה שֶׁהַשֶּׁמֶשׁ נוֹתֵן לָהּ. בֵּא רְאֵה, לְמַה עֲנֵי חָשׁוּב כְּמַת? מַה הַטַּעַם? כִּי אוֹתוֹ מְקוּם גֹּדֶם לוֹ, שֶׁהָרִי בְּמְקוֹם הַמְּנוֹת הוּא מְצוּי, וְלִכֵּן נִקְרָא מֵת. אוֹתוֹ שֶׁחֵס עֲלָיו הוּא נוֹתֵן לוֹ צְדָקָה, עֵץ הַחַיִּים שׁוֹרֵה עֲלָיו, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי י) וְצְדָקָה תַצְלִיל מִמְּנוֹת. וְכִמוֹ שְׁעוֹשֶׂה אָדָם לְמִטָּה, כִּף גַּם הוּא עוֹשֶׂה לְמַעְלָה מִמֶּשׁ. אֲשֶׁרִי חָלְקוֹ שֶׁל הַזּוֹכֵה לְעֲשׂוֹת שֵׁם קְדוֹשׁ לְמַעְלָה, מִשׁוּם כִּף הַצְּדָקָה עוֹלָה עַל הַכֵּל.

וְהַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, כִּשְׁהַצְּדָקָה לְשִׁמְהָ, שֶׁהָרִי מְעוֹרֵר צְדָקָה לְצַדֵּק לְחַבְרָם כְּאַחֵר, וְשִׁיחֵיהָ הַכֵּל שֵׁם קְדוֹשׁ כְּרֵאוּי. שֶׁהָרִי צִדֵּק לֹא מִתְתַקֵּן וְלֹא נִשְׁלָם אֲלֵא בְּצְדָקָה, שְׂכָתוֹב (ישעיה נד) בְּצְדָקָה תִּכְוֶנֶי וְלִכְנֹסֶת יִשְׂרָאֵל נֶאֱמַר, וּמִשׁוּם כִּף וְעֲשִׂיתֶם אִתָּם וְגו'.

וְנִתְתִי שְׁלוֹם בְּאַרְצְךָ וּשְׂכַבְתֶּם וְאֵין מִחְרִיד וְגו'. רַבִּי יוֹסִי פְתַח, (תהלים ד) רְגִזוּ וְאֵל תַּחֲטְאוּ, פָּסוּק זֶה פִּרְשׁוּהוּ, שֶׁצְרִיף בֵּין אָדָם לְהַרְגִיז יֵצֵר טוֹב עַל יֵצֵר הָרָע, וְיִפְהֵ. אֲבָל בְּשַׁעַה שִׁיּוֹרֵד הַלַּיְלָה וּבֵין אָדָם שׁוֹכֵב עַל מִטָּתוֹ, כְּמָה מְמַנִּים עַל הַחֲקִים

מֵאֵן עֶבֶד דָּא אֲתַעְרוּתָא (ר"א דְּעֵבִיד אֲתַעְרוּתָא דָּא) דְּלִתְתָּא, וְדָאי כְּאֵלוֹ עֶבֶד שְׁמָא קְדִישָׁא בְּשִׁלְמוֹ. כְּגוֹנוֹא דְּאִיהוּ עֶבֶד לְתַתָּא, הָכִי אֲתַעֵר לְעִילָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (תהלים קו) אֲשֶׁרִי שׁוֹמְרִי מִשְׁפָּט עוֹשֶׂה צְדָקָה בְּכָל עֵת. עוֹשֶׂה צְדָקָה, דָּא קְדָשָׁא בְּרוּךְ הוּא, כְּבִיכּוֹל הוּא עֶבֶד לֵיהּ.

הָא חֲזִי, מִסְפָּנָא הָא אֲתַמַּר מֵאֵן הוּא אֲתַרִּיהּ. מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּמִסְפָּנָא לֹא אֵית לֵיהּ מְדִילֵיהּ כְּלוּם, אֲלֵא מַה דִּיהֲבִין לֵיהּ וְסִיחֵרָא לֹא אֵית לָהּ נְהוּרָא מְדִילָהּ, אֲלֵא מַה דִּיהֵיב לָהּ שְׁמָשָׁא.

הָא חֲזִי, אֲמָאי עֲנֵי חָשׁוּב כְּמַת, מָאי טַעְמָא. בְּגִין דִּיהוּא אֲתַר גְּרִים לֵיהּ, דִּהָא בְּאֲתַר דְּמוֹתָא הוּא שְׂכִיחַ, וּבְגִין כִּף אֲקָרִי מֵת. הַהוּא דְּחִיִּים עָלֵיהּ, הוּא יְהֵיב לֵיהּ צְדָקָה, אֵילָנָא דְּחִיִּי שְׂרָא עָלוּי. כְּמָה דְּאֲתַר אֲמַר, (משלי י) וְצְדָקָה תַצְלִיל מִמְּנוֹת. וְכְגוֹנוֹא דְּעֶבֶד בְּרַ נֶשׁ לְתַתָּא, הָכִי נְמִי עֶבֶד לְעִילָא מִמֶּשׁ. זְכָאָה חוֹלְקֵיהּ דְּזָכִי לְמַעְבַּד שְׁמָא קְדִישָׁא לְעִילָא, בְּגִין כִּף צְדָקָה סָלִיק עַל כֵּלָא.

וְהָיִי מְלִי, צְדָקָה לְשִׁמְהָ. דִּהָא אֲתַעֵר צְדָקָה לְצִדֵּק, לְחַבְרָא לֹון כְּחֵדָא, וְלִמְהוּי כֵּלָא שְׁמָא קְדִישָׁא כְּדָקָא יָאוּת. דִּהָא צְדֵק, לֹא אֲתַתְּקֵן, וְלֹא אֲשַׁתְּלִים, אֲלֵא בְּצְדָקָה. דְּכְתִיב, (ישעיה נד) בְּצְדָקָה תִּכְוֶנֶי וְלִכְנֹסֶת יִשְׂרָאֵל אֲתַמַּר, וּבְגִין כִּף וְעֲשִׂיתֶם אוֹתָם וְגו'.

וְנִתְתִי שְׁלוֹם בְּאַרְצְךָ וּשְׂכַבְתֶּם וְאֵין מִחְרִיד וְגו'. (ויקרא כ"ו) רַבִּי יוֹסִי פְתַח, (תהלים ד) רְגִזוּ וְאֵל תַּחֲטְאוּ וְגו'. רְגִזוּ וְאֵל תַּחֲטְאוּ, הָאֵי קְרָא אוֹקְמוּהָ, דְּבַעֵי בְרַ נֶשׁ לְאַרְגָּזָא יֵצֵר טוֹב עַל יֵצֵר הָרָע, וְשִׁפִּיר. אֲבָל בְּשַׁעַתָּא דְּרַמְשׁ לִילָא, וּבְרַ נֶשׁ שְׂכִיב עַל עַרְסִיחָה, כְּמָה גְרַדִּינֵי נְמוּסִין

מִתְעַרְוִין בְּעֵלְמָא, וְאַזְלִין

מתעוררים בעולם, והולכים ומשוטטים, ובני אדם צריכים להחרד מלפני הקדוש ברוך הוא ולפחד ממנו, בשביל שלא תמצא נפשו בתוכם וינצל מהם, ויצטרך לו לכן אדם שלא יוציא מלה בפיו מהם, כדי שלא יעורר אותם אליו ולא ימצאו עמו. זהו שכתוב אמרו בלבבכם על משפכם ודמו סלה. שלא יוציא מהם דבור בפיו.

בא ראה, בשעה שנמצאים ישראל צדיקים לפני הקדוש ברוך הוא, מה כתוב? ונתתי שלום בארץ. זה למעלה. שבא הקדוש ברוך הוא להתחבר עם כנסת ישראל. אז, ושכבתם אין מחריד. מה הטעם? משום והשפתי חיה רעה מן הארץ. זו חיה של מין רע למטה. ומהי? אגרת בת מחלת, היא וכל סיעתה. זה בלילה. ביום, בני אדם שבאים מצדה, זהו שכתוב (ויקרא כו) וחרב לא תעבר בארצכם. רבי אבא אמר, הרי פרשוה שאפלו חרב של שלום, כמו פרעה נכה. אבל וחרב לא תעבר, זו הסיעה שלה. והשפתי חיה רעה, שלא תשלט בארץ, ואפלו העברה בעלמא לא תעבר עליכם, ואפלו חרב של שאר העמים, ואפלו בן אדם מזין לא יעבר עליכם.

ואת זה דרש יאשיהו המלך, ופרשוה שהוא נתפס בחטאי ישראל, כמו שכתוב (איכה ד) רוח אפינו משיח ה' נלכד בשחיתותם וגו'. כאן יש להסתפל, שהרי שנינו, אם ראש העם הוא טוב, כל העם נצולים בגללו. ואם ראש העם לא כשר, כל העם נתפסים בחטאו. והרי יאשיהו ראש כשר היה ומעשיו כשרים, למה נתפס בחטאי ישראל?

ושאטין, ובני נשא בעאן לאתרגזא מקמיה קדשא ברין הוא, ולדחלא מניה, בגין דלא ישתפח נפשיה בגוייהו, וישתזיב מנייהו. ויבעי ליה לבר נש, דלא יפיק מנייהו מלה בפומיה. בגין דלא יתער להו לגביה, ולא ישתפחון בהדיה. הדא הוא דכתיב אמרו בלבבכם על משפכם ודמו סלה. דלא יפיק מנייהו מלה מפומיה.

הא חזי, בשעתא דאשתכחו ישראל זפאין קמי קדשא ברין הוא, מה כתיב, ונתתי שלום בארץ. האי לעילא. דאתי קדשא ברין הוא לאתחברא בכנסת ישראל. כדין ושכבתם ואין מחריד. מאי טעמא. בגין והשפתי חיה רעה מן הארץ. (דף ק"ד ע"א) דא חיה דזינא בישא לתתא. ומאי איהי. אגרת בת מחלת, היא, וכל סיעתא דילה. האי בלילה. ביממא, בני נשא דאתו מסטרהא דא, הדא הוא דכתיב, (ויקרא כ"ו) וחרב לא תעבור בארצכם.

רבי אבא אמר, הא אוקמוה דאפילו חרב של שלום, כגון פרעה נכה. אבל וחרב לא תעבור, דא סיעתא דילה. והשפתי חיה רעה, דלא תשלוט בארעא, ואפילו העברה בעלמא לא תעבור עלייכו, ואפילו חרב דשאר עמין, ואפילו בר נש מזינא, לא יעבור עלייכו.

ודא דריש יאשיהו מלפא, ואוקמוה דהוא אתפס בחובייהו דישראל. כמה דכתיב, (איכה ד) רוח אפינו משיח יי' נלכד בשחיתותם וגו'. הכא אית לאסתפלא, דהא תנינן אי רישא דעמא הוא טב, כל עמא משתזבן בגיניה. ואי רישא דעמא לא אתפשר, כל עמא אתפסן בחוביה. והא יאשיהו רישא דכשרא הוה, ועובדוי מתפשרן. אמאי אתפס בחוביהון דישראל.

אָרָא על דְּלֹא הֵימִין בֵּיהּ בִּירְמִיָּהוּ, וְלֹא כָפִית לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל, דְּחָשִׁיב דְּכֻלְּהוּ זָפֵאִין פְּוֹתִיָּהּ. וְהָוָה אָמַר לֵיהּ יִרְמְיָהּ, וְלֹא הֵימִין בֵּיהּ. וּבִגִּין כֶּף אֲתַפְּס בְּחֻבֵּיהוֹן. וְעוֹד דְּסִיְהָרָא הָוָה מְאִיךְ נְהוּרָא, וּבַעֲיָא לְאַסְתָּמָא.

וְנִתְתִּי מִשְׁפְּנֵי בְּתוּכְכֶם וּגּוֹ'. וְנִתְתִּי מִשְׁפְּנֵי - זֶה הַשְּׂכִינָה. מִשְׁפְּנֵי - מִשְׁפּוֹנֵי, שֶׁהִתְמַשְׁכְּנָה בְּחֻטְאֵי יִשְׂרָאֵל. וְנִתְתִּי מִשְׁפְּנֵי, מִשְׁפּוֹנֵי בּוֹדְאֵי. מְשַׁל לְכֵן אָדָם שְׁהִיָּה אוֹהֵב אֶחָד אַחֵר, אָמַר לוֹ: וּדְאִי בְּאַהֲבָה עֲלִיּוֹנָה שֵׁישׁ לִי אֵלַיךְ אֲנִי רוֹצֵה לְדוֹר עִמָּךְ. אָמַר, אֵיךְ אֲדַע שְׁתְּדוֹר אֲצִלִּי? לְקַח כָּל חֻמְדַּת בֵּיתוֹ וְהִבִּיא אֵלָיו. אָמַר, הִנֵּה הַמְּשֻׁכּוֹן אֲצִלְךָ שְׁלֹא אֶפְרַד מִמָּךְ לְעוֹלָמִים.

כֶּף הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רְצָה לְדוֹר עִם יִשְׂרָאֵל, מָה עֲשֵׂה? לְקַח אֶת חֻמְדָּתוֹ וְהוֹרִיד לְהֵם לְיִשְׂרָאֵל. אָמַר לְהֵם: יִשְׂרָאֵל, הִנֵּה מִשְׁפּוֹנֵי אֲצִלְכֶם כְּדִי שְׁלֹא אֶפְרַד מִכֶּם לְעוֹלָמִים. וְאִף אִף גַּב שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִתְרַחֵק מֵאַתְּנוּ, אֶת הַמְּשֻׁכּוֹן הַשְּׂאִיר בִּידֵינוּ, וְאָנוּ שׁוֹמְרִים אֶת אוֹתָהּ חֻמְדָּתוֹ. מִי שִׁירְצָה אֶת מִשְׁכּוֹנוֹ, יָבֵא לְדוֹר אֲצִלָּנוּ. לְכֵן וְנִתְתִּי מִשְׁפְּנֵי בְּתוּכְכֶם, מִשְׁפּוֹן אֲתָן בִּידְכֶם כְּדִי שְׁאֲדוֹר עִמְכֶם. וְאִף עַל גַּב שִׁישְׁרָאֵל כְּעַת בְּגִלוֹת, מִשְׁכּוֹנוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֲצִלָּם, וְלֹא עֲזָבוּ אוֹתוֹ לְעוֹלָמִים.

וְרֵא תִּגְעַל נַפְשֵׁי אֲתַכֶּם. לְאָדָם שְׂאוֹהֵב אֶת חֻבְרוֹ וְרוֹצֵה לְדוֹר עִמוֹ, מָה עֲשֵׂה? לְקַח מִטָּתוֹ וְהִבִּיאָהּ לְבֵיתוֹ. אָמַר, זֶה מִטָּתִי בְּבֵיתְךָ כְּדִי שְׁלֹא אֶתְרַחֵק מִמָּךְ, מִמִּטָּתְךָ וּמִכְּפִלְיֶךָ. כֶּף הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר, וְנִתְתִּי מִשְׁפְּנֵי בְּתוּכְכֶם וְלֹא תִּגְעַל נַפְשֵׁי אֲתַכֶּם. הִנֵּה מִטָּתִי בְּבֵיתְכֶם. כִּיּוֹן שְׂמִטָּתִי

אָרָא על דְּלֹא הֵימִין בֵּיהּ בִּירְמִיָּהוּ, וְלֹא כָפִית לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל, דְּחָשִׁיב דְּכֻלְּהוּ זָפֵאִין פְּוֹתִיָּהּ. וְהָוָה אָמַר לֵיהּ יִרְמְיָהּ, וְלֹא הֵימִין בֵּיהּ. וּבִגִּין כֶּף אֲתַפְּס בְּחֻבֵּיהוֹן. וְעוֹד דְּסִיְהָרָא הָוָה מְאִיךְ נְהוּרָא, וּבַעֲיָא לְאַסְתָּמָא.

וְנִתְתִּי מִשְׁפְּנֵי בְּתוּכְכֶם וּגּוֹ'. (ויקרא כ"ו) וְנִתְתִּי מִשְׁפְּנֵי, דָּא שְׂכִינְתָּא. מִשְׁפְּנֵי: מִשְׁפּוֹנָא דִּילִי. דְּהִיא אֲתַמְשְׁכְּנָא בְּחֻבֵּיהוּ דְיִשְׂרָאֵל. וְנִתְתִּי מִשְׁפְּנֵי, מִשְׁפּוֹנֵי וּדְאִי. מְתַל לְבַר נֶשׁ דְּהָוָה רַחֲמֵא לְאַחְרָא, אָמַר לֵיהּ וּדְאִי בְּרַחֲמֵימוֹתָא עֲלָאָה דְאִית לִי גַבְךָ, בְּעֵינָא לְדִיִּירָא עִמָּךְ. אָמַר הִיךְ אֲנִדְע דְתִידוֹר גַּבְאִי, נְטִל כָּל פְּסוּפָא דְבֵיתִיָּהּ, וְאִיִּתִּי לְגַבִּיָּהּ, אָמַר הָא מִשְׁפּוֹנָא לְגַבְךָ, דְּלֹא אֲתַפְּרֵשׁ מִנְךָ לְעֵלְמִין.

כֶּף קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּעָא לְדִיִּירָא בְּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל, מָה עֲבַד, נְטִל פְּסוּפָא דִּילִיָּהּ, וְנַחֲתִית לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל. אָמַר לוֹן, יִשְׂרָאֵל, הָא מִשְׁפּוֹנָא דִּילִי גַבִּיִּיכוּ, בְּגִין דְּלֹא אֲתַפְּרֵשׁ מִנִּיִּיכוּ לְעֵלְמִין. וְאִף עַל גַּב דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתַרְחִיק מִינָן, מִשְׁפּוֹנָא שְׂבִיק בִּידָן, וְאֲנָן נְטָרִין הֵהוּא פְּסוּפָא דִּילִיָּהּ, מָאן דִּיבְעֵי מִשְׁפּוֹנִיָּהּ יִיתִי לְדִיִּירָא גַבְךָ בְּגִין כֶּף וְנִתְתִּי מִשְׁפְּנֵי בְּתוּכְכֶם, מִשְׁפּוֹנָא אֲתָן בִּידֵיִיכוּ, בְּגִין דְּאֲדוֹר עִמְכּוֹן. וְאִף עַל גַּב דְיִשְׂרָאֵל הַשְּׁתָּא בְּגִלוֹתָא, מִשְׁפּוֹנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הוּא גַבִּיִּיָּהּ, וְלֹא שְׂבָקוּ לֵיהּ לְעֵלְמִין.

וְרֵא תִּגְעַל נַפְשֵׁי אֲתַכֶּם, לְבַר נֶשׁ דְּרַחֲמִים לְחַבְרִיָּהּ, וּבְעָא לְדִיִּירָא עִמִּיָּהּ, מָה עֲבַד, נְטִל עֲרֶסָא דִּילִיָּהּ וְאִיִּתִּי לְבֵיתִיָּהּ. אָמַר דָּא עֲרֶסָא דִּילִי בְּבֵיתֶיךָ, בְּגִין דְּלֹא אֲרַחֲקִי מִינְךָ, עֲרֶסְךָ, וּמֵאֲנָךְ. כֶּף קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר, וְנִתְתִּי מִשְׁפְּנֵי בְּתוּכְכֶם וְלֹא תִּגְעַל נַפְשֵׁי אֲתַכֶּם, הָא עֲרֶסָא דִּילִי בְּבֵיתִיִּיכוּ, כִּיּוֹן דְּעֲרֶסָא דִּילִי

עמכם, תדעו שלא אפרד מכם, ולכן ולא תגעל נפשי אתכם. והתהלכתי בתוכם והייתי לכם לאלהים. כיון שמשפני אצלכם, בודאי תדעו שאני הולך עמכם, כמו שנאמר (דברים כג) כי ה' אלהיך מתהלך בקרב מחנהך להצילך ולתת איביך לפניך והיה מחניך קדוש.

רבי יצחק ורבי יהודה היו מצויים לילה אחד בכפר קרוב לים טבריה, קמו בחדות הלילה. אמר רבי יצחק לרבי יהודה, נאמר בדברי תורה, שאף על גב שאנו במקום זה, לא צריכים להפרד מעץ החיים.

פתח רבי יהודה ואמר, (שמות לג) ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה וגו'. ומשה יקח את האהל למה? אלא אמר משה, הואיל וישראל משקרים בקדוש ברוך הוא והחליפו את כבודו, הרי משכוננו יהיה ביד של נאמן, עד שנראה אצל מי ישאר.

אמר לו ליהושע, אתה תהיה הנאמן בין הקדוש ברוך הוא ובין ישראל, וישאר המשכון בידיך בנאמנות, ונראה אצל מי ישאר. מה כתוב? ושב אל המחנה ומשרתו יהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל. מה הטעם ליהושע? משום שהוא פלכנה לגבי השמש, והוא ראוי לשמר את המשכון, ועל זה לא ימיש מתוך האהל.

אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה: משה, לא ראוי כן, שהרי משכונני נתתי בידיהם. אף על פי שהם חטאו אלי, המשכון יהיה אצלם, שלא יפרדו ממנו (שלא יפרד מהם). התרצה שאפרד מישראל, ולא אשוב אליהם לעולמים!?

עמכון, תנדעון דלא אתפרש מנייכו, ובגין כן ולא תגעל נפשי אתכם.

והתהלכתי בתוכם והייתי לכם לאלהים, (ויקרא כ"ו) כיון דמשפנא דילי גבייכו, בודאי תנדעון דאנא אזיל עמכון, כמה דאת אמר (דברים כג) כי יי' אלהיך מתהלך בקרב מחניך להצילך ולתת איביך לפניך והיה מחניך קדוש.

רבי יצחק ורבי יהודה, הוו שקיחי ליליא חד בכפר קריב ליםא דטבריא, קמו בפלגות ליליא אמר רבי יצחק לרבי יהודה נימא במלי דאורייתא דאף על גב דאנן באתר דא, לא בעינא לאתפרשא מאילנא דחיי.

פתח רבי יהודה ואמר, (שמות לג) ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה וגו'. ומשה יקח את האהל, אמאי. אלא אמר משה, הואיל וישראל קא משקרי ביה בקודשא בריך הוא, ואחליפו יקרא דיליה, הא משכונא דיליה יהא בידא דמהימנא, עד דנחמי במאן ישתאר.

אמר ליה ליהושע, אנת תהא מהימנא בין קדשא בריך הוא, ובין ישראל, וישתאר משכונא בידך בהימנותא, ונחמי (דף ק"ד ע"ב) במאן ישתאר. מה כתיב, ושב אל המחנה ומשרתו יהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל. מאי טעמא ליהושע בגין דאיהו כסיהרא לגבי שמשא, ואיהו אתחזי לנטרא משכונא. ועל דא, לא ימיש מתוך האהל.

אמר ליה קדשא בריך הוא למשה, משה, לא אתחזי הכי, דהא משכונא דילי יהבית בידיהו, אף על גב דאינון חאבו לגבאי, משכונא יהא לגבייהו, דלא יתפרשון מניה.

(כ"א דלא אתפרש מנייהו) תבעי דאתפרש מנייהו דישראל, ולא איתוב לגבייהו

אֶלָּא הַשֵּׁב אֶת מְשׁוֹנֵי אֲלֵיהֶם, וּבְגָלְלוּ לֹא אֶעֱזֹב אוֹתָם בְּכָל מְקוֹם.

אִיךָ עַל גַּב שֵׁיִשְׂרָאֵל חֲטָאוּ לְקִדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֶת הַמְשׁוֹנֵי הַזֶּה שְׁלוֹ חֵם לֹא עֲזָבוּ, וְהַקְדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא לוֹקַח אוֹתוֹ מִבְּיַיְהוּהָ. וְעַל זֶה, בְּכָל מְקוֹם שֶׁגָּלוּ יִשְׂרָאֵל, שְׁכִינָה עִמָּהֶם. וְעַל זֶה כְּתוּב וְנִתְּתִי מְשׁוֹנֵי בְּתוֹכְכֶם, וְהָרִי פְּרִשׁוּהָ.

פֶּתַח רַבִּי יִצְחָק וְאָמַר, (שִׁיר הַשִּׁירִים ב) דּוֹמָה דוּדֵי לְצַבִּי אוּ לְעוֹפֵר הָאֵילִים הִנֵּה זֶה וְגו'. אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁזָּכוּ שֶׁמְשׁוֹנֵי זֶה יִהְיֶה אֲצִלָּם מִהַמְּלַךְ הַעֲלִיּוֹן. שֶׁאִיךָ עַל גַּב שֵׁהֵם בְּגָלוּת, הַקְדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כָּא בְּכָל רֹאשׁ חֹדֶשׁ וּשְׁבֻתוֹת וְזַמְנִים לְהִשְׁגִּיחַ עֲלֵיהֶם, וְלִהְיוֹת כְּפֶל בְּאוֹתוֹ מְשׁוֹנֵי שֵׁיִשׁ לוֹ אֲצִלָּם, שֶׁהוּא חֲמֻדָּתוֹ.

רַמְבַּ"ם שֶׁפְּרָחָה הַגְּבִירָה, וְהוֹצִיאָהּ מֵהִיכָלוֹ. מַה עֲשֵׂתָה? לְקַחָהּ אֶת הַבֵּן שְׁלוֹ, חֲמֻדַּת הַמְּלָךְ, אֲהוּבוֹ. וּמִשׁוּם שְׂדַעַת הַמְּלָךְ עֲלֶיהָ, הִשְׁאִירוּ בִּידֶיהָ בְּשַׁעַר שְׁעוֹלָה רְצוֹן הַמְּלָךְ עַל הַגְּבִירָה וְעַל בְּנוֹ, הִזְיָה עוֹלָה לְעֲלִיּוֹת וְיִוָּרֵד מִדְּרָגוֹת, וְעוֹלָה עַל הַכֶּתֶלִים, לְהִסְתַּפֵּל וְלִהְיוֹת שִׁיִּי בֵּין נִקְבֵי הַכֶּתֶל עֲלֵיהֶם. כִּינֵן שְׂרוּאָה אוֹתָם, הוּא מִתְחִיל לְכַפּוֹת מֵאַחֲרֵי חֲרָפֵי הַכֶּתֶל, וְאַחַר כֵּן הוֹלֵךְ לוֹ.

כֵּן יִשְׂרָאֵל, אִיךָ עַל גַּב שֵׁיִצְאוּ מֵהִיכָל הַמְּלָךְ, אוֹתוֹ הַמְשׁוֹנֵי חֵם לֹא עֲזָבוּ, וּמִשׁוּם שֶׁרְצוֹן הַמְּלָךְ עֲלֵיהֶם, הִשְׁאִיר אוֹתוֹ עִמָּהֶם. בְּשַׁעַר שְׁעוֹלָה רְצוֹן הַמְּלָךְ הַקְדּוֹשׁ עַל הַגְּבִירָה וְעַל יִשְׂרָאֵל, הוּא עוֹלָה עֲלִיּוֹת (מִקְפָּץ עַל הַגְּבִיעוֹת), יוֹרֵד מִדְּרָגוֹת, וְעוֹלָה עַל הַכֶּתֶלִים, לְהִסְתַּפֵּל וְלִהְיוֹת שִׁיִּי בֵּין

לְעֲלָמִין, אֶלָּא אֲתִיב מְשׁוֹנָא דִּילִי לְגַבִּיּהוּ, וּבְגִינִיָּה לָא אֶשְׁבוּק לְהוֹן בְּכָל אֲתַר.

אִיךָ עַל גַּב דִּישְׂרָאֵל חָבוּ לְגַבִּיָּה דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָאִי מְשׁוֹנָא דִּילִיָּה לָא שְׁבָקוּ, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא נָטִיל לִיָּה מִבְּיַיְהוּהָ. וְעַל דָּא, בְּכָל אֲתַר דְּגַלִּי יִשְׂרָאֵל, שְׁכִינָה עִמָּהוֹן. וְעַל דָּא כְּתִיב, וְנִתְּתִי מְשׁוֹנֵי בְּתוֹכְכֶם. וְהָא אוּקְמוּהָ.

פֶּתַח רַבִּי יִצְחָק וְאָמַר (שִׁיר הַשִּׁירִים ב) דּוֹמָה דוּדֵי לְצַבִּי אוּ לְעוֹפֵר הָאֵילִים הִנֵּה זֶה וְגו'.

זְכַאִין אֵינוֹן יִשְׂרָאֵל, דְּזָכוּ דְמְשׁוֹנָא דָּא לְמַהוּי גַבִּיּהוּ, מִן מְלָכָא עֲלָאָה. דָּאִיךָ עַל גַּב דְּאֵינוֹן בְּגָלוּתָא, קְדֻשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתִי בְּכָל רִישׁ יַרְחֵי וּשְׁבֻתֵי וְזַמְנֵי, לְאַשְׁגַּחָא עֲלֵיהוּ, וְלִאֲסַתְפְּלָא בְּהוּא מְשׁוֹנָא דָּאִית לִיָּה גַבִּיּהוּ, דְּאִיָּהוּ כְּסוּפָא דִּילִיָּה.

רַמְבַּ"ם דְּסִרְחָא מְטְרוֹנִיתָא, אֲפַקָּה מֵהִיכָלִיָּה. מַה עֲבַדַּת. נְטָלַת בְּרָהּ דִּילִיָּה כְּסוּפָא דְּמְלָכָא, רַחֲמֵיָּא דִּילִיָּה. וּבְגִין דְּדַעַתָּא דְּמְלָכָא עֲלָהּ, שְׁבָקִיָּה בִּידָהָא. בְּשַׁעַתָּא דְּסָלִיק רְעוּתָא דְּמְלָכָא, עַל מְטְרוֹנִיתָא, וְעַל בְּרָהּ, הָוָה סָלִיק אַגְרִין, וְנַחֲתִית דְּרָגִין, וְסָלִיק כּוֹתְלִין, לְאַסְתְּפְּלָא וְלִאֲשְׁגַּחָא בֵּין נוֹקְבֵי כּוֹתְלָא עֲלֵיהוּ, כִּינֵן דְּחָמֵי לוֹן, שְׂאִרֵי בְּכִי מֵאַחֲרֵי קוּסְטֵי כּוֹתְלָא, וְלְבַתַּר אֲזִיל לִיָּה.

כֵּן יִשְׂרָאֵל, אִיךָ עַל גַּב דְּאֵינוֹן נְפָקוּ מֵהִיכָלִיָּה דְּמְלָכָא, הִהוּא מְשׁוֹנָא לָא שְׁבָקוּ, וּבְגִין דְּרְעוּתָא דְּמְלָכָא עֲלֵיהוּ, שְׁבָקִיָּה עִמָּהוֹן. בְּשַׁעַתָּא דְּסָלִיק רְעוּתָא דְּמְלָכָא קְדֻשָׁא, עַל מְטְרוֹנִיתָא וְעַל יִשְׂרָאֵל. סָלִיק אַגְרִין (מִקְפָּץ עַל הַגְּבִיעוֹת), נַחֲתִית דְּרָגִין, וְסָלִיק כּוֹתְלִין, לְאַסְתְּפְּלָא וְלִאֲשְׁגַּחָא בֵּין קוּסְטֵי כּוֹתְלָא עֲלֵיהוּ. כִּינֵן דְּחָמֵי לוֹן, שְׂאִרֵי וּבְכִי, הָדָא הוּא דְכְּתִיב דּוּמָה דוּדֵי לְצַבִּי אוּ לְעוֹפֵר

דְּחָמֵי לוֹן, שְׂאִרֵי וּבְכִי, הָדָא הוּא דְכְּתִיב דּוּמָה דוּדֵי לְצַבִּי אוּ לְעוֹפֵר

האיילים לדלגא מפותלא לאיגרא, ומאיגרא לכותלא.

הנה זה עומד אחר פתלנו, בבתי כנסיות ובבתי מדרשות משגיח מן החלונות, (דודאי כי כנישתא בעיית חלונות). מציין מן החרפים, לאסתפלא ולאשגחא עלייהו. ובגין כך, ישראל בעו למחדי בההוא יומא, דאינהו ידעי דא, ואמרי. (תהלים קיח) זה היום עשה יי נגילה ונשמחה בו. **ואם בחקתי תמאסו וגו'.** (ויקרא כו) רבי יוסי פתח, (משלי ג) מוסר יי בני אל תמאס ואל תקוץ בתוכחתו. כמה חביבין ישראל קמי קדשא בריך הוא, דקודשא בריך הוא בעי לאוכחא להו, ולדברא להו בארץ מישר, כאפא דרחים לבריה, ומגו רחימו דיליה לגביה, שרביטא בידיה תדיר, לדברא ליה בארץ מישר, דלא יסטי לימינא ולשמאלא. הדא הוא דכתיב, (משלי ג) כי את אשר יאהב יי יוכיח וכאב את בן ירצה. ומאן דלא רחים ליה קדשא בריך הוא, וסאני ליה, סליק מניה תוכחה, סליק מניה שרביטא.

בתיב. (מלאכי א) אהבתי אתכם אמר יי וגו', מגו רחימותא דיליה, שרביטא בידיה תדיר, לדברא ליה. ואת עשו שנאתי, בגין כך סליקת מניה שרביטא, סליקת מניה תוכחתא, בגין דלא אתן ליה בי חולקא, רחיקא דנפשאי הוא. אבל אתון, אהבתי אתכם ודאי. ובגין כך, מוסר יי בני אל תמאס ואל תקוץ בתוכחתו. מאי ואל תקוץ. לא תקוצון ביה, כמאן דערק מגו גובין, דאינון מילין כגובין לגביה בגרמיה.

תא חזי, בשעתא דאתער צדק בדינוי. כמה סטרי טהירין, מתערין מימינא בדינוי, כמה צדדי רוחות מתעוררים מימין ומשמאל, כמה

חרפי הפתל עליהם. פיון שרואה אותם, מתחיל לבכות. זהו שכתוב דומה דודי לצבי או לעפר האיילים, לדלג מפתל לעליה, ומעליה לכתל.

הנה זה עומד אחר פתלנו, בבתי כנסיות ובבתי מדרשות משגיח מן החלונות, (שבודאי בית הכנסת צריך חלונות). מציין מן החרפים, להסתפל ולהשגיח עליהם. ולכן ישראל צריכים לשמח באותו יום, שהם יודעים זה ואומרים, (תהלים קיח) זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו.

ואם בחקתי תמאסו וגו'. רבי יוסי פתח, (משלי ג) מוסר ה' בני אל תמאס ואל תקוץ בתוכחתו. כמה חביבים ישראל לפני הקדוש ברוך הוא, שהקדוש ברוך הוא רוצה להוכיח אותם ולהנהיגם בדרך ישרה, כמו אב שאוהב את בנו, ומתוך אהבתו אליו יש בידו שרביט תמיד להנהיגו בדרך ישרה, שלא יסטה לימין ולשמאל. זהו שכתוב (שם) כי את אשר יאהב ה' יוכיח וכאב את בן ירצה. ומי שלא אוהב את הקדוש ברוך הוא, ושונא אותו, הוא מסלק ממנו תוכחה, ומסלק ממנו את השרביט.

בתוב (מלאכי א) אהבתי אתכם אמר ה' וגו'. מתוך אהבתו יש בידו תמיד שרביט להנהיגו. ואת עשו שנאתי, משום כך סלקתי ממנו את השרביט, סלקתי ממנו תוכחה, כדי שלא אתן לו חלק ב' הוא רחוק נפשי, אבל אתם - אהבתי אתכם ודאי. ומשום כך, מוסר ה' בני אל תמאס ואל תקוץ בתוכחתו. מה זה ואל תקוץ? כמו מי שבזרח מתוך קוצים, שאותם דבורים כמו קוצים אליו בעצמו. בא ראה, בשעה שמתעורר צדק שרביטים יוצאים, מהם שרביטי

אש, שרביטי גחלים, שרביטי שלהבת, כלם יוצאים ומתעוררים בעולם ומלקים בני אדם. תחתיים ממנים אחרים, בעלי חבלה, ממנים של ארבעים חסר אחת. משוטטים ויורדים, מלקים ועולים ונוטלים רשות, נכנסים לנקב תהום רבה, מצבעים צורות, ואש שדולקת מתחברת עמהם, יוצאים הגחלים ומשוטטים ויורדים, ונמצאים פגוד בני אדם. והיגו מה שפתי, ויספתי ליסרה אתכם. אתן לבעלי הדין תוספת על הדין שלהם.

כמו שנאמר, (בראשית ח) לא אסף לקלל עוד את האדמה בעבור האדם. מה זה לא אסף? לא אתן תוספת לבעלי דין להשמיד את העולם, אלא תוספת כמו שהעולם יכול לסבל. ועל זה ויספתי, אתן תוספת ודאי.

למה תוספת? כדי ליסר אתכם שבע על חטאתיכם. שבע? והרי הקדוש ברוך הוא אם גובה את שלו, אין העולם יכול לסבל אפלו רגע אחד, זהו שפתי (תהלים קל) אם עונות תשמר יה אדני מי יעמד, ואתה אמרת שבע על חטאתיכם?!

אלא מה תלמוד לומר שבע? אלא הרי שבע כנגדכם, ומי היא? זו שמטה, שהיא שבע, שנקראת שבע, כמו שנאמר (דברים טו) מקץ שבע שנים תעשה שמטה. ועל זה שבע על חטאתיכם, ונקראת שבע, ונקראת בת שבע. מה בין זה לזה? אלא שבע לבדה, לעשות שמטה ולעשות דינים, להוציא חרות, שהכל בה. נקראת בת שבע, שהתחברה עם אחר כאחד, להאיר, לשלט במלכות, להודיע המלכות בארץ ובכל בת שבע נקראת. כתוב, על פן שם

ומשמאלא, כמה שרביטין נפקין, מנהון שרביטי אשא, שרביטי גומריין, שרביטי שלהובא, בלהו נפקין ומתעריין בעלמא, ולקאן לבני נשא. תחותיהו ממנן אתרנין, מארי טפסין, ממנן דארבעין חסר חד. שאטין ונחתין, לקאן וסלקין, ונטלין רשותא, עיילין (דף קט"ו ע"א) בנוקבא דתהומא רבא, מצבעין טפסי, ונורא דדליק אתחבר בהו, נפקי גומריין ושאטין ונחתין, ואשתכחו לקבליהון דבני נשא. והיינו דכתיב, ויספתי ליסרה אתכם אתן למאריהון דדינא, תוספת על דינא דלהון.

במה דאת אמר, (בראשית ח) לא אוסיף לקלל עוד את האדמה בעבור האדם. מאי לא אוסיף. לא אתן תוספת למארי דינא לשיצאה עלמא, אלא תוספת פגוונא דיכיל עלמא למסבל. ועל דא ויספתי, אתן תוספת ודאי. תוספת אמאי. בגין ליסרה אתכם שבע על חטאתיכם. שבע, והא קדשא ברין הוא אי גבי ההוא דיליה לא יכיל עלמא למסבל אפילו רגעא חדא, הדא הוא דכתיב, (תהלים קל) אם עונות תשמר יה יי מי יעמוד, ואת אמרת שבע על חטאתיכם.

אלא מה תלמוד לומר שבע. אלא הא שבע לקבלייכו. ומאי איהי. דא שמטה, דאיהי שבע, דאקרי שבע, כמה דאת אמר, (דברים טו) מקץ שבע שנים תעשה שמטה. ועל דא שבע על חטאתיכם, ואקרי שבע, ואת בת שבע. מה בין האי להאי. אלא שבע בלחודה, למעבד שמטה, ולמעבד דינין, לאפקא חירו דכלא בה. בת שבע אקרי, דאתחבר באחרא כחדא, לאנהרא, למשלט במלכותא, לאודעא מלכותא בארעא ובכלא, בת שבע אקרי. פתיב, (בראשית כו) על פן שם

העיר באר שבע עד היום הזה. באר שבע, בארו של יצחק היא, והכל הוא דבר אחד.

רבי אבא אמר, ויפירתי אתכם אף אני שבע על חטאתיכם. ויפירתי אתכם, על ידי ממנים אחרים, כמו שבארנו. אף אני, הריני מתעורר כנגדכם, והרי שבע להתעורר עליכם.

בא ראה את האהבה העליונה של הקדוש ברוך הוא לישראל. למלך שהיה לו בן יחידי, והיה חוטא לפני המלך. יום אחד סרח לפני המלך, אמר המלך: כל הימים הללו הלקייתי אותך ולא קבלת. מפאן ואילך ראה מה אעשה לך; אם אנרש אותך מן הארץ ואוציא אותך מן המלכות, אולי יקומו עליך דבי השדה, או זאבי השדה, או לסטים, ויעבירו אותך מן העולם. מה אעשה? אלא אני ואתה נצא מן הארץ.

כך אף אני, אני ואתה נצא מן הארץ ואף אני ואתה נלך בגלות ונצא יחד. כך אמר הקדוש ברוך הוא: ישראל, מה אעשה לך? הרי הלקייתי אתכם ולא הרפנתם אזניכם. הרי הבאתי עליהם בעלי מגנים, בעלי חבלה, להלקות אתכם, ולא שמעתם. אם אוציא אתכם מן הארץ לבדכם, אני פוחד עליכם מפמה דבים, מפמה זאבים שיקומו עליכם ויעבירו אתכם מן העולם. אבל מה אעשה לכם? אלא אני ואתם נצא מן הארץ ונלך לגלות.

זהו שכתוב ויפירתי אתכם, ללכת בגלות. ואם תאמרו שאעזב אתכם - אף אני עמכם. שבע על חטאתיכם - זו שבע שתתגרש עמכם. ולמה? על חטאתיכם. זהו שכתוב (ישעיהו) ובפשעיעכם שלחה אתכם. אמר הקדוש ברוך הוא: אתם גרמתם שאני ואתם לא נדור (בארץ) בעולם (נגרש מהארץ) מהעולם, הרי הגבירה יצאה מהיכלה

העיר באר שבע עד היום הזה. באר שבע, בארה דיצחק הוא, וכלא חד מלה הוא.

רבי אבא אמר, (ויקרא כ"ו) ויפירתי אתכם אף אני שבע על חטאתיכם. ויפירתי אתכם, על ידי ממנן אחרנין, כמה דאוקמוה. אף אני, הא אנא אתער לקבלייכו. הא שבע, לאתערא עלייכו.

הא חזי, רחימותא עלאה דקודשא בריך הוא בישראל, למלכא דהיה ליה בר יחידיאי, והיה חטי קמי מלכא, יומא חד סרח קמי מלכא, אמר מלכא, כל הני יומין אלקינא לך, ולא קבלת. מפאן ואילך חמי מאי אעביד לך, אי אתריך לך מן ארעא, ואפיק לך ממלכותא, דילמא יקומון עלך דובי חקלא, או זאבי חקלא, או לסטין, ויעברון לך מעלמא. מה אעביד. אלא אנא ואתה ניפוק מארעא.

כך אף אני, אנא ואתה ניפוק מארעא (אף אני ואתה נלך בגלות וניפוק בתרא).

הוא, ישראל מה אעביד לכו, הא אלקינא לכו, ולא ארפיתו אודנייכו, הא אייתינא עלייכו מארי תריסין, מארי טפסין, לאלקאה לכו, ולא שמעתון. אי אפיק לכו מארעא לחודכו, דחילנא עלייכו מפמה דובין, מפמה זאבין, דיקומון עלייכו, ויעברון לכו מעלמא. אבל מה אעביד לכו, אלא אנא ואתון ניפוק מארעא, ונהי בגלותא.

הרא הוא דכתיב ויפירתי אתכם למהיך בגלותא. ואי תימרון דאשבוק לכו, אף אני עמכו. שבע על חטאתיכם, דא שבע דיתתרון עמכו, ואמאי. על חטאתיכם. הרא הוא דכתיב, (ישעיהו) ובפשעיעכם שלחה אתכם. אמר קדשא בריך הוא, אתון גרמתון, דאנא אתם גרמתם שאני ואתם לא נדור (בארץ) בעולם (נגרש מהארץ) מהעולם, הרי הגבירה יצאה מהיכלה

עמכם. הרי הפל נחרב, ההיכל שלי ושלכם נחרב. שהרי למלך לא ראוי היכל אלא כשהוא נכנס עם הגבירה. ושמחת המלך אינה נמצאת.

אֵלָא בשעה שנכנס להיכל הגבירה, ונמצא בנה עמה בהיכל, כלם שמחים כאחד. עכשו שאין נמצאים הפן עם הגבירה, הרי ההיכל חרב מהפל. אלא אני מה אעשה? אף אני עמכם. ועכשו, אף על גב שישראל הם בגלות, הקדוש ברוך הוא נמצא עמכם ולא עוזב אותם. שכאשר יצאו ישראל מן הגלות, הקדוש ברוך הוא ישוב עמם, שכתוב (דברים ל) ושב ה' אליהי, ושב ה' אליהי ודאי, והרי נתבאר.

רבי חייא ורבי יוסי היו הולכים בדרך, נפגשו באותה מערה בשדה. אמר רבי חייא לרבי יוסי, זה שכתוב (שם כח) אלה דברי הברית וגו', מלבד הברית. מה זה דברי הברית? דברי גבורה (האלה) הנה צריך להיות! אמר לו, הרי פרשוה, הללו מפי הגבורה, והללו מפי עצמו של משה, והרי נתבאר.

בא ראה, אלה ואלה היו דברי הברית. שאף על גב שהדברים היו מפי הגבורה - דברי ברית היו, שהרי טוב ורע תלויים בו. הטוב שבא מצדיק, והרע שבא מן הדין. הדין ממקום הדין, והינו צדק. וצדיק וצדק הם ברית, ונקראים ברית. ולכן מלים אלו דברי ברית הן, וקשר הברית כאחד. ומשום כך זכור ושמור קשורים כאחד. זכור פיוס, שמור פלילה. הרי ברית כאחד, ומשום כך ברית ודאי, דברי הברית הם. ובכל מקום הברית היא במקום הנה.

וְאֵתוֹן לֹא נִידוּר (ס"א בארעא) בְּעֵלְמָא (נ"א נפרוד ס"א מארעא) מְעֵלְמָא. הָא מְטְרוֹנִיתָא נְפֻקְתָּ מֵהֵיכְלָה עִמְכוּן, הָא אֶתְחַרְבַּ כְּלָא, הֵיכְלָא דִּילִי וְדִלְכוּן אֶתְחַרְבַּ. דְּהָא לְמִלְכָּא לֹא אֶתְחַזִּי הֵיכְלָא, אֵלָא כַּד אִיהוּ עֵייל עִם מְטְרוֹנִיתָא. וְחַדְוָה דְּמִלְכָּא לָא אֶשְׁתַּכַּח.

אֵלָא בְּשַׁעְתָּא דְּעָאל בְּהֵיכְלָא דְּמְטְרוֹנִיתָא, וְאֶשְׁתַּכַּח בְּרְהָא עִמָּה בְּהֵיכְלָא, חֲדָאן פְּלָהוּ כְּחֲדָא. הַשְׁתָּא דְּלָא אֶשְׁתַּכַּחוּ בְּרָא וּמְטְרוֹנִיתָא, הָא הֵיכְלָא חֲרִיבָא מְפֻלָּא. אֵלָא אָנָּא מַה אַעֲבִיד. אָף אָנָּא עִמְכוּן. וְהַשְׁתָּא אָף עַל גַּב דִּישְׂרָאֵל אִינְהוּ בְּגִלוּתָא, קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶשְׁתַּכַּח עִמְהוֹן, וְלֹא שְׂבִיק לֹון, דְּכַד יִפְקוּן, יִשְׂרָאֵל מִן גְּלוּתָא, קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, יְתוּב עִמְהוֹן. דְּכַתִּיב, (דברים ל) ושב יי' אליהי, ושב יי' אליהי ודאי. וְהָא אֶתְמַר.

רבי חייא ורבי יוסי הוו אזלי בארְחָא, אַעֲרַעוּ בְּהֵיכָא מְעַרְתָּא בְּחַקְלָא. אָמַר רַבִּי חֵיָא לְרַבִּי יוֹסִי, הָאִי דְּכַתִּיב, (דברים כח) אלה דברי הברית וגו', מלבד הברית. מאי דברי הברית? דברי גבורה (ס"א האלה) מיבעי ליה. אָמַר לִיהָ הָא אוּקְמוּהָ, הִלְלוּ מִפִּי הַגְּבוּרָה, וְהִלְלוּ מִפִּי עֲצָמוּ שֶׁל מֹשֶׁה, וְהָא אֶתְמַר.

הָא חֲזִי, אֵלִין וְאֵלִין דְּבְרֵי הַבְּרִית הִוּוּ, (דף קט"ו ע"ב) דְּאָף עַל גַּב דְּמִפִּי הַגְּבוּרָה הִוּוּ מְלִין. מְלִי בְּרִית הִוּוּ, דְּהָא טַב וּבִישׁ בִּיהַ תְּלִיין. טַב דְּאֶתִי מְצַדִּיק. בִּישׁ דְּאֶתִי מִן דִּינָא. דִּינָא, מְאֶתֶר דִּינָא, וְהִינְנוּ צַדִּיק. וְצַדִּיק וְצַדִּיק בְּרִית אִינְוּן, בְּרִית אַקְרוּן. וְעַל דָּא, מְלִין אֵלִין, מְלִי בְּרִית אִינְוּן. וְקָשִׁיר בְּרִית פְּחָדָא. וּבְגִינִי כַּף זְכוּר וְשְׁמוּר, קָשִׁיר פְּחָדָא. זְכוּר פִּיוס, שְׁמוּר פְּלִילָה. הָא בְּרִית פְּחָדָא, וּבְגִין כַּף בְּרִית וְדָאִי, דְּבְרֵי הַבְּרִית נִינְהוּ. וּבְכָל אֶתֶר בְּרִית בְּאֶתֶר דָּא אִינְהוּ.

אמר רבי חייא, ודאי כף זה, ומשום כף שבת, שהיא זכור ושמור, נקראת ברית, שפתוב (שמות לח) ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את ברית עולם. והפל דבר אחד, והמקום הזה נקרא ברית בכל מקום.

בא ראה, כתוב ונתתי שלום בארץ, הוא יסוד, שהוא שלום הארץ, שלום הבית, שלום העולם. ויפתי אתכם אף אני שבע. מה זה שבע? זה צדק. הרי ודאי הברית, ומשום כף דברי הברית הם.

אמר רבי יוסי, כתוב ואף גם זאת בהיותם בארץ איביהם וגו'. ואף גם זאת, ואף - כמו שנאמר אף אני. גם - לרבות פנסת ישראל שנקראת זאת, שלא עזבת אותם לעולמים. בהיותם בארץ איביהם - בהיותם הכל כאחד. לא מאסתים ולא געלתים - כדי שלא אתחבר עמם. להפר בריתי אתם - שאם לא אפדה אותם, הרי בריתי מתחלקת. ומשום כף, להפר בריתי אתם.

אמר רבי חייא, אני שמעתי דבר חדש, שאמר רבי אלעזר, לא מאסתים ולא געלתים לכלתם, לא הכיתים ולא הרגתים לכלתם הנה צריך להיות! אלא לא מאסתים ולא געלתים - מי ששונא מישהו אחר, הוא מאוס כנגדו, ומגעיל בגעל לפניו. אבל כאן, לא מאסתים ולא געלתים. מה הטעם? משום שחכיבות נפשי ביניהם, ובגללה פלם חכיבים עבורי. זהו שפתוב לכלתם. לכלתם כתוב, חסר וי"ו, בגללה לא מאסתים ולא געלתים, משום שהיא אהבת נפשי, אהבתי אצלה.

היא לא היתה שם, לא היה נכנס

אמר רבי חייא, ודאי הכי הוא, ובגין כף שבת דאיהו זכור ושמור, אקרי ברית. דכתיב, ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדרתם ברית עולם. וכלא מלה חד, ואתר דא, אקרי ברית בכל אתר.

הא חזי, פתיב ונתתי שלום בארץ, הוא יסוד, דאיהו שלמא דארעא, שלמא דביתא, שלמא דעלמא. ויפתי אתכם אף אני שבע. מאי ז'. דא צדק. הא ודאי ברית, ובגין כף דברי הברית ניהו.

אמר רבי יוסי כתיב. (ויקרא כ"ו) ואף גם זאת בהיותם בארץ איביהם וגו'. ואף גם זאת, ואף, כמה דאת אמר, אף אני. גם לרבות פנסת ישראל, דאקרי זאת, דלא שבקת לון לעלמין. בהיותם בארץ איביהם, בהיותם פלא כחדא. לא מאסתים ולא געלתים בגין דלא אתחבר בהו. להפר בריתי אתם, דאי לא אפרוק להו, הא בריתי פליג, ובגין כף להפר בריתי אתם.

אמר רבי חייא, אנא שמענא מלה חדתא, דאמר רבי אלעזר לא מאסתים ולא געלתים לכלתם, לא הכיתים ולא הרגתים לכלתם מיבעי ליה. אלא לא מאסתים ולא געלתים, מאן דסאני לאחרא מאיס הוא לקבליה, וגעלא הוא בגיעולא קמיה. אבל הכא, לא מאסתים ולא געלתים. מאי טעמא. בגין דחכיבותא דנפשאי ביניהו. ובגינה פלהו חכיבין גבאי, הדא הוא דכתיב לכלתם לכלתם פתיב, חסר וי"ו, בגינה לא מאסתים ולא געלתים, בגין דאיהו רחיקתא דנפשאי, רחיקותא דילי גבהא.

לבר נש דרחים אתתא, והוות דיירא בשוקא

לאדם שאוהב אשה, והיתה גרה בשוק של בורסקים, אם

לְשֵׁם לְעוֹלָמִים. כִּי־נָהָה שֶׁהָיָה שָׁם, דוֹמָה בְּעֵינָיו כְּמוֹ שׁוֹק שֶׁל רוֹכְלִים, שֶׁכָּל הַרְחִוּוֹת שֶׁל עוֹלָמוֹת טוֹבִים נִמְצָאִים שָׁם.

אֲךָ כֵּן, וְאֵף גַּם זֹאת בְּהִיוֹתָם בְּאֶרֶץ אוֹיְבֵיהֶם, שֶׁהוּא שׁוֹק שֶׁל בּוֹרְסָקִים, לֹא מְאֻסְתִּים וְלֹא גְעֻלְתִּים, וְלָמָּה? לְכַלְתָּם. בְּשִׁכִּיל כְּלֵתָם, שְׂאֵנִי אוֹהֵב אוֹתָהּ, שֶׁהִיא אֲהוּבָת נִפְשִׁי, שְׁשׁוּרָה שָׁם, וְדוֹמָה עָלַי כְּמוֹ כָּל הַרְחִוּוֹת הַטּוֹבִים שֶׁל הָעוֹלָם מִשׁוּם אוֹתָהּ הַפְּלָה שֶׁבְּתוֹכָם. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אֵלֹהִים לֹא בָּאֵנוּ לְכַאֵן אֶלָּא לְשִׁמְעַת אֵת זֶה - דִּי לִי.

פְּתַח וְאָמַר, (מלאכי א) בֶּן יִכְבֵּד אָב וְעֶבֶד אֲדֹנָיו. בֶּן יִכְבֵּד אָב, כְּמֹה שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כ) כִּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמְךָ, וּפְרָשִׁי, בְּמַאֲכָל וּבְמִשְׁתֵּה וּבְכָל. זֶה בְּחִיּוֹ שֶׁהִתְחַיֵּב בּוֹ. אַחֲרַי שְׁמַת, אִם תֹּאמַר הָרִי הוּא פְּטוֹר מִמֶּנּוּ - לֹא כֵן. שְׂאֵף עַל גַּב שְׁמַת, הִתְחַיֵּב בְּכַבּוּדוֹ יוֹתֵר, שֶׁפְּתוּב כִּבֵּד אֶת אָבִיךָ. שְׂאֵם אוֹתוֹ הֵבֵן הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ עֲקֻשָׁת, וְדָאִי שֶׁהוּא מְבַזֶּה אֶת אָבִיו, וְדָאִי שְׁעוֹשֶׂה לוֹ קְלוּן.

וְאִם אוֹתוֹ הֵבֵן הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל, וּמִתְקַן אֶת מַעֲשָׂיו, וְדָאִי שֶׁזֶּה מְכַבֵּד אֶת אָבִיו, מְכַבֵּד אוֹתוֹ בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם אֶצֶל בְּנֵי אָדָם, מְכַבֵּד אוֹתוֹ בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם אֶצֶל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא חָס עָלָיו וּמוֹשִׁיב אוֹתוֹ בְּכֹסָא כְּבוֹדוֹ. וְדָאִי בֶּן יִכְבֵּד אָב.

כְּמוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר שֶׁמְכַבֵּד אֶת אָבִיו בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְאוֹתוֹ הָעוֹלָם, עֲכָשׁוּ מִתְרַבֶּה כְּבוֹדוֹ שֶׁל רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּשָׁנֵי עוֹלָמוֹת - בְּעוֹלָם הַזֶּה, וּבְאוֹתוֹ הָעוֹלָם יוֹתֵר אֲשֶׁר בְּחִיּוֹ. שְׁזָכָה לְבָנִים קְדוֹשִׁים וְלִגְזַעִים קְדוֹשִׁים. אֲשֶׁרֵי הַצְּדִיקִים שְׁזוֹכִים לְבָנִים קְדוֹשִׁים, לִגְזַעִים קְדוֹשִׁים.

דְּבוֹרְסָקִי, אִי לֹא הָיוֹת הִיא תַּמָּן, לֹא עָיִל בָּהּ לְעֹלָמִין. כִּי־נָהָה תַּמָּן, דְּמִי בְּעֵינָיו כְּשׁוֹקָא דְרוֹכְלִי, דְּכָל רִיחִין דְּעֹלָמִין טְבִין אֲשֶׁתְּכַחוּ תַּמָּן.

אוֹף הָכָא, וְאֵף גַּם זֹאת בְּהִיוֹתָם בְּאֶרֶץ אוֹיְבֵיהֶם, דְּאִיהוּ שׁוֹקָא דְּבוֹרְסָקִי, לֹא מְאֻסְתִּים וְלֹא גְעֻלְתִּים. וְאִמְאִי. לְכַלְתָּם. בְּגִין כְּלֵתָם, דְּאִנָּא רְחִימָנָא לָהּ, דְּאִיהִי רְחִימָתָא דְּנִפְשָׁאִי, דְּשְׂרִיא תַּמָּן, וְדְמִי עָלַי כְּכָל רִיחִין טְבָאֵן דְּעֹלָמָא, בְּגִין הִיא כְּלָה דְּבַגְוִייהוּ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אֵלֹהִים לֹא אֲתִינָא הָכָא, אֶלָּא לְמִשְׁמַע מְלָה דָא דִּי.

פְּתַח וְאָמַר, (מלאכי א) בֶּן יִכְבֵּד אָב וְעֶבֶד אֲדֹנָיו. בֶּן יִכְבֵּד אָב, כְּמֹה דְּאֵת אָמַר (שמות כ) כִּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמְךָ, וְאוֹקְמוּהָ, בְּמִיכְלָא וּמִשְׁתֵּיא וּבְכֹלָא. הִיא בְּחִיּוֹ דְּאֵתְחַיֵּב בִּיהָ. בְּתֵר דְּמִית, אִי תִימָא הָא פְּטוֹר מִנִּיהָ הוּא, לֹא הִכִּי. דְּאֵף עַל גַּב דְּמִית, אֵתְחַיֵּב בִּיקְרִיָּה יִתִּיר, דְּכְתִיב כִּבֵּד אֶת אָבִיךָ. דְּאִי הִהוּא בְּרָא אֲזִיל בְּאַרְחַ תְּקֵלָא, וְדָאִי מְבַזֶּה לְאָבוּי הוּא, וְדָאִי עֲבִיד לִיהָ קְלָנָא.

וְאִי הִהוּא בְּרָא אֲזִיל בְּאַרְחַ מִיִּשְׂרָאֵל, וְתִקִּין עוֹבְדוּי, וְדָאִי דָא אוֹקִיר לְאָבוּי, אוֹקִיר לִיהָ בְּהִיא עֲלָמָא גְבִי בְּנֵי נֶשְׂאָ, אוֹקִיר לִיהָ בְּהִיא עֲלָמָא, גְּבִי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חֲיִים עָלֶיהָ, וְאוֹתִיב לִיהָ בְּכוֹרְסִיָּא דִּיקְרִיָּה. וְדָאִי בֶּן יִכְבֵּד אָב.

בְּגוֹן רַבִּי אֶלְעָזָר, דְּאִיהוּ אוֹקִיר לִיהָ לְאָבוּי בְּהִיא עֲלָמָא, וּבְהִיא עֲלָמָא הַשְּׁתָּא אֲסֻגֵי שְׁבַחָא דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן בְּתֵרִין עֲלָמִין, בְּהִיא עֲלָמָא, וּבְהִיא עֲלָמָא יִתִּיר מְחִיּוּי. דְּזָכָה לְבָנִין קְדִישִׁין, וְלִגְזַעִין קְדִישִׁין. זְכָאֵן אֵינוּן צְדִיקָאִי, דְּזְכָאֵן לְבָנִין קְדִישִׁין, לִגְזַעִין קְדִישִׁין. עָלִייהוּ אֲתִקְרִי, (ישעיה סא) כָּל רְאִיָּהֶם

יִפְרֹוּם כִּי הֵם זָרַע בְּרֵךְ יִי אָמֵן. בְּרֹוךְ יִי
לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. יִמְלֹוךְ יִי לְעוֹלָם אָמֵן
וְאָמֵן.
עֲלֵיהֶם נִקְרָא, כָּל רְאֵיהֶם יִפְרֹוּם
כִּי הֵם זָרַע בְּרֵךְ ה'. אָמֵן. בְּרֹוךְ ה'
לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. יִמְלֹוךְ ה' לְעוֹלָם
אָמֵן וְאָמֵן.

הַדְרָן לְסִיּוּם סֵפֶר וַיִּקְרָא מִסֵּפֶר הַזוֹהַר

הַדְרָן עֲלֵךְ סֵפֶר וַיִּקְרָא מִסֵּפֶר הַזוֹהַר. וְהַדְרָךְ עֲלֵךְ, דַּעְתוֹן עֲלֵךְ סֵפֶר וַיִּקְרָא מִסֵּפֶר הַזוֹהַר. וְדַעְתוֹךְ עֲלֵךְ.
לֹא תִגְנָשִׁי מִנְּךָ סֵפֶר וַיִּקְרָא מִסֵּפֶר הַזוֹהַר. וְלֹא תִתְנָשִׁי מִנּוֹן. לֹא בַעֲלָמָא הַדְרִין וְלֹא בַעֲלָמָא דְאִתִּי: (א"ב)
הַעֲרַב נָא יִי אֱלֹהֵינוּ אֶת דְּבָרֵי תוֹרָתְךָ בְּפִינוּ וּבְפִיפּוּיּוֹת עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל. וְנִהְיֶה אֲנַחְנוּ וְצִאֲצֵאֵינוּ
וְצִאֲצֵאֵי צִאֲצֵאֵינוּ, וְצִאֲצֵאֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל. כְּלָנוּ יוֹדְעֵי שְׁמֵךְ וְלוֹמְדֵי תוֹרָתְךָ לְשִׁמְחָה. מֵאוֹיְבֵי תַחֲכַמְנֵי
מִצּוֹתְךָ, כִּי לְעוֹלָם הִיא לִי. יְהִי לְבִי תָמִיד בַּחֲקִיךָ לְמַעַן לֹא אֲבוּשׁ. לְעוֹלָם לֹא אֲשַׁבַּח פְּקוּדֵיךָ כִּי
בָּם חִיִּיתִנִּי. בְּרֹוךְ אַתָּה יִי לְמַדְנֵי חֲקִיךָ. אָמֵן אָמֵן אָמֵן סֵלָה וְעַד. מוֹדִים אֲנַחְנוּ לְפָנֶיךָ יִי אֱלֹהֵינוּ
וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שִׁשְׁמַתְּ חֲלָקְנוּ מִיּוֹשְׁבֵי בֵּית הַמְּדֻרָשׁ וְלֹא שְׁמַתְּ חֲלָקְנוּ מִיּוֹשְׁבֵי קְרָנוֹת. שְׂאֵנוּ
מִשְׁכִּימִים וְהֵם מִשְׁכִּימִים. אָנוּ מִשְׁכִּימִים לְדְבָרֵי תוֹרָה וְהֵם מִשְׁכִּימִים לְדְבָרִים בְּטָלִים. אָנוּ עֲמָלִים
וְהֵם עֲמָלִים, אָנוּ עֲמָלִים וּמְקַבְּלִים שְׂכָר, וְהֵם עֲמָלִים וְאֵינָם מְקַבְּלִים שְׂכָר. אָנוּ רְצִים וְהֵם רְצִים,
הֵם רְצִים לְבָאֵר שַׁחַת, וְאָנוּ רְצִים לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, שְׁנֹאמַר וְאַתָּה אֱלֹהִים תוֹרִידֵם לְבָאֵר שַׁחַת.
אֲנִישֵׁי דְמִים וּמְרַמָּה לֹא יִחַצּוּ יְמִיהֶם, וְאֲנִי אֲכַטַּח בְּךָ.

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יִי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, כְּשֵׁם שֶׁעֲזַרְתִּנִּי לְסִיּוּם סֵפֶר וַיִּקְרָא. כִּד תַּעֲזֹרְנִי לְהַתְחִיל
סְפָרִים אַחֲרֵים וְלִסְיָמָם. לְלַמֵּד וּלְלַמֵּד מִתּוֹךְ הֶרְחַבְתָּ. לְשִׁמּוֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם אֶת כָּל דְּבָרֵי תַלְמוּד
תוֹרָתְךָ בְּאַהֲבָתָה. וְזִכּוֹת כָּל הַתְּנָאִים (וְהַנְּבִיאִים) וְתַלְמוּדֵי חֲכָמִים הַנּוֹפְרִים בְּסֵפֶר תְּקוּנֵי הַזוֹהַר, יַעֲמֵד
לִי וְלִזְרַעִי וְלִזְרַעֵי זָרַעִי, שְׁלֹא תִמוּשׁ הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה מִפִּי וּמִפִּי זָרַעִי וְזָרַע זָרַעִי מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם.
וַיִּקְיָם בְּנוֹ מִקְרָא שְׁכֵתוֹב, בְּהַתְּהַלְכְּךָ תִּנְחָה אֶתְךָ בְּשִׁבְכְּךָ תִּשְׁמַר עֲלֶיךָ, וְהַקִּיצוֹת הִיא תִּשְׁיַחְדְּ. כִּי
כִּי יִרְבוּ יְמֵיךָ וְיִוָּסִיפוּ לְךָ שְׁנוֹת חַיִּים. אַרְךָ יָמִים בְּיַמִּינֶךָ, עוֹשֵׁר וְכָבוֹד בְּשִׁמְאֵלָה. יִי עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יִי
בְּרֵךְ אֶת עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם.

יִתְגַּדֵּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. (א"ב) בַּעֲלָמָא דְהוּא עֲתִיד לְאַתְחַדְתָּא. וְלֹא חִינְיָא מִתְיָא. וְלֹא אֶסְקָא יִתְהוֹן
לְחַיֵּי עֲלָמָא, וְלִמְבַנֵּי קַרְתָּא דִּירוּשָׁלַם. וְלִשְׁכַּלְלָא הַכְּלִיָּה בְּגוּתָהּ. וְלִמְעַקֵּר פּוֹלְחָנָא נּוֹכְרָאָה מֵאַרְעָה.
וְלֹא תִבָּא פּוֹלְחָנָא דְשִׁמְיָא לְאַתְרֵיהּ. וְיִמְלִיךְ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּמַלְכוּתֵיהּ וַיִּקְרִיָּהּ. וְיַצְמַח פּוֹרְקָנִיָּה
וַיִּקְרַב מִשִּׁיחִיָּה. (א"ב) בְּחִיבוֹן וּבְיוֹמִיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבְזִמְנֵי קָרִיב. וְאִמְרוּ אָמֵן: (א"ב)
יְהִי שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלְם וְלְעָלְמֵי עֲלָמֵיָא וְיִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאֵר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר
וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. (א"ב) לְעֵילָא מִן כָּל בְּרַכְתָּא וְשִׁירְתָּא תִּשְׁבַּחְתָּא וְנִחְמָתָא
דְאִמְרִין בַּעֲלָמָא. וְאִמְרוּ אָמֵן: (א"ב) לְעֵילָא מִן כָּל בְּרַכְתָּא. שִׁירְתָּא. תִּשְׁבַּחְתָּא וְנִחְמָתָא. דְאִמְרִין
בַּעֲלָמָא וְאִמְרוּ אָמֵן. (א"ב) עַל יִשְׂרָאֵל וְעַל רַבְּנָן וְעַל תַּלְמוּדֵיהוֹן וְעַל כָּל תַּלְמוּדֵי תַלְמוּדֵיהוֹן. דְעַסְקוֹן
בְּאוֹרֵיתָא קְדֻשָּׁתָא. דִּי בְּאַתְרָא הַדְרִין וְדִי בְּכָל אַתְרֵי וְאַתְרֵי. יְהִי לָנָא וּלְכוּן וְלִהוֹן חֲנָא וְחֻסְדָּא וְרַחֲמֵי.
מִן קָדָם מְאִרֵי שְׁמֵיָא וְאַרְעָא וְאִמְרוּ אָמֵן. (א"ב) יְהִי שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמֵיָא. חַיִּים וְשִׁבְעָה וַיִּשׁוּעָה
וְנִחְמָה וְשִׁזְבָּא וְרַפּוּאָה וְגִנְאָה וְסִלִּיחָה וְכַפְרָה וְרוּחַ וְהַצְלָה. לָנוּ וּלְכָל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן. (א"ב)
עוֹשֵׂה שְׁלוֹם בְּמְרוֹמָיו. הוּא בְּרַחֲמָיו יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם עֲלֵינוּ. וְעַל כָּל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן. (א"ב)

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַר סִינַי
בְּאֵהָל מוֹעֵד וּגּוֹ'. רַבִּי אֲבָא פְתַח,
(בראשית א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם
בְּצַלְמוֹ וּגּוֹ'. הַפְּסוּק הַזֶּה נִתְבָּאָר.
בֵּא רְאֵה, בְּשַׁעַה שֶׁבְּרָא
הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אֶת הָאָדָם,
עָשָׂה אוֹתוֹ בְּדַמּוֹת שֶׁל עֲלִיּוֹנִים
וְתַחְתּוֹנִים, וְהָיָה כְּלוּל מֵהַכֹּל,
וְהָיָה אוֹרוֹ מְאִיר מִסוּף הָעוֹלָם
וְעַד סוּפוֹ, וְהָיוּ פוֹחֲדִים מִמֶּנּוּ
הַכֹּל.

וְאֵפֶי עַל גַּב שְׁהָרֵי פְרִשׁוּהָ, יֵשׁ
לְהַסְתַּפֵּל בְּפִסּוּק הַזֶּה. וַיִּבְרָא
אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם
אֱלֹהִים בְּרָא אוֹתוֹ, כִּינּוּן שֶׁאָמַר
בְּצַלְמוֹ, מֵהַזֶּה בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בְּרָא
אוֹתוֹ? אֵלָּא וְדַאי שְׁתֵּי דְרַגּוֹת
שֶׁכְּלוּלוֹת זָכַר וְנִקְבָּה, אַחַת לְזָכַר
וְאַחַת לְנִקְבָּה.

וְלָכֵן שְׁנֵי פְרָצוּפִים הָיוּ בְּנִדְאֵי,
וְסוּף הַפְּסוּק מוֹכִיחַ, שֶׁכְּתוּב זָכַר
וְנִקְבָּה בְּרָא אוֹתָם. וְכְלוּל הָיָה מִכֹּל
הַצְּדִידִים (מִשְׁנֵי צְדָדִים). וְאֵפֶי עַל גַּב
שֶׁהַנִּקְבָּה אַחֲזָהּ בְּצִדוֹ, הָרִי הִיא
גַּם כְּלוּלָה מִשְׁנֵי צְדָדִים, לְהִיּוֹת
שְׁלֵם בְּכֹל.

וְהָיָה מִסְתַּפֵּל בְּחֻכְמָה לְמַעְלָה
וּלְמַטָּה. כִּינּוּן שֶׁפִּרְחַ, הִתְמַעְטוּ
הַפְּרָצוּפִים, וְהַחֻכְמָה הִסְתַּלְקָה
מִמֶּנּוּ, וְלֹא הָיָה מִסְתַּפֵּל אֵלָּא
בְּדַבְרֵי גּוֹפּוֹ. אַחַר כֵּן הוֹלִיד בְּנִים
מִעֲלִיּוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וְלֹא
הִתְיַשְׁבוּ זֶה וְזֶה בְּעוֹלָם עַד
שֶׁהוֹלִיד בֶּן, וּמִמֶּנּוּ נִשְׁלַם (נִשְׁתַּל)
הָעוֹלָם, שֶׁנִּקְרָא שֵׁת, וְכֵן פְּרִשׁוּהָ.
וְעַם כֹּל זֶה, הָעוֹלָם הִתְחַתּוֹן לֹא
הִשְׁלַם וְלֹא הָיָה שְׁלֵם וְלֹא נִמְצָא
בְּקִיּוּמוֹ, עַד שֶׁבָּא אַבְרָהָם וְעָמַד
הָעוֹלָם. אֲבָל לֹא הִשְׁלַם עַד
שֶׁאַבְרָהָם נִמְצָא בּוֹ בְּעוֹלָם, וְאַחַז
בּוֹ בְּיָמֵינוּ כְּמִי שֶׁאוֹחַז בִּימֵינוּ אֶת
מִי שֶׁנּוֹפֵל. כֵּאֵל יִצְחָק וְאַחַז בִּידֵי

פְּרִשְׁת בְּמִדְבַר (דף קי"ז ע"א)

וַיְדַבֵּר יי אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַר סִינַי בְּאֵהָל מוֹעֵד
וּגּוֹ', (במדבר א) רַבִּי אֲבָא פְתַח, (בראשית א)
וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ וּגּוֹ', הָאִי
קָרָא אֶתְמַר. תָּא חֲזִי, בְּשַׁעַתָּא דְּבְרָא קְדָשָׁא
בְּרִיךְ הוּא לְאָדָם עֶבֶד לִיָּה בְּדִיוקְנָא דְּעֲלָאִי
וְתַתָּאִי, וְהָיָה כְּלוּל מִכֹּל, וְהָיָה נְהוּרִיה נְהוּרִי,
מִסִּיפֵי עֲלָמָא עַד סִיפֵי עֲלָמָא. וְהוּוּ דְּחִלִּין
קָמִיָּה כְּלָא.

וְאֵפֶי עַל גַּב דְּהָא אוּקְמוּהָ, אִית לְאִסְתַּפְּלָא בִּיָּה
בְּהָאִי קָרָא, וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם
בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בְּרָא אוֹתוֹ, כִּינּוּן דְּאָמַר
בְּצַלְמוֹ, מְאִי בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בְּרָא אוֹתוֹ. אֵלָּא
וְדַאי תְּרִין דְּרַגִּין דְּכְלִילִין דְּכַר וְנוּקְבָא, חַד
לְדְכַר, וְחַד לְנוּקְבָא.

וּבְגִין כֵּן הוּוּ פְרָצוּפִין הוּוּ וְדַאי, וְסִיפָא דְקָרָא
אוּכַח, דְּכְתִיב זָכַר וְנִקְבָּה בְּרָא אוֹתָם.
וְכְלוּל הָיָה מִכֹּל סְטָרִין (ג"א מִתְרִין סְטָרִין) וְאֵפֶי עַל
גַּב דְּנוּקְבָא אַחֲזִידַת בְּסְטָרוֹי. הָא הִיא נְמִי
כְּלִילָא מִתְרִין סְטָרִין, לְמַהוּי שְׁלִים בְּכֹלָא.

וְהוּוּ מִסְתַּפֵּל בְּחֻכְמָתָא, לְעֵילָא וְתַתָּא. כִּינּוּן
דְּפִרְחַ, אֶתְמַעְטוּ פְרָצוּפִין, וְחֻכְמָתָא
אִסְתַּלְקַת מִנֵּיהָ, וְלֹא הָיָה מִסְתַּפֵּל אֵלָּא בְּמִלִּי
דְּגוּפִיָּה. לְבַתָּר אוֹלִיד בְּנִין מִעֲלָאִי וְתַתָּאִי, וְלֹא
אֶתְיַשְׁבוּ דָא וְדָא בְּעֲלָמָא, עַד דְּאוֹלִיד בְּרַ,
וּמִנֵּיהָ אִשְׁתַּלִּים (ס"א אִשְׁתִּיל) עֲלָמָא, דְּאִקְרִי שֵׁת,
וְהָא אוּקְמוּהָ.

וְעַם כֹּל דָּא, עֲלָמָא תַתָּאָה לָא אִשְׁתַּלִּים, וְלֹא
הָיָה שְׁלִים, וְלֹא אִשְׁתַּכַּח בְּקִיּוּמִיָּה, עַד
דְּאֶתָּא אַבְרָהָם, וְאֶתְקִיָּים עֲלָמָא. אֲבָל לָא
אִשְׁתַּלִּים, עַד דְּאַבְרָהָם אִשְׁתַּכַּח בִּיָּה בְּעֲלָמָא
וְאַחֲזִיד בִּיָּה בִּימֵינָא, כְּמֵאן דְּאַחֲזִיד בִּימֵינֵיהָ,
לְמֵאן דְּנִפְּלִיל. אֶתָּא יִצְחָק, וְאַחֲזִיד בִּידֵיהָ דְּעֲלָמָא בְּשִׁמְאָלָא, וְאֶתְקִיָּים יִתִּיר.

העולם בשמאל והתקנים יותר. פיון שבא יעקב, אחז באמצע הגוף, ונכלל בשני צדדים, צמד העולם ולא היה מתמוטט.

ועם כל זה לא נשתל (נשלם) בשרשיו עד שהוליד שנים עשר שבטים ושבעים נפש, ונשתל (ונשלם) העולם. ועם כל זה לא השתלם עד שקבלו ישראל תורה בהר סיני והוקם המשכן, ואז צמדו העולמות ונשלמו, והתבשמו עליונים ותחתונים.

ביון שהתורה והמשכן הוקמו, רצה הקדוש-ברוך-הוא לפקד החילות של התורה, כמה צבאות הם של התורה, כמה צבאות הם של המשכן. בא ראה, כל דבר שצריך להתישב במקומו, לא מתישב עד שנוצר בפה, ומתמנה עליו. אף פאן - רצה הקדוש-ברוך-הוא לפקד חילות התורה וחילות המשכן, וכלם היו כאחד ולא נפרדים זה מזה, הכל כמו למעלה, שהרי התורה והמשכן לא נפרדים זה מזה, והולכים כאחד.

ומשום זה חילותיהם עולים בחשבון להודע אליהם, פרט לאותם אחרים שאין להם חשבון. ולכן כתוב, וידבר ה' אל משה במדבר סיני באהל מועד. אם באהל מועד, למה במדבר סיני? אלא אחד לתורה ואחד למשכן. וזה וזה - באחד לחדש השני בשנה השנית, והכל אחד, וזה נקרא חדש זיו, רמז לאותו חדש ושנה שמאיר ללבנה, שהרי אז כל העולמות נמצאים בשלמות. לצאתם מארץ מצרים, להודיע שפשיצאו מארץ מצרים, זה היה בחדש הראשון.

רבי יצחק פתח, (תהלים קטו) ה'

פיון דאתא יעקב, אחיד באמצעיתא בגופא, ואתפליל בתרין סטרין, אתקנים עלמא ולא הוה מתמוטט.

ועם כל דא לא אשתיל (ס"א אשתלים) בשרשוי, עד דאוליד תריסר שבטין, ושבעין נפשאן, ואשתיל (ס"א ואשתלים) עלמא. ועם כל דא לא אשתלים, עד דקבילו ישראל אורייתא בטורא דסיני, ואתקם משפנא. פדין אתקיימו עלמין ואשתלימו, ואתבסמו עלאין ותתאין. ביון דאורייתא ומשפנא אתוקמו, בעא קדשא בריה הוא למפקד (דף קי"ז ע"ב) חילוי

דאורייתא, כמה חיילין אינון דאורייתא, כמה חיילין אינון דמשפנא. תא חזי, כל מלה דבעי לאתישבא בדוכתיה, לא מתיישבא עד דאדפר בפומא, ואתמני עלה. אוף הכא, בעא קדשא בריה הוא למפקד חיילין דאורייתא, וחיילין דמשפנא, וכלהו הוו פחד ולא מתפרשי דא מן דא, כגוונא דלעילא, דהא אורייתא ומשפנא לא מתפרשי דא מן דא, ואזלין פחדא.

ובגין פה, חייליהון עאלין בחושפנא לאשתמודעא גבייהו, בר אינון אחרנין דלית לון חשפנא. ובגין פה פתיב, וידבר יי אל משה במדבר סיני באהל מועד. אי באהל מועד, אמאי במדבר סיני. אלא חד לאורייתא וחד למשפנא. והאי והאי, באחד לחדש השני בשנה השנית, וכלא חד, והאי אקרי (מלכים א') חדש זיו רמז לההוא ירחא ושפא דנהיר לסיהרא, דהא כדין עלמין פלהו אשתכחו בשלימו. לצאתם מארץ מצרים, לאשתמודעא דהא כד נפקו ישראל ממצרים, פחדש הראשון הוה.

רבי יצחק פתח, (תהלים קטו) יי זכרנו יברך יברך את בית וגו'. יי זכרנו יברך,

זְכַרְנוּ יִכְרֹךְ יִכְרֹךְ אֶת בֵּית וגו'.
ה' זְכַרְנוּ יִכְרֹךְ - אֵלֶּה הַגְּבֻרִים,
שֶׁהָיוּ עֹלָיִם בְּחֻשְׁבוֹן בְּמִדְבָּר,
וְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְבָרֵךְ אוֹתָם
וּמוֹסִיף עֲלֵיהֶם בְּכָל זְמַן.

בא ראה, מי שאומר שבח חברו,
של בניו, או של ממונו - צריך
לברכו ולהודות עליו בברכות.
מנין לנו? ממש, שפתיב (דברים
א) והנכם היום ככוכבי השמים
לרב. אחר כך מה כתוב? ה' אלהי
אבותכם יסף עליכם ככם אלה
פעמים וגו'. שתי ברכות היו:
אחת - ה' אלהי אבותכם, הרי
אחת. אחר כך - ויברך אתכם
כפאשר דבר לכם. להודות עליהם,
ברכות על ברכות.

ואם הוא מונה את שבח חברו
ולא מודה עליו ברכות - הוא
נתפס בתחלה מלמעלה. ואם
הוא מברך אותו - הוא מתברך
מלמעלה. והברכה צריך לברך
אותה בעין טובה, ולא בעין רעה.
ובכל רוצה הקדוש-ברוך-הוא
אהבת הלב. ומה מי שמברך את
חברו, רוצה הקדוש-ברוך-הוא
שיברך אותו בעין טובה, בלב
טוב - מי שמברך את
הקדוש-ברוך-הוא על אחת כמה
וכמה שצריך עין טובה ולב טוב
ואהבת הלב. בגלל זה, (שם ו)
ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך
וגו'.

בא ראה, הרי פרשוה, אין
הברכה שלמעלה שורה על דבר
שנמנה. ואם תאמר, ישראל איך
נמנו? אלא כפר לקח מהם, והרי
פרשוה, והחשבון לא היה עד
שנאסף כל אותו הכפר ועלה
לחשבון. ובתחלה מברכים את
ישראל, אחר כך מונים אותו
כפר, אחר כך חוזרים ומברכים
את ישראל. נמצא שישראל
מתברכים בתחלה ובסוף, ולא עולה בהם מגפה.

אֵלֶיךָ גֹּבְרִיךָ. דְּהוּוּ עָאֲלִיךָ בְּחֻשְׁבְּנָא דְּמִדְבָּרָא,
וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְבָרֵךְ לֹוֹן, וְאוֹסִיף עֲלֵייהוּ
בְּכָל זְמַנָּא.

הוא חזי, האי מאן דאמר שבחא דחבריה,
דבנוי, או דממוניה, בעי לברכא ליה,
ולאודאה עליה ברקאן. מנלן. ממש. דכתיב,
(דברים א) והנכם היום ככוכבי השמים לרב, לבתר
מה כתיב, יי אלהי אבותכם יסף עליכם ככם
אלף פעמים וגו'. תרין ברקאן הוו, חד יי
אלהי אבותכם וגו'. הא חד. לבתר ויברך
אתכם כפאשר דבר לכם. לאודאה עליהו,
ברקאן על ברקאן.

ואי איהו מני שבחא דחבריה, ולא אנדי עליה
ברקאן. הוא נתפס בקדמיתא מלעילא. ואי
איהו מברך ליה, הוא מתברך מלעילא.
וברכתא בעי לברכא לה בעינא טבא, ולא
בעינא בישא. ובכלא בעי קדשא בריך הוא
רחימותא דלבא. ומה מאן דמברך לחבריה,
בעי קדשא בריך הוא דיברך ליה בעינא טבא,
בלבא טבא. מאן דמברך לקודשא בריך הוא,
על אחת כמה וכמה, דבעי עינא טבא, ולבא
טבא, ורחימותא דלבא. בגין כך (דברים ו) ואהבת
את יי אלהיך בכל לבבך וגו'.

הוא חזי, הא אוקמוה לית ברכתא דלעילא
שריא, על מלה דאתמני. ואי תימא,
ישראל איך אתמנון. אלא כופרא נטלי מנייהו,
והא אוקמוה, וחושבנא לא הוי עד דיתפניש
פל ההוא כופרא, וסליק לחושבנא,
ובקדמיתא מברכין להו לישראל, ולבתר מנאן
ההוא כופרא, ולבתר מהדרין ומברכין לון
לישראל. אשתכחו דישראל מתברכין
בקדמיתא ובסופא, ולא סליק בהו מותנא.

רַמָּה הַמַּגִּיפָה עוֹלָה בְּמִנְיָן? אֵלֶּא
מְשׁוּם שְׁבָרָה לֹא שׁוֹרָה בְּמִנְיָן.
כִּיּוֹן שְׁמִסְתַּלְקַת הַבְּרָכָה, הַצַּד
הָאֲחֵר שׁוֹרָה עָלָיו, וְיִכּוֹל לְהַנְזֹק.
בְּגַלֵּל זֶה בְּמִנְיָן לֹקְחִים כַּפֵּר
וּפְדִיּוֹן, לְסַלֵּק אוֹתוֹ מֵהֶם.

יְבָרַךְ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל - אֵלּוֹ
הַנְּשִׁים, שְׁלֹא עוֹלוֹת בְּמִנְיָן. יְבָרַךְ
אֶת בֵּית אֶהְרֹן - שֶׁהֵם מְבָרְכִים
אֶת הָעָם בְּעֵינֵי טוֹבָה וּבְלֵב טוֹב
וּבִאֲהַבַת הַלֵּב. אֶת בֵּית אֶהְרֹן -
כִּף גַּם הַנְּשִׁים (שְׁלֵחַם), שְׁמֵתְבָרְכוֹת
בַּבְּרָכָה (שְׁלֵחַם).

יְבָרַךְ יִרְאֵי ה' - אֵלֶּה הֵם הַלְוִיִּם,
וְכֻלָּם מִתְבָּרְכִים, כִּי הֵם יִרְאִים
מִהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. הַקְטָנִים עִם
הַגְּדוּלִים - אֵף עַל גַּב שְׁלֹא עוֹלִים
בְּמִנְיָן.

בֹּא רְאֵה, לֹא נִמְצָא מִנְיָן בְּיִשְׂרָאֵל
שֶׁהִתְבָּרְכוּ בּוֹ כְּמִנְיָן זֶה, שְׁמִנְיָן
זֶה לְהַתְבָּרֵךְ הִיָּה, וְלִהְשֵׁלִים
שְׁלֵמוֹת הָעוֹלָמִים הִיָּה, וּבְמִקּוֹם
שֶׁהַבְּרָכוֹת יוֹצְאוֹת נִמְנוּ, שְׁכַתוּב
בְּאַחַד לְחֹדֶשׁ הַשָּׁנִי, שֶׁהוּא זִיו
בְּרָכוֹת הָעוֹלָם, שְׁמִמְנוּ יוֹצֵא זִיו
לְעוֹלָם. וְעַל זֶה נִקְרָא חֹדֶשׁ זִיו,
שֶׁהַזִּיו שֶׁל הַכֹּל יוֹצֵא מִמְנוּ, וְעַל
זֶה כְּתוּב (תְּהִלִּים קלד) 'יְבָרַךְ ה'
מִצִּיּוֹן, וְהַכֹּל דְּבָר אֶחָד, וְכַתוּב
(שֵׁם קלג) כִּי שֵׁם צִוָּה ה' אֶת הַבְּרָכָה
וְגו'.

רַבִּי יְהוּדָה הִיָּה מְצוּי לְפָנַי רַבִּי
שְׁמַעוֹן. אָמַר לוֹ, יִשְׂרָאֵל, מֵאִיָּה
מִקּוֹם הֵם מִתְבָּרְכִים? אָמַר לוֹ,
אוֹי לְעוֹלָם שְׁלֹא מְשַׁגְּיחִים וְלֹא
מִסְתַּפְּלִים בְּנֵי אָדָם בְּכַבּוֹד הַמֶּלֶךְ
הָעֲלִיּוֹן. בֹּא רְאֵה, בְּשַׁעַה שְׁנִמְצָאוּ
יִשְׂרָאֵל צְדִיקִים לְפָנַי
הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְהָעוֹלָמוֹת
הָיוּ (עַמּוּ) מְצוּיִים בְּעֵץ אֶחָד עֲלִיּוֹן
קְדוּשׁ, שֶׁהַמְזוֹן שֶׁל הַכֹּל בּוֹ, הִיָּה
מִתְבָּרֵךְ מִמִּקּוֹם שְׁפָל הַבְּרָכוֹת
כְּנוֹסוֹת בּוֹ, וּבּוֹ נִנטַע וְנִשְׁתַּלּוּ
שְׂרָשׁוּי.

מוֹתָנָא אַמַּאי סָלִיק בְּמִנְיָנָא. אֵלֶּא בְּגִין
דְּבִרְכַתָּא לָא שְׂרִיא בְּמִנְיָנָא, כִּיּוֹן
דְּאִסְתַּלַּק בְּרַכַתָּא, סְטָרָא אַחְרָא שְׂאֲרֵי עָלּוּי,
וְיִכּוֹל לְאַתְזָקָא. בְּגִין דָּא בְּמִנְיָנָא נְטָלִין כּוּפְרָא
וּפְדִיּוֹנָא, לְסַלֵּקָא עָלֵיהּ מַנְיָהוּ.

(ס"א מְעֵלִיָּה מוֹתָנָא) יְבָרַךְ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל, אֵלִין נְשִׁין,
דְּלֹא סָלְקִין בְּמִנְיָנָא. יְבָרַךְ אֶת בֵּית אֶהְרֹן,
דְּאִינוּן מְבָרְכִין לְעַמָּא, בְּעֵינָא טְבָא וּבְלֵבָא
טְבָא, וּבִרְחִימוּתָא דְּלֵבָא. אֶת בֵּית אֶהְרֹן, הַכִּי
נְמִי נְשִׁין (דְּלֵחוּן), דְּאַתְבָּרְכֵן בַּבְּרַכַתָּא (ס"א דְּלֵחוּן).

יְבָרַךְ יִרְאֵי יי. אֵלִין אִינוּן לִינְאֵי, וְכִלְהוּ
מִתְבָּרְכִין, בְּגִין דְּדַחֲלִין לִיהּ לְקוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא. הַקְטָנִים עִם הַגְּדוּלִים, אֵף עַל גַּב
דְּלֹא עָאֵלִין בְּמִנְיָנָא.

תָּא חֲזִי לָא אֲשַׁתְּכַח מַנְיָנָא בְּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל
דְּאַתְבָּרְכֵן בִּיהּ, כִּהֵאִי מַנְיָנָא. דְּהֵאִי
מַנְיָנָא לְאַתְבָּרְכָא הָוָה, וְלֹא שְׁלֵמָא שְׁלִימוּתָא
דְּעֲלָמִין הָוָה, וּבְאַתְר דְּבִרְכָאן נְפָקִין אֲתַמְנוּן,
דְּכַתִּיב בְּאַחַד לְחֹדֶשׁ הַשָּׁנִי, דְּאִיהוּ זִיוָא
דְּבִרְכָאן דְּעֲלָמָא, דְּמַנְיָה נְפִיק זִיוָא לְעֲלָמָא.
וְעַל דָּא אֶקְרִי חֹדֶשׁ זִיו, דְּזִיוָא דְּכֻלָּא נְפִיק
מַנְיָה, וְעַל דָּא כְּתִיב, (תְּהִלִּים קלד) 'יְבָרַךְ יי מִצִּיּוֹן,
וְכֻלָּא חַד מְלָה וְכַתִּיב (תְּהִלִּים קלג) כִּי שֵׁם צִוָּה יי
(דף ק"ר"ח ע"א) אֶת הַבְּרָכָה וְגו'.

רַבִּי יְהוּדָה הָוָה שְׂכִיחַ קַמֵּיהּ דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן,
אָמַר לִיהּ יִשְׂרָאֵל מֵאֵן אַתְר אֲתַבְּרָכֵן. אָמַר
לִיהּ, ווִי לְעֲלָמָא, דְּלֹא מְשַׁגְּיחִין וְלֹא מִסְתַּפְּלִין
בְּנֵי נְשָׂא, בְּיִקְרָא דְּמִלְכָּא עֲלָאָה. תָּא חֲזִי,
בְּשַׁעַתָּא דְּאַשְׁתְּכַחוּ יִשְׂרָאֵל זְכַאִין קַמֵּי קְדֻשָׁא
בְּרִיךְ הוּא, וְהוּוּ עֲלָמִין (ס"א עַמּוּיָה) שְׂכִיחִין בְּחַד
אִילָנָא עֲלָאָה קְדִישָׁא, דְּמִזְוֹנָא דְּכֻלָּא בִּיהּ, הָוָה
מִתְבָּרֵךְ מֵאַתְר דְּכָל בְּרַכָּאן פְּנִישִׁין בִּיהּ. וּבִיָּה
אַתְנַטַע וְאַשְׁתִּילּוּ שְׂרָשׁוּי.

וַיִּשְׂרָאֵל לְתַתָּא, הוּוּ מִתְבָּרְכָן (ואשתילוי שרשוי) מֵאֲתָר
 דְּכָל אֵינּוּן בְּרַכָּאן נִפְקִין בֵּיהּ, וְלֹא
 מִתְעַכְבֵּי לְמִיפַק, הָדָא הוּוּ דְכְתִיב יְבָרְכֶךָ יי
 מִצִּיּוֹן, וְכְתִיב (תהלים קלג) כָּטַל חֶרְמוֹן שִׁיּוֹרֵד עַל
 הַרְרֵי צִיּוֹן כִּי שֵׁם צִיּוֹה יי אֶת הַבְּרָכָה חַיִּים עַד
 הָעוֹלָם. וְדָא אִיהוּ נְהִירוּ דְעֵלְמָא. דְכְתִיב, (תהלים
 ג) מִצִּיּוֹן מִפְּלֵל יוֹפֵי אֱלֹהִים הוֹפִיעַ. הוֹפִיעַ:
 נְהִיר. כְּמָה דְאֵת אֲמַר (דברים לג) הוֹפִיעַ מֵהַר פֶּאֶרְזָן
 (ס"א וְדָא נְהִירוּ). וְכַד יְנַהֵר, יְנַהֵר לְכֻלְהוּ עֲלַמִּין.
 וְכַד הָאֵי נְהִירוּ אֲתַעַר, כְּלָא הוּוּ בְחַבְרוּתָא (ס"א
 כְּלָא הוּוּ בְחַבְיבּוּתָא), כְּלָא הוּוּ בְרַחֲמֵימוּתָא, כְּלָא
 הוּוּ בְשְׁלִימוּ, פְּדִין הוּוּ שְׁלָמָא דְכְּלָא, שְׁלָמָא
 דְעֵילָא וְתַתָּא, הָדָא הוּוּ דְכְתִיב, (תהלים קכב) יְהִי
 שְׁלוֹם בְּחִילָךְ שְׁלוֹה בְּאַרְמְנוֹתֶיךָ.
 אִישׁ עַל דְּגָלוּ בְּאוֹתוֹת לְבֵית אַבְתָּם יַחְנוּ בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל וְגו' (במדבר ב) רַבִּי אֶלְעָזָר פְּתַח,
 (ישעיה טו) שְׂמַחוּ אֶת יְרוּשָׁלַם וְגִילּוּ בָהּ כָּל אַהֲבֵיהָ
 וְגו'. כְּמָה חֲבִיבָא אוֹרֵייתָא קָמִי קִדְשָׁא בְרִיךְ
 הוּוּ, דְהָא בְּכָל אֲתָר דְּמַלִּי דְאוֹרֵייתָא
 אֲשַׁתְּמַעוּ, קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּוּ וְכָל חֲיִילִין דִּילֵיהּ
 כְּלָהוּ צִיּוֹתִין לְמַלּוּלֵיהּ. וְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּוּ
 אֲתֵי לְדִיִּירָא עַמִּיהּ, הָדָא הוּוּ דְכְתִיב, (שמות כ)
 בְּכָל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אֲזַכִּיר אֶת שְׁמִי וְגו'. וְלֹא
 עוֹד, אֶלָּא דְשִׁנְאוּי נִפְלִין קָמִיהּ, וְהָא אוֹקְמוּהָ.
 תָּא חֲזִי, פְּקוּדֵי אוֹרֵייתָא עֲלַאִין אֵינּוּן לְעֵילָא.
 אֲתֵי בַר נֶשׁ וְעֵבִיד פְּקוּדָא חֲדָא, הַהוּוּ
 פְּקוּדָא קִיִּימָא קָמִי קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּוּ,
 וּמִתְעַטְרָא קָמִיהּ, וְאֲמַר פְּלַנְיָא עֵבֵד לִי, וּמִן
 פְּלַנְיָא אָנָא, בְּגִין דְּאִיהוּ אֲתַעַר לֵיהּ לְעֵילָא.
 כְּגוּוֹנָא דְּאִיהוּ אֲתַעַר לֵיהּ לְתַתָּא, הֲכִי נָמִי
 אֲתַעַר לְעֵילָא, וְעֵבִיד שְׁלָמָא לְעֵילָא וְתַתָּא,
 כְּמָה דְּאֵת אֲמַר, (ישעיה כז) אוּ יַחֲזֵק בְּמַעְזֵי יַעֲשֶׂה
 שְׁלוֹם לִי שְׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי. יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם לִי,

וַיִּשְׂרָאֵל לְמַטָּה הִיוּ מִתְבָּרְכִים
 (ונשתילו שרשוי) מִמָּקוֹם שְׁכָל אוֹתָן
 בְּרָכוֹת יוֹצְאוֹת בּוּ וְלֹא מִתְעַכְבּוֹת
 לְצֵאתָא. זְהוּ שְׁכַתוּב יְבָרְכֶךָ ה'
 מִצִּיּוֹן, וְכַתוּב כָּטַל חֶרְמוֹן שִׁיּוֹרֵד
 עַל הַרְרֵי צִיּוֹן כִּי שֵׁם צִיּוֹה ה' אֶת
 הַבְּרָכָה חַיִּים עַד הָעוֹלָם. וְזְהוּ
 אוֹר הָעוֹלָם, שְׁכַתוּב (תהלים ג)
 מִצִּיּוֹן מִכְּלָל יוֹפֵי אֱלֹהִים הוֹפִיעַ.
 הוֹפִיעַ - הָאִיר, כְּמוּ שְׁנַאֲמַר (דברים
 לג) הוֹפִיעַ מֵהַר פֶּאֶרְזָן. (וְזַה אוֹר)
 וְכַשְׁמַאִיר, מֵאִיר לְכָל הָעוֹלָמוֹת.
 וְכַשְׁאוֹר זְה מִתְעוֹרֵר, הַכָּל הוּוּ
 בְּחַבְרוּת (הַכָּל הוּוּ בְּחַבְיבּוֹת), הַכָּל הוּוּ
 בְּאַהֲבָה, הַכָּל הוּוּ בְשְׁלָמוֹת, וְאִז
 הוּוּ שְׁלוֹם הַכָּל, שְׁלוֹם שְׁלָמְעָלָה
 וְשְׁלָמְטָה. זְהוּ שְׁכַתוּב (תהלים קכב)
 יְהִי שְׁלוֹם בְּחִילָךְ שְׁלוֹה
 בְּאַרְמְנוֹתֶיךָ.
 אִישׁ עַל דְּגָלוּ יַחְנוּ בְּכַתַּת לְבֵית
 אַבְתָּם יַחְנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו' (במדבר
 א). רַבִּי אֶלְעָזָר פְּתַח, (ישעיה טו)
 שְׂמַחוּ אֶת יְרוּשָׁלַם וְגִילּוּ בָהּ כָּל
 אַהֲבֵיהָ וְגו'. כְּמָה חֲבִיבָה הַתּוֹרָה
 לְפָנֵי הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּוּ, שְׁהִירֵי
 בְּכָל מָקוֹם שְׂדִבְרֵי תּוֹרָה
 נִשְׁמַעִים, הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּוּ וְכָל
 חִילוּתֵיו, כְּלָם מְקַשְׁבִים לְדְבָרֵיו,
 וְהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּוּ כָּא לְדוֹר
 עָמוּ. זְהוּ שְׁכַתוּב (שמות כ) בְּכָל
 הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אֲזַכִּיר אֶת שְׁמִי וְגו'.
 וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שְׁשׁוּנְאִיו נוֹפְלִים
 לְפָנָיו, וְהִירֵי פְּרִשׁוּהָ.
 כָּא רָאָה, מִצְּוֹת הַתּוֹרָה הֵן
 עֲלִיּוֹנוֹת לְמַעְלָה. כָּא אָדָם וְעֵשֶׂה
 מִצְוָה אַחַת - אוֹתָהּ הַמִּצְוָה
 עוֹמְדָת לְפָנֵי הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּוּ,
 וּמִתְעַטְרָת לְפָנָיו וְאוֹמְרָת: פְּלוּנִי
 עֵשֶׂה אוֹתִי, וּמְפְלוּנִי אֲנִי. מִשׁוּם
 שְׁהוּוּ עוֹרֵר אוֹתָהּ לְמַעְלָה. כְּמוּ
 שְׁהוּוּ עוֹרֵר אוֹתָהּ לְמַטָּה, כְּךָ גַם
 עוֹרֵר אוֹתָהּ לְמַעְלָה, וְעֵשֶׂה שְׁלוֹם
 לְעֵילָא. שְׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי,

גודל השכר והזכות בהוראת אצבע

הגר"א במשלי (יב, יד), מבאר גודל הזכות שיש למזכי הרבים ומוכיח את חבירו, אם שמע, מקבל שכר על כל מה שיעשה לדורות, וגם אם לא שמע, אז מקבל כל חלקו הטוב, וזה שלא שמע לוקח ממנו את חלק הגיהנום שלו.

הידעת? ברגע אחת אתה יכול לזכות לעולמות נצח! "עין לא ראתה.."
 - עתה הכול בידך - אתה יכול לחלק ס' "ערכה של שעה", שמעודד ומעורר ללמוד זה"ק בכל יום. וכל הלומד שעה זה"ק בשבת עולה לו למאה מיליון שנה תורה, ואם תכפיל בכל שבתות השנה ויו"ט, לכל ימי חייו, תגיע ל' 640 מיליארד שנה תורה. ואם בזכותך יתארגן שיעור לעשר יהודים, תגיע ל' 6 טריליון ו' 400 מיליארד שנה תורה. ובזה"ק (פ' ויצא קס"א). כתוב: שכל מה שנותנים משמים הוא באלף, ועוד כידוע כל עשרה ביה שכינה שריה, אתה מכפיל כל מנין יהודים באלף. תגיע ל' 6 זיליון ו' 400 טריליון שנה תורה. - ומי יוכל לחשב את גודל השכר הנצחי שיש לך מכך בוודאות!!!

החפץ חיים והחזון איש זי"ע

במכתבי מרן החפץ חיים זצ"ל (דף יד אות ג'), שספר בנו הר' אריה ליב על אביו, שהחזיק מאד בחכמת הקבלה באמרו כי הוא אחד מחלקי תורה היותר נעלים, ומרגלא בפומיה תמיד כי בלי סתרי תורה מגששים אנו באפלה, ובס' "מאיר עיני ישראל" (כ"ג ע' תקנ"ו), שרבי שלמה ספר לו על רבו החפץ חיים, שכל שבת קודש למד את הזהר של הפרשה, גם היה אומר לאחרים שילמדו הזהר של הפרשה, אפילו בחורים. והיה אומר שרבו כמדרש. (אור הזהר דף 82). ובספר מעשה איש (חלק ג' ע' צ"ח): שמרן החזון איש זצ"ל אמר להג' ר' שמריהו גריינימן זצ"ל, שאין ספר מוסר כל כך טוב כמו ספר הזהר. (מפעל הזהר העולמי - 0548436784)

פא) תקון לבעל תשובה ללמוד ה' דפים מהזהר בכל יום אף על גב דלא ידע מאי קאמר – למווד הזהר דוקא יש בו סגלה זו יותר מלמווד המשנה ותלמוד ומקרא, כי כח למווד הזהר מפל התורה אם למקרא אם למשנה

לא יסיר התפלין עד אחר עלינו לשבת, ויאמר "הנה השם למלך" וכו', כן כתב רמ"א. ומיהו טורי זהב ומגן אברהם השיגו על רמ"א, וכתבו: לא יחלץ עד אחר ארבע קדשות והם ברכו וקדשת היוצר וקדשת שמונה עשרה וקדשת וברא לציון ושלשה קדישים דהינו עד אחר קדיש תתקבל. כן כתב אליה רבה (סימן נ"ו סעיף קטן כ"ד) והנהיג לעשות כדברי רמ"א, וכן כתב מקור חיים.

וכן כתב מחזיק ברכה (להחיד"א - סימן כ"ה, ובסימן כ"ו סעיף קטן י'), וכתב: דאין לחלץ התפלין עד שילמד בהם, אחד המרבה ואחד הממעט, כי לא יזכה האדם לקנות חלקי הנשמה נפש רוח ונשמה עד שילמד בתפלין, וביותר בתפלין של רבינו תם, ויותר טוב ללמד בזהר הקדוש, שכן כתבו גורי האר"י זכרוננו לברכה, שלמווד הזהר הוא תקון גדול להאיר הנשמה ולקדשה.

והרב זכרוננו לברכה נתן תקון לבעל תשובה ללמוד ה' דפים מהזהר בכל יום, אף על גב דלא ידע מאי קאמר, דקריאתה זו היא הלולה להאיר על הנפש ולתקנה. ונראה כי למווד הזהר דוקא יש בו סגלה זו יותר מלמווד המשנה ותלמוד ומקרא, והוא פלא, כי כח למווד הזהר מפל התורה אם למקרא אם למשנה.

ועוד כתב (החיד"א) בשם הגדולים (חלק ב' מערכת הבי"ת דף י"ג): וזה לשונו: ואני אמרתי, דע, כי אין ספק כי כל למווד התורה הקדושה נשא ורם הוא מרומים ובפרט אם יהיו לשמה באמתות ודאי כי בונה בשמים מעלותיו ומתקן העולמות ומיחד הדודים ואפלו מארי דרזין חובת גברא ללמוד מקרא משנה הלכה דבר יום ביומו כאשר דבר בקדשו האר"י זכרוננו לברכה, וכמעשהו ממנו. אמנם אשר גדל למווד הזהר הינו שבמקרא ומשנה ותלמוד הם מלבשים

מאד ואינו נכר שהם סוד כָּלֵל, לא כֵּן הזהר שְׁמַדְבַּר בְּסִתְרֵי תוֹרָה בְּפְרוּשׁ, ואין פְּתֵי הַקּוּרָא שְׁלֵא יבִין דְּרַךְ כָּלֵל דְּבִרְיוּ בְּעַמְקֵי רְזִי הַתּוֹרָה. וְלִכֵּן לְהִיּוֹת סִתְרֵי הַתּוֹרָה גְּלוּיִים בְּלִי לְבוּשׁ, הֵן מְזַהְרִין וּמְאִירִין הַנֶּפֶשׁ. וְאַף עַל גַּב דְּבִצַּד מָה דְּבִרְי הַזֹּהֵר סְתוּמִים מְאֹד, הִינּוּ לְהַבִּין סֵתֵר עֲלִיוֹן בְּעֵצָם וְלִידַע תִּכּוֹן הַדְּבָרִים עַל בּוֹרְן וְעַל מִתְכַּנְתֵּן דּוֹדָאֵי צְרִיכִים רַב, וְלֹא יוֹבְנוּ הַדְּבָרִים כִּי אִם עַל פִּי חֶכֶם גְּדוֹל [מִפֶּה] לְאַזֵּן הַמְקַבֵּל שְׁמֵבִין בְּהֵם בְּכִלְלוֹת נֶכֶר כְּוֹנְתוֹ רְזִין עֵילָאִין, וְהַדְּבָרִים עוֹשִׂים רֶשֶׁם בְּשִׁרְשֵׁיהֶם עֲלִיוֹנִים לְמַעְלָה וְכו'.

— לימוד היומי - ז סיון —

פב) הזהר מוועיל מאד לתקן הנפש

וּבְנֹעַד לְחַכְמִים (מְעַרְכַת הַבֵּי"ת סְעִיף קָטוֹן י"ד) כְּתַב: וְאַנִּי בְּעֵנֵי אוֹמֵר, כִּי בְּכָל הַתּוֹרָה יֵשׁ פְּרִד"ס. אֲמַנֵּם בְּכָל לְמוּד אִינוּ נֶכֶר הַסּוּד כָּלֵל, מֵה שְׂאִין כֵּן בְּסִפְר הַזֹּהֵר, דְּהַסּוּדוֹת הֵם בְּגִלּוּי וְהַלּוּמִד יוֹדַע כִּי יַדְבֵּר נִפְלְאוֹת וְרְזִי הַתּוֹרָה וְהוּא לֹא יַדַּע כָּל זֶה, וְלִזְה מוֹעִיל מְאֹד וּלְתַקּוֹן הַנֶּפֶשׁ, הֲלֵא בְּרַז"י כְּסָף וְכו', יַעֲזֵן שֵׁם בְּאַרְיִכוֹת.

(לְקַט הַקְּצִיר לְהַרְב אֲבָרָהֶם כַּלְפוֹן זְכַר צְדִיק לְבִרְכָה)

פג) הָאֵר"י זְכוּרוֹנוֹ לְבִרְכָה: סְגָלָה לְמַרְק חֲטָאִים הִיא לְמוּד הַזֹּהֵר הַקְּדוֹשׁ אֵף שְׂאִינוּ מִבִּין מֵה שְׁלוּמִד

בְּסִפְר שְׂאֵלוֹת וּתְשׁוּבוֹת חַיִּים שְׂאֵל לְהַרְב הַקְּדוֹשׁ חַיִּים יוֹסֵף דּוֹד אֲזוּלָאֵי זְכַר צְדִיק וְקְדוֹשׁ לְבִרְכָה, הַחִיד"א חֶלֶק א' (בְּסִימֹן ע"ה סְעִיף קָטוֹן ב') הַבֵּיא בְּשֵׁם הָאֵר"י זְכוּרוֹנוֹ לְבִרְכָה, שְׂסָגְלָה לְמַרְק חֲטָאִים הִיא לְמוּד הַזֹּהֵר הַקְּדוֹשׁ אֵף שְׂאִינוּ מִבִּין מֵה שְׁלוּמִד. עֵין שֵׁם.

(לְקַט מַצּוֹת תְּשׁוּבָה וְצְדָקָה בְּשֵׁם רַבֵּינוּ בַּעַל הַחִיד"א זְכַר צְדִיק לְבִרְכָה)

* * *

[ספר מגדל עז להרב יהושע מונדשיין]

פר) סגלת אמירת הזהר הקדוש – גם פי סתומים וחתומים הדברים אל נא תמנע מקריאתם, פי ברית כרותה לשפתים הנוטפות מר באימא ורעותא דלבא. בהני כבשי דרחמנא שאינם חוזרות ריקם, מעורר את האהבה עד שתחפץ בלגלוג וגמגום, איש הוגה ושוגה באהבתה

סגלת אמירת הזהר הקדוש (ושיג להערה 4 בתחלת מאמרנו זה): כתב החיד"א במורה באצבע (סימן ב' אות מד): "למוד ספר הזהר מרומם על כל למוד בשגם לא ידע מאי קאמר ואף שיטעה בקריאתו והוא תקון גדול לנשמה". ועוד לו בשם הגדולים מערכת ספר הבהיר: "כתבו גורי האר"י זכר צדיק לברכה, שלמוד הזהר הוא תקון גדול להאיר הנפש ולקדשה, והרב [האר"י] זכר צדיק לברכה נתן תקון לבעל תשובה ללמוד חמשה דפין של זהר בכל יום אף על גב דלא ידע מאי קאמר דקריאתה זו הלולה להאיר הנפש ולתקנה. ונראה כי דוקא למוד הזהר יש בו סגלה זו יותר על למוד משנה ותלמוד ומקרא" (עד כאן משם הגדולים חלק ב' הנדפס בליוורנו תקמ"ו, דף יג, ודלא כמו שסלפו הדברים בהוצאת וילנא ואילך). והעירני רבי ד' תמר ישמרהו צורו ויחיהו, כי הספור על צווי האר"י זכרוננו לברכה לבעל תשובה לומר זהר, נדפס לראשונה בספר "כונות ומעשה נסים" (קושטא ת"פ ו, א). וראה ב'תולדות האר"י (ירושלים תשכ"ז, עמוד 174 ו-238) ובמקורותיו שם. ור"מ בניהו ישמרהו צורו ויחיהו מסר לי בטובו את דברי הרמ"ז בכתביו אלו: בהגהותיו לספר הכונות (כתב ד) כותב הרב משה זכותא: "וגם פי סתומים וחתומים הדברים, אל נא תמנע מקריאתם, פי ברית כרותה לשפתים הנוטפות מר באימא ורעותא דלבא בהני כבשי דרחמנא שאינם חוזרו' ריקם, מעורר את האהבה עד שתחפץ בלגלוג וגמגום, איש הוגה ושוגה באהבתה כו".

פה) צריף לקרות ספר הזהר אף על גב דלא ידע מאי קאמר, כי תקון גדול ועצום מאד למטרוניתא ולנשמתו

וב'תקון ליל שבועות' ש'לו (בסוף ספר טוב הארץ למוריני הרב נתן שפירא): "צריף לקרות ספר הזהר... אף על גב דלא ידע מאי קאמר, כי תקון גדול ועצום מאד למטרוניתא ולנשמתו פנודע מכמה טעמים".

פו) הלשון של הזהר הוא מסגל כל כף לשכינתא ולנשמתא לקרא בו יותר מפל עסק התורה

ושוב ב'תקון ליל הושענא רבה (שם): "בספר הזהר... אף על גב דלא ידע ולא מבין מאי קאמר, מפל מקום הלשון של הזהר הוא מסגל כל כף לשכינתא ולנשמתא לקרא בו יותר מפל עסק התורה". עד כאן מדברי הרמ"ז.

פז) התקוני זהר מטהר הגוף ומקדש הנשמה לכל הלומדו בחדש אלול אפלו בגירסא בעלמא באין מבין פרוש אמריו

ובסוף הקדמת הכסא מלך לתקוני זהר: "כי הוא [התקוני זהר] מטהר הגוף ומקדש הנשמה לכל הלומדו בחדש אלול אפלו בגירסא בעלמא באין מבין פרוש אמריו". ושם בסוף תקון ו': "כי הלומד גירסא בעלמא... יש לו שכר טוב בעמלו ומקדש בטהרה נשמתו". ובסדור האר"י זכרוננו לברכה לרבי יעקב קאפיל בסדר פננת הלמוד: "למד בספרי קבלה... ואף אם אינו מבין בהם יאמר דברי הזהר ותקונים כי הם מסגלים לטהר הנשמה". וראה גם נפש חיים מרבינו חיים פאלאגי מערכת זהר הקדוש.

פח) ללמד בדברי הזהר והתקונים בשקידה, שהוא מטרה הנפש ומזככה אפלו אמירה בעלמא מן השפתים סגלה ותקון הנפש מאד ובפרט ספר התקונים שהם תקוני הנפש ממש

וכן מביא הרב הקדוש מקאמארא ב"נתיב מצוותיך" שביל התורה א' (אות ל"א): "וכך נתן מרן האר"י תקון לבעל תשובה שיאמר חמשה דפין זהר או תקונים בכל יום", ובהקדמתו לעצי עדן: "ללמד בדברי הזהר והתקונים בשקידה... שהוא מטרה הנפש ומזככה אפלו אמירה בעלמא מן השפתים סגלה ותקון הנפש מאד, ובפרט ספר התקונים שהם תקוני הנפש ממש".

פט) דגל מחנה אפרים: לשון הזהר הקדוש הוא מסגל לנשמה אף שאינו מבין כלל מה שאומר

בלקוטים שבסוף ספר דגל מחנה אפרים דבור המתחיל ישקני (זיטאמיר תרל"ה פח, א): "על דרך דאיתא שלשון הזהר הקדוש הוא מסגל לנשמה אף שאינו מבין כלל מה שאומר, כמשל הנכנס לחנות של בשם, אף על פי שלא לקח כלום, מכל מקום ריח טוב קלט עמו".

צ) יש בחינת טמטום המוח שאינו צרעת חזקה כל כך, ולזה מועיל קריאת דברי הזהר הקדוש אף דלא ידע מאי קאמר

ב'חנה אריאל' (שמות עמוד 30): "וכמו ששמענו בפרוש... מפי אדמו"ר הזקן בלאזני: שיש... בחינת טמטום המוח שאינו צרעת חזקה כל כך ולזה מועיל... קריאת דברי הזהר הקדוש אף דלא ידע מאי קאמר, וטבילת הגוף במי מקוה או נתינת צדקה כמו שכתוב בכתבים".

צא) הרב הקדוש מוילעדניק בשם הרב הקדוש רבי אהרן מזיטאמיר: זהר הקדוש צריך לאמרו בלא באור, כי התבות והדבור של זהר הקדוש עצמן מקשרין את האדם לאין סוף יתברך

בשם הקדוש רבי אהרן מזיטאמיר, שזהר הקדוש צריך לאמרו בלא באור, כי התבות והדבור של זהר הקדוש עצמן מקשרין את האדם לאין סוף יתברך.

(שארית ישראל להרב הקדוש מוילעדניק, שער ההתקשרות שער הא' דרוש ב' מאמר ב', עין שם)

לימוד היומי - י סיון

צב) רבי צבי אלימלך מדינוב: מקבל בידינו שגם מי שלא ידע כלום, לשון הזהר מסגל לזכר הנפש

וכתב בהגהות מורינו הרב צבי אלימלך לספר "סור מרע ועשה טוב" (דפיס מונקאטש אות ט): "מקבל בידינו שגם מי שלא ידע כלום, לשון הזהר מסגל לזכר הנפש".

וראה עוד בשיחות הר"ן (אות קח-קט), ובהוספות לשם מכוכבי אור. ובהסכמת הרב הקדוש ממונקאטש שבשמהלך חדשה הנדפס עם פרוש מטה אשר.

* * *

[ספר מזוהב ומפוז להרב פנחס זביחי שליט"א תשס"ד
ירושלים]

צג) הזהר הקדוש מסגל לטהר את הנפש יותר מפל עסק התורה, ומקשר את האדם להשם יתברך

הזהר הקדוש מסגל לטהר את הנפש יותר מפל עסק התורה, ומקשר את האדם להשם יתברך, וכלשונו של הרב מקדש מלך (ויקרא דף קעג). עין שם. וראה גם בספר שארית ישראל (שער ההתקשרות שער א דרוש ה מאמר ב) שכתב, וזה לשונו: ובענין למוד הזהר הקדוש אמר בשם הקדוש רבי אהרן מזיטאמיר, שזהר

הקדוש צריך לאמרו בלא באור, כי התבות והדבור של הזהר הקדוש עצמן מקשרין את האדם לאין סוף יתברך. רק מי שרוצה ללמד עם באור יעין מקדם בהבאור, והזהר יאמר כסדר בלי באור עד כאן לשונו. עין שם. ובכל זה כאמור לא הבאנו בדברינו כאן את לשון הזהר הקדוש עצמו אלא הבאור, וזאת לשתי סבות, האחת, כיון שעקרו של קונטרס זה שיהיה בלשון מתמצת ושוה לכל נפש, וגם עוד והוא העקר, כיון שבספרנו הנזכר לעיל הבאנו כל דבר בארך בסיעתא דשמיא, ושם צטטנו את כל לשון הזהר הקדוש כדמותו וכצלמו וגם הבאנו את הבאור לדברים, ומכיון שכל מטרנתו בקונטרס זה לקצר, וסומכים אנו בעזרת השם יתברך על הדברים המרחבים בספרנו הנזכר לעיל, לכן הבאנו כאן בקונטרס הנוכחי רק את התרגום ללא לשון הזהר הקדוש כשלעצמו, והרוצה לעין בדברים בהרחבה יעין שם ומשם בארה. וזה ברור.

* * *

[ספר מנהגי מהרי"ו להאדמו"ר מסוליצא זכרונו לברכה]

צד) קבע ללמוד זהר הקדוש וספרי תלמידי הבעל שם טוב והיה רגיל הרבה בספר הקדוש תולדות יעקב יוסף ובנעם מגדים

עין שם הגדולים להחיד"א זכר צדיק לברכה (מערכת ספרים אות ל"ג בהיר) בשם גורי האר"י זכרונו לברכה, שלמוד הזהר הוא תקון גדול להאיר הנפש ולקדשה' והאר"י זכרונו לברכה נתן תקון לבעל תשובה ללמד חמשה דפין של זהר הקדוש בכל יום ועין עוד נתיב מצוותיך (שביל התורה סימן ל"א) שכתב נהג דודו בעל עטרת צבי זכר צדיק לברכה מזידיטשוב ועין עוד בעטרת צבי פרשת בהעלתך (דף לט.) בענין גדלות ספר הזהר הקדוש.

❖ לימוד היומי - יא סיון ❖

וראה גם בהוספות מוריני הרב צבי אלימלך ל'סור מרע ועשה טוב' אות ט' דף ז', שמקבל בידנינו שגם מי שלא יבין, אף על פי כן לשון הזהר הקדוש מסגל לזכר הנפש עין שם.

צה) למוד הזהר היא שלמות גדול אל הנפש – בשילמד זהר יעין בכל מלה, פי כל אות הוא חדוש בפני עצמו

ובאור צדיקים עמוד התפלה (סימן א' אות ט"ז) כתב: **מי שלא זכה להבין הזהר, אף על פי כן ילמד, פי הלשון של הזהר מזכר הנשמה.** ובסדור לב שמח סדר הלמוד (דף קמ"ה.) כתב: **למוד הזהר היא שלמות גדול אל הנפש.**

צו) בקצור של"ה: בערב שבת קדש אחר הטבילה ואמירת שיר השירים, אם יש לו פנאי אז מי שחננו השם בבינה ילמד מה בזהר הקדוש או בשום ספר קבלה

וכן כתב החיד"א בעבודת הקדש מורה באצבע אות מ', וזה לשונו: **למוד הזהר הקדוש מרום וכו' בשגם לא ידע מאי קאמר ואף שיטעה בקריאתו והוא תקון גדול לנשמה עין שם.** ועין באור צדיקים שם (אות כ"ד): **וכשילמד זהר יעין בכל מלה, פי כל אות הוא חדוש בפני עצמו, והדברים הנראים פשוטים אינם רק סוד.**

ובקצור של"ה מסכת שבת כתב: **אחר הטבילה ואמירת שיר השירים אם יש לו פנאי, אז מי שחננו השם בבינה ילמד מה בזהר הקדוש או בשום ספר קבלה.**

עין היכל הברכה פרשת בראשית (דף ל"ג), שכתב וזה לשונו: **ספר הקדוש נעם אלימלך פלו אור צח צחצחות עמק עד למאד, אם תזכו להבין דבור אחד מדבריו ובספר מאור עינים תדבק נפשכם הרבה ובספר אור המאיר לפעמים וכו' עין שם [ועין עוד מה שכתב בנתיב מצוותיך (קומארנא) שביל התורה א' (אות ל"ב)**

וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: סִפְרֵי מוֹסֵר שְׁנַתְחַבְּרוּ בְּזַמְנֵנוּ בְּלִמְדַת קְדוּשִׁים בְּלִמְדַת צְדִיקִים. סִפְרֵי נֵעַם אֱלִימֶלֶךְ אֵין מִי שִׁישִׁיגְנוּ כִּי הוּא כָּלוּ מִדְּרָגוֹת גְּדוּלוֹת, אַף עַל פִּי כֵן כָּל אֶחָד "טוֹעֵם לְפִי מַעֲשִׂיו". וְסִפְרֵי מְאוֹר עֵינַיִם לֹא יִזְוֶה מִמֶּנִּי וְכָל דְּבָרָיו רַמִּים וְקְדוּשִׁים. וְסִפְרֵי דָגְלֵי מַחְנֵה אֶפְרַיִם וְסִפְרֵי הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף כָּלֵם צְרִיכִים לָךְ לַחֲיוֹת נִפְשָׁךְ מִמֶּשׁ. וְסִפְרֵי אֹרֹךְ הַמַּאִיר נִכְתָּב עַל יַדֵּי אֶחָד מִתְלַמְּדֵי אֵיזָה שׁוֹחֵט, וְחַמִּי הַצְּדִיק הַמְּפָרֵס מִפְּיֻטְשׁוֹב זָכָר צְדִיק לְבָרְכָה שְׁהִיָּה תְלַמְּדוֹ, שְׁמַע כְּשֶׁאֹמֵר לְהַשׁוֹחֵט שְׁלֹא כִּי־נִי לְמָה שְׁהִיָּה בְּכּוֹנְנֵנוּ לּוֹמֵר, וְעַל כֵּן יִזְהַר שְׁלֹא יִשְׁמֹעַ כָּל עֵינַיִם בּוֹ אֶלָּא מֵעַט. עֵינַיִם שָׁמַיִם]. עֵינַיִם לְעֵיל אוֹת קֶטֶן כ' בַּהֲגֵ"ה מֵה שְׁכַתּוֹב בְּשֵׁם פִּירוּשׁ אֶרְצֵי הַחַיִּים.

* * *

— לימוד היומי - יב סיון —

[פְּדֵה אֶת אֲבֹרְתֵי חֶלֶק שְׁנֵי לְהַגְאֹן הַצְּדִיק הָרַב אֲבֹרְתֵי י. מוֹנֶסָה ס"ט, שְׁנַת תַּשְׁס"ב]

(צו) חֲדוּשֵׁי זֶהָר – פְּתַח דְּבָרֶיךָ יֵאִיר מִבֵּין פְּתִיִּים.

קוֹרָא נְעִים, אֲצִיגָה נָא בְּפָנַיִם קֹטְעִים אֶחָדִים מִהַקְדָּמָתוֹ שֶׁל מוֹרֵינוּ וְרַבֵּינוּ כְּבוֹד מוֹרֵינוּ הָרַב רַבִּי שְׁלֹם בּוּזְאֵגְלוֹ זָכָר צְדִיק וְקְדוּשׁ לְבָרְכָה, כְּפִי שְׁכַתְּבָם בְּסִפְרוֹ "כֶּסֶף מְלֶךְ". רַבִּי שְׁלֹם זְכָרוֹנוֹ לְבָרְכָה חֵבֵר כְּמָה סִפְרֵים עַל דְּבָרֵי הַזֶּהָר וּבִינְיָהֵם סִפְרֵי "הַדְּרַת מְלֶךְ" – עַל הַזֶּהָר, "הַדְּרַת כְּבוֹד מְלֶךְ" – עַל הַתְּקוּנִים, "הַדְּרַת פְּנֵי מְלֶךְ" – עַל הָאֲדָרוֹת, "הַדְּרַת הוֹד מְלֶךְ" – עַל סִפְרֵי דְּצִנִּיעוֹתָא, "וְהַדְּרַת כֶּסֶף מְלֶךְ" – פְּרוּשׁ עַל הַתְּקוּנִים. מִדְּבָרֵי הַהִסְכָּמוֹת שֶׁל גְּדוּלֵי הַדּוֹר דָּאָז, כְּבוֹד מוֹרֵינוּ הָרַב רַבִּי יִשְׁשַׁכָּר אֲבוּלְעַפְיָא זְכָרוֹנוֹ לְבָרְכָה וְכְבוֹד הָרַב הַגְּאֹן יִשְׂרָאֵל מְשַׁלֵּם זְלָמָן בֶּן מוֹרֵינוּ הָרַב רַבִּי יַעֲבֵץ זְכָרוֹנוֹ לְבָרְכָה, נִרְאֶה שְׁחַבֵּר אֶת פְּרוּשׁוֹ כֶּסֶף מְלֶךְ עַל הַתְּקוּנִים בֵּין הַשָּׁנִים ה'תקכ"ט ל'תקל"ה.

הָרַב זְכָרוֹנוֹ לְבָרְכָה הִיָּה נִרְדָּף מִהַשְׁלִטוֹנוֹת, כְּפִי שְׁהַעִיד הוּא בְּעַצְמוֹ בְּסוּף הַקְדָּמָה א': כֹּה דְּבָרֵי מְצַל מֵאֵשׁ ב' פְּעָמִים, מִמְּלֶךְ

ישמעאל וְשֵׁר צָבָא חִילוֹ, וְעַם כָּל זֶה הָיָה עוֹסֵק בַּתּוֹרָה בְּשִׁקְיָדָה, בְּקִדְשָׁה וּבְטַהֲרָה, וְחָבַר אֶת חֲבוּרָיו הַנִּפְלְאִים.

צח) בלמוד ספר זה בחדש אלול ובעשרת ימי תשובה סגלתו לקרב גאלתו יתברך וקץ ישועתו

וכה פותב הרב זכרוננו לברכה על חשיבות הלמוד בספר התקונים: והלומדים בו עלימו תטף מלתו להבין עמקי סודות אמרתו, כי בלמוד ספר זה בחדש אלול ובעשרת ימי תשובה, סגלתו לקרב גאלתו יתברך וקץ ישועתו, ומהרה יגלה עלינו כבוד מלכותו ומשיח צדקנו בירושלים ירים נסו ודגלו.

וזה לשון הרב בהקדמתו: אקדים טעם לשבח למה קרא הרשב"י זכרוננו לחיי העולם הבא לחבור זה תקונים, בשלמא לספר הזהר מצינו טעמו מפרש ברעיא מהימנא פרשת נשא, שאמר רעיא מהימנא להרשב"י האי חבורא דילך דאיהו ספר הזהר מן זוהרא דאימא עלאה תשובה. באלין לא צריך נסיון, ובגין דעתידין ישראל למטעם מאילנא דחיי, דאיהו האי ספר הזהר, יפקון ביה מן גלותא ברחמי.

צט) נקרא ספר הזהר פי מזהירים כל הלומדים – סוד התקונים במספר קטן לתקן עולם העשייה

ובפרשת בהעלתך: והמשפילים יזהירו כזהר הרקיע אילין אינון דקא משתדלין בזהר דא דאיקרו ספר הזהר, מפרש שנקרא ספר הזהר כי מזהירים כל הלומדים. אבל תקונים מאי טעמא? ורבינו הגדול האר"י זכרוננו לחיי העולם הבא, דלי לן חספא ומיד תותה אשכחנא מרגניתא. ההוא אמר מה טעם הרשב"י זכרוננו לחיי העולם הבא מפרש בספר התקונים כל הפסוקים והתבות וחדושים הכל במספר קטן מה שלא עשה בספר הזהר? כי נודע כי חשבון קטן היא מסוד הקטנות, וכי עצרה ידו לבנות חדושו על יסוד מספר גדול? ותרח הוא זכרוננו לחיי העולם הבא, שכונת הרשב"י בספר התקונים העקר לתקן עולם העשייה, שכל מספר קטן הוא בעשייה, כי שם הקלפה תקיפין, ועשייה אין בה כי אם